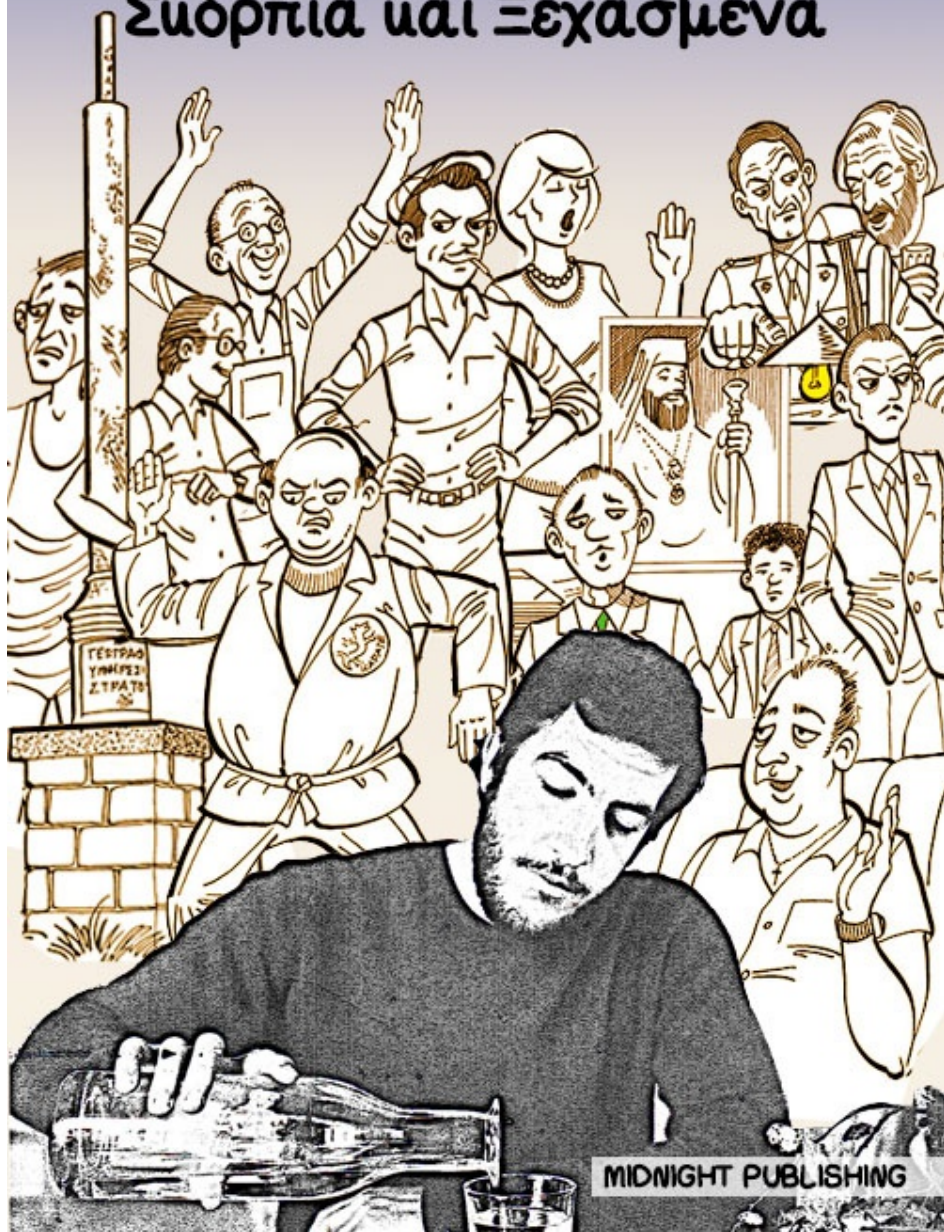
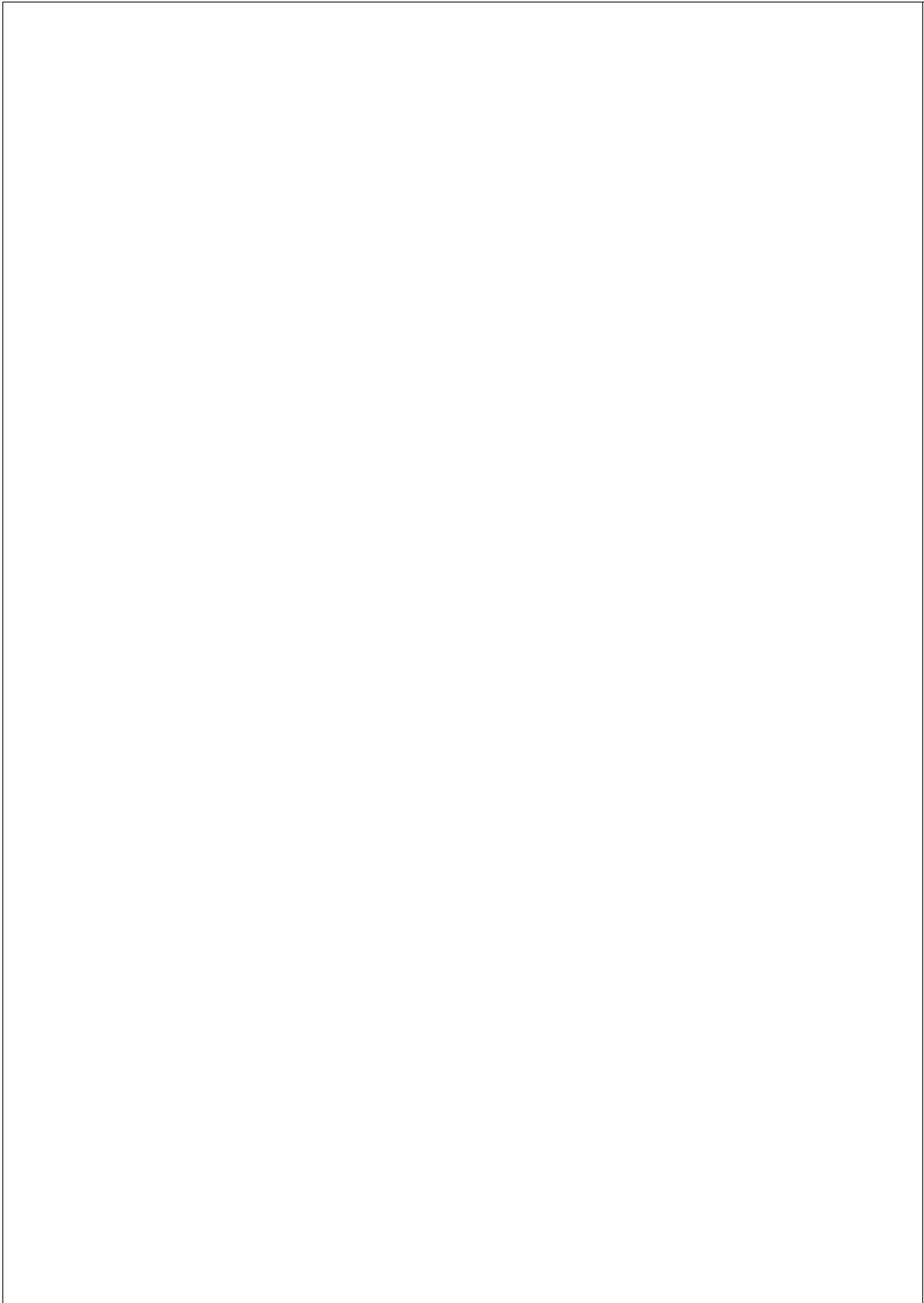

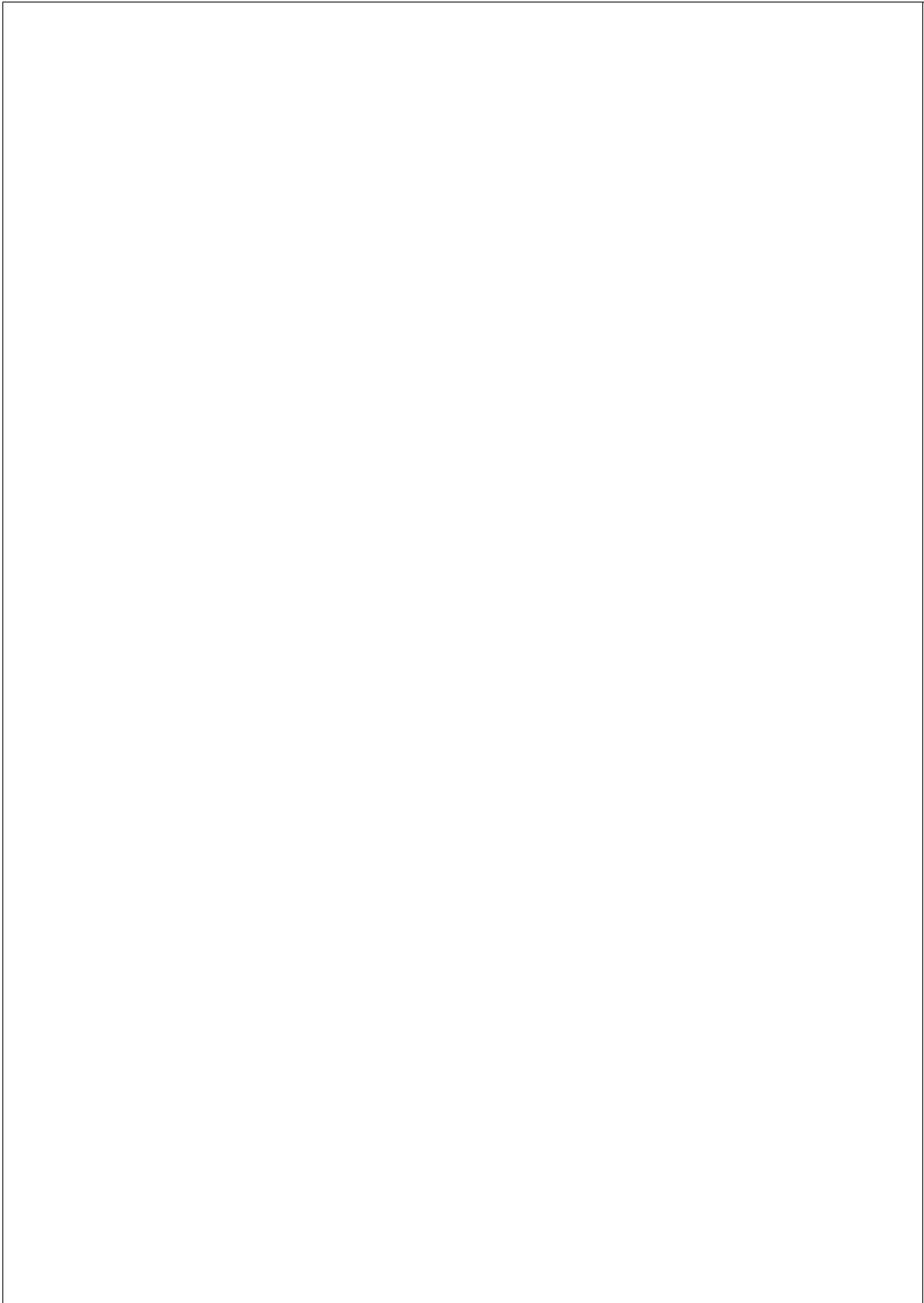
Πάνος Κολιόπουλος

Συόρπια και Ξεχασμένα

Σκόρπια και Ξεχασμένα

Πάνος Κολιόπουλος

Σκόρπια και Ξεχασμένα

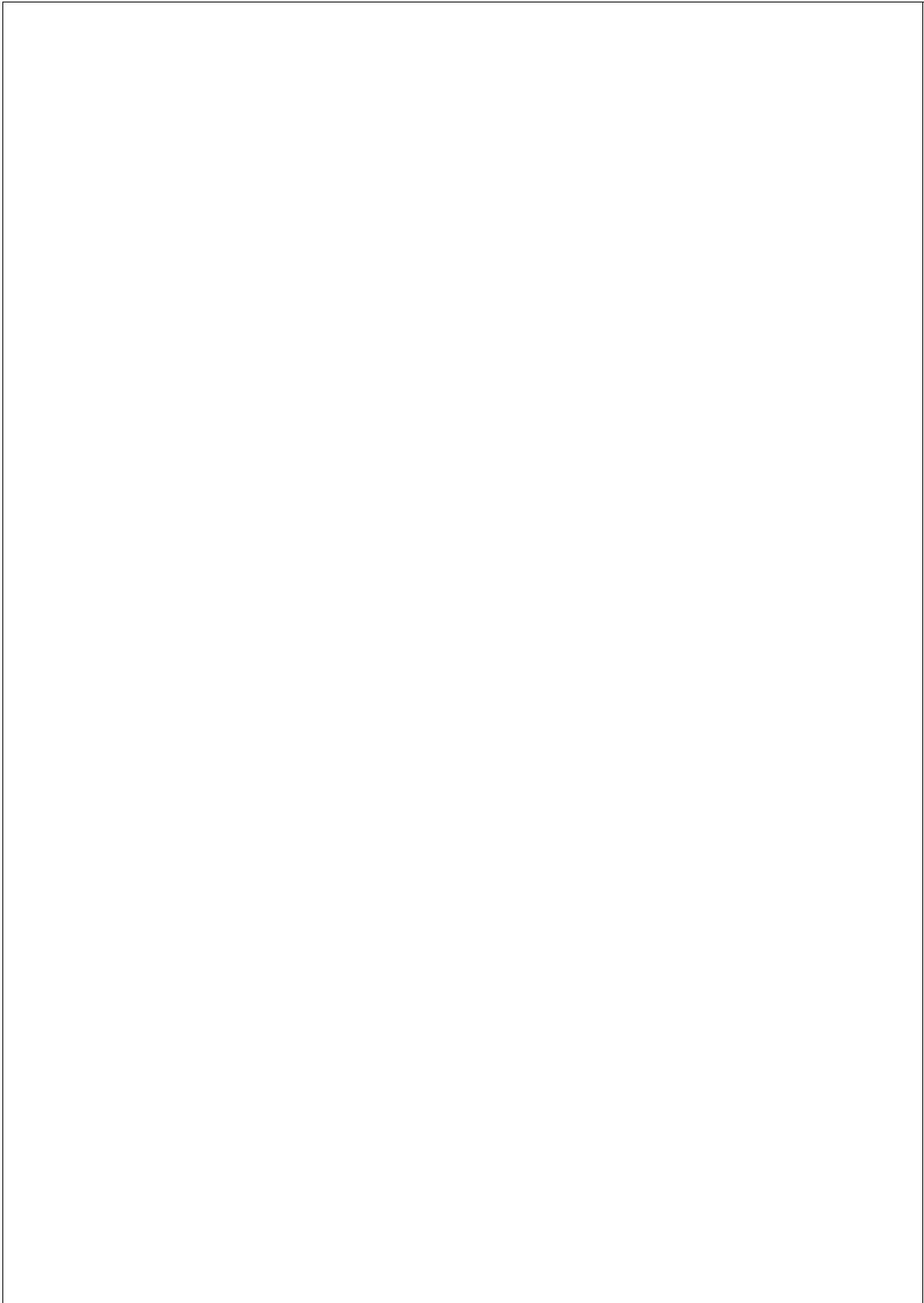
Εικονογράφηση: Πάνος Κολιόπουλος

Midnight Publishing
2018

Copyright © 2018 Panos Coliopoulos
S. Dousmani 44
49100 Corfu
email: panflynn@otenet.gr

Οι Ιστορίες

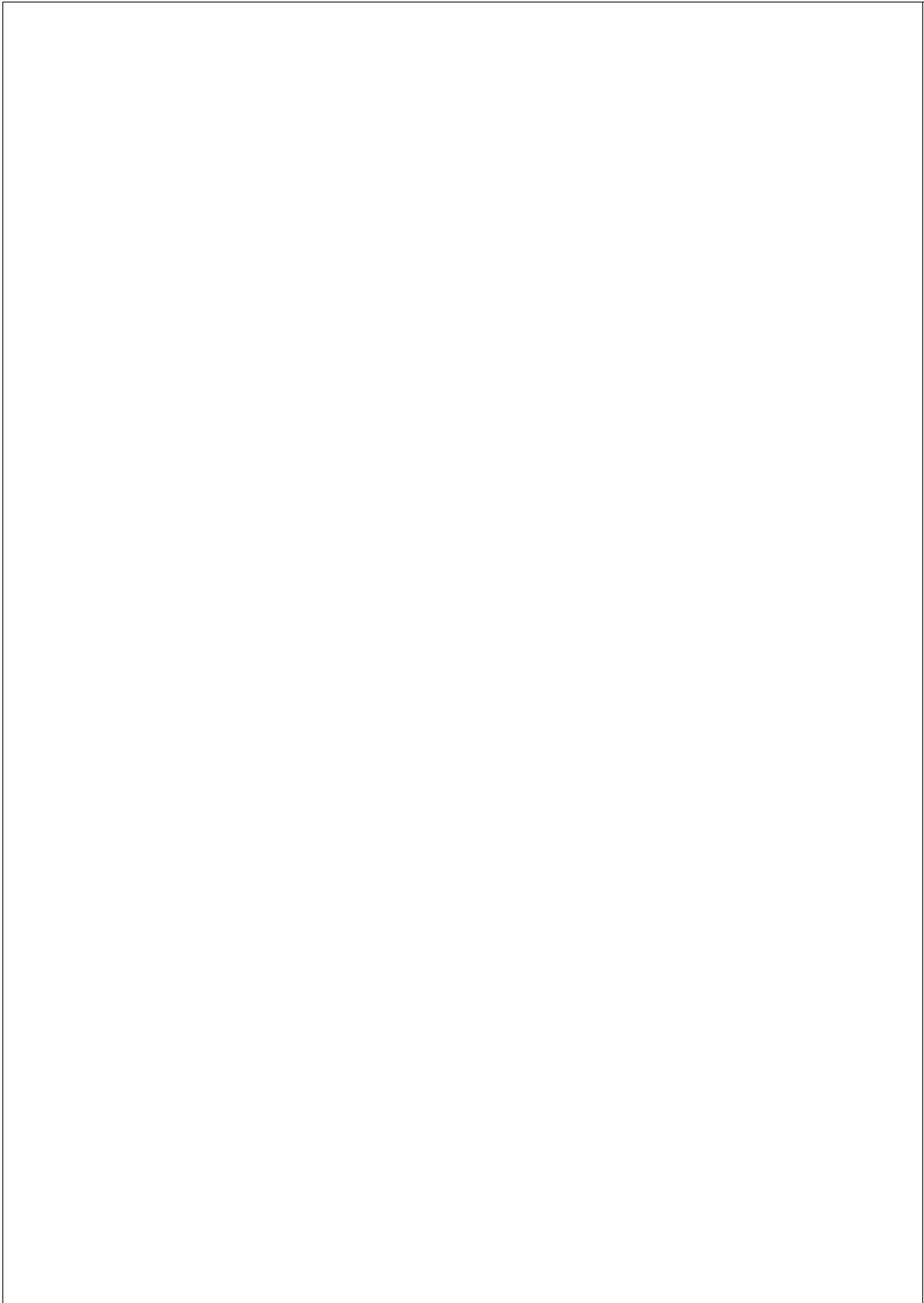
1. Αριγκατόγκο Ζαϊμάς.....	9
2. Βίος και Πολιτεία του Βαγγέλη του Ναυτικού.....	45
3. Μεταξάς (όπως το Κονιάκ κι ο Σκατόψυχος).....	59
4. ... αλλά Ψηφίζω Βασιλέα.....	75
5. Περί Στοιχείων και Φαντασμάτων.....	87
6. Ο... Πληρωμένος Δολοφόνος.....	109
7. Η Ηθική Τάξη των Πραγμάτων.....	125
8. Sorry, you need a visa.....	135
9. Ο Φοροφυγάς.....	155
10. Ο μπάρμπα-Μήτσης και οι Εξωγήνιοι.....	177
11. Η μαντάμ Ρουσσώ ανακαλύπτει τον Οδυσσέα.....	195
12. Ο Τυπογράφος - Φάντασμα.....	209
13. Ο Μαύρος Αλβανός.....	225
14. Ο Λανσελότος.....	243

Αριγκατόγγο Ζαϊμάς

Το κακό είχε αρχίσει πολύ παλιά, με τον Γιώργο Θαλάσση, «το ηρωικό Ελληνόπουλο που οι εχθροί της πατρίδας του έχουν επονομάσει Παιδί-Φάντασμα κλπ. κλπ.».

Ο Γιώργος Θαλάσσης ήταν ο πρώτος διδάξας την ευγενή τέχνη της ιαπωνικής λεγομένης πάλης. Κάθε Τρίτη που κυκλοφορούσε το καινούργιο τεύχος των περιπετειών του «ατρόμπτου Ελληνόπουλου» η γειτονιά γνώριζε στιγμές σαχαρικής γαλήνης. Ούτε ένας μπόμπιρας έξω! Όλοι βρισκόμασταν με τα μούτρα πεσμένοι στη μελέτη της μεγάλης αυτής εποποιίας που ευτύχησε να γαλουχήσει μια ολόκληρη γενιά φιλομαθών πιτσιρικάδων.

Την επομένη όμως η γειτονιά ξανάβρισκε τους γνώριμους, σαματατζίδικους ρυθμούς της. Γιατί μαζευόμασταν όλοι, άριστα μελετημένοι από την προηγούμενη, στα πίσω σκαλιά του μπακάλικου του κυρ-Βασίλη του Αούτου προκειμένου να σχολιάσουμε τα τσαλίμια και τα κόλπα του Παιδιού-Φάντασμα και των συντρόφων του.

Ο Νικολάρας, ως αδιαφιλονίκητος αρχηγός, μας έδειχνε τα κόλπα του Ζίου-Ζίτσου που χρησιμοποιήθηκαν αυτή τη βδομάδα «στην υπηρεσία της πατρίδος και του ελευθέρου κόσμου», κι εμείς μετά, με τη σειρά μας, τα επιδεικνύαμε στους συμμαθητές μας, στο σχολείο, όπου στουμπιόμασταν, ξεσκίζαμε τα ρούχα μας με τα «αεροπλανικά» και τις τρικλοποδιές, τις μαζεύαμε μετά από τις μανάδες μας κανονικά («αυτά τα τρομακτικά που διαβάζεις φταίνε»), πλην όμως νιώθαμε πανευτυχείς και καμαρώναμε που ήμασταν τόσο φοβεροί και τρομεροί... «ζιουζίτσου».

Μεγαλώσαμε, αλλάξαν οι καιροί, ο Γιώργος Θαλάσσης μαράζωσε να πολεμάει τους «εχθρούς της πατρίδος» και τελειωμό να μην έχει, τα κόλπα του σκούριασαν...

Εκεί πάνω εμφανίστηκε ο δεύτερος μέγας Διδάσκαλος.

«Τζένης Μποντ, πράκτωρ 007 εναντίον δόκτορος Νο» τιλοφορείτο το πρώτο κεφάλαιο μιας ακόμα εποποιίας που έμελλε να διαγράψει μια θεαματική διαδρομή —κινηματογραφική τούτη τη φορά— και ν' αντέξει ως και τις μέρες μας.

Ένας εναντίον όλων! Ένας, αλλά τι ένας! Τζένης Μποντ!! Όλα τα νικάει, όλα τα τσακίζει! Είναι μοντέρνος! Είναι ζόρικός και γοπτευτικός! Είναι «καράτε»!

Τρέξαμε στο σινεμά, τον απολαύσαμε τον «Τζεμππό», μείναμε με το στόμα ανοιχτό σ' όλα αυτά τα παράξενα και θαυμαστά που βλέπαμε για πρώτη φορά,

ενθουσιαστήκαμε αλλά και κάπως δυσπιστήσαμε — στην αρχή.

—Μα είναι τώρα δυνατόν;!...

—Έλα μωρέ καημένε... Μούσι!

—Παραμυθάκια της Χαλιμάς.

—Γίνονται τώρα αυτά;

—Στα ψέματα, μωρέ... Σιγά!

Δεν δώσαμε μεγάλη πίστη στο πρώτο. Άπιστοι Θωμάδες, δύσκολο κοινό. Χρειαζόμασταν περισσότερα στοιχεία.

Και ήρθε η δεύτερη ταινία, ο «Χρυσοδάκτυλος», και μετά έσκασε κι ο «Φλίντ», που ήταν ακόμα ανώτερος, και κάπι μουσικοί πράκτορες OSS 117 κι ο «Μίστερ Σόλο» (και ο Ιλία Κουρυάκιν —μου άρεσε το όνομα γιατί παρέπεμπε στην παλιά πατρίδα) κι ο «Κοπλάν» και δεν συμμαζεύεται. Εδώ αρχίσαμε να το συζητάμε σοβαρά.

—Καράτε;

—Βέβαια! Σπας τούβλα με τα χέρια, καδρόνια με τα πόδια, τιμεντόλιθους με το κεφάλι... Μεγάλη φάση!

—Μα... είναι δυνατόν;

—Ε, πώς τώρα... Αφού κι ο Διάδοχος...

—Έλα μωρέ...

—Τι, δεν πιστεύεις; Αφού τον είχε φωτογραφία στις «Εικόνες». Μαύρη ζώνη λέει!

—Τι λε, ρε! Μαύρη ζώνη!!!

Έτσι η ιδέα άρχισε να κάνει τις διαδρομές της μέσα στο μυαλό μας.

Έπειτα ήταν κι η διαφήμιση.

«Είναι ένας μοντέρνος άνδρας! Ένας μουσικός πράκτωρ του Καράτε! Χτενίζεται με ΤΖΙΤΖΙΚΡΗΜ».

«Θέλεις να είσαι σαν αυτόν τον γίγαντα του Καράτε 3 νταν; Αγόρασε μια θερμοφόρα ΖΑΖΟΥΛΟΡ».

Στα κατασκοπευτικά αναγνώσματα τώρα υπήρχε περισσότερο καράτε παρά υπόθεση. Α, ναι, και... σεξ!

Παντού, παντού και πάντα το καράτε βρισκόταν μπροστά σου. Καταντούσε πρόκληση.

Όσπου αρχίσαμε να το σκεφτόμαστε σοβαρά. «Γιατί δηλαδή ο Τζεμημπό κι όχι εμείς;». Σωστά. Τι μας έλειπε εδώ που τα λέμε; Μπρόι διαθέταμε, μαλλί διαθέταμε, γοπτεία και «σεξ-απήλ»... ε, καλά!... Τι μας έλειπε; Δάσκαλος μας έλειπε, αυτό και μόνο.

Είναι βέβαια λίγο αστείο να μιλάμε για έλλειψη δασκάλου σε μια χώρα όπου όλοι είμαστε δάσκαλοι — κάπου. Τι λέω, δάσκαλοι... καθηγητές έπρεπε να πω. Ναι, αλλά εδώ το πράγμα ήταν καινούργιο και η υπόθεση λεπτή. Δεν χρειαζόμασταν έναν οποιονδήποτε δάσκαλο, χρειαζόμασταν έναν δάσκαλο του καράτε. Καρατοδάσκαλο!

Το πρόβλημα βέβαια ήταν ότι το καράτε αποτελούσε πατέντα ιαπωνική, οπότε οι δάσκαλοι που το κατείχαν και μπορούσαν να το διδάξουν ήταν —λογικά— Ιάπω-

νες. Και πού να τον βρεις τον Γιαπωνέζο στην Αθήνα της δεκαετίας του '60; Ούτε σαν τουρίστες δεν έρχονταν ακόμα.

Αλλά, θα μου πεις... και γιατί σώνει και καλά Ιάπωνες; Είναι δηλαδή πιο έξυπνοι από μας οι Ιάπωνες; Πιο όμορφοι, πιο τσικλεβέντες, πιο καραμπουζοκλήδες; Σε παρακαλώ!...

Ότι μπορεί να κάνει ένας σχιστομάτης μπορεί να το κάνει κι ο Ρωμιός —καλύτερα!

Όπου και η αγγελία:

«ΘΕΛΕΙΣ ΝΑ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΣΕΙΣ ΤΗ ΖΩΗ ΣΟΥ ΚΑΙ ΤΗΝ ΥΠΟΛΗΨΗ ΣΟΥ; ΕΙΣΑΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΚΑΙ ΘΕΛΕΙΣ ΝΑ ΜΑΘΕΙΣ ΝΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΕΙΣ ΜΕ ΕΠΙΤΥΧΙΑ ΤΗΝ ΚΤΗΝΩΔΗ ΔΥΝΑΜΗ;

ΜΑΘΕ ΚΑΡΑΤΕ!

ΕΛΑ ΣΤΗ ΣΧΟΛΗ ΕΚΜΑΘΗΣΗΣ ΙΑΠΩΝΙΚΗΣ ΠΑΛΗΣ, ΤΖΟΥ-ΝΤΟ, ΖΙΟΥ-ΖΙΤΣΟΥ, ΚΑΡΑΤΕ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΙΑΠΩΝΙΚΗΣ ΠΑΛΗΣ ΚΑΙ ΠΡΩΤΑΘΛΗΤΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΚΑΤΗΓΟΡΙΩΝ:

Ν. ΜΠΟΥΜΠΟΥΝΤΗ!

ΤΑΧΕΙΑ ΕΚΜΑΘΗΣΙΣ, ΕΝΤΟΣ ΤΡΙΩΝ ΜΗΝΩΝ. ΤΗΛ.... κλπ. κλπ.»

Καις ως εγγύηση κι επισφράγιση όλων αυτών, μια φωτογραφία ενός Απόλλωνα σφίκτη —λίγο παραφλού είναι η αλήθεια— σαν αυτούς που βλέπουμε στους διαγωνισμούς bodybuilding. Υπήρχε και λεζάντα: «Ο καθηγητής Μπουμπουντής, πρωταθλητής Ελλάδος όλων των κατηγοριών, επίσημος καθηγητής του καρατέ 5 νταν και Μίστερ Ελλάς».

Είναι δύσκολο να μην εντυπωσιαστείς από τόσους

τίτλους. Ακόμα κι αν δεχτούμε πως το «πρωταθλητής όλων των κατηγοριών» είναι κάπως υπερβολικό, πώς να δυσπιστήσεις στο «επίσημος καθηγητής ιαπωνικής πάλης»; ΕΠΙΣΗΜΟΣ, όχι αστεία! Είναι δυνατόν να γράφει «επίσημος» χωρίς να είναι; Θα τον κλείναν μέσα. Και τα 5 νταν; Μπορείς τώρα να λες ότι έχεις 5 νταν όταν δεν έχεις; Γίνονται αυτά τα πράγματα; Και η σωματάρα; Πώς τα ‘φτιαξε όλα αυτά τα μούσκουλα; Έτσι; «Μίστερ Ελλάς» λέει. Έτσι γίνεσαι Μίστερ Ελλάς;

Μπα, η περίπτωση είναι σίγουρα σοβαρή.

Έκοψα προσεκτικά τη διαφήμιση από την εφημερίδα και την επομένη, στο σχολείο, πιάνω τον φίλο μου τον Κώστα ιδιαιτέρως.

Του δείχνω την αγγελία. Την παίρνει ο Κώστας, την κοιτάει από ‘δώ, την κοιτάει από κει... ήταν κι από τη φύση του δύσπιστος χαρακτήρας... τη μελετάει...

—Μούφα, αποφαίνεται.

Πειράχτηκα.

—Γιατί, ρε συ Κώστα, μούφα;

—Έλα μωρ’ αδερφάκι μου τώρα... Πού τον είχαμε τόσον καιρό αυτόν τον γίγαντα και δεν τον ξέραμε;

—Τι θα πει πού τον ξέραμε; Όλος ο κόσμος τον ξέρει. Δεν βλέπεις εκεί; «Επίσημος καθηγητής ιαπωνικής πάλης»! Έτσι νομίζεις μπορεί να γράφει ο καθένας ότι θέλει; Πού βρισκόμαστε; Θα τον πήγαιναν μέσα δεμένο.

Φάνηκε να κλονίζεται ο Κώστας.

—Και μετά, συνέχισα, το λέει καθαρά: «Εκμάθησις ταχεία, εντός τριών μηνών».

—Και Μίστερ Ελλάς, λέει ο Κώστας.

—Εμ, τι λέμε;

—Δεν ξέρω, μωρέ...

Στη βράση κολλάει το σίδερο.

—Είσαι, ρε;

—Ξέρω 'γώ, μωρέ... Λες να είναι σοβαρό;

—Σίγουρα. Είσαι;

—Ο σκοπός είναι να μάθουμε τίποτα κόλπα...

—Τι χάνουμε να ρίξουμε μια ματιά;

—Τηλεφώνα πρώτα, να κλείσεις ραντεβού και βλέπουμε.

Μέχρι τις έξι το απόγευμα που θα τηλεφωνούσα καθόμουν σ' αναμμένα κάρβουνα. Η ζωή μου πήγαινε ν' αλλάξει. Θα μάθαινα επιτέλους να υπερασπίζομαι την τιμή μου και την υπόληψή μου κατά της κτηνώδους δύναμης! Μπορεί να γινόμουν κι ένας νέος Τζέιμς Μποντ... πού ξέρεις; Ή ακόμα κι ένας Δάσκαλος των πολεμικών τεχνών, γιατί όχι; Όμως... θα με δεχόταν άραγε για μαθητή του ο επίσημος καθηγητής Μπουμπουντής; Εδώ είναι το πρόβλημα.

Τελικά ήρθε η μεγάλη στιγμή. Στις έξι ακριβώς σχημάτιζα στο καντράν τον αριθμό της σχολής του επίσημου μου.

Στα δυο χτυπήματα απάντησε.

—Ναιαί...

Η καρδιά μου έκανε δυο τούμπες ανάποδες.

—Τον κύριο καθηγητή παρακαλώ...

—Ποιος τον γυρεύει, περικαλώ;

Του είπα.

—Περεμένετε να φωνάξω τον κύριο καθηγητή.

Σε μισό λεπτό μια φωνή βαθιά, σίγουρη και υποβλητική ήρθε από την άλλη άκρη της γραμμής.

—Ναι... Εδώ Μπουμπουντής. Ακούω.

—Κύριε καθηγητά, του λέω γεμάτος σεβασμό και δέος, που μιλούσα σε ένα τέτοιο μέγεθος, εγώ, ο τίποτας. Κύριε καθηγητά... Είδα την αγγελία σας στην εφημερίδα... και... ενδιαφέρομαι για το καράτε...

—Ναι, απάντησε η φωνή. Θα γνωρίζετε ασφαλώς πως είμαι ο μόνος **επίσημος** καθηγητής στην Ελλάδα τζούντο, ζίου-ζίτσου, καρατέ.

—...και πρωταθλητής Ελλάδος όλων των κατηγοριών, βιάστηκα να προσθέσω για να του δείξω πως ήμουν διαβασμένος.

—Ναι, επικύρωσε η φωνή. Και ο **μόνος** στην Ελλάδα που έχει το δικαίωμα να διδάξει το καρατέ.

Το οποίο, ως γνώστης, τόνιζε διαφορετικά απ' ότι εμείς, οι άσχετοι.

—Μάλιστα.

—Γι' αυτό, πριν σας δεχτώ στη Σχολή μου, θα πρέπει να μιλήσω μαζί σας, να δω γιατί θέλετε να μάθετε καρατέ, και μετά, εφόσον εγκρίνω, να σας εγγράψω. Αλήθεια, γιατί θέλετε να μάθετε καρατέ;

—Εεεε...

—Το καρατέ, συνέχισε διδακτικά η φωνή, είναι η άμυνα του πνευματικού ανθρώπου κατά της κτηνώδους δύναμης.

—Μάλιστα, κύριε καθηγητά. Αυτό.

—Περάστε το λοιπόν αύριο το απόγευμα από τη Σχολή, να συζητήσουμε.

Πολύ εντυπωσιάστηκα από τη σύντομη τηλεφωνική επαφή με τον κύριο επίσημο καθηγητή. Φως-φανάρι ότι η Σχολή Μπουμπουντή ήταν σοβαρή υπόθεση. «Πέρνα, κύριε, να μιλήσουμε, να δω τι καπνό φουμάρεις, και μετά θα σου μάθω την Τέχνη. Εάν κι εφόσον εγώ εγκρίνω». Έτσι είναι. Τι, θ' αφήσουμε όποιον-όποιον να μάθει ιαπωνική πάλη; Αυτά είναι για λίγους. Για εκλεκτούς. Πολύ καλή εντύπωση μου έκανε ο Δάσκαλος. Πολύ ανώτερος, πολύ εκλεπτυσμένος.

Την επομένη στο σχολείο πιάνω τον Κώστα και του δίνω λεπτομερέστατη αναφορά πεπραγμένων. Εντυπωσιάστηκε κι εκείνος.

—Είπε, ρε συ, «αφόσον ΕΓΩ εγκρίνω»;

—Κατά λέξη.

—Ρε συ... Τότε μπορεί να 'ναι σωστή η φτιάξη.

—Δεν στα 'λεγα εγώ;

—Και είπε να περάσεις σήμερα από τη Σχολή;
—Να περάσουΜΕ θες να πεις, διόρθωσα.
—Α, όχι, μάγκα μου. Εσένα είπε, εσύ πρέπει να πας.
—Πάλι εγώ θα βγάλω το φίδι από την τρύπα;
—Έτσι πρέπει. Μπορεί να παρεξηγηθεί αν πάμε δυο. Θα πει: «Τι, κύριε, φοβάσαι μη σε φάμε;». Γι' αυτό πρέπει να πας πρώτα εσύ, να κόψεις κίνηση και μετά...
—**Αν** εγκρίνει.
—Αν εγκρίνει βέβαια. Και θα του πεις και για μένα, έτσι; Να του πεις... έχω ένα φιλαράκι...

Για να μην τα πολυλογώ πήγα. Είχα τη διεύθυνση από την αγγελία. Κεντρικότατος δρόμος της Αθήνας, αριθμός 147. Άρχισα να ψάχνω. Έψαξα από 'δώ, έψαξα από 'κεί... πουθενά το 147. Λέω, δεν μπορεί... κοτζάμ επίσημη σχολή, θα 'χει ταμπέλα να φαίνεται... Ξαναψάχνω... Τίποτα. Ούτε το 147 έβρισκα, ούτε την ταμπέλα. Απελπίστηκα στο τέλος και κατέφυγα στα φώτα ενός ψιλικατζή.

—Το 147 παρακαλώ;
—Εδώ είναι, μου λέει.
Πού εδώ δηλαδή; Στο ψιλικατζίδικο; Με δουλεύει;
—Ξέρετε, ψάχνω για τη σχολή ιαπωνικής πάλης του κυρίου Μπουμπουντή, του λέω.
—Εδώ είναι, μου απαντάει ατάραχος ο ψιλικατζής. Ανέβα τη σκάλα. Στο δεύτερο όροφο... Μπουμπουντής.

—Σκάλα; Ποια σκάλα;

—Στο βάθος της αυλής.

Κάνω έτσι, κοιτάζω καλύτερα πριν ρωτήσω «ποια αυλή;»... βλέπω ένα στενό διαδρομάκι, αόρατο, που κατέληγε σε κάτι ανάμεσα σε φωταγωγό κι αποθήκη. Λέω μέσα μου, «λάθος κατάλαβα, ας ξαναρωτήσω».

—Με συγχωρείτε... η Σχολή του κυρίου Μπουμπουντή...

—Είπαμε, χριστιανέ μου! Δεύτερος όροφος, σκάλα στο βάθος. Άντε κι έχουμε και δουλειά...

Απογοτεύτηκα λίγο. Αλλιώς την είχα φανταστεί τη Σχολή. Αλλά και πάλι, ας μη βιαζόμαστε να βγάλουμε συμπεράσματα. Τι έχει να κάνει το εξωτερικό με το περιεχόμενο;

Πήρα λοιπόν μια βαθιά εισπνοή και βούτηξα με γενναιότητα και πρωτοφανή αυταπάρνηση στα άδυτα της... «αυλής» προς αναζήτηση της περίφημης σκάλας που θα με οδηγούσε στις ανώτερες σφαίρες της διάνοησης και της σωματικής ρώμης. Τη σκάλα την βρήκα σχεδόν το ίδιο δύσκολα με την «αυλή», αλλά τη βρήκα. Ήταν μαύρη κι άραχλη, ετοιμόρροπη, μύριζε κουνουπίδι και στρατώνα κι έτριζε και κουνιόταν όπως την ανέβαινες, αλλά ήταν ο μόνος δρόμος που οδηγούσε στον Ναό της Γνώσης του δευτέρου πατώματος.

Στον πρώτο όροφο συνάντησα μια «Αποθήκη Ιματισμού Ευκαιρίας», την ξεπέρασα και συνέχισα την άνοδό μου ώσπου να ξεπροβάλλουν επιτέλους προ των έκθαμβων οφθαλμών μου οι πύλες του Παραδείσου, με-

ταμφιεσμένες σε μια σαθρή ξύλινη πόρτα, με μπογιά που ξεφλούδιζε και με μια χαρτονένια πινακίδα γραμμένη με το χέρι:

«ΣΧΟΛΗ ΙΑΠΩΝΙΚΗΣ ΠΑΛΗΣ, ΤΖΟΥΝΤΟ, ΖΙΟΥ-ΖΙ-ΤΣΟΥ, ΚΑΡΑΤΕ του πρωταθλητού Ελλάδος όλων των κατηγοριών 5 νταν ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΜΠΟΥΜΠΟΥΝΤΗ».

Είχα φτάσει στον προορισμό μου. Δίστασα για μια στιγμή, είναι η αλήθεια. Είπα να γυρίσω πίσω... δεν ήμουν άξιος εγώ να αντικρίσω τον ημίθεο αυτόν επίσημο του καράτε... Εγώ, ένας κοινός θνητός, αμύπητος, αδαής, άξεστος...

Ήμουν έτοιμος να λιποτακτήσω, να το σκάσω σαν λαγός... Όμως η δίψα μου για Μάθηση έδωσε μια νέα ώθηση στη θέλησή μου, την ατσάλωσε κι έσπρωξε το τρεμάμενο χέρι μου να χτυπήσει διστακτικά δυο φορές στο ξεφτισμένο φύλλο της πόρτας —δεν υπήρχε ούτε ρόπτρο, ούτε κουδούνι.

—Εμπρός, έρχεται μια φωνή από τα ενδότερα.

Με μια τελευταία βαθιά εισπνοή έσπρωξα αποφασιστικά την πόρτα και μπήκα.

Ένα δωμάτιο 1,50x3 μέτρα, με το ζόρι. Μια μεταλλική, ξεχαρβαλωμένη ντουλάπα στη μια πλευρά του τοίχου, κάτι φωτογραφίες καράτε κομμένες από περιοδικά εδώ κι εκεί (με πινέζες), μια παλιοκαρέκλα καφενείου, ένα γραφείο δημοσιοϋπαλληλικό, ευκαιρίας, και πίσω από το γραφείο δυο τύποι.

Ο ένας νέος, μάλλον κοντός, έμοιαζε με μπράβο ή με υπαίθριο μανάβη. Ο άλλος, γύρω στα σαρανταφύ-

γα, κοντός, χοντρός, караφλός και με τα πόδια σταυρωμένα πάνω στο γραφείο.

Ήταν ο χοντρός που άνοιξε την κουβέντα.

—Τι θες; μου κάνει με ύφος ενοχλημένο.

—Εεεε... τον κύριο καθηγητή, παρακαλώ...

Ο χοντρός μου έριξε μια λοξή ματιά.

—Εγώ, μου πετάει. Λέγε.

Στην αρχή νόμισα πως άκουσα λάθος. Αυτός ο κοντοχοντρομπαλοκαράφλας ήταν ο... ΕΠΙΣΗΜΟΣ κύριος καθηγητής τζούντο, ζίου-ζίτσου, καράτε;!!! Ο ΠΡΩΤΑΘΛΗΤΗΣ Ελλάδος όλων των κατηγοριών;!!! Ο μαύρη ζώνη 5 νταν;!!! Ο... Μίστερ Ελλάς;!!! Μου 'ρθε να βάλω τα γέλια και χρειάστηκε να επιστρατεύσω όλη την καλή μου ανατροφή για να το αποτρέψω. Αστον τον άνθρωπο να ονειρεύεται ότι είναι ο ΕΠΙΣΗΜΟΣ!

—Δεν καταλάβατε, λέω σεμνά. Τον κύριο Μπουμπουντή ζητώ.

Ο χοντρός φάνηκε να νευριάζει.

—Ο ίδιος είπαμε.

Εδώ άρχισα να κλονίζομαι.

—Τηλεφώνησα χθες..., είπα, ελπίζοντας ακόμα ότι μου κάνουν πλάκα.

—Α, μάλιστα!... Ο έτσι που θέλει να μάθει καρατέ. Πιάσε την καρέκλα, κάτσε.

Κάθισα λίγο μουδιασμένος. Όστε είχα μπροστά μου τον... κύριο καθηγητή αυτοπροσώπως!

Ο οποίος κατέβασε τα πόδια από το γραφείο και καθάρισε το λαιμό του.

—Όπως είπαμε και στο τηλέφωνο, η Σχολή Μπουμπουντή, τζούντο, ζίου-ζίτσου, καρατέ, είναι η **μοναδική** στην Ελλάδα και η μόνη σοβαρή, είπε σαν να το είχε αποστηθίσει.

Δεν υπήρχε πλέον αμφιβολία. Αυτός ήταν ο ΕΠΙΣΗΜΟΣ!

—Κι εγώ, συνέχισε σαν να διάβαζε τη σκέψη μου, είμαι ο μόνος ΕΠΙΣΗΜΟΣ καθηγητής τζούντο, ζίου-ζίτσου, καρατέ 5 νταν...

—...και πρωταθλητής Ελλάδος, συμπλήρωσε ο άλλος.

—...όλων των κατηγοριών.

—Μάλιστα.

—Λοιπόν... Εσύ τώρα θες να μάθεις καρατέ.

—Ναι... ναι...

—Μπράβο! επικρότησε ο Μπουμπουντής. Είναι η σπουδαιότερη απόφαση της ζωής σου! Το να μάθεις καρατέ στον Μπουμπουντή είναι σαν να έχεις ένα μπιστόλι στην κωλότσεπη.

Άρχισα να ξαναβρίσκω την εμπιστοσύνη μου στο πρόσωπο του κυρίου καθηγητή. Στο κάτω-κάτω τι έχει να κάνει η εμφάνιση; (Μόνο εκείνο το μυστήριο της φωτογραφίας δεν μπορούσα να λύσω).

—Το καρατέ, είναι η άμυνα του πνευματικού ανθρώπου κατά της κτηνώδους δύναμης, απήγγειλε ο

Μπουμπουντής. Όταν θα σου μάθω αυτά που πρέπει να σου μάθω κανείς δεν θα μπορεί να απειλήσει τη ζωή σου και την υπόληψή σου. Ας υποθέσουμε πως περπατάς στο δρόμο... Συνοδεύεις την αδερφή σου κι ένας κουραδόμαγκας της πετάει μια σπόντα... «Μάνα μου τα ωραία σου!». Τι κάνεις; Σταματάς, γυρίζεις και του λες: «Φίλε, το καλό που σου θέλω... σπάσε». «Άει πηδήξου, ρε τσόφλι», θα σου πει αυτός. Εσύ δεν θα τα χάσεις... Θα βγάλεις την ταυτότητα που θα σου δώσω εγώ και θα του πεις: «Ορίστε, είμαι καρατέ του πρωταθλητού μας Μπουμπουντή». Αν και τότε δεν χεσειί πάνω του, που αποκλείεται μόλις ακούσει «Μπουμπουντής», τότε δεν θα τα χάσεις... Θα διπλώσεις την ταυτότητα κατ' αυτή την έννοια (μου έδειξε πώς) και θα του πεις: «'Ντάξει, ρε φίλε... Δεν θέλω να μαλώσω μαζί σου... φεύγω». Και θα κάνεις πως βάζεις ξανά την ταυτότητα στην τσέπη του σακακιού σου. Εκεί λοιπόν που ο μάγκας θα το περιμένει λιγότερο... του αμολάς μια στα μάτια με τα δυο δάχτυλα, κατ' αυτή την έννοια (έδειξε πάλι πώς). Αυτός τυφλώνεται για μια στιγμή... και τότε εσύ τον πλακώνεις στις μπουνιές και του αλλάζεις τον αδόξαστο!

Respect! Τώρα μάλιστα! Σου βγάζω το καπέλο, κύριε καθηγητά! Σε παρεξήγησα προς στιγμή... έχασα την πίστη μου... Συχώρα με. Αμάρτησα. Έτσι είναι ο άνθρωπος, αχάριστο και δύσπιστο πλάσμα. Όμως τώρα ντρέπομαι που αμφέβαλα για την αξία σου. Με έβαλες στη θέση μου. Συγγνώμη.

—Κατάλαβες τώρα, φιλαράκο, τι έχεις να κερδίσεις εγγραφόμενος στη Σχολή Μπουμπουντή;

Αν κατάλαβα λέει!

—Δηλαδή, κύριε καθηγητά... δηλαδή... με δέχεστε για μαθητή σας;

Ο ΕΠΙΣΗΜΟΣ μου έριξε μια πατρική, προστατευτική και πλήρη κατανόησης ματιά.

—Μου φαίνεσαι καλό παιδί και με αντίληψη, είπε. Ο Μπουμπουντής σ' αυτά δεν κάνει λάθος ποτέ.

—Ευχαριστώ, κύριε καθηγητά.

—Η φοίτηση στη Σχολή διαρκεί τρεις μήνες και τα δίδακτρα είναι 300 φράγκα μηνιαίως. Το ποσόν προπληρώνεται κάθε μία του μηνός, καθόσον έχουμε κι έξοδα. Και να θυμάσαι ότι ένας είναι ο επίσημος καθηγητής τζούντο, ζίου-ζίτσου, καρατέ στην Ελλάδα. Ο Νικόλαος Μπουμπουντής. Τέρμα.

Θυμήθηκα τον Κώστα.

—Μήπως να φέρω κι έναν φίλο μου;...

—Μπράβο, γειάσου! Όσο πιο πολλοί τόσο πιο καλά θα μάθετε. Και μην ξεχάσετε να φέρετε λεφτά.

Έφυγα καταμαγεμένος. Το μέλλον ανοιγόταν μπροστά μου γεμάτο υποσχέσεις. Από αύριο όλα αλλάζουν. Από αύριο θα έπαυα να είμαι ανώνυμος μεταξύ ανώνυμων. Θα γινόμουν μαθητής του πρωταθλητού μας Μπουμπουντή! Μ' έβλεπα κιόλας να δείχνω την ταυτότητα στον μάγκα που θα τολμούσε να μου πειράξει την αδερφή στο δρόμο (κι ας μην είχα αδερφή). «Μάγκα μου, σπάσε... Καρατέ του πρωταθλητού μας Μπουμπουντή».

Στο σχολείο τώρα ενημέρωση του Κώστα.

—Του είπες για μένα, ρε συ;

—Βέβαια. Και μου λέει: «Σπαθί... όσο πιο πολλοί τόσο πιο καλά».

—Να πάρουμε τότε μαζί και τον Λουκά.

—Μέσα.

Το μάθημα ήταν τέσσερις με πέντε το απόγευμα. Τέσσερις παρά δέκα βρισκόμασταν και οι τρεις, με τους σάκους μας μπροστά στην πόρτα της Σχολής. Με δικαιολογημένο δέος και χτυποκάρδι.

Χτυπήσαμε και μπήκαμε.

Αυτή τη φορά πίσω από το γραφείο καθόταν ένα χωριατόπαιδο, καμιά εικοσαριά χρονών, που όπως μάθαμε αργότερα τον έλεγαν Αλέκο και έκανε χρέη βοηθού του Δασκάλου.

—Τι τρέχ'ει, μάγκις;

—Ήρθαμε για μάθημα, του λέω.

—Τι μάθ'μα;

—Καράτε, του δηλώνω υπερηφάνως κι ένιωσα να ψηλώνω κατά μερικά εκατοστά.

—Α, μά'στα. Αλλάξει στη γουνιά κι μιτά θα πιράσ'μι στην αίθουσα για προυθέρμανσ'η, μέχρ' να 'ρθ' ου κύριους καθηγητής.

Αλλάξαμε το λοιπόν στη... γουνιά κι αφού μείναμε με τα σορτσάκια της γυμναστικής και τα φανελάκια μας

πήρε ο Αλέκος, που δεν είχε αλλάξει καθόλου, και μας έμπασε στην αίθουσα.

Ήταν η πρώτη φορά που μπαίναμε σ' ένα Dojo (δεν ξέραμε τότε ότι λεγόταν έτσι βέβαια) και μας κατέλαβε δέος.

Ακριβώς απέναντι από την είσοδο, πάνω στον τοίχο, δυο σημαίες. Η ελληνική κι η γιαπωνέζικη. Κάτω από τις σημαίες μια καδραρισμένη σε χρυσοποίκιλη κορνίζα φωτογραφία του Μπουμπουντή. Στο πάτωμα τατάμι (στρώμα από άκρη σε άκρη), τόσο βρώμικο που σιχαινόσουν να φτύσεις. Για πιο εξωτικό τόνο οι τοίχοι ήταν σκεπασμένοι με ψάθα, απ' όπου μας ερχόταν ένα μυστήριο παγωμένο αεράκι που μας ξύλιαζε. Μερικοί σάκοι του μποξ με άμμο κρεμασμένοι από το ταβάνι και κάτι παλούκια για χτυπήματα με χέρια και πόδια συμπλήρωναν το ντεκόρ.

Μας περιέλαβε το λοιπόν ο Αλέκος για... προυθέρμανση. Κάμποσες ασκήσεις για να ζεσταθούμε, σουλατσάραμε στην αίθουσα, κοπανήσαμε και μερικές στους σάκους και τα παλούκια και περιμέναμε τον κύριο καθηγητή να μας μυσήσει στα μυστήρια της Άπω Ανατολής.

Ο Μπουμπουντής ήρθε μετά από μισή ώρα μαζί με τον άλλο, που είχα δει χθες στο γραφείο, που τον φώναζε Μήτσο και που μάλλον ήταν κι αυτός «καθηγητής».

Μπήκε λοιπόν ο Δάσκαλος, μεγαλοπρεπής, επιβλητικός, με μια οδοντογλυφίδα στο στόμα, με την παλιομοδίτικη ετοιματζήδικη κουστουμιά, χωρίς να βγάλει τα

σκαρπίνια του πάνω στο τατάμι (έτσι εξηγείται και η βρωμιά).

Τον χαιρέτησα σεβαστικά και του παρουσίασα τους φίλους μου.

Ο καθηγητής μας κοίταξε έναν-ένα και σταμάτησε στον Λουκά.

—Εσύ, είσαι χοντρός, του λέει.

Εμένα τώρα ν' ανοίξει η γη να με καταπιεί! Έριξα μια άγρια ματιά στον Λουκά, που τολμούσε να παρουσιάζεται στον ΕΠΙΣΗΜΟ σε τέτοια χάλια.

Ο Μπουμπουντής γυρίζει στον Αλέκο.

—Αλέκο, πάω να 'τοιμαστώ, του λέει. Να τους πεις τι θα κάνουν.

Κι εξαφανίστηκε πίσω από το παραβάν που χώριζε το Dojo από το γραφείο.

Μας κάνει νόημα ο Αλέκος να πλησιάσουμε.

—Ιλάτι ιδώ να σας πω.

Πήγαμε, περίεργοι να δούμε τι είχε να μας πει ο Αλέκος (κατ' εντολήν του κυρίου καθηγητού βεβαίως).

Ο Αλέκος χαμήλωσε τη φωνή κι έσκυψε προς το μέρος μας εμπιστευτικά.

—Τώρα που θα μπει μέσα ου Δάσκαλους... θ' ασκουθείτι πάν' κι θα υπουκλιθείτι...

—Γιατί; ρωτάει ο Κώστας, που ήταν από τη φύση του δύσπιστος.

—Γιατί... θα φουρά'ει τη Στουλή.
—Ποια στολή;
Χαμήλωσε ακόμα περισσότερο τη φωνή ο Αλέκος
—από σέβας.
—Τη Στουλή τ' Μαύρου Δρακόντου, μας λέει. Ου
μόνους που τ'ν έχ'ει. Άμα τη φουράει καθούμασι
προυσουχή.
—Α!...
—Λοιπόν... Όπως είπαμε... Μόλ'ς μπει, θ' ασκου-
θείτι, θα υπουκλιθείτι κι θα πείτι: «Αριγκατόγκου
Ζαιμάς».
—Γιατί;
—Ιπειδής φορά'ει τη Στουλή, δεν είπαμι; Λοιπόν...
Αριγκατόγκου...
—Αριγκατόγκου... (εμείς).
—Όχ'ι «τόγκου», ρε... **Τόγκου**.
—Ε, τόγκου...
— «Ο», θέλει να πει ο άνθρωπος, ρε σεις, αναλαμ-
βάνω να τους διαφωτίσω εγώ, που κάτεχα ξένες γλώσ-
σες (εν προκειμένω караγκούνικα).
—Αριγκατόγκο;...
—Μπράβου, έτσ'! ενθουσιάζεται ο Αλέκος. Ζαιμάς.
Όλου μαζί... Αριγκατόγκου Ζαιμάς.
—Αριγκατόγκο Ζαιμάς.
Για χρόνια παιδευόμουν να καταλάβω τι σήμαινε

αυτός ο χαιρετισμός. Μετά έμαθα πως ήταν μια ελεύθερη απόδοση του «Arigato gozaimashita», που σημαίνει «ευχαριστώ που ήρθατε» !!!! Αθάνατε Μπουμπουντή!

Δεν προφτάσαμε να πούμε τίποτ' άλλο γιατί εκείνη τη στιγμή άνοιξε το παραβάν και μπήκε μέσα ο επίσημος Δάσκαλος, γεμάτος επισημότητα.

Η «Στολή του Μαύρου Δράκοντα» ήταν το πάνω μέρος μιας πυτζάμας από μαύρο σατέν με κάτι σαν σαριταποδαρούσα σταμπαρισμένο στο τσεπάκι (υποθέτω ο Δράκοντας που μας έλεγε ο Αλέκος). Το κάτω μέρος της στολής ήταν το ετοιματζήδικο παντελόνι της κουσουμιάς. Αλλά είχε βγάλει τα σκαρπίνια και ήταν με τις κάλτσες.

Το θέαμα ήταν τόσο απροσδόκητο ώστε πεταχτήκαμε όρθιοι χωρίς να χρειαστεί να μας το υποδείξει ο Αλέκος. Υποκλιθήκαμε, περισσότερο για να κρύψουμε το νευρικό γέλιο που απειλούσε να εκραγεί —την ομολογώ την αμαρτία μου— παρά από σέβας. Καταλαβαίναμε όμως πως δεν θα τα καταφέρναμε να κρατηθούμε αν έπρεπε να πούμε εκείνο το «Αριγκατόγκο Ζαϊμάς».

Λάβαμε μια μικρή πίστωση χρόνου όταν ο Δάσκαλος προχώρησε μεγαλόπρεπα —όσο μεγαλόπρεπα του επέτρεπαν οι νάϋλλον κάλτσες που φορούσε— ως τη μέση του Dojo, στάθηκε και με φωνή βροντερή απάγγειλε τον περίφημο χαιρετισμό των καρατέκα, τονίζοντας μια-μια τις συλλαβές:

—ΑΡΙΓΚΑ-Τό-ΓΚΟ-ΖΑΪ-ΜάΣ!

Ήταν πάρα πολύ!

Ο Κώστας κι εγώ σφίξαμε τα δόντια. Τρανταζόμασταν υποθαλασσίως από κείνο το ύπουλο γέλιο που έρχεται από το στομάχι, ανεβαίνει στο στήθος, στο λαρύγγι για να σκάσει στο τέλος σαν βόμπα από το στόμα. Τη βόμπα λοιπόν προσπαθούσαμε ν' αποφύγουμε, απελπισμένα, όταν, ξαφνικά βλέπουμε τον Λουκά να πετάγεται, κατακόκκινος, με τα μάτια γεμάτα δάκρυα από την υπερπροσπάθεια και κρατώντας την κοιλιά του να κραυγάζει:

—Αριγκατομποκαϊμαμάς.... γουόχαχαχαχαχαχαχα...
χουχα...

Βόμπα!

Ο κύριος καθηγητής ούτε που συγκινήθηκε. Βράχος, εκεί, στη μέση του Dojo, με τη μαύρη πυτζάμα και τις κάλτσες, με τρεις μαθητές ασεβείς, που δεν ήξεραν να υποκλιθούν μπροστά στο μεγαλείο του!

—Είσαι χοντρός, λέει του Λουκά.

Η παράσταση όμως είχε καταστραφεί.

—Είσαι χοντρός, επανέλαβε ο ΕΠΙΣΗΜΟΣ. Και σεις, ρε, τι χάσκετε σαν λουλούδες; Ξέρετε, ρε ρεμάλια, πού βρισκόσαστε; Δεν ξέρετε. Γι' αυτό και σας συγχωρώ, για πρώτη και τελευταία φορά. Εδώ είναι εκκλησία. Όπως δεν γελάτε όταν μπαίνετε στην εκκλησία έτσι και καλύτερα δεν θα γελάτε στον Ναό του Καρατέ. Όπως τρέχετε να φιλήσετε το χέρι του παπά όταν τον βλέπετε έτσι θα χαιρετάτε και τον Δάσκαλο του Καρατέ, που κι αυτός είναι ιερέας στο είδος του. Ιδίως όταν αυτός λέγεται Μπουμπουντής.

Σταματήσαμε τα γέλια (δεν ήταν εύκολο), ντροπιασμένοι που παρεκτραπήκαμε και μας έγινε η παρατήρηση, και βαλθήκαμε να κοιπάμε τον Δάσκαλο στα μάτια, ν' αρπάξουμε κάθε κουβέντα που θα 'βγαινε από το θείο του —και караφλό— κεφάλι για να μας κάνει καλύτερους.

—Θα σας πω για το καρατέ, ξεκίνησε ο Δάσκαλος. Και πρώτα απ' όλα... λεφτά φέρατε;

—Εγώ μόνο εκατό φράγκα...

—Κι εγώ...

—Εγώ πενήντα...

—Εσύ είσαι κονιρός, γι' αυτό, λέει ο Δάσκαλος του Λουκά. Γιατί, ρε σεις; Δεν είπαμε ότι ο μήνας πληρώνεται μπροστά; Τι να σας κάνω τώρα; Να σας διώξω; Με φέρνετε σε δύσκολη θέση... Έχουμε έξοδα εδώ... Τέλος πάντων... Δώστε τώρα αυτά που έχετε και στο επόμενο μάθημα τα υπόλοιπα. Συνεννοηθήκαμε;

—Μάλιστα.

Τα όβολα άλλαξαν χέρια, μέσα στον ναό, κάτω από τις σημαίες και τη χρυσοποίκιλη φωτογραφία του Μπουμπουντή και πήγαν να ζεστάνουν την τσέπη του Δάσκαλου.

Ο οποίος, με το πέρας της διαδικασίας, συνέχισε την παράδοση.

—Λοιπόν, το καρατέ —καρατέ θα το λέτε, όχι καράτε— είναι άθλημα Ινδικό, που το πήραν μετά οι Ιάπωνες και το 'καναν γιαπωνέζικο. Αυτά που θα σας μάθω εδώ εγώ κανείς άλλος στην Ευρώπη, για να μην

πω στον κόσμο, δεν μπορεί να σας τα μάθει. Γιατί, ε, του κερατά! Ένας είναι ο Μπουμπουντής, ο μόνος επίσημος καθηγητής ιζούντο, ζίου-ζίσου, καρατέ 5 νταν! Ο μόνος που έχει δικαίωμα να φοράει τη στολή του Μαύρου Δράκοντα! Που έχει γράψει βιβλία, που έχει κάνει διαλέξεις στα μεγαλύτερα πανεπιστήμια, που έρχονται μαθητές απ' όλο τον κόσμο, να μάθουν... Ποιος άλλος μπορεί να συγκριθεί με τον Μπουμπουντή; Κανείς.

Εμείς ακούγαμε με δέος, σε τι ιερό τέρας έχουμε πέσει!

—Λοιπόν, όπως είπαμε, συνέχισε ο ΕΠΙΣΗΜΟΣ. Εδώ μέσα είναι εκκλησία. Τι κάνουμε στην εκκλησία; Προσευχόμαστε στο θεό. Το ίδιο κι εδώ. Και ποιος είναι θεός στη Σχολή; Ο καθηγητής μας. Και βέβαια ένας άνθρωπος που τυχάνει πρωταθλητής Ελλάδος όλων των κατηγοριών, που τον έχουν γράψει εφημερίδες και περιοδικά, που το όνομά του συζητιέται σε όλο το σύμπαν... τι είναι αν δεν είναι θεός;

Σωστά.

—Λοιπόν... Το καρατέ, όπως είπαμε, είναι η άμυνα του πνευματικού ανθρώπου κατά της κτηνώδους δύναμης. Εσείς θα έχετε επιπλέον την τύχη να βγείτε από τη Σχολή του Μπουμπουντή, την επίσημη, αναγνωρισμένη σχολή ιαπωνικής πάλης. Ποιος θα τολμήσει να τα βάλει μαζί σας άμα βγάλετε την ταυτότητα και του πείτε: «Κοίτα 'δώ... ξέρεις κάτι, φίλε... Καρατέ του πρωταθλητού μας Μπουμπουντή».

Βέβαια!

—Τα κόλπα που θα σας δείξω εγώ δεν τα ξέρει κανείς άλλος. Μια φορά θα το δείχνω και θα το καταλαβαίνετε αμέσως. Και για να αντιληφθείτε τι εστί Μπουμπουντής θα κάνω μια επίδειξη. Αλέκο... Τα ξύλα.

Έτρεξε ο Αλέκος, έφερε κάτι παλιοσανίδες, κάμποσα τούβλα, έβαλε τα τούβλα από τη μια μεριά και την άλλη, διάλεξε και μια σανίδα, μέχρι 15 χιλιοστά πάχος, και την ακούμπησε πάνω στα τούβλα απ' άκρη σε άκρη.

Πλησίασε ο Δάσκαλος και φάνηκε να συγκεντρώνεται.

—Ησ'χία, μας ψιθυρίζει ο Αλέκος. Ου καθηγ'τής συγκινιρώνιπ.

Η συγκέντρωση κράτησε κάπου δυο λεφτά. Μετά ο Δάσκαλος σήκωσε τελετουργικά το χέρι πάνω από το κεφάλι του.

-Ιάαααααααααα! η κραυγή.

Μπαμ το χέρι, πελέκι. Κρατς! Κομμάτια η σανίδα.

Γυρίζει ο Δάσκαλος προς το μέρος μας.

—Αυτό είναι το καρατέ, μας δηλώνει υποβλητικά.

Εντυπωσιασμένοι εμείς. Τώρα η σανίδα μπορεί να ήταν λίγο σάπια... αλλά άντε σπάστην εσύ!...

—Και τώρα θα σας δείξω το πρώτο κόλπο που είναι η κλώτσιά, δηλώνει ο Μπουμπουντής. Έλα εδώ εσύ ο χοντρός. Κλώτσα με σημαδεύοντας τα γεννητικά όργανα.

Ο Λουκάς ήταν επιφυλακτικός.

—Δεν θα με πονέσεις...

Ο Δάσκαλος θύμωσε.

—Τι σας είπα εγώ πριν; του λέει. Δεν είπα ότι ο καθηγητής σας είναι θεός κι ότι λέει πρέπει να γίνεται αμέσως; Άμα σου πει ο καθηγητής σου «Πέσε στη φωτιά», θα πέσεις στη φωτιά. Βάρα κλωτσιά.

Αφού ήταν έτσι αμολάει ο Λουκάς μια κλωτσιά, τον μπλοκάρει με τα χέρια χιαστί ο Δάσκαλος, του τραβάει και μια αντικλωτσιά, πάρ' τον κάτω τον Λουκά.

—Μπλοκάρουμε με τα χέρια χιαστί, σπρώχνουμε και κλωτσάμε τον αντίπαλο στην ευαίσθητη περιοχή. Πες το εσύ, όπως το είπα, μου λέει.

—Σταματάμε...

—Όχι. Μπλοκάρουμε. Όπως το λέω εγώ θα το μάθεις.

—Μπλοκάρουμε χιαστί...

—**Με τα χέρια** χιαστί.

—Με τα χέρια χιαστί, σπρώχνουμε και κλωτσάμε τον άλλο...

—**Τον αντίπαλο** είπα εγώ.

—Τον αντίπαλο στα γεννητικά...

—**Στην ευαίσθητη περιοχή**. Να προσέχεις πιο πολύ στο μάθημα. Έλα τώρα εσύ, ο άλλος, να επαναλάβουμε. Κλώτσα.

Ο Κώστας ήταν δύσπιστος, το είπαμε και το ξαναλέμε.

—Κι άμα σε χτυπήσω;

—Βρε τι σας έλεγα τόση ώρα; Ο καθηγητής σας είναι θεός. Αυτό δεν έλεγα;

—Καλάααα...

Κάνει έτσι ο Κώστας, πως θα τον χτυπήσει με το δεξί, αλλάζει πόδι την τελευταία στιγμή —προσποίηση λέγεται αυτό στη μπάλα— και του αμολλάει μια αριστερή του θεού που θα την θυμάται και στον άλλο κόσμο.

Μπαμ, παρ' τον κάτω τον θεό!

—Ήθελα να δω αν μας πούλαγε παραμύθι, δικαιολογήθηκε αργότερα ο Κώστας.

Ο θεός όμως σαν να άρχισε να κατρακυλάει από το βάθρο του.

* * *

Τέλος πάντων, συνεχίσαμε να πηγαίνουμε στην επίσημη Σχολή. Μάθημα τώρα μας έκανε ο Μήτσος, καμιά φορά κι ο Αλέκος. Τον θεό τον βλέπαμε σπάνια. Ερχόταν, έλεγε «φέρατε, ρε, λεφτά;» κι εξαφανιζόταν και πάλι.

Πάντως κάναμε προόδους. Ο Μήτσος ήταν καλός δάσκαλος, όπως αποδείχτηκε κι αργότερα. Κάτι ήξερε ο άνθρωπος, δεν ήταν αέρας κουβέντα σαν κάτι άλλους, όνομα και μη χωριό. Είχε νομίζω καφέ ζώνη στο τζούντο, αλλά εκείνο που τον διέκρινε ήταν η εφευρετικότητα. Το «εντάξει, ρε φίλε, δεν μαλώνω» κόλπο του θα άξιζε να πάρει διεθνή πατέντα ευρεσιτεχνίας.

Μας δίδασκε ο Μήτσος:

—Ας υποθέσουμε ότι σου κολλάει ένα νταμάρι δυο μέτρα. Τι κάνεις; Του ορμάς; Θα φας το ξύλο της αρκούδας. Τον περιμένεις να σου ορμήξει; Πάλι το ξύλο της αρκούδας θα φας. Δεν υπάρχει έλεος. Ότι και να κάνεις το ξύλο δεν το γλυτώνεις;

—Οπότε;...

Έσκαγε χαμόγελο πονηρό ο Δάσκαλος.

—Οπότε... του λες εσύ, συμβιβαστικά και στο έτσι... «Εντάξει, ρε φίλε, είσαι πιο δυνατός... Δεν θέλω να μαλώσω μαζί σου... Φεύγω...». Κάνεις πως φεύγεις κι εκεί που περνάς από δίπλα του του αμολλάς ένα γοκο γερι (οριζόντια κλωτσιά) στο δοξαπατρί και του αλλάζεις τον αδόξαστο.

Τρία χρόνια αργότερα, στη Γενεύη, ένα βράδυ που επέστρεφα σπίτι μου, κάποιος με σκούντηξε άγαρμπα προσπερνώντας. Κι όχι μόνο αυτό, αλλά γύρισε και μου πέταξε ένα θρασύτατο «Πρόσεχε πού βαδίζεις, ρε κόπανε» (γαλλιστί εννοείται).

Δεν είμαι φιλοπόλεμος (λέμε τώρα...), σιχαίνομαι τους καυγάδες και τους ξυλοδαρμούς, αλλά την αδικία δεν την μπορώ, μου ανεβαίνει το αίμα στο κεφάλι με κάτι τέτοια.

—Μόνο ένας ηλίθιος θα είχε τέτοιο θράσος, να ζητάει και τα ρέστα, του πετάω.

Σταματάει ο τύπος, γυρίζει, πλησιάζει, έτοιμος για μπουνιές.

—Τι τρέχει; μου λέει απειλητικά.

Τον κοπάζω... δεν ήταν τίποτα από δαύτον, θρασίμι ήταν, τον έδερνα με το ένα χέρι δεμένο πίσω. Αλλά είπα να δοκιμάσω το κόλπο του Μήτσου, έτσι, για να δω αν θα 'πιανε.

—Εντάξει, ρε φίλε, του λέω γαλλιστί. Εισαι πιο δυνατός από μένα... Δεν μαλώνω μαζί σου... Φεύγω...

Ξεκινάω τα βήματα όταν βλέπω κατάπληκτος το υποψήφιο θύμα να κρατάει την κοιλιά του ξεραμένο στα γέλια.

—Ρε πατρίδα! μου λέει ελληνικά. Κι εσύ του Μήτσου είσαι;

Γίναμε οι καλύτεροι φίλοι.

* * *

Σιγά-σιγά υπό την καθοδήγηση του Μήτσου κάτι ψιλοκαταφέρναμε. Μας έμαθε το κόλπο να σπάμε σανίδες, πιο χοντρές απ' αυτή της επίδειξης του Μπουμπουντή, ακόμα και τούβλα... Στο σχολείο δείχναμε τα κόλπα στους άλλους και τους σακατεύαμε. Ήμασταν καρατέ του πρωταθλητού μας Μπουμπουντή κι αλίμονο σε όποιον τόλμαγε να απειλήσει τη ζωή μας και την υπόληψή μας. Αργότερα, όταν κατάλαβα πόσο αέρας κουβέντα ήταν όλα αυτά, πήγα τρέχοντας ν' ανάψω ένα κερι στον Άγιο που δεν βρέθηκε κάποιος να μας κάνει τουλούμι στο ξύλο.

Από τον Μήτσο μάθαμε και περισσότερες λεπτομέρειες για τον ΕΠΙΣΗΜΟ θεό, τον καθηγητή μας.

—Ρε συ, Μήτσο... Κείνη η φωτογραφία που τον παριστάνει «Μίστερ Ελλάς»;...

Έβαλε τα γέλια ο Μήτσος.

—Ο Μαρκ Φόρεστ είναι, ρε. Του πήρε τη φωτογραφία ο Μπουμπουντής και κόλλησε την κεφάλια του από πάνω.

Ο Μαρκ Φόρεστ ήταν ένας από τους «Μασίστες» στο σινεμά. Έτσι εξηγήθηκε το μυστήριο.

—Και η μαύρη ζώνη 5 νταν;

—Όσα νταν έχεις εσύ, άλλα τόσα έχει κι ο Μπουμπουντής.

Τη μέρα όμως που έγινε η οριστική αποκαθάρωση του θεού ήταν όταν βάλουμε το στοίχημα.

Ο Μπουμπουντής είχε περάσει, κατά τη συνήθειά του, να ρωτήσει αν είχαμε φέρει λεφτά. Κει πάνω πετάγεται ο Λουκάς, που ήταν ο πιο θρασύς απ' όλους μας, και του λέει:

—Πάμε ένα στοίχημα;

Ο Δάσκαλος τον έκοψε αφ' υψηλού.

—Στοίχημα με τον καθηγητή σου; του λέει. Καταλαβαίνεις τι ασέβεια είναι αυτή; Κανονικά θα έπρεπε να σου τραβήξω τ' αυτιά και να σε πετάξω έξω με τις κλωτσιές. Τι στοίχημα;

—Στοίχημα ότι δεν μπορείς να σπάσεις το στρογγυλό ξύλο που δένει τα πόδια της καρέκλας.

Ο θεός θύμωσε.

—Και επιμένεις στην αναίδειά σου! Προκαλείς τον καθηγητή σου στον οποίο θα 'πρεπε να πιστεύεις σαν θεό!

—Εκατό φράγκα... Πάνε;

—Διακόσια.

—Μέσα.

—Αλέκο... Μια καρέκλα.

Φέρνει την καρέκλα καφενείου ο Αλέκος, την τοποθετεί, γονατίζει ο θεός, συγκεντρώνεται... Σηκώνει το χέρι...

—Γιααααααααααααααααααααα!

Μπαμ! Η καρέκλα ανέπαφη!

Γυρίζει στον Αλέκο τρίβοντας το χέρι του (τι διάολο, και οι θεοί πονάνε!)

—Τι μου 'φερεις, ρε; Βρεγμένο ήταν το ξύλο, δεν το είδες; Τσακίσου να φέρεις μια καλή... Άντε!

Τσακίζεται ο Αλέκος, φέρνει μια άλλη καρέκλα, την τοποθετεί, συμφώνως με τας υποδείξεις του κυρίου καθηγητή... συγκεντρώνεται ξανά αυτός...

—Ιαϊάαα Α ιάΑΑΑΑ!

Μπαμ! Η καρέκλα δεν καταλάβαινε Χριστό.

—Αλέκο... Έλα εδώ, βρε ηλίθιε. Γιατί δεν τη στήριξες καλά την καρέκλα; Δεν βλέπεις που κουνιέται;

Παφ, παφ, καρπαζιές στον φουκαρά τον Αλέκο.

Τέλος πάντων, ξαναστήνεται η καρέκλα... τη βαστάγαμε κιόλας, μην κουνηθεί... Όλα έτοιμα.

Γυρίζει ο Μπουμπουντής μεγαλόπρεπα στον Μήτσο.

—Μήτσο, σπάσπν.

Κι ο Μήτσος, ο Ιούδας...

—Με σένα βάλανε στοίχημα τα παιδιά. Εσύ πρέπει να τη σπάσεις.

Τι να κάνει κι ο θεός, ο άχαρος, τρίτη συγκέντρωση... τρίτο «Ισαααΐα»... Μπαμ!

Τίποτα! Το άτιμο το ξύλο δεν ήθελε να σπάσει. Αντίθετα το χέρι του θεού χρειάστηκε επίδεσμο.

Ήταν για μας το τέλος ενός Μύθου, το τέλος ενός θεού και το τέλος της φοίτησής μας στην Επίσημη Σχολή Ιαπωνικής Πάλης.

Δεν μας δόθηκε ποτέ η ευκαιρία να επιδείξουμε την «ταυτότητα καρατέ του πρωταθλητού μας Μπουμπουντή» κι ευτυχώς να λες, γιατί θα μας παίρναν με τις λεμονόκουπες.

Μια βδομάδα αργότερα ο κύριος καθηγητής συλλαμβανόταν από τη Γενική Ασφάλεια ως κύριος ύποπτος ανάμιξης σε ένα σκάνδαλο ροζ λαγουδακίων που έσκασε όλως απροόπως δια του Τύπου τις μέρες εκείνες.

* * *

Έξι μήνες μετά το μάτι μου έπεφτε σε μια διαφήμιση στις μέσα σελίδες μιας αθλητικής εφημερίδας.

«ΑΝ ΘΕΛΕΙΣ ΝΑ ΥΠΕΡΑΣΠΙΣΕΙΣ ΤΗ ΖΩΗ ΣΟΥ ΚΑΙ ΤΗΝ ΥΠΟΛΗΨΗ ΣΟΥ ΕΛΑ ΣΤΗ ΣΧΟΛΗ ΜΠΟΥΜΠΟΥΝΤΗ! ΤΖΟΥΝΤΟ, ΖΙΟΥ-ΖΙΤΣΟΥ, ΚΑΡΑΤΕ

και ΜΠΟΥΜΠΟΥΝΤΕΙΟΝ!

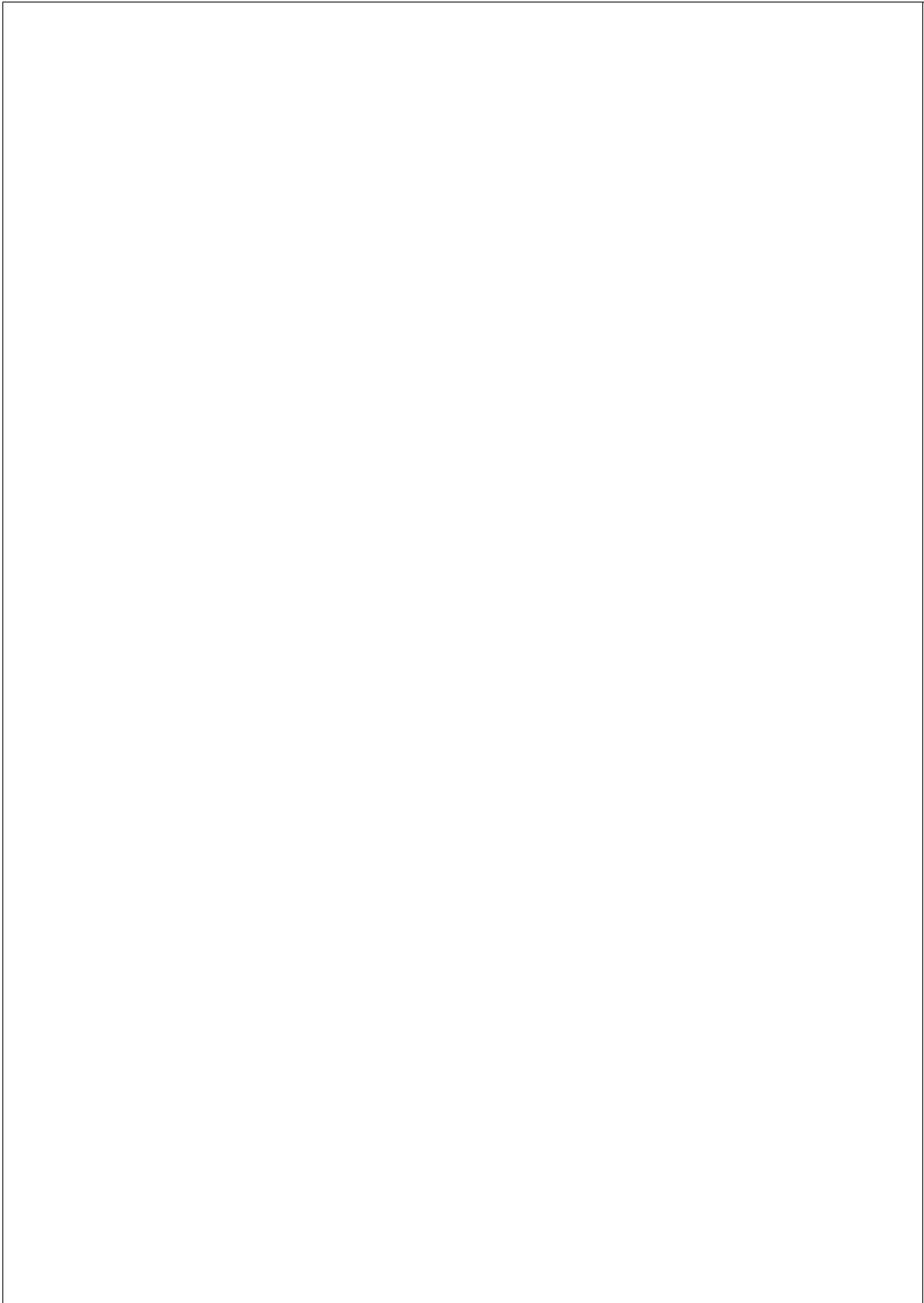
Που είναι μια προσωπική τεχνική ιαπωνικής πάλης, εφεύρεσις

του επίσημου καθηγητού και πρωταθλητού Ελλάδος ΟΛΩΝ των κατηγοριών Ν. ΜΠΟΥΜΠΟΥΝΤΗ.

Α ν ώ τ ε ρ ο ν του καρατέ. Αντιμετωπίζεις έξι και οχτώ αντιπάλους μαζί!»

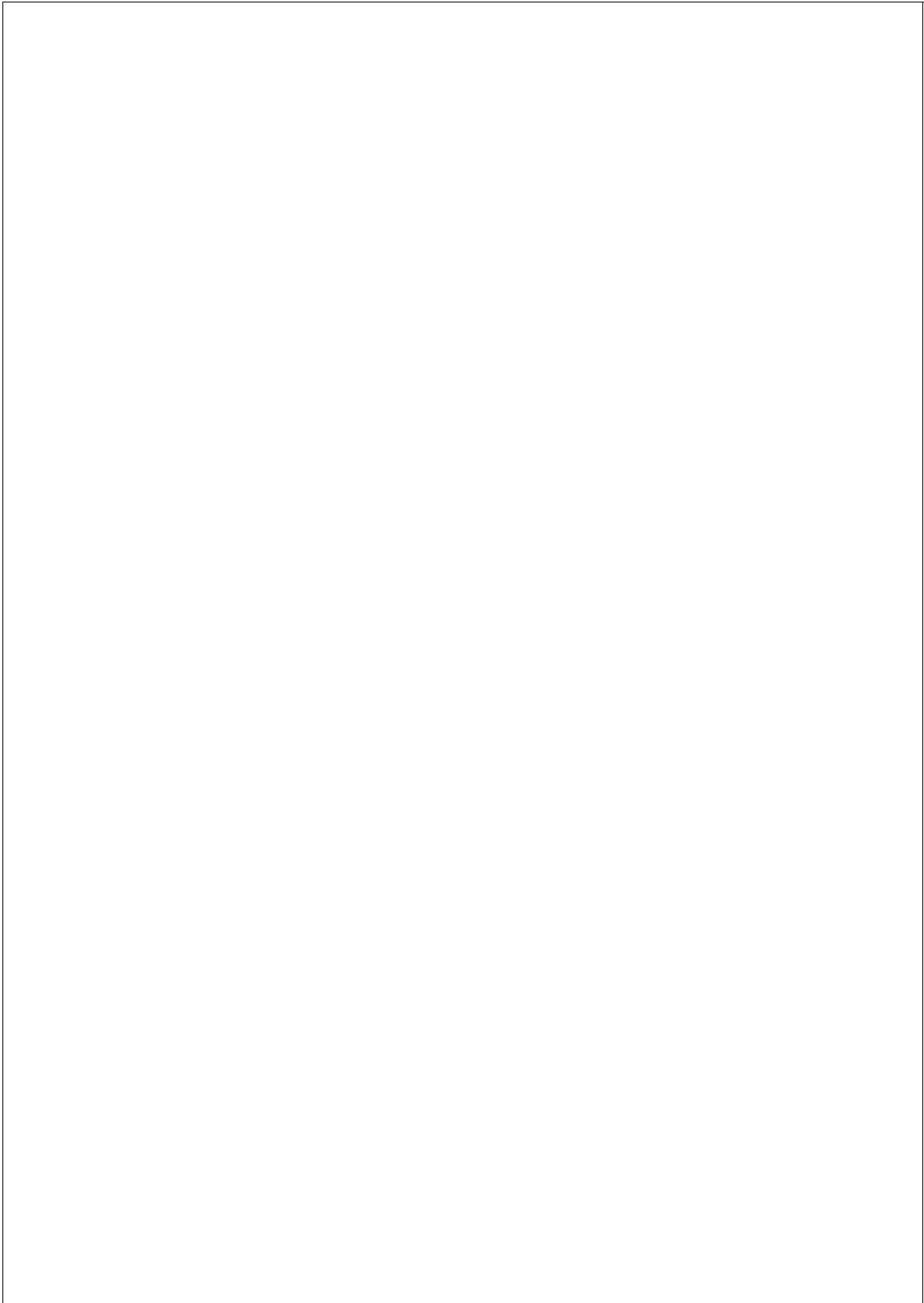
Τη φωτογραφία του Μαρκ Φόρεστ είχε αντικαταστήσει μια φωτογραφία του Δάσκαλου που ποζάρizε φορώντας ένα μακρύ ράσο με μια χαλκομανία ενός τεράστιου δράκοντα στο στήθος.

**Βίος και Πολιτεία
του Βαγγέλη του Ναυτικού**

Τον Βαγγέλη είχα την τύχη να γνωρίσω σ' ένα ταξίδι από την Αθήνα στη Γενεύη, σιδηροδρομικά, το μακρινό και ηλιόλουστο 1968.

Είχαμε περάσει τα γιουγκοσλαβικά σύνορα και στο compartiment βρίσκονταν, πλην εμού, δυο ακόμη νοματαίοι. Ο ένας ήταν χοντρομπαλός κι ελληνοπρεπής, ο άλλος αδύνατος σαν τσίρος κι έμοιαζε με συνταξιούχο εφοριακό. Μιλούσαν μεταξύ τους ισπανικά. Ο ένας δηλαδή, ο άλλος απλά επικροτούσε.

Έλεγε ο εφοριακός:

—El comedor esta muy concurrido...

Κι ο χοντρομπαλός:

—Σίιι!!!

—...unas tres horas después de salir del puerto.

—Καράμπα!... Αϊάϊ όμπρε! Σίι!... πορ φαβόρ!

—El buque parece inmóvil...

—Παρά σιέμπρε! Μούτσο γκούστο!

—... solo mirando el agua por los ventanillos...

—Εστά μπιέν, ουστέδ!

—...se da uno cuenta del movimiento...

—Αϊάϊ! Σε πουέντεν τομάρ!

Δεν είχα μεγάλη ιδέα από ισπανικά, αλλά δεν νομίζω πως χρειαζόταν να είναι κανείς ειδικός για να καταλάβει πώς πήγαινε η συζήτηση —στα κουτουρού.

Σε μια από τις πολλές στάσεις, στη μέση του γιουγκοσλάβικου πουθενά, ο εφοριακός σηκώθηκε να κατεβεί. Πετάχτηκε κι ο χοντρομπαλός, ολοπρόθυμος να βοηθήσει, του πέρασε τη βαλίτσα από το παράθυρο του βαγονιού και τη στιγμή που το τραίνο ξεκινούσε και πάλι κούνησε το χέρι του και φώναξε:

—Άστα μανιάνα κομπανιέρο! Αρρίμπα μουτσάτσο! Βάϊα κον ντιός!

Και ήρθε να σωριαστεί, καταϊδρωμένος από την προσπάθεια, στο κάθισμά του. Έβγαλε ένα τεράστιο μαντήλι, σκουπίστηκε, αναστέναξε θορυβωδώς κι άναψε τσιγάρο.

—Σπανιόλικά μιλούσαμε, μου λέει εμπιστευτικά.

—Κάτι τέτοιο κατάλαβα κι εγώ, του λέω.

—Στα παπόρια τα ‘μαθα, με πληροφόρησε, όχι χωρίς κάποιο κρυφό καμάρι ο χοντρομπαλός.

—Α, ναι;...

—Πέντε γλώσσες. Πέντε περικαλώ! Από εγγλέζικα μέχρι αράπικα... Φαρσί!... Χρόνια στη θάλασσα και τη λαμαρίνα... Άααχ!

—Ναυτικός;

—Πρώτος μαρκόνης! απάντησε με καμάρι.

Και για να μη μου μείνει καμιά αμφιβολία έβγαλε να μου δείξει το ναυτικό του φυλλάδιο.

—Ορίστε! Όλη τη σφαίρα έχω γυρίσει εμένα που με βλέπεις! Πού θες και δεν έχω πάει! Χοκόγκ... Γιαπωνία... Μπόρνεο... Φιλιππίνες... Κάναντα... Αρχάγγελο... Ρουμανία... πού θες και δεν έχω πάει! Έτσι τη γύρισα τη σφαίρα. Βαγγέλης ο μαρκόνης με τ' όνομα!

—Α!

—Έτσι τη γύρισα τη σφαίρα σου λέω! Και τι δεν είδα! Και τι δεν κουβάλησα στην κυρά! Να, στο άλλο ταξίδι της έφερα και ψησιέρα από την Οντέσσα. Πάμφθνα! Και γερό μηχανήμα, ρούσικο! Και τι δεν φτιάχνουν οι κιαρατάδες οι Ρούσοι! Και τι δεν φτιάχνουν!

—Βέβαια.

—Πολύ προοδεμένος λαός, αδερφέ μου! Να... παράδειγμα... Ένα φάρμακο που μου 'δωσε ένας φιλάρακος στην Οντέσσα για τους ρευματισμούς... «Πάρτο» μου 'πε «σύντροφε Βαγγέλη και θα με θυμηθείς!». Ακριβούτσικο ήτανε, αλλά το πήρα —αφού ήταν ρούσικο! Ένα κι ένα λοιπόν!

—Είδατε καλύτερευση;

—Όχι εγώ... Δόξα τω θεώ δεν πάσχω... θερίο μοναχό! Για τον συχωρεμένο τον μπατζανάκη μου το πήρα. Ένα κι ένα!

Έκανε μια μικρή παύση (ίσως εις μνήμη του θεραπευμένου πλην συχωρεμένου μπατζανάκη).

—Στη Γιαπωνία πάλι... Τι θες και δεν βρίσκεις! Να, αυτό εδώ το ρολοϊ... Το ανώτερο που υπάρχει! Γιαπωνικό! Το πουκάμισο που βλέπετε... Μετάξι καθρό (σατέν ήταν)... Γιαπωνικό! Και το πανταλόνι που βλέπετε... μετάξι κι αυτό.

—Ιαπωνικό;

—Όχι, κινέζικο. Στο Χοκόγκ το αγόρασα... Ευκαιρία! Σας λέω... δεν ξέρετε τι έχουν δει εμένα τα μάτια μου. Αλλά, είχα μυαλό εγώ και τα μάζευα τα λεφτάκια μου, τα εξοικονομούσα... Δεν τα σκόρπαγα στις καμπιρτζούδες όπως οι άλλοι. Αποτέλεσμα; Έχω το σπιτάκι μου, τη γυναικούλα μου, τα παιδάκια μου... ηλεκτρικό ψυγείο, τηλεόραση...

—Ιαπωνική;

—Όχι, ρούσικη. Σίγουρο μηχανήμα. Απέθαντο! Μιλάμε για οργανωμένο κράτος τώρα, όχι σαν εμάς...

Πολύ ανατολικοστραφή τον έβλεπα τον Βαγγέλη και οι μέρες ήταν πονηρές, με τους κολονέλους στην εξουσία και να μην ξέρεις αν ο διπλανός σου ήταν χαφίης ή κανονικός άνθρωπος.

Μείναμε για λίγο σιωπηλοί.

Αλλά ο Βαγγέλης δεν ήταν της σιωπής.

—Για τους ιπάμενους δίσκους τι γνώμη έχετε; μου πετάει ξαφνικά και με ξεραίνει.

Τι γνώμη να είχα, ο άχαρος, για τους ιπάμενους δίσκους;

—Εεεε...

—Εγώ που λέτε, συνέχισε απτόητος ο Βαγγέλης, έχω σχηματίσει γνώμη επ' αυτού.

—Ναι;...

—Βεβαίως. Καταλαβαίνετε... Έχω δει πολλά... Γύρισα τη σφαίρα ολόκληρη... Λοιπόν... τους ιπάμενους δίσκους τους φτιάχνουν οι Ιάπωνες.

—Οι... Ιάπωνες;!!!

—Μάλιστα, κύριε, οι Ιάπωνες. «Ο Κίτρινος Κίνδυνος» που λένε... Διαόλοι κανονικοί αυτοί οι άνθρωποι, ρε παιδί μου! Μιλάμε τους φοβήθηκε το μάτι μου! Αλλά θα μου πεις... εδώ φτιάχνουν τηλεοράσεις και τρανζίστορ δεν θα φτιάχνουν ιπάμενους δίσκους; Σιγά το δύσκολο!

Θαύμασα τη λογική του Βαγγέλη και του το είπα.

Κολακεύτηκε.

—Ε, κάτι ξέρουμε από τη ζωή κι εμείς οι ναυτικοί, τι νομίζετε; είπε. Να σας διηγηθώ κάτι που μου συνέβη στη Σιγκαπούρη, να καταλάβετε.

—Είμαι όλος αυτιά.

—Που λέτε... είχαμε δέσει στη Σιγκαπούρη όπου θα μέναμε για να φορτώσουμε τρεις μέρες. Λέω μέσα μου: «Ας κατέβω κι εγώ, να πιω μια μπύρα φτηνή κι ύστερα γυρνάω στο καράβι να ξαπλώσω νωρίς». Μην ξεοδεύμαστε κιόλας... Γιατί, τι είπαμε; Οικονομία!

»Κατεβαίνω το λοιπόν κι όπως σουλατσάριζα στο λι-

μάνι να 'σου ένας κράχτης ενού καμπαρέ που μου λέει στα εγγλέζικα:

«Εϊ μίστερ... Χήαρ γκουντ γκέρλς... νάμπερ ουάν».

»Του λέω... περπατημένος εγώ...

«Ανθρωπέ μου, εγώ δεν θέλω να ξοδέψω τα λεφτά μου. Εγώ θέλω να πιω τη μπυρίτσα μου ήσυχα-ήσυχα, να ξεσκάσω και μετά να πάω για ύπνο».

«Οκέϋ» μου λέει αυτός. «Οκέϋ. Μπήαρ έξτρα πρίμα γκουντ... βέρυ τσηπ... βέρυ νάις».

—Λέω μέσα μου: «Τι θα χάσω; Μπορεί να πλερώσω καπίς περιπλέον, αλλά θα δω και τα νούμερα». Μπαίνω το λοιπόν στο καμπαρέ, κάθομαι, σαν κύριος, σ' ένα τραπέζι και παραγγέλλω μπύρα —από τη φθηνή. Εκεί το λοιπόν που την έπινα σιγά-σιγά βλέπω την πρώτη καμπαρετζού να πλευρίζει.

«Θα με κεράσεις ένα ποτό;», μου ρίχνει τη σπόντα.

»Της λέω:

«Εγώ, κοπέλα μου, είμαι ένας φτωχός ναυτικός. Ήρθα να πιω τη μπυρίτσα μου και να δω τα νούμερα, να ξεσκάσω. Με συχωρείς, αλλά δεν θέλω να χαλάσω τα λεφτουδάκια μου».

—Τσαντίστηκε η καμπαρετζού, αλλά μ' άφησε ήσυχο. Μετά από λίγο να σου μια άλλη, ακόμα πιο ανώτερη. Το ίδιο το βιολί.

«Θα με κεράσεις ένα ποτό;»

»Της λέω:

«Άκουσε. Όπως είπα και στην άλλη εγώ είμαι ένας φτωχός ναυτικός που ήρθα να πω τη μπυρίτσα μου και να δω τα νούμερα. Με συχωρείς αλλά δεν μπορώ να κεράσω. Κωλύομαι».

—Φεύγει κι αυτή. Τώρα εγώ παρακολουθώ την κίνηση. Βλέπω τ' αφεντικό, που το 'χε πάρει φαίνεται πατριωτικά το ζήτημα, να κάνει νόημα στην ανώτερη κοπέλα του καταστήματος.

»Εγώ τίποτα. Εκεί, βράχος!

»Είδε κι απόειδε, μου στέλνει την πιο ανώτερη ακόμα. Άλλο που να σου το λέω κι άλλο που να το βλέπεις!

»Μου λέει:

«Εμένα δεν θες να με κεράσεις ένα ποτό, δύσκολο άντρα;»

—Λέω κι εγώ από μέσα μου... Για ένα ποτό, πάει στο διάολο, να κάνω τη θυσία.

«Κάτσε» της λέω. «Αλλά μόνο ένα, να 'μαστε ξηνημένοι, γιατί δεν θέλω να ξοδέψω τα λεφτάκια μου κοροϊδίστικα».

«Και τι θα τα κάνεις;» μου λέει αυτή. «Οι κληρονόμοι θα στα φάνε».

«Καλύτερα οι κληρονόμοι, να με συχωρνάνε, παρά οι καμπαρετζούδες» της λέω. «Είμαι περπατημένος εγώ, δεν με ξεγελάτε. Ένα ποτό, πάει στο διάολο, να το θυσιάσω, αλλιώς... χαρήκαμε πολύ κι αντίο σας».

«Εντάξει, σπαθί» μου λέει. «Σε πάω, επειδή είσαι μάγκας περπατημένος κι όχι σαν τα άλλα τα κοροϊδα που μαδάμε κανονικά».

—Κάθισε το λοιπόν η καμπαρετζού και σε λίγο τα λέγαμε σαν δυο καλοί φίλοι. Το ένα φέρνει τ' άλλο κι όπως δεν γινόταν να τη βγάλουμε ξεροσφύρι, της παράγγειλα κι άλλο ένα και μετά κι άλλο. Οπότε, όταν στο τέλος ήρθε ο λογαριασμός κάνω έτσι και τι να δω!... Πενήντα οχτώ δολάρια, φίλε μου! Από το δεκάρικο που είχα αρχικά υπολογίσει. Τέλος πάντων... λέω χαλάλι, δεν θα βγω στα άλλα λιμάνια και θα ρεφάρω.

»Εντωμεταξύ φαίνεται πως η τύπισσα είχε πάθει την πλάκα της μαζί μου.

«Μου αρέσεις» μου λέει. «Να έρθεις στο σπίτι να κοιμηθούμε μαζί».

—Η αλήθεια είναι ότι στην αρχή φοβήθηκα για καμιά παγίδα. Έχουν δει τα μάτια μου εμένα!... δεν είπαμε; Αλλά μετά λέω... Έτσι από περιέργεια, ρε παιδί μου... να δούμε τι θα βγει.

»Με παίρνει το λοιπόν η καμπαρετζού και με πάει στο σπίτι της. Μπαίνω μέσα και τι να δω! Ολόκληρη φυλή, αδερφέ μου! Μέχρι παππού και γιαγιά και τρίτους μπατζανάκηδες! Πώς χώραγε όλος αυτός ο λαός σε μια τόση δα χαμοκέλα μυστήριο! Λέω μέσα μου... τζίφος η δουλειά, δεν πρόκειται να περάσουμε καλά απόψε —αν με πιάνεις. Πλην όμως δεν έτρεχε τίποτις. Με παίρνει και με πάει στην κάμαρή της, κάναμε τι κάναμε —πού να σου τα λέω!...— και κανείς από το σόϊ δεν παρεξηγήθηκε, να ρθει να μου ζητήσει το λόγο. Άλλοι άνθρωποι, άλλα εθίματα! Να μου 'φερνε λέει εμένα η κόρη μου αγαπητικό στο σπίτι!... Χα!

»Για να μη στα πολυλογώ... Τρεις μέρες και τρεις νύχτες, μέχρι να σαλπάρουμε ξανά, ο Βαγγέλης πασάς

στα Γιάννενα! Μέχρι τα ποδάρια μου 'πλενε να φανταστείς. Τέτοια λατρεία! Άσε που στο τέλος μ' ερωτεύτηκε. Το τι κλάμα έριξε όταν ήταν να φύγω... άλλο πράγμα! Κορόμηλο το δάκρυ! Βέβαια πλώρωσα καπίς παραπάνω, αλλά χαλάλι! Άξιζε τον κόπο! Ακούς να μ' ερωτευτεί, η φουκαριάρα!...

—Ωραία ιστορία!

—Κάτσε ντε να δεις και τη συνέχεια...

»Το οποίον... είμαστε που λες Τορόντο, πάνω στο Κάναντα, αν έχεις υπόψη σου, όπου με βρίσκει το πρώτο γράμμα από την Τσου Λι —έτσι τη λέγαν. Ανοίγω να διαβάσω και τι να δω!... «Αγάπη μου... που δεν μπορώ να κλείσω μάτι χωρίς εσένα... από τότες οπου έφυγες δεν κοιμάμαι...». Γράμμα άλλο να σου το λέω κι άλλο που να το βλέπεις! Σπάνια γυναίκες μ' έχουν ερωτευτεί τόσο παράφορα. Συγκινήθηκα.

»Και θα μου πεις... τη σύσταση πού τη βρήκε; Ξέρω κι εγώ πού τη βρήκε;... Όταν ερωτεύονται η γυναίκες όλα τα μπορούν. Έχουν δει τα μάτια μου εμένα!...

—Εμ, αφού είσαι ναυτικός...

Κολακεύτηκε ο Βαγγέλης κι άντε πιάσ' τον μετά!

—Όπως το λες! αναφώνησε. Ναυτικός! Παναπέι ξύπνιος! Έχω γυρίσει όλη τη σφαίρα μιλάμε.

»Άκου τώρα να δεις τη συνέχεια... Λοιπόν... αφού μου είπε τον πόνο της το κορίτσι, σε μια στιγμή μου πετάει και το άλλο... «Πήγα στο γιατρό» λέει «κι έκανα έκτρωση, καθόσον έπιασα παιδί από σένα και μου ζήτησε διακόσια δολάρια, αλλά πλην όμως εγώ δεν τα

έχω, Βαγγέλης. Κι αν εσύ ευκολύνεσαι στείλε μου το συντομότερο».

»Κάθομαι τώρα εγώ και το σκέφτομαι από 'δώ και το σκέφτομαι από κει... Στην αρχή είπα μήπως ήταν κόλπο, να μου φάει λεφτά. Είπαμε... περπατημένος. Αλλά ξαναδιάβασα το γράμμα και είδα πως, φως φανάρι, το κορίτσι την είχε δαγκώσει για καλά τη λαμαρίνα μαζί μου. Και στο κάτω-κάτω, αν το πάρουμε κι αλλιώς, από δική μου απροσεξία έπιασε παιδί —να είμαστε και δίκαιοι. Οπότε, χαλάλι λέω... και πάνω και της στέλνω ένα έμβασμα από διακόσια δολάρια.

—Και δεν ξανάγραψε;

—Πώς δεν ξανάγραψε; διαμαρτύρεται ο Βαγγέλης. Στο Κολόμπο, μπαμ! δεύτερο γράμμα. Ανώτερο από το πρώτο! Τα 'χω κρατήσει όλα... κρίμα που δεν τα 'χω μαζί μου να στα δείξω... Άλλο πράγμα σου λέω!

—Και... ζήταγε ξανά λεφτά;

—Εεε... ναι... δηλαδή... «στείλε μου» λέει «άλλα διακόσια δολάρια, ένεκα που είχα κάτι επιπλοκές». Τι να κάνω, τα 'στείλα. Αλλά λέω... αυτά είναι τα τελευταία. Τελεία και παύλα. Έρωτας όμως η καμμένη, ε;! Να μην μπορεί να με ξεχάσει με τίποτα!

Τον κοίταξα να δω αν αυτοσαρκαζόταν, αλλά ο άνθρωπος που είχα μπροστά μου ήταν η προσωποποίηση της αγαθότητας. Αυτά που έλεγε τα πίστευε! Ευτυχώς γι' αυτόν δηλαδή.

Πέρασε λίγη ώρα χωρίς να μιλήσουμε, ο καθένας βυθισμένος στις σκέψεις του.

Ξαφνικά ο Βαγγέλης ζωντάνεψε.

—Σου είπα για τη φορά που κόντεψα να ναυαγήσω;

—Όχι.

—Α, βέβαια! Στ' ανοιχτά της Καραβαϊκής¹, μ' ένα γκαζάδικο που πηγαίναμε για Κιούμπα².

»Που λες... σούρουπο ήτανε... Βλέπω τον καιρό... θα το γύριζε σε φρεσκαδούρα. Το οποίοιόν λέω του καπετάνιου:

«Καπετάνιο, για σοροκάδα το πάει ο καιρός...»

«Λες, Βαγγέλη;» μου λέει.

«Όπως σε βλέπω και με βλέπεις» του λέω.

«Μπα, δεν έχει ανάγκη» μου λέει.

—Σε καμιά ώρα χαλασμός κόσμου! Βουνό το κύμα! Το καράβι πήγαινε σαν σκάφη της μπουγάδας. Έρχεται ο καπετάνιος, μου λέει:

«Βαγγέλη, είχες δίκιο. Και τώρα τι κάνουμε;»

«Να στείλουμε σήμα, για καλό και για κακό» του λέω.

«Α, μπα» μου λέει. «Άσε και θα δούμε».

—Άσε και θα δούμε, αλλά τα πράγματα σκουραίνουν. Του λέω ξανά:

«Άσε με να στείλω μήνυμα για να 'χουμε το κεφάλι μας ήσυχο».

«Όχι ακόμα» μου λέει. «Άσε... θα κόψει ο καιρός».

---

1 Καραϊβικής.

2 Κούβα.

—Τι «άσε»; Για άσε ήμασταν τώρα;! Πιάνω μια και δυο και στέλνω «Μαινταιή»... το SOS που λέμε. Το πιάνουν τρία παπύρια που βρίσκονται εκεί κοντά. Ένας Εγγλέζος, ένας Σουηδός κι ένας Ρούσος.

»Ανεβαίνω στη γέφυρα. Σε λίγο βλέπουμε το ρούσικο από πέρα που μας έκανε σινιάλο. Γέλασε ο καπετάνιος.

«Ρε Βαγγέλη, έστειλες σήμα;» μου λέει.

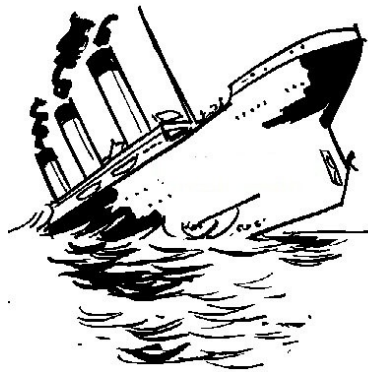
«Όχι, θα καθόμανε» του λέω.

Ρίξαμε που λες τις βάρκες στο νερό και σε λίγο ήμασταν όλοι πάνω στο ρούσικο σώοι και ασφαλείς. Εκεί να δεις περιποίηση! Οι άνθρωποι έγιναν θυσία για μας!

—Και το καράβι σας τι έγινε; τον ρωτάω.

Ο Βαγγέλης με κοίταξε λοξά, κάπως ενοχλημένος.

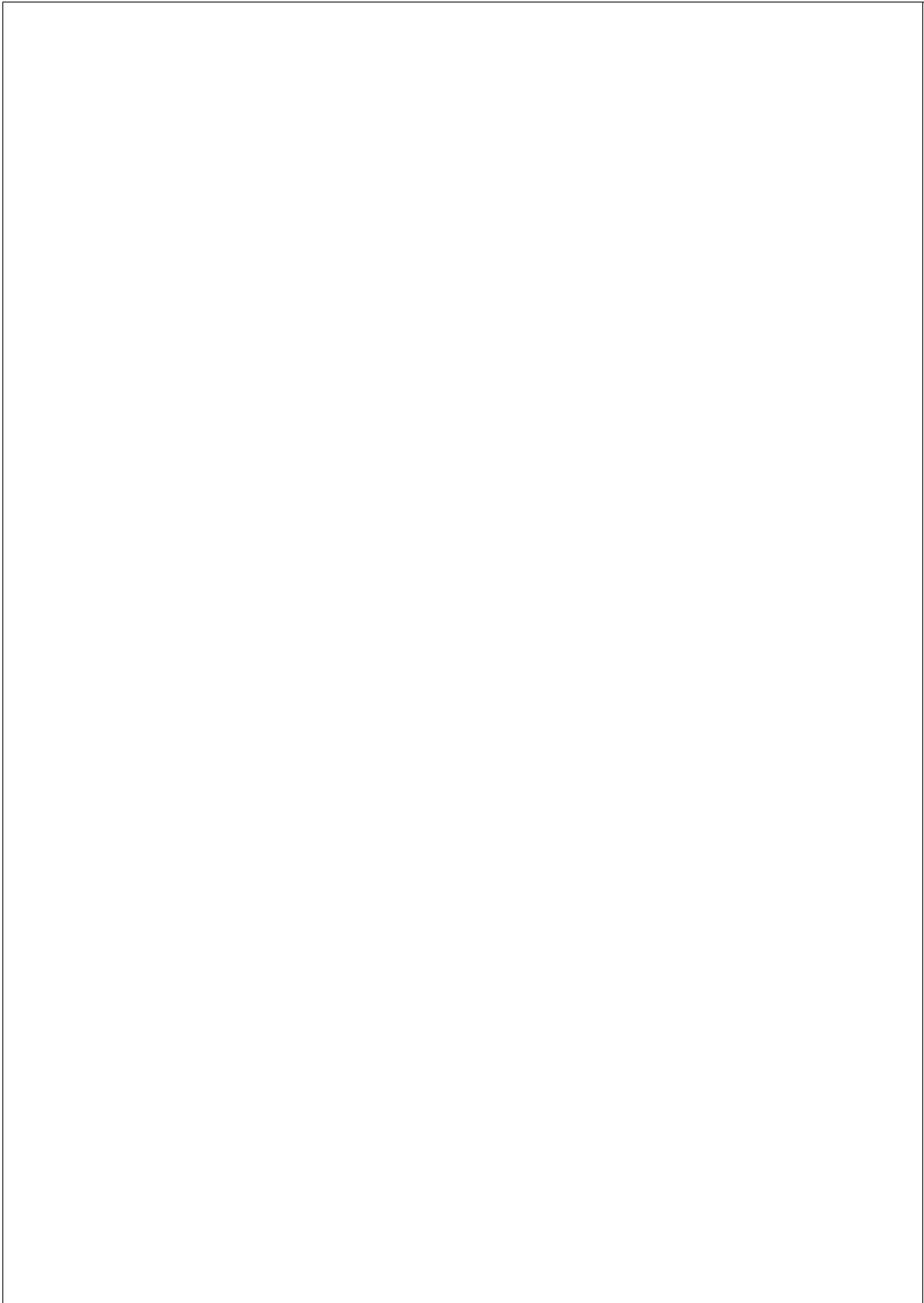
—Τι θες να κάνει, ακυβέρνητο πλοίο στη μέση της θάλασσας, είπε. Βούλιαξε.

Μεταξάς

(όπως το κονιάκ κι ο σκατόψυχος)

Κάθε που έρχεται ο Μιχάλης να επισκεφθεί το σπίτι της μνήμης μου νιώθω έναν κόμπο στο λαιμό, που ακόμα και τώρα, μετά από τόσα χρόνια, δεν λέει να φύγει.

Ήταν ο μοναδικός αληθινός φίλος που έκανα στην Ύδρα κι όπως λένε οι σοφοί Εγγλέζοι ήταν «larger than life».

Ο Μιχάλης ήταν βαρκάρης —επειδή του άρεσε.

Είχε μια βάρκα, τη «Φανουρία» —το όνομα της καλής του— και μ' αυτή έπαιρνε επισκέπτες και ντόπιους από το λιμάνι στα διάφορα σημεία του νησιού, όπου μπορούσαν να κάνουν το μπάνιο τους.

Κι εκεί ξεχώριζε σαν τη μύγα μεσ' το γάλα.

Ενώ οι άλλοι συνάδελφοί του σκοτώνονταν ποιος θα πρωτοχτυπήσει τουρίστα, διαλαλώντας τις υπηρεσίες που πρόσφεραν, ο Μιχάλης στεκόταν ατάραχος και χαμογελαστός, με την αχώριστη τραγιάσκα του ριγμένη πίσω, ν' ανταλλάσσει καλημέρες κι αστεία με τους «τακτικούς» του. Δεν καταδεχόταν να γίνει τελάλης και ζή-

τουλας. Όποιος ήθελε πήγαινε αλλού, με γεια του, με χαρά του.

—Όμως, πώς να το κάνουμε, να ταξιδεύεις με τον Μεταξά είναι αλλιώς, μου 'λεγε. Έστω κι από 'δώ μέχρι το Καμίνι! Θα έχεις να λες μετά πως σε πήρε αγώι ο συγγενής του σκατόψυχου.

—Υπάρχει αλήθεια συγγένεια, ρε Μιχάλη; ρώταγα εγώ.

Γελούσε με την ψυχή του.

—Όσο υπάρχει και με το κονιάκ, μου 'λεγε. Στο 'χω πει ποτέ το περισταικό;

—Για πες...

—Ήταν που λες μια γρια Αμερικάνα... Ξέρεις, απ' αυτές που έρχονται και δεν ξέρουν πού βρίσκονται, αλλά θέλουν να πιάσουν και φιλίες με τους ιθαγενείς, για να λένε μετά, όταν γυρίσουν πίσω στο χωριό τους, που είναι κοσμογυρισμένες και με γνώση του κουλέρ λοκάλ, που λέτε κι εσείς οι Γάλλοι.

—Το οποίο;

—Το οποίο με ρωτάει η γριέτζω —κάργα στην αλυσίδα και τους ντενεκέδες να φανταστείς... περπατούσε και λες πως πέρναγε καρότσι με σιδερικά... Με ρωτάει το λοιπόν «γουάτς γιορ ναίημ;» Καλά, μέχρι εδώ το νογάμε το εγγλέζικο... Έτσι μας ρώταγαν κι οι Τόμυδες στα μπλόκα, τότες... Πίσσα στα κόκαλά τους... Άσε, συγχύζομαι... «Μιχάλης» της λέω. Δεν μπορούσε να το πει η γριέτζω... το «χου» δεν τους βγαίνει με τίποτις αυτών των ανθρώπων. «Άσε» της λέω «μην παιδεύεσαι.

Μετάξας». Ευθουσιάζεται η Αμερικάνα, που φαίνεται ότι το 'τσουζε κιόλας το πιοτί... «Όπως το μπράντυ» μου λέει. «Α, γειάσου!» της λέω. «Αλλά των εφτά αστέρων, να 'μαστε ξηγημένοι, όχι το φτηνό». Κι έτσι, από τότε, όταν με ρωτάνε, αυτό τους λέω: «Μετάξας, όπως το μπράντυ, τρομάρα σας».

—Κι ο σκατόψυχος;

—Α, αυτόν τον έχω για τις επίσημες περιπτώσεις. Πάω, ας πούμε, σε μια δημόσια υπερεσία, όπου ξέρω ότι θα μου βγάλουν το λάδι... «Μεταξάς» τους λέω. Κωλώνουν αυτοί. «Τι Μεταξάς;» μου λένε. «Του σκατόψυχου» τους λέω «ανεπιός». «Μα πώς;» μου λένε «εδώ στα φρονήματά σου...». «Ε, εντάξει» τους λέω εγώ. «Παραστράπησα, δεν βγήκα φασιστάκι, τι να κάνουμε;».

Και το έκανε όντως έτσι. Και τους μπερδευε. Γιατί, ιδεολογικά, ο... «σκατόψυχος» κι ο Μιχάλης βρίσκονταν στα εντελώς αντίθετα άκρα του φάσματος. Αλλά, όπως φαντάζομαι σκέφτονταν οι καρεκλοκένταυροι, μήπως ποια οικογένεια δεν έχει τα μικρά ή μεγάλα της ατυχήματα;

Κι ο Μιχάλης ήταν μεγάλο ατύχημα.

Ήταν από τους πρώτους που έτρεξαν στο μεγάλο κάλεσμα του ΕΛΑΣ κι ο μοναδικός —φυσικά— από την Ύδρα.

—Μου το φυλάξαν, τα καθήκια, έλεγε. Κι όταν τελείωσε ο πόλεμος φρόντισαν να με δώκουν στεγνά. Όχι ότι δεν το προσπάθησαν και πριν...

—Επί Γερμανών, ρε Μιχάλη;!!!

Κούνησε το κεφάλι του χαμογελώντας.

—Παραλίγο να το πετύχαιναν, είπε. Άκου να δεις τι γίνηκε...

»Πάνω στο μοναστήρι του Προφήτ' Ηλία οι Γερμανοί είχαν εγκαταστήσει ένα ραντάρ, που έπιανε τα πάντα, παντού. Όχι πλοίο, όχι αεροπλάνο, αλλά και πουλί πετάμενο, που λέει ο λόγος. Αυτό ενοχλούσε βέβαια τους συμμάχους, που δεν μπορούσαν να επιχειρήσουν αεροπορικώς κατά πως ήθελαν, οπότε στέλνουν σήμα στον ΕΛΑΣ —σε ποιον άλλο;— μήπως και μπορούσαμε, λέει, να κάνουμε κατιτίς.

»Το οποίο μας ρωτάει ο καπετάνιος ποιος είναι από την Ύδρα από ανάμεσά μας και ξέρει τα κατατόπια; «Άσε» του λέω «μην ψάχνεις, δεν θα βρεις».

«Γιατί;» απορεί ο άνθρωπος.

«Άσε» του λέω «είναι μεγάλη ιστορία, πού να στα λέω τώρα. Πε μου εμένα τι θες και ξέγνοιασε».

«Μα εσύ δεν είσαι Περαιώτης, ρε Μιχάλη;» μου λέει.

«Είμαι, καπετάνιο, και το περηφανεύομαι» του λέω «πλην όμως ας όψεται η Φανουρία που βρέθηκα σώγαμπρος, που λέει ο λόγος, σε ξένο τόπο».

«Ξέρεις από Ύδρα;» με ρωτάει ο καπετάνιος.

«Απέξω κι ανακατωτά» του λέω.

«Αμ έτσι πε μου!» λέει ο καπετάνιος και μου εξηγεί την υπόθεση με το ραντάρ.

«Το και το» μου λέει. «Θα πάτε μια ομάδα, νύχτα, με βάρκα από απέναντι, θ' ανεβείτε στον Προφήτ' Ηλία, θα εξουδετερώσετε τη φρουρά εκεί πάνω, θα βάλετε τα εκρηκτικά και μόλις «μπουμ» μπαίνετε πάλι στο πλεούμενο και μην τους είδατε. Γένεται;»

«Πώς δεν γένεται» του λέω εγώ. «Πες πως γίνηκε κιόλας. Ξέγνοιασε».

—Και είχα και χαρά, γιατί θα έβλεπα και τη Φανουρία, που είχα να τη δω μήνους και στενοχωριόμανε.

»Το οποίον κατεβαίνουμε μια ομάδα ψυχωμένα παιδιά τη νύχτα στο γιαλό, είχαμε κανονίσει με τους ψαράδες εκεί μια βάρκα να μας πάει απέναντι κι έτσι, με τα κουπιά να φανταστείς, γιατί πού να βρεθούν μηχανές τότε, τσούκου-τσούκου, με υπομονή, περάσαμε το μπουγάζι και βγήκαμε στο Καμίνι.

»Νύχτα τώρα, όλοι κοιμόντανε, οι Γερμανοί δεν είχαν βάλει σκοπιές, το ευτύχημα, γιατί σου λέει, σε δικό μας μέρος βρισκόμαστε, δεν υπάρχει φόβος, οπότε αν θα λωνόμαστε τους δυναμίτες και μια και δυο ανεβαίνουμε στον Προφήτ' Ηλία. Τρεις νοματαίους είχανε φρουρά εκεί, οι δυο κοιμόντανε, δεν τους ξυπνήσαμε, ο άλλος έκανε βάρδια. Είχαμε τώρα μαζί ένα άλλο Περραιωτάκι, δάσκαλο, που μίλαγε το γερμανικό, τον πιάνει τον Χανς ιδιαιτέρως και του ξηγιέται:

«Εμείς» του λέει «ήρθαμε να κάνουμε μια δουλειά και να φύγουμε. Τώρα εσύ τι καταλαβαίνεις, θα το παίξεις ήρωας και θα σε κλαίει η μανούλα σου ή θα κάνεις το κορόιδο, μην χαλάσουμε τις καρδιές μας και πάθει κανείς τίποτις;»

«Το κοροΐδο» απαντάει ο Χανς. «Δεν σας είδα, δεν σας ξέρω».

«Έτσι μπράβο» του λέει ο δάσκαλος.

—Οπόταν, βάνουμε τα μασούρια εκεί που έπρεπε, με μακριά φυτίλια, για να προκάνουμε ν' απομακρυνθούμε, κι ετοιμαζόμαστε να τ' ανάψουμε. Μας βλέπει ο Γερμανός, τρελαίνεται.

«Και μένα;» μας λέει. «Εδώ θα μ' αφήσετε;»

«Τι να σε κάνουμε;» απορεί ο δάσκαλος.

«Να με πάρετε μαζί» λέει ο Χανς. «Σας βοήθησα, δεν σας βοήθησα;»

«Να σε πάρουμε» του λέμε. «Αλλά θα κάτσεις ήσυχος».

«Παναγία» λέει ο Χανς.

—Τον λύνουμε το λοιπόν κι ετοιμαζόμαστε ν' ανάψουμε τα φυτίλια, αλλά ξανά-μανά ο Γερμανός μας σταματάει.

«Κι' αυτούς που κοιμάνται;» λέει.

«Ε, τι;» λέμε εμείς. «Ούτε που θα καταλάβουν τη διαφορά. Μόνο όταν ξυπνήσουν και δουν τους διαόλους να τους τρυπάνε με τις τζουγκράνες θα απορήσουν».

«Και είναι αυτό σωστό;» μας βάζει πόστα ο Χανς, που είχε πάρει θάρρος τώρα που κατάλαβε ότι δεν κινδυνεύει. «Αυτούς δεν τους περιμένουν μανούλες στα σπίτια τους να γυρίσουν;»

—Κοιταζόμαστε εμείς... Δαγκωθήκαμε. Τι φταίγαν τα ταλαίπωρα τα φαντάρια που τα πήρε στο λαιμό του ένας τρελός με μουστακάκι; Οπότεν τους ξυπνάμε, τους εξηγεί ο Χανς... Παναγίες κι αυτοί... Τους δένουμε, ανάβουμε τα φυτίλια —επιτέλους!— και κατεβαίνουμε την πλαγιά ολοταχώς. Στη μέση της διαδρομής... «μπουμ!» τα μασούρια... Καλή Ανάσταση και του χρόνου σπίτια μας! Πάει το ραντάρ, πάνε τα πάντα όλα.

»Φτάνουμε στο Καμίνι... Μπαίνουν τα συντρόφια στη βάρκα, πάνω εγώ τον επικεφαλής, έναν Πέτρο, καλό παιδί, από το Αγρίνιο, καλή του ώρα, του λέω...

«Παγαίνετε εσείς, εγώ κάπου έχω να πεταχτώ, να πω μια καλησπέρα και θα 'ρθω μετά».

—Ένεκα που δεν υπήρχε περίπτωση να φύγω χωρίς να δω τη Φανουρία... τι λέμε!

«Ρε Μιχάλη, πώς θα 'ρθεις, κολυμπώντας;» μου λέει το Αγρινιωτάκι.

«Μη σε νοιάζει, θα βρω εγώ τον τρόπο» του λέω.

«Καλά» μου λέει «αλλά μην αργήσεις γιατί οι Γερμαναράδες θα 'χουν λυσσάξει και θα ψάχνουν παντού».

—Οπότεν φεύγουν τα παιδιά κι εγώ πετάγομαι να πω την καλησπέρα μου στη Φανουρία. Αλλά... υπολογίζω χωρίς τους ρουφιάνους, που εδώ, όπως ξέρουμε, αφθονούν. Με βλέπουν το λοιπόν οι καλοί γειτόνοι, έτσι όπως ήμανε, με τον οπλισμό και τα φυσεκλίκια και τι κάνουν λες; Γραμμή να με καρφώσουν στη Χωροφυλακή... η οποία βέβαια τα θελήματα των Γερμανών έκα-

νε κι έτσι σε λίγο ακούω γκαπ, γκουπ τις μπότες όξω στο λιθόστρωτο να περικυκλώνουν την περιοχή.

—Σε δώσαν οι δικοί μας στον εχθρό, ρε Μιχάλη; απόρησα σοκαρισμένος.

Το χαμόγελό του πάλι. Λίγο πικρό τώρα.

—Σου κάνει εντύπωση, ε; Να μη σου κάνει. Είμαστε άτιμη φάρα τελικά, αλλά μερικοί είναι πιο άτιμοι κι από τους άτιμους. Άσε... Την έκανα από τη σκέπαση... κατέβηκα στα δρομάκια και σκέφτομαι: τώρα πού πάω; Στο Καμίνι θα έχουν μπλοκάρει τα πάντα... Σε σίπι γνωστού να πάω έβαζα το κεφάλι μου στον ντορβά. Χαμένος για χαμένος, λέω ας κατέβω στο λιμάνι κι όπι βρέξει ας κατεβάσει.

»Το ευτύχημα, λόγω της συσκότισης, ήταν όλα σκοτεινά και δεν έβλεπε κανείς καλά. Οπότε, με τα ρούχα τα στρατιωτικά και τον οπλισμό όπως ήμανε και περπατώντας χωρίς να βιάζομαι οι Γερμανοί που θα μ' έβλεπαν από μακριά θα νόμιζαν πως ήμανε δικός τους.

»Φτάνω το λοιπόν στο λιμάνι, βλέπω, εκεί που δένει τώρα το καϊκι του Βλαχάκη, είχαν δεμένη τη βενζίνα του Γερμανού διοικητή, με δυο σκοπούς να τη φυλάνε. ΄τοιμάζω το λοιπόν το Μπρεν, για πάσα ενδεχόμενο, και πάω καρσί καταπάνω στα φαντάρια χειρονομώντας και δείχνοντας κατά το εσωτερικό και φωνάζοντας «Ράους... ράους!». Άλλα γερμανικά δεν ήξερα. Σασίζουν οι σκοποί, κοιπάζονται, από μακριά μπορεί να με πέρασαν και για λοχία δικάνε τους, το βάζουν στα πόδια κατά τον ΟΤΕ —να πιákουν τον σαμποτέρ, δηλαδή εμένα.

—Οπόταν κι εγώ, κύριος τώρα, μπαίνω στη βενζίνα, λύνω τους κάβους, βάνω μπροστά τη μηχανή και βγαίνω από το λιμάνι, ωραίος και καλός, κάτω από τη μύτη των Γερμανών, χωρίς να πέσει ντουφεκιά. Σε μια ώρα ήμανε απέναντι με λάφυρο τη γερμανική βενζίνα.

—Κι όλα αυτά για τη Φανουρία, λέω.

Χαμογέλασε.

—Είναι κι αυτή μια ιδεολογία, ρε φίλε. Δεν είναι;

* * *

Ο Μιχάλης ήταν ιδιαίτερα αγαπητός στην ξένη παροικία του νησιού. Πέντε λέξεις ήξερε εγγλέζικα και είναι μυστήριο πώς κατάφερνε να έχει ατελείωτες συζητήσεις μαζί τους.

—Πώς συνεννοείστε, ρε Μιχάλη; τον ρώτησα μια φορά.

—Πανεύκολο, μου λέει. Τους λέω γιες και τα υπόλοιπα στα ελληνικά με εγγλέζικες καταλήξεις. Συνήθως τούτοι εδώ είναι πίτα, οπότε ότι και να τους πεις χαμένο πάει... Μια χαρά συνεννοούμαστε.

Κάποια φορά ήμουν μαζί του στη βάρκα όταν μετέφερε κάτι Αμερικάνους για μπάνιο στο Μώλο. Στο δρόμο, πίσω από το νησάκι του Αν Νικόλα, βλέπω κοντά στο σκάφος ένα μαύρο περύγιο που ακολουθούσε. Τον σκουντάω.

—Το είδα, μου λέει. Κάνε τον Εγγλέζο... δεν τρέχει τίποτις...

Το κακό είναι ότι το είδε και μια Αμερικάνα που πάτησε αμέσως τα ούρλα.

—Shark! Shaaaark!

—No, της λέει ατάραχος ο Μιχάλης. Ντόλφιν.

—Shark! επιμένει η γκιόσα.

—Ντόλφιν σου λέω μωρή, της λέει ο Μιχάλης.

—Dolphin?... κάνει διστακτικά ένας άλλος επιβάτης.

—Σπέσιαλ ντόλφιν, λουκ λάϊκ σαρκ, του εξηγεί ατάραχος ο Μιχάλης.

Και σε μένα...

—Εντολή του Λιμεναρχείου. Όταν βλέπουμε σκύλο να τους λέμε ότι είναι δελφίνι. Καλού-κακού πιάσε το καμάκι από δίπλα, μη γίνει καμιά στραβή.

* * *

Θυμόταν τις καλές εποχές του νησιού. Όταν γυριζόταν εδώ «Το Παιδί και το Δελφίνι», με τη Σοφία Λωρέν και τον Άλαν Λαντ.

—Με είχαν προσλάβει για κομπάρσο, μου λέει. Θα έκανα τον χωροφύλακα. Ε, ρε και να 'ξεραν! Το οποίον με ντύνουν ωραία και καλά και είμαστε έτοιμοι για γύρισμα όταν καταφθάνει τρέχοντας ο αστυνόμος και σταματάει τα πάντα όλα.

«Αυτόν βρήκατε για χωροφύλακα;» τους φωνάζει δείχνοντάς με. «Αυτός είναι κομμουνιστής!»

Οπότε ναυάγησε η καριέρα μου σαν ηθοποιός, πριν καν με φωτογραφίσουν. Λόγω φρονημάτων, ρε γαμώτη μου! Κι εδώ τα φρονήματα! Δεν υπάρχει έλεος!

—Πώς κατάφερες και σου δώσαν άδεια για τη βάρκα; τον ρωτάω.

Έβαλε τα γέλια.

—Αμ δεν θέλαν, λέει. Ένεκα τα φρονήματα που λέγαμε. Οπότεν τι κάνω; Πάω εδώ, στη Μητρόπολη, παίρνω καμιά δεκαριά σπαρματσέτα, από τα χοντρά, τα δένω μαζί, βάνω κι έναν σπάγκο να κρέμεται, σαν φυτίλι δήθεν —κοντό— και πάω γραμμή στον Λιμενάρχη.

«Να σου πω» του λέω. «Εγώ χαμένος για χαμένος που δεν μου δίνετε την άδεια, να ταΐζω την οικογένειά μου, το πήρα απόφαση... Ανάβω εδώ δα τους δυναμίτες και γινόμαστε όλοι μαζί Κούγκι. Κάνε κουμάντο».

—Χέστηκε πάνω του ο Λιμενάρχης!

«Ρε Μιχάλη» μου λέει. «Για το θεό!...»

«Τίποτις» του λέω και βγάνω το τσακμάκι. «Το πήρα απόφαση».

—Για πότε την έφτιαξε την άδεια, για πότε την υπόγραψε, για πότε τη σφράγισε, δεν το φαντάζεσαι!

Χαμογέλασε.

—Άσε που από τότε, όποτε είναι για ανανέωση, μου τη στέλνουν στη βάρκα, με ναύτη. «Την άδειά σας, κύριε Μεταξά»... Με το σεις και με το σας, τα παιδιά, δεν έχω παράπονο.

* * *

Ο Μήτσος ήταν ο πιστός του υπασπιστής. Γεροντοπαλήκαρο, κοντούλης, συνεσταλμένος, ευγενικός, ακολουθούσε πάντα τον Μιχάλη στις βραδυνές του εξόδους, πότε στη μια ταβέρνα και πότε στην άλλη,

ανάλογα με το ποιος είχε τη στιγμή εκείνη την καλύτερη ρετσίνα ή κοκκινέλι και τον καλύτερο μεζέ.

Όσο εξωστρεφής ήταν ο Μιχάλης, που γέμιζε τον τόπο, όπου κι αν βρισκόταν, τόσο συμμαζεμένος ο Μήτσος. Ο ρόλος του οποίου ήταν να επικροτεί αυτά που έλεγε ο αρχηγός ή να ζητάει συγγνώμη για λογαριασμό του όταν ξέφευγε και παραφερόταν.

—Έτσι όπως τα λέει ο Μιχάλης είναι, έλεγε.

—Πες τα, ρε Μήτσο! φώναζε ο Μιχάλης. Πες τα για να μην τα λέω εγώ!...

Και συνέχιζε απότοπος την αγόρευση.

Από τον Μήτσο έμαθα το δράμα του φίλου μας.

Πάντα είχα την απορία γιατί ο Μιχάλης με τιμούσε με τη φιλία του και με ξεχώριζε απ' όλους τους ξέμπάρκους που δίνουν ένα χρώμα ψευτοκουλτούρας στο νησί.

—Του θυμίζεις το γιο του, μου είπε ένα βράδυ ο Μήτσος όπως επιστρέψαμε από την ταβέρνα οι δυο μας, αφού είχαμε παραδώσει τον Μιχάλη στη Φανουρία.

—Τον Ηλία; απόρησα, γιατί το παιδί ήταν δεν ήταν δεκαπέντε χρονών και κάθε άλλο παρά μοιάζαμε.

—Όχι, είπε ο Μήτσος σκυθρωπάζοντας. Τον άλλο, τον μεγάλο του, τον Πάνο.

—Δεν ήξερα ότι ο Μιχάλης έχει κι άλλο γιο, είπα.

—Είχε, δεν ζει πια.

Μου είπε την ιστορία. Είκοσι χρονών παληκάρι. Είχε μπαρκάρει στα καράβια. Κάποια στιγμή κι ενώ δεν

ήταν υπηρεσία πήγε να βοηθήσει τους άλλους στον «εργάτη». Κι έβαλε ο διάολος το χέρι του να σπάσει το συρματόσκοινο. Του πήρε το κεφάλι. Πάει το παιδί!

Ο Μιχάλης δεν συνήλθε ποτέ απ' αυτό. Σπάνια να μιλήσει για τον πόνο του. Δεν το ξεπέρασε.

—Του τον θυμίζεις, επανέλαβε ο Μήτσος. Μοιάζετε... Είναι και το όνομα ίδιο... Άσε...

* * *

Πέρασαν τα χρόνια... Έλειπα για ένα μεγάλο διάστημα από το νησί... δικά μου βάσανα... Όταν επέστρεψα ζήτησα να τον δω. Η Janette, που ήταν και κείνη φίλη του, με κοίταξε μαγκωμένη. Όταν όσο έλειπα τη ρωτούσα πάντα απαντούσε με μισόλογα, αλλά ήξερα πως έτσι ήταν ο χαρακτήρας της και δεν ανησυχούσα. Τώρα όμως ήταν αλλιώς. Ήμουν εδώ. Τι θα μου έλεγε;

—Ο Μιχάλης δεν είναι πια εδώ, είπε.

Δεν έβαλα κακό με το μυαλό μου. Μάλλον θα είχε βαρεθεί τούτους εδώ πέρα και είχε αποφασίσει να πάει πίσω στον Περαία.

—Στον Πειραιά; ρώτησα.

—Όχι.

Την είδα που είχε δακρύσει και κατάλαβα.

—Δηλαδή;...

—Ναι...

Μονομιάς το νησί γύρω μου άλλαξε όψη. Σκοτείνιασε. Έχασε τη μαγεία του.

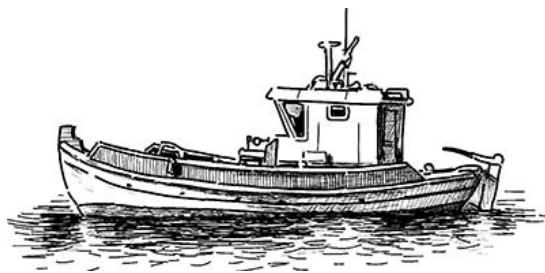
Μου είπε πως είχε χτυπηθεί από τον καρκίνο. Δεν πήρε πολύ χρόνο. Μια νύχτα έσβησε στον ύπνο του. Με το χαμόγελο. Σαν κάτι να είχε δει από τη χαραμάδα του άλλου κόσμου και να του άρεσε. Ίσως το παιδί που έχασε, που είχε τ' όνομά μου.

Δεν μπόρεσα ποτέ να συνηθίσω την απουσία του Μιχάλη.

Κάθε που κατεβαίνω στο λιμάνι ψάχνω να τον βρω, μπροστά στη βάρκα του, τη «Φανουρία», να φορτώνει ξενέρωτους τουρίστες και απόκληρους για τις παραλίες του νησιού. Με την ακώριστη τραγιάσκα του, το μουστακάκι κι εκείνο το μισο-κοροϊδευτικό, μισο-συμπονετικό του χαμόγελο.

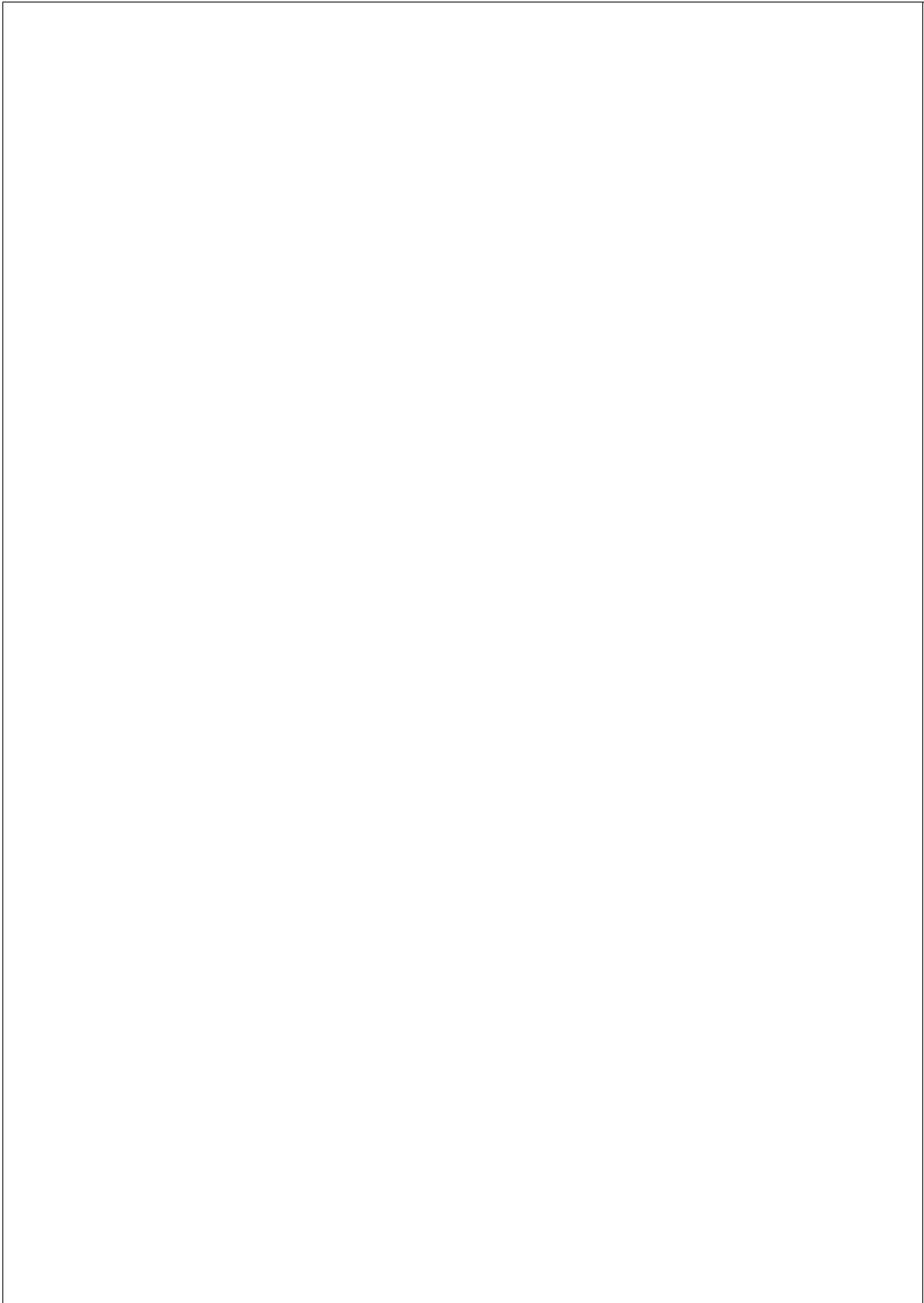
Ούτε τον Μήτσο βρίσκω. Τον ακολούθησε κι εκείνος λίγο καιρό αργότερα —από πνευμονία. Οι δυο τους θα γυρίζουν στις ταβέρνες που φέρνουν καλή ρετσίνα και κοκκινέλι εκεί πάνω, ο Μιχάλης θα διηγείται τις απίθανες ιστορίες του στους έκθαμβους αγίους κι ο Μήτσος θα επιβεβαιώνει:

—Έτσι είναι, όπως τα λέει ο Μιχάλης.

... αλλά Ψηφίζω Βασιλέα

Το καλοκαίρι του 1973 ο Παπαδόπουλος και η παρέα του (ναι, αυτοί της «Ελλάδος Ελλήνων Χριστιανών») αποφάσισαν να επισημοποιήσουν την αλλαγή του πολιτεύματος, απαλλασσόμενοι από τον Κοκό, που τον είχαν άχτι από τη νίλα που επιχείρησε να τους κάνει με κείνο το απιστεύτου «αντιπραξικόπημα» πίσω στο ηρωικό 1968.

Για να δώσουν λοιπόν νομιμοφάνεια στην έτσι κι αλλιώς στημένη τους απόφαση κήρυξαν δημοψήφισμα για τις 29 Ιουλίου. Το ερώτημα ήταν απλό. ΝΑΙ: να γίνει η αλλαγή του πολιτεύματος, από Βασιλευόμενη Δημοκρατία σε Προεδρική —με δοτό Πρόεδρο φυσικά τον Παπαντόκ— ή ΟΧΙ: να παραμείνει ως έχει (και βλέπουμε πότε και αν επιστρέψει ο άναξ με τη φαμίλια του).

Εννοείται πως αμέσως άμα τη εξαγγελία της εξαίρετης αυτής και τα μάλα δημοκρατικής διαδικασίας η Απριλιανή προπαγάνδα ξεσπάθωσε υπέρ του «ΝΑΙ», που ήταν βεβαίως μονόδρομος και το μόνο αποδεκτό αποτέλεσμα μιας κονδροειδώς στημένης φάρσας.

Υπήρξαν μάλιστα προτάσεις των σκληροπυρηνικών της συμμορίας (όπως του Λαδά, με τα «καθαρά χέρια»

για παράδειγμα) η ψηφοφορία να διεξαχθεί στα φανερά, άνευ φακέλων και παραβάν, ώστε «να δούμε ποιοί είναι οι εχθροί της επανάστασεως». Πήγαινε όμως πολύ αυτό, τους τράβηξαν το αυτί και οι Αμερικάνοι (που σε κάτι τέτοια, όλα κι όλα, είναι τυπικοί) και το άφησαν.

Βρισκόμουν στην Ύδρα για τις καλοκαιρινές διακοπές, άρτι αφιχθείς εκ Παρισίων, και η όλη ιστορία με κατέλαβε εξαπίνης. Η ψήφος βλέπεις ήταν υποχρεωτική και στην έξοδο από τη χώρα, αν ήθελαν, έλεγχαν τα εκλογικά βιβλιάρια, οπότε, αν δεν είχες ψηφίσει έμενες αμανάτι. Άσε που υπήρχαν και ποινικές συνέπειες.

Στου Μήτσου του Μίζερου το ταβερνείο, το «Half Way House» όπως το ονόμαζαν οι ξέμπαρκοι εξ Εσπερίας. Παρέα με τον Μιχάλη. Βραδάκι. Ρετσίνα και μεζές μαρίδα. Και προβληματισμός. Σ' ολόκληρο το νησί ήμασταν οι μοναδικοί που προβληματίζονταν, οι άλλοι θα έρχιναν «ΝΑΙ» με τούμπανα και νταούλια. Γνωστά τα δημοκρατικά τους φρονήματα άλλωστε —και το αποδείκνυαν σε κάθε ευκαιρία που τους δινόταν.

—Και τώρα τι γίνεται; αναρωτιέται μεγαλοφώνως ο Μιχάλης. Ρίχνουμε «ΝΑΙ», βγάζουμε Παπαδόπουλο, ρίχνουμε «ΟΧΙ», ζήτω ο Κοκός. Το κέρατό μου μέσα!

—Άκυρο; προτείνω εγώ.

—Πάλι μπράβο του Παπαδόπουλου λέμε. Άσε που μπορεί να τα μετρήσουν και στα υπέρ.

—Κι αν δεν πάμε καθόλου;

—Θα μας τραβάνε. Εσένα δεν θα σ' αφήσουν να

ξαναφύγεις κι εμένα θα μου πάρουν την άδεια της βάρ-
κας —ευκαιρία ψάχνουν οι ρουφιάνοι.

—Οπότε;

—Οπότε... Ξέρω 'γώ;... Ψηφίζουμε Βασιλέα;...

—Ρε Μιχάλη...

Έβαλε τα γέλια.

—Το σκέφτεσαι; μου λέει. Σ' ολόκληρη την Ύδρα
δυο θέλουν τον Βασιλέα κι αυτοί κουκουέδες!

—Ζούμε σε εποχές ανεπανάληπτες!

—Ναι. Κάνουμε αντίσταση με τον Κοκό. Αύριο να
βάλουμε κι ένα κλωνί ελιά στο πέτο και να κατεβούμε
στο λιμάνι να φωνάζουμε: «Ελιά, ελιά και Κώτσο βασι-
λιά».

—Θα τρίζουν τα κόκαλα των καπεταναίων σου στον
ΕΛΑΣ.

—Άσε που μπορεί να μας μπουζουριάσουν για επι-
κίνδυνους τρομοκράτες...

Ήπιαμε μια γουλιά από το νέφι που σερβίριζε ο
Μήτσος για ρετσίνα.

—Εγώ πάντως τον Βασιλέα τον γνώρισα προσωπι-
κώς, είπε χαμογελώντας με κείνο το απαράμιλλο διαβο-
λικό του χαμόγελο ο Μιχάλης.

—Τον Κοκό;

—Όχι μωρέ. Τον άλλον, τον μπάρμπα του.

—Για πες...

—Μετά την Απελευθέρωση. Μόλις είχαμε κατεβεί από το βουνό κι εγώ να 'μαι πίσω στην Ύδρα. Ξαφνικά, μια μέρα καταφθάνει ένα αποβατικό, με χωροφυλάκους, με ναύτες και φαντάρους που ψάχνουν λείι να βρουν επικίνδυνους κομμουνιστές αντάρτες. Στην Ύδρα! Όπου υπήρχε ένας και μοναδικός: ο Μιχάλης ο Μεταξάς. Οι υπόλοιποι... ξέρουμε. Άσε, μην τα ξαναλέμε!

»Εγώ ήμην στο λιμάνι κι έκανα τον τουρίστα, μην και τη γλυτώσω. Α, καλά! Με τόσους ρουφιάνους γύρω! Καλή επιτυχία! Πάω να την κάνω έτσι στα δρομάκια... Μπλόκο οι χωροφυλάκοι. «Πού πας εσύ;» με ρωτάει ένας μοίραρχος. «Προς νερού μου» του λέω. «Για φέρε ταυτότητα» μου λείι.

»Τι ταυτότητα να του δώκω εγώ τώρα; Τη μόνη ταυτότητα που είχα πάνω μου ήταν του ΕΛΑΣ.

«Δεν έχω» του λέω.

«Πώς λέγεσαι;» μου λείι.

«Μεταξάς» του λέω. «Σαν τον σκατόψυχο».

«Εσένα ψάχνουμε» μου λείι ο μοίραρχος. «Πιάστε τον».

«Γιατί, τι έκανα;» του λέω εγώ.

«Φαντάρος πήγες;» με ρωτάει ο τσακάλης.

«Πήγα» του λέω. «Τρία χρόνια στον ΕΛΑΣ».

«Α, αυτό δεν μειράει» μου λείι. «Θα ξαναπάς στον κανονικό στρατό».

«Τώρα;» του λέω.

«Τώρα» μου λέει.

—Και με πιάνουν έτσι όπως ήμαν και με βάνουν στο αποβατικό να περιμένω όσο έπιναν αυτοί το καφεδάκι τους. Κάνω έτσι, βλέπω μονταρισμένα δυο οπλοπολυβόλα «Μπρεν», με τις γεμιστήρες απάνω, με όλα. Έτοιμα! Τώρα τι να τους πεις; Αφήκαν εμένα, πολυβολητή στον ΕΛΑΣ, «επικίνδυνο κομμουνιστή», με δυο γεμάτα οπλοπολυβόλα! Να τα πιάκω εκεί και να 'χουμε Ανάσταση!

»Σφυράω του μοίραρχου.

«Τι θες;» μου κάνει.

«Δεν μαζεύετε τα μηχανήματα από 'δώ» του λέω «μην και με πιάκει το αλλιώτικο κι έχουμε τίποτις επείγοντα περιστατικά;»

—Βάνει τις φωνές ο μοίραρχος.

«Ρε κερατάδες, αφήκατε τον επικίνδυνο κομμουνιστή με τα μυδράλια! Τσακιστείτε να τα βγάλετε».

—Τρέχουν οι ναύτες, δεν ξέραν να τα ξεμοντάρουν, είχαν σγκουριάσει και οι βίδες... δεν είχαν κι εργαλεία...

«Δεν γένεται τίποτις» λέει ένας.

»Τους λυπήθηκα.

«Βγάλτε τις γεμιστήρες, ρε» τους λέω. «Με τι θα ρίξω μετά, με πορδές;»

—Τέλος πάντων με παίρνουν συνοδεία στον Πε-

ραία και μετά, πάλι συνοδεία, στο Γουδί, να παρουσιαστώ.

«Εσύ είσαι ο Μεταξάς;» με ρωτάει ο αξιωματικός.

«Εγώ» του λέω.

«Τον Ιωάννη Μεταξά τι τον έχεις;» με ρωτάει.

«Χεσμένο» του λέω.

—Να μη στα πολυλογώ, με ντύνουν φαντάρο, όλα ωραία και καλά και την άλλη μέρα το πρωί να σου τον Μεγαλειότατο που ήρθε για επιθεώρηση.

»Φτάνει σε μένα...

«Εσένα, παιδί μου, πώς σε λένε;» με ρωτάει.

«Μεταξά» του λέω.

«Τον Μεταξά τι τον έχεις;»

«Μπάρμπας μου, Μεγαλειότατε» του λέω. «Αλλά εγώ βγήκα σκάρτος και δεν γένηκα φασίστας».

Τι κατάλαβε τώρα ο Μεγαλειότατος, που δεν τα μιλούσε και καλά τα ελληνικά, θα σε γελάσω.

«Μπράβο, παιδί μου» μου λέει και πάει παρακάτω.

—Γι' αυτό σου λέω... Έχω σχέσεις με τη βασιλική οικογένεια εγώ. Παλιός γνώριμος.

—Οπότε το ρίχνουμε στον Βασιλέα.

—Δαγκωτό!

* * *

Κυριακή μεσημέρι, με τον Μιχάλη για την ψήφο. Ψηφίζαμε στο ίδιο εκλογικό τμήμα. Οι Υδραίοι με τα

καλά τους, σαν να πήγαιναν σε γάμο και σε χαρές. Δεν χρειαζόταν να είναι μάγος κανείς για να μαντέψει τι θα ψήφισαν οι καλοί αυτοί άνθρωποι. Εμείς, λέτσοι, με τα καθημερινά μας, ο Μιχάλης με την αχώριστη τραγιάσκα του, ξεχωρίζαμε σαν τη μύγα μεσ' το γάλα κι ως εκ τούτου εισπράταμε επιτιμητικά βλέμματα πανταχόθεν.

Μπαίνουμε στο τμήμα... Οι «δικαστικοί εκπρόσωποι» πίσω από τα τραπέζια, με τους αραχνιασμένους εκλογικούς καταλόγους ανοιχτούς μπροστά τους και πιο μπροστά στοίβες τα ψηφοδέλτια του «ΝΑΙ». Το «ΟΧΙ» κάπου στην άκρη, μίζερο και παραμελημένο. Πίσω από τους αντιπρόσωπους το άγρυπνο μάτι του Νόμου, που στην περίπτωση αυτή εκπροσωπούσε ένας ενωμοτάρχης, ο Σταμάτης, τέως ιζομπάνος από τα Βαρδούσια.

Αφήνει σφύριγμα θαυμαστικό ο Μιχάλης κοιτάζοντας ολόγυρα λες και τον πήγα σε Λούνα Παρκ.

—Πολύ πετυχημένη παράσταση, ρε παιδί μου, μου λέει μεγαλοφώνως προς επήκοον όλων. Θα έλεγε κανείς ότι έχουμε αληθινές εκλογές!

—Ταυτότητες, βιβλιάρια, μας διατάζει ξερά μια στρυφνή κυράτσα που φαινόταν να κάνει κουμάντο εκεί μέσα.

Δίνουμε ταυτότητες, βιβλιάρια και περιμένουμε να μας βρουν οι αντιπρόσωποι στους καταλόγους. Ψάχνουν οι αντιπρόσωποι... ψάχνουν...

—Δεν σε βρίσκουμε, λέει η στρυφνή του Μιχάλη.

—Δεν θα κοίταξες καλά, της λέει αυτός.

—Δεν θα μου πεις εμένα πώς να κάνω τη δουλειά μου, τσαντίζεται η κυράτσα.

—Δεν θα σου πω, αλλά καλού-κακού ξανακοίτα, της λέει ο Μιχάλης —τέρας ψυχραιμίας!

Ξανακοιπάει η δική μας...

—Δεν είσαστε, κύριε, του λέει.

Χαρά ο Μιχάλης, που τη γλύτωσε!

—Δώμου τότε ένα χαρτί ότι δεν με βρήκες να πάω να φύγω, της λέει.

—Δεν προβλέπεται τέτοια διαδικασία, γαβγίζει η κυράτσα φουρκισμένη.

—Και τι προβλέπεται; Να παίξουμε τις κουμπάρες;

—Να πας στο Πρωτοδικείο.

—Στον... Πόρο;

Κόκαλο η κυράτσα.

—Δεν έχει Πρωτοδικείο εδώ; απορεί.

—Δεν προυβλέπι..., την ενημερώνει ο Σταμάτης.

—Τότε τι θα κάνουμε;

—Για ξανατήρα... Στου μι... Μι-τα-ξάς.

—Α, στο μι...; λέει η κυράτσα. Έτσι πες μου... Τον έψαχνα στο νι...

Τελικά ο Μιχάλης βρέθηκε. Αλλά εγώ;...

—Κι εσείς στο μι; ρωτάει η κυράτσα.

—Όχι, εγώ στο κου, της λέω.

—Πώς λέμε «κουκούε»;... βοηθάει ο Μιχάλης και παραλίγο να τους στείλει όλους με εγκεφαλικό.

Βρέθηκα κι εγώ. Στο κου.

Μας δίνουν ψηφοδέλτια. Του «ΝΑΙ».

—Και τ' άλλα, και τ' άλλα, λέει ο Μιχάλης.

—Τι έγ'νι, Μιχάλ'η, ψηφίζουμε Βασιλέα; τον πειράζει ο Σταμάτης (γνώστης προσώπων και πραγμάτων στο νησί).

—Αν σου πω τώρα για τη μάνα σου και την αδερφή σου θα φταίω; του λέει ο Μιχάλης που είχε γίνει παπόρι.

Ο Σταμάτης εθίγη.

—Τη μάνα μ' και τ'ν αδερφή μ' μην τ'ς πιάν'ς στου στόμα σ', φωνάζει κατακόκκινος.

—Δεν τις έπιακα. Είπα «αν».

Πήραμε τα ψηφοδέλτια και πήγαμε στα παραβάν, όπου μια αφίσα φάτσα-μόστρα διαλαλούσε τα πλεονεκτήματα του «ΝΑΙ» ενώ το πάτωμα ήταν στρωμένο καλλιτεχνικά με ψηφοδέλτια του «ΟΧΙ».

Κι εμείς... ψηφίσαμε Βασιλέα!

Το βράδυ στα «Τρία Αδέρφια». Το κρασί σερβιρισμένο σε κούπες του τσαγιού, λόγω του Μεταξικού νόμου (όχι του Μιχάλ'η) που απαγόρευε το αλκοόλ τη μέρα των εκλογών, να περιμένουμε την αναγγελία των αποτελεσμάτων από την τηλεόραση.

Άρχισε ο εκφωνητής, μέσα στην καλή χαρά, ν' ανακοινώνει τους απανταχού θριάμβους της εθικοφροσύ-

νης, κατά περιοχές κι εκλογικά τμήματα. Το «ΝΑΙ», όπως ήταν επόμενο, σάρωνε.

—Προσέχτε μην ξεπεράσετε το 100% και γίνετε ρόμπες, φώναξε σε μια στιγμή ο Μιχάλης επισύροντας τα αυστηρά βλέμματα των νομιμοφρόνων (και βεβαίως φιλοαπριλιανών) θαμώνων.

Καμιά φορά φτάσαμε στην Ύδρα, στο δικό μας εκλογικό τμήμα.

—Τι στοίχημα ότι εδώ θα βγει μόνο 98%, φωνάζει ο Μιχάλης ξεκαρδισμένος.

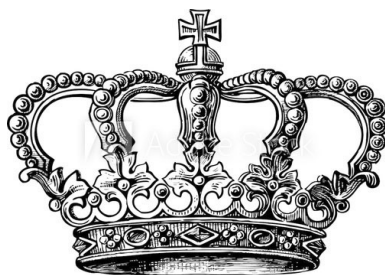
«Έλαβον» λέει ο εκφωνητής. «ΝΑΙ: 278 ψήφους. ΟΧΙ: μηδέν. ΑΚΥΡΑ: μηδέν. 100% υπέρ του ΝΑΙ».

Κοιπαχτήκαμε με τον Μιχάλη έκπληκτοι.

—Α, τους πούστηδες! μουρμούρισε. Μας έφαγαν τους ψήφους!

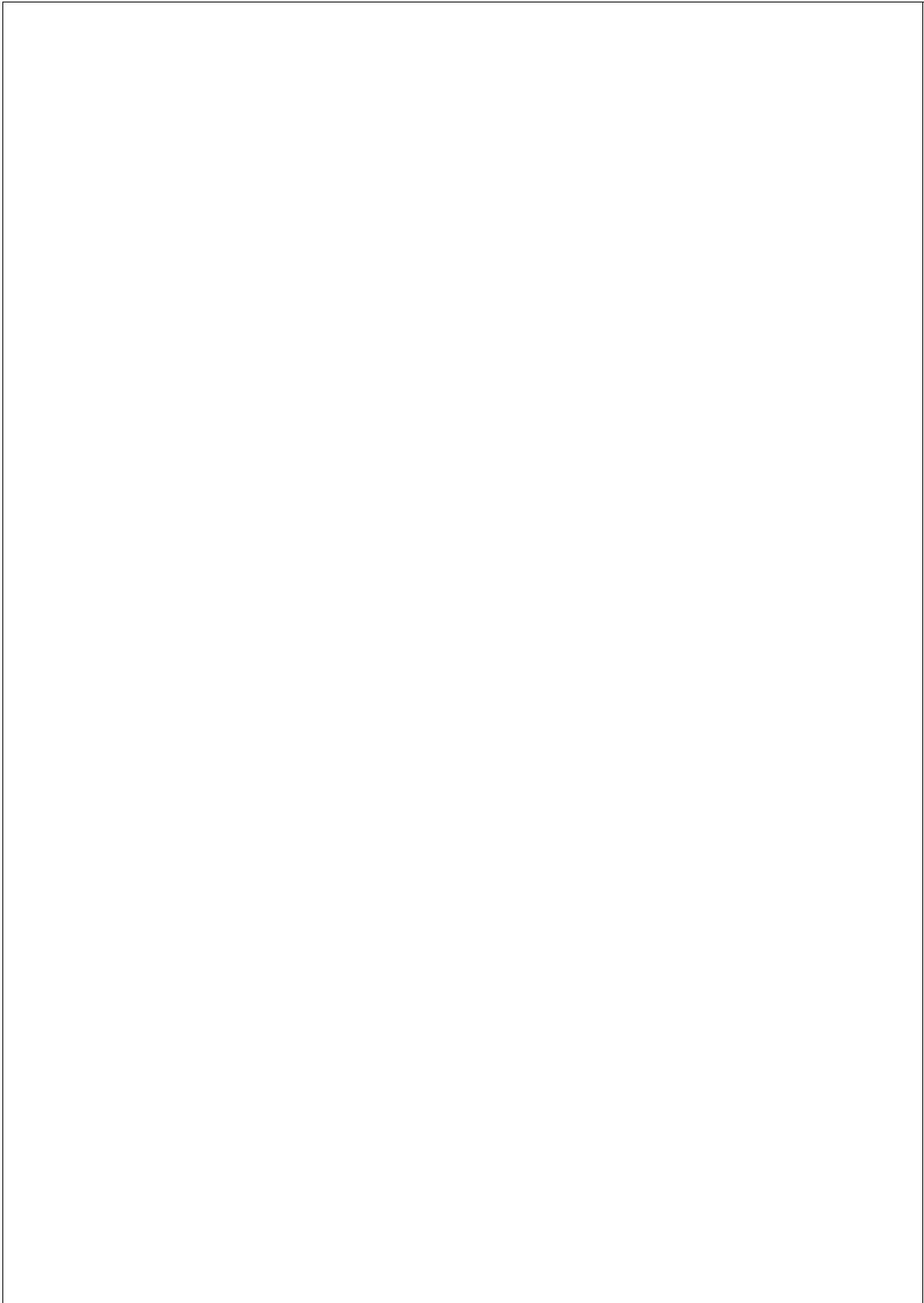
—Και θα 'χαμε να λέμε ότι για μια φορά ψηφίσαμε Βασιλέα, του λέω γελώντας.

—Ναι, ρε γαμώτο, λέει ο Μιχάλης. Όχι τίποτις άλλο, να δούμε πώς είναι κι από την άλλη πάντα.

Περί Στοιχείων και Φαντασμάτων

Μεγάλωσα στο σημείο τομής δυο κόσμων, του φυσικού και του μεταφυσικού. Και δεν ήταν πάντα εύκολο να πει κανείς που τελείωνε ο ένας και που άρχιζε ο άλλος. Αυτό ήταν και καλό και κακό. Καλό γιατί προετοίμασε το μυαλό μου για το απρόοπτο, το εξωπραγματικό, κακό γιατί όταν ισορροπείς σε τέτοιες καταστάσεις έρχεται μια στιγμή που μπερδεύεσαι, με συνέπεια να μην ξέρεις πού ακριβώς βρίσκεσαι.

Οι νεράϊδες, τα φαντάσματα, οι μάγισσες, οι γοργόνες, τα μαγικά πλάσματα, οι ίσκιοι, τα στοιχειά και οι λάμιες ήταν η πραγματικότητα που βίωνα μέσα από τις υπέροχες ιστορίες της Αννούλας, της παραμάνας μου, και για μένα δεν ήταν λιγότερο απτή από κείνη της πεζής καθημερινότητας. Είχα δεχτεί πως πίσω από τις εικόνες του κόσμου που βλέπουμε υπάρχουν άλλες, που δεν μπορούμε να δούμε παρά μόνο κάτω από εξαιρετικές συνθήκες —κι όχι όλοι. Η μάνα μου, ας πούμε... Εξαιρετικά δεισιδαίμων, πίστευε σε ότι μπορεί να φανταστεί ένας απλοϊκός νους ανθρώπου, αλλά αδυνατούσε «να δει» το παραμικρό. Της έλειπε η ευαισθησία,

που είναι η απαραίτητη προϋπόθεση —μαζί με την φαντασία— για την πρόσληψη καταστάσεων από την άλλη μεριά της πραγματικότητας.

Το σπίτι μας ήταν παλιό, οπότε αναγκαστικά στοιχειωμένο. Όχι ολόκληρο... μόνο δυο από τα δωμάτιά του. Το ένα ήταν περισσευόμενο, για τους ξένους. Ένα σκοτεινό μέρος όπου είχαν μαζευτεί κάθε είδους επίβουλα κι επίφοβα πλάσματα που περίμεναν τον ανυποψίαστο επισκέπτη για να τον κατασπαράξουν. Τα περισσότερα από αυτά ζούσαν στον γιούκο, ανάμεσα στις κουβέρτες και τις φλοκάτες που ήταν τοποθετημένες η μια πάνω στην άλλη. Τα υπόλοιπα στη μεγάλη ξύλινη τρίφυλλη ντουλάπα. Όπως ξέρουμε οι γιούκοι και οι ντουλάπες είναι οι αγαπημένοι τόποι διαμονών των πλασμάτων του σκοταδιού.

Το άλλο στοιχειωμένο δωμάτιο ήταν αυτό με το εικονοστάσι. Δεν είχε γιούκους και ντουλάπες, αλλά είχε μια αγριωπή γύφτισσα Παναγία που σε αγριοκοίταζε όπου κι αν βρισκόσουν. Και ήμουν σίγουρος πως τη νύχτα, όταν όλοι κοιμόντουσαν αυτή θα κατέβαινε από την εικόνα και θα βολτάριζε κρατώντας μια μεγάλη βίτσα από λυγαριά στο χέρι κι όποιον έβρισκε να μην κοιμάται... χράσααπ... μια δυνατή στον ποπό! Ήταν χειρότερα από τον γιούκο και τη ντουλάπα, γιατί εκεί ξόρκιζες τους δαιμόνους λέγοντας συνεχώς «Ισούς Χριστός νικάει κι όλα τα κακά σκροπάει»... ενώ εδώ, στη γύφτισσα Παναγία αυτό δεν έπανε.

Σ' αυτό ακριβώς το δωμάτιο με μετακόμισαν όταν ήμουν σχεδόν τριών χρονών... Ως τότε κοιμόμουν στη σιγουριά της Αννούλας.

Να δήλωνα αδυναμία; Αδιανόητο. Φόβο; Μα δεν υπήρχε κανένας φόβος... Μήπως δεν ήμουν ατρόμητος, άφοβος κι εντελώς αυτάρκης;... Απλά... δεν ήταν κι ότι καλύτερο θα μπορούσε να μου τύχει... Αλλά πού να το 'λεγα και ποιος να με καταλάβαινε... (είναι η μοίρα και το ριζικό των μειονοτήτων).

Έσφιξα τα δόντια. Τι να 'κανα!

Σκέψου τώρα... Τριών χρονών μπόμπιρας, να κοιμάσαι μόνος σε μια κάμαρη καταραμένη (εξακριβωμένα) και να 'χεις και τη μάνα σου να το κάνει τρις χειρότερο!

—Βλέπεις; μου λέει δείχνοντάς μου τη φοβερή και τρομερή γύφτισσα στο εικονοστάσι. Δεν έχεις να φοβάσαι τίποτα. Θα 'χεις την Παναγίτσα από κει πάνω να σε φυλάει. Είδες πώς σε κοιτάζει;

Αμ δεν έβλεπα;...

Λένε ότι δεν έχουμε μνήμες από τόσο νωρίς. Και είναι μάλλον σωστό. Δεν έχουμε τις **καλές** μνήμες. Τις άλλες όμως;... Ε;

Κουκουλώνεσαι κάτω από τα σκεπάσματα, γιατί, ως γνωστόν, αυτό είναι το μόνο αντίδοτο για τα στοιχεία και τα φαντάσματα, κλείνεις μάτια κι αυτιά κι ελπίζεις να σε πάρει ο ύπνος πριν πάνε όλοι στο σπίτι για ύπνο, οπότε και ξεμυτίζουν τα τέρατα.

Με χειρότερο απ' όλα φυσικά τη σκυθρωπή «Παναγίτσα» που κατέβαινε από το εικονοστάσι κι άρχιζε τις βόλτες με τη βίτσα στο χέρι. Κι αν καταλάβαινε ότι δεν κοιμόμουν αλλά ότι παρίστανά τον κοιμισμένο;

Οι νύχτες ήταν πια μαρτύριο. Ειδικά όταν τελείωνε το λάδι στο καντήλι κι άρχιζε το φυτίλι να τσιπσίζει ώσπου να σβήσει εντελώς!

Η Αννούλα ήταν η πρώτη που κατάλαβε πως κάτι δεν πάει καλά με μένα. Πρόσεξε τους μαύρους κύκλους κάτω από τα μάτια και που σκουντουφλούσα νυσταγμένος όλη μέρα κι ανησύχησε.

—Κατ' έχ'ει του κούτσ'κου, είπε μια μέρα της μάνας μου.

—Ματιασμένο θα 'ναι, της απάντησε εκείνη. Να το ξεματιάσουμε.

—Ότ' θες λες, μαρή, την αποπήρε η Αννούλα. Άσι, θα δω ιγώ...

Και με πήρε ιδιαιτέρως να με ανακρίνει.

—Τι έχ'ς, μανάρ μ'; με ρωτάει. Δεν κοιμάσι καλά τ' νύχτα;

—Κοιμάμαι, μουρμούρισα εγώ.

—Μήπους κρυών'ς, να σι βάλου μια φλουκάτ'η;

—Όχι, δεν κρυώνω.

Με κοίταξε προσεκτικά.

—Μήπους... μήπους δεν σ' αρέσ'ει του δουμάτιου; με ρωτάει περίτεχνα.

—Εμ...

—Α, δεν σ' αρέσ'ει! συμπέρανε η Αννούλα. Γιατί δεν σ' αρέσ'ει, πασά μ';

Στην Αννούλα μπορούσα να το πω, θα καταλάβαινε. Αλλά πάλι... πώς να παραδεχτώ ότι φοβόμουν;...

—Εεε... έχει φασαρία, είπα.

—Φασαρία; Τι φασαρία, καμάρι μ'; Ποιος κάν'ει φασαρία μέσα στη μαύρ'η τη νύχτα;

—Εεεε... ν... Παναγίτσα...

—Αααα, η Παναίτσα... Δηλαδή πώς τ'ν κάν'ει τη φασαρία η Παναίτσα;

Της είπα τα καθέκαστα με το νι και με το σίγμα.

Και το πρόβλημα λύθηκε. Η Αννούλα πάτησε πόδι κι άρπαξε τη μάνα μου από τα μούτρα.

—Δεν θα μι του τριλάν'ς ιμένα του πιδί ιπειδή σι πιάκαν ισένα τ' αγιουτικά σ', της λέει. Του καντήλι δεν θα του ξανανάψ'ς. Κι θα βάλ'ς άλλη εικόνα στου κουνουσάσ'ι, θα την πάρ'ς αυτούν'η απού κει.

—Μα τι εικόνα;... Αμαρτία.

—Βάλ' τον Άη Φανούρ'η... Ξιέρου κι ιγώ... Δεν θα μι πιθάν'ς ιμένα του κούτσ'κου για να πας ισύ μπά στουν παράδ'σου! Που τς κουτοί δεν τς αφήνουν να μπουν έτσ' κι αλλιώς...

Οπότε το καντήλι παρέμενε σθησιτό κι ο Άη Φανούρης ήρθε να κοιμηθεί στο εικονοστάσι του καλού καιρού και δεν κατέβαινε ποτέ να κόβει βόλτες με βίτσες στο χέρι.

Κι έτσι μπόρεσα κι εγώ να κοιμηθώ στο στοιχειωμένο δωμάτιο, όχι εντελώς ήσυχος βέβαια, αλλά σαφέστατα καλύτερα απ' όταν «με φύλαγε» η Παναγίτσα.

Το πρώτο μου φάντασμα το είδα δυο χρόνια αργότερα —στο ίδιο δωμάτιο βέβαια.

Κείνη τη νύχτα είχε φεγγάρι. Το θυμάμαι καλά, γιατί, όπως δεν άφηνα να κλείνουν ποτέ τα παντζούρια στα παράθυρα, η κάμαρη κολυμπούσε σ' αυτό το μυστήριο ασημόχρυσο φως που τόσο κόπο κάνουν να φτιάξουν οι σκηνοθέτες έργων τρόμου. Βάλε επιπλέον πως ήταν χειμώνας κι ο αέρας απέξω έκανε τους μπουχαρήδες της σόμπας να κελαηδούν παραπονιάρικα κι έχεις ακριβώς το κλίμα που χρειάζεται για τέτοιου είδους καταστάσεις.

Χωρίς κανένα λόγο ξύπνησα στη μέση της νύχτας με μια ακαθόριστη στενοχώρια —ίσως να φύσαγε νοτιάς, ίσως να είχα βαρυστομαχιάσει. Είχα δεν είχα ακόμα ανοίξει τα μάτια μου όταν κατάλαβα πως «κάτι» βρισκόταν μέσα στην κάμαρη. «Κάτι» που δεν ήταν σαν την «Παναγίτσα», αλλά αλλιώτικο, πιο ανησυχητικό και... λιγότερο ακαθόριστο.

Το φάντασμα με την καπαρντίνα στεκόταν με την πλάτη στον τοίχο, μια ρεπούμπλικα κατεβασμένη χαμηλά, ως τη μύτη του και με κοιτούσε!

Η πρώτη μου σκέψη ήταν να απαγγείλω το *passé partout* ξόρκι «Ισούς Χριστός νικάει κι όλα τα κακά σκροπάει», αλλά φοβήθηκα μην τύχει κι αυτό φέρει πίσω την... «Παναγίτσα», οπότε θα μπλέκαμε χειρότερα. Η δεύτερη σκέψη ήταν να βάλω τις φωνές για να 'ρθει η μάνα μου ή η Αννούλα, να με σώσουν, αλλά κι αυτό αποκλείστηκε εν τη γενέσει του, γιατί, είναι γνωστό τοις πάσι ότι οι άντρες δεν ζητάνε ποτέ βοήθεια από γυναί-

κες, ακόμα κι αν πρόκειται για φαντάσματα. Οπότε... ότι ήταν να κάνω θα 'πρεπε να το κάνω μόνος μου.

Με εξαιρετική διαύγεια σκέψης —προσόν αξιοζήλευτο σε τέτοιες κρίσιμες στιγμές— αποφάσισα να εφαρμόσω την παλιά μου, δοκιμασμένη επιτυχώς επί «Παναγίτσας», μέθοδο. Το κουκούλωμα κάτω από τις κουβέρτες.

Και πράγματι το κόλπο έπιασε αμέσως. Και είναι φυσικό, γιατί, όπως ξέρουμε τα φαντάσματα όταν κουκουλώνεσαι με την κουβέρτα δεν σε βλέπουν. Οπότε μπερδεύονται και δεν κάνουν τίποτα, σε μερικές περιπτώσεις μάλιστα βαριούνται και φεύγουν.

Άφησα να περάσει λίγη ώρα και μετά, κάνοντας ένα τόσο δα «παραθυράκι» ριψοκινδύνεψα μια ματιά στον έξω κόσμο.

Το φάντασμα ήταν ακόμα εκεί!

Άντε πάλι κουκούλωμα. Άντε να περιμένουμε λίγο ακόμα... Μια γρήγορη ματιά... Μπα, το φάντασμα το 'χε βάλει πείσμα. Εκεί, να περιμένει και να κοιτάζει.

Η διαδικασία επαναλήφθηκε μερικές φορές ώσπου στο τέλος με πήρε ο ύπνος.

Όταν ξύπνησα είχε φέξει για τα καλά. Ξεθαρρεμένος τώρα, γιατί τα φαντάσματα δεν ευδοκιμούν στο φως της μέρας, κατέβασα τα σκεπάσματα και κοίταξα γύρω. Το φάντασμα ήταν ακόμα εκεί, αλλά τι νομίζετε πως είχε σκαρφιστεί; Να παραστήσει την καπαρντίνα και τη ρεπούμπλικα του πατέρα μου που ήταν κρεμασμένα στην κρεμάστρα του τοίχου! Ομολογουμένως ήταν ένα φάντασμα που ήξερε κι αυτό κόλπα για να ξεφεύγει —όπως κι εγώ.

* * *

Μια άλλη ενδιαφέρουσα περίπτωση από εκείνη την εποχή ήταν αυτή του γείτονά μας, του κυρ-Γιάννη.

Κυκλοφορούσε η φήμη σε μας, την πιτσιρικαρία, ότι ο κυρ-Γιάννης είχε κληρονομήσει από τη γιαγιά του την Αγγελική, που ήξερε λένε από μάγια, μια Σολωμονική. Βιβλίο μαγικό, σκοτεινό και διάσημο. Μ' αυτό, λέγαν εκείνοι που κάτεχαν το θέμα, κατεβάζεις τους διαβόλους από τα κεραμίδια και τους διατάξεις να κάνουν ότι θες. Ο Σταύρος, που κάτι τέτοια τα ήξερε απέξω κι ανακατωτά, μας εξήγησε πώς έχει η διαδικασία.

Έπρεπε να βάλεις, λέει, ένα πιάτο με νερό στο τραπέζι, ν' ανοίξεις τη Σολωμονική και ν' αρχίσεις να διαβάζεις. Σε λίγο άκουγες τους διαόλους να περπατάνε στη σκεπή. Τότε έλεγες:

«Σολομών, Σολομωνίκ! Κατέβα αρχηγέ των διαόλων στο πιάτο».

Κατέβαινε ο αρχηγός στο πιάτο... δεν μπορούσε να φύγει, γιατί τον εμπόδιζε το νερό... κι έλεγε:

«Διάταξε, αφέντη».

Του 'λεγες τότε εσύ:

«Φέρε φλουριά».

Κι αμέσως το πιάτο γέμιζε με φλουριά!

Τώρα φαίνεται πως στο σύστημα υπήρχε κάποιο πρόβλημα ή ο κυρ-Γιάννης δεν τα διάβαζε καλά τα γράμματα —του άρεσε και το καλό κρασί— γιατί από φλουριά δεν θα πρέπει να είχε δει πολλά στη ζωή του.

Ωστόσο ένα βράδυ...

Φωνές, κακό, φασαρία έξω από το σπίτι. Τρέχουμε όλοι έξω —και μαζί μας η μισή γειτονιά— και τι να δούμε! Τον κυρ-Γιάννη κωλοκαθισμένο μέσα σ' έναν λάκο με νερά να φωνάζει και να ωρύεται: «Το φάντασμα! Το φάντασμα!».

—Τι έπαθες, βρε γείτονα; τον ρωτάει κάποιος.

—Το φάντασμα! επανέλαβε ο κυρ-Γιάννης αλαφιασμένος. Μου 'χε στήσει καρτέρι το φάντασμα και μ' έριξε κατάη.

—Ποιο φάντασμα, βρε μπεκρούλιακα! έβαλε τις φωνές η κυρα-Κωνσταντία, η γυναίκα του που είχε προστρέξει κι αυτή με την ψυχή στο στόμα. Τα καρτούτσα σε ρίξανε, όχι το φάντασμα. Που πας και τ' ακουμπάς όλα στην ταβέρνα κι αφήνεις τα παιδιά σου νησικά, που πανάθεμα την ώρα και τη στιγμή που στραβώθηκα και σε φορτώθηκα, η δόλια!

—Μα... σου λέω... είδα το φάντασμα! διαμαρτυρήθηκε ο κυρ-Γιάννης. Αλλιώς θα 'πεφτα; Δεν θα 'πεφτα.

Τον σήκωσαν πεντέξι τον κυρ-Γιάννη, που επέμενε για το φάντασμα, και τον πήρε η κυρα-Κωνσταντία στο σπίτι τους, για να του τα ψάλει και κατ' ιδίαν, αλλά εγώ είχα μείνει με την αμφιβολία. Λες να έγινε καμιά στραβή με τη Σολωμονική και να τον κυνηγούσαν οι διάολοι; Αλλιώς θα 'πεφτε; Δεν θα 'πεφτε.

Σας τα λέω όλα αυτά για να σας δώσω να καταλάβετε πως η εμπειρία μου στον τομέα της μεταφυσικής ξεκίνησε από πολύ νωρίς. Κι εξελίχτηκε.

* * *

Enter Janette.

Η Janette ήταν η πρώτη μου γυναίκα. Αγγλίδα, με ρίζες από Ιρλανδία κι από Σκωτία. Δεν νομίζω πως χρειάζεται κανείς τίποτα περισσότερο ώστε να είναι «δεκτικός» στα υπερφυσικά φαινόμενα.

Έτρωγα μια διακριτική σκουνιά στη μέση της νύχτας.

—Ακούς;

Τι μπορείς ν' ακούσεις, διάολε, όταν ξυπνάς αναπνδώντας;

—Ε;... Τι;...

—Άκου.

Έσπινα αυτί, γούρλωνα τα μάτια... Μπα... πέρα από τους συνηθισμένους ήχους της νύχτας δεν άκουγα τίποτα το επιλήψιμο.

—Τι είναι; ξαναρώταγα κουτά.

—Η σκάλα...

—Τι έκανε η σκάλα;

—Δεν άκουσες που έτριζε;

—Κοιμόμουν.

—Έτριζε, επαναλάμβανε με σημασία.

—Θα ήταν η γάτα.

—Η γάτα είναι έξω.

—Ο σκόρος τότε.

—Χμμ.

Κοιμόταν μετά και μ' άφηνε με τ' αυτιά τεντωμένα να προσπαθώ ν' αφουγκραστώ τα βήματα των μυρμηγκιών στο σκοτάδι.

Το πρωί μου έλεγε:

—Δεν αποκλείεται να ήταν ο Σεμπάσιαν.

—Ποιος είναι ο Σεμπάσιαν; ρώταγα (γιατί έπρεπε να ρωτήσω, αλλιώς θα χαρακτηριζόμουν αδιάφορος).

—Ή ο Κορμπίλιαν.

—Σαν κακός μου ακούγεται αυτός...

—Έχει δύσκολο χαρακτήρα. Το αντίθετο του Σεμπάσιαν.

—Ξέχασες να μου πεις ποιος είναι ο Σεμπάσιαν, της υπενθύμισα.

—Δεν σου έχω πει;

—Δεν έτυχε.

—Χμμ... Είναι ολόκληρη ιστορία... Οι Υδραίοι ξέρουν, αλλά δεν μιλάνε γι' αυτό...

—Για πες...

Άναψε τσιγάρο. Οι αλλοπρόσαλλες ιστορίες, χωρίς αρχή και τέλος —η καλύτερή της!

—Θυμάμαι... κείνο το βράδυ που ήμουν μόνη στο σπίτι με τον Οφήλιο...

—Τον... Οφήλιο;...

—Α, ναι... Έτσι έλεγαν τον σκύλο μου... Ήταν κουτάβι τότε... Θα πάψεις να με διακόπεις;... Είχαμε λοιπόν πάει για ύπνο όταν, ξαφνικά, ακούω... μπαπ, μπουμπ, μπαπ... βαριά βήματα στην βεράντα. Σηκώνομαι να κοιτάξω από το παράθυρο... Κανείς!... Μυστήριο!... Χμ, λέω... Βλέπω τον Οφήλιο να έχει στριμωθεί κοντά μου με σηκωμένη την τρίχα και να κλαψουρίζει... Χμμμ!... Σε λίγο να τα πάλι τα βήματα. Μέσα στο σπίτι αυτή τη φορά. Κάτω, στο ισόγειο. Σαν να περπατούσε ένας στρατιώτης με μπότες... Μπαπ, μπουπ, μπαπ... Τρέχω στη σκάλα, κατεβαίνω κάτω, ανάβω το φως... Τίποτα! Χμμμ... Το επόμενο βράδυ τα ίδια! Έτσι συνέχεια κάμποσες φορές... Τα ίδια βαριά βήματα... Στη βεράντα, στο σπίτι, στην ταράτσα... παντού. Κατάλαβα ότι κάτι συμβαίνει σ' αυτό το σπίτι...

—Δεν φοβήθηκες;

—Είπα, εδώ είναι κάτι που δεν μπορώ να καταλάβω. Το αγνοώ λοιπόν και ψυχάζω. Άλλωστε η ατμόσφαιρα στο σπίτι δεν είχε τίποτα το κακό, αντιθέτως... Έτσι έβγαλα το συμπέρασμα ότι ο Σεμπάσιαν ήταν καλό πνεύμα.

—Α, ο Σεμπάσιαν είναι το... φάντασμα.

—...Μόνο μια φορά θύμωσα πολύ με τον Σεμπάσιαν. Ήταν η μόνη φορά που μπήκε στο δωμάτιό μου. Άκουγα βήματα στο χαλί, μπροστά στο κρεβάτι μου... μπαπ, μπουπ, μπαπ... Λέω, α, καλύτερα ν' ανάψω το φως. Απλώνω το χέρι ν' ανάψω τη λάμπα και

κόντεψα να μείνω στον τόπο! Για πότε βρέθηκα στον κήπο, ούτε που το κατάλαβα!... Είχα αγγίξει ένα χέρι!

—Μήπως κανένας θαυμαστής;

—Μη λες βλακείες. Ήταν ο Σεμπάσιαν.

—Μάλιστα. Άλλος κανείς τον έχει αντιληφθεί αυτόν τον Σεμπάσιαν;

—Η μητέρα μου. Η αδερφή μου δεν καταλαβαίνει τίποτα. Φαίνεται πως δεν είναι όλοι δεκτικοί σ' αυτά τα πράγματα... Η Diana (η μητέρα) τον έχει δει κιόλας... Εκτός κι αν είδε τον Κορμπίλιαν...

—Τον... Κορμπίλιαν;...

—Α, αυτός μόνο μια φορά βγήκε... Ζει στη στέρνα. Αναποδογύρισε καρέκλες και τραπέζια και ξανάφυγε. Μου έχουν πει πως αυτός βγαίνει κάθε δέκα χρόνια. Έξω φρενών έγινα όταν γύρισα και βρήκα τα έπιπλα ανάποδα!

—Κάτι έλεγες για τη Diana που είδε τον Σεμπάσιαν... ή τον Κορμπίλιαν, της υπενθύμισα..

—Ναι... Εγώ έλειπα. Η Diana καθόταν στην ταράτσα που γειτονεύει με το σπίτι της Betty και διάβαζε. Ξαφνικά... βλέπει ένα παιδί, ίσαμε δεκατεσσάρων χρόνων, να ξεπετάγεται και να τρέχει γύρω-γύρω στην ταράτσα, σαν να προσπαθούσε να κρυφτεί.

—Τι το παράξενο σ' αυτό;

—...Το παιδί ήταν... ακέφαλο!

Κι έτσι μύθηκα κι εγώ στη μεταφυσική ιστορία ενός στοιχειωμένου σπιτιού. Αλλά με τα φαντάσματα συμβαί-

νει ότι ακριβώς με τα θαύματα. Πάντα κάποιος άλλος τα βλέπει.

Όπως ο Μιχάλης. Ο οποίος όμως —το υπογραμμίζω— «δεν πιστεύει σ' αυτά».

Ο Μιχάλης είχε έρθει στο σπίτι κείνο το βράδυ, όπως συχνά το συνήθιζε, συνοδευόμενος από τον «υπασπιστή» του, τον Μήτσο. Είχαν φέρει και μαριδάκια για μεζέ, τα τηγανίσαμε, βάλαμε και ρετσίνα από το βαρέλι και πιάσαμε την κουβέντα, την οποία τεχνηέντως οδήγησα σύντομα στα... «φαινόμενα».

—Για νεράϊδες ακούω εδώ, Μιχάλη..., πέταξα, δήθεν στο αδιάφορο.

Γέλασε ο Μιχάλης.

—Μπαααα!... Τέτοια πράματα στα χρόνια μας! είπε. Οι παλαιοί μόνο λέγανε...

—Οι παλαιοί, επιβεβαίωσε κι ο Μήτσος.

Αλλά από τη Janette δεν ξέφευγες έτσι εύκολα.

—Για θυμήσου, λέει του Μιχάλη. Τότε που είχες πάει για ψάρεμα στον Άη Νικόλα, νύχτα...

Θυμήθηκε ο Μιχάλης.

—Καλά λες, της λέει. Βέβαια! Ρε, κάτι μυστήρια πράματα!... Εγώ δηλαδή δεν τα πιστεύω αυτά... Όμως, πώς να το εξηγήσει κανείς;...

—Βέβαια, συμπλήρωσε ο Μήτσος. Μυστήρια πράματα!

—Τι έγινε, βρε παιδιά; ενδιαφέρομαι εγώ.

Ο Μιχάλης κατέβασε μια γενναία γουλιά ρετσίνα, για να πάρει δύναμη.

—Λοιπόοοον... Η υπόθεση έχει ως εξής... Είχα πάει για ψάρεμα νύχτα. Δυο η ώρα θα 'ταν... τρεις θα 'ταν...

—Νύχτα, επιβεβαίωσε ο Μήτσος.

—Λοιπόοον..., συνέχισε ο Μιχάλης. Είχα πάει για ψάρεμα με την κυρά και τον μεγάλο μου το γιο, που ήταν τότε πισιρίκος, στον Άη Νικόλα, πέρα από το Μαντράκι... πριν φτιάσουμε στη Ζούρβα...

—Πριν, υπογράμμισε ο Μήτσος.

—Θα 'χαμε το λοιπόν κάμποση ώρα εκεί... Ξαφνικά γυρνάει η κυρά και μου λέει: «Μουσική ακούω», μου λέει. «Μπα», της λέω εγώ. Εγώ τώρα άκουγα, αλλά έκανα την κορόιδα, για να μην την τρομάξω.

—Τι ακούγατε, Μιχάλη;

—Μουσική. Βιολιά, κλαρίνα... Μουσική ένα πράμα! Φαινόταν να 'ρχεται από το εκκλησάκι του Άη Νικόλα, πάνω στο βράχο. «Αντεάντε!» λέω μέσα μου. «Αντί για αγίους μου φαίνεται μαζώχτηκαν οι διαόλοι εκεί πάνω». Όσο περνούσε η ώρα τόσο η μουσική δυνάμωνε.

«Ακούς;» μου ξαναλέει η κυρά.

«Σαν κάτι ν' ακούω...» της λέω εγώ.

«Ποιος παίζει βιολί τέτοια ώρα;» μου λέει. «Νεράιδες θα είναι. Πάμε να φύγουμε».

«Μπα» της λέω. «Δεν έχει ανάγκη».

—Δεν πρόλαβα να σώσω την κουβέντα κι αρχίζει ένα πετροβολητό που νόμισα πως κατρακύλαγε όλο το βουνό μέσα στη βάρκα. Ούτε γερμανικός βομβαρδισμός να ήταν! «Πάει» λέω «μας πήραν στο κυνηγητό οι διαόλοι». Παρατάω και τις καθετές, παρατάω και τ' αγκίστρια, ανεβάζω μάνι-μάνι το σίδερο, βάζω μπροστά τη μηχανή και μην τον είδατε! Ακόμα τρέχω! Αλλά δεν σου είπα το πιο σπουδαίο! Σαν ξανοίχτηκα λίγο στο πέλαγο και σταμάτησε ο πετροπόλεμος γυρνάω να δω μήπως χτύπησε καμιά πέτρα το παιδί ή την κυρά και τι να δω;... Ούτε ένα τόσο δα πετραδάκι στη βάρκα! Ακούς; Ακούω να λες!

—Ούτε ένα πετραδάκι, επιβεβαίωσε κι ο Μήτσος, ώστε να μη μας μείνει η παραμικρή αμφιβολία.

—Καλά, λέω του Μιχάλη. Δεν θα σε πέτυχαν.

—Αφού άκουγα τα κοτρόνια να πέφτουν στη βάρκα σαν χαλάζι, διαμαρτυρήθηκε ο Μιχάλης. Γερμανικός βομβαρδισμός, δεν είπαμε;

—Τότε;... Τι να ήταν;

—Τι να ήταν; Σε ρωτάω...

Ήπια άλλη μια γουλιά ρετσίνα, προβληματισμένος.

—Εγώ δηλαδή, αυτά δεν τα πιστεύω..., πρόσθεσε. Φαντάσματα κι απδίες... Όμως, στο ίδιο μέρος έπαθαν κι άλλοι τη ζημιά.

—Βέβαια... κι άλλοι, επικροτεί ο Μήτσος.

—Κάμποσο καιρό πριν από μένα, πήγαν για ψάρεμα ο Κώστας, ο ψηλός κι ο αδερφός του ο Μανώλης... Ξέρεις... της Ματίνας...

—Και τους πιάκαν με τις πέτρες;

—Όχι, αυτοί έπαθαν άλλη λαχτάρα, εξηγεί ο Μιχάλης. Ακούσαν που λες κι εκείνοι τις μουσικές, με τα βιολιά και τα κλαρίνα... «Ρε, ποιος έστησε γλέντι κει πάνω;» λέει ο Κώστας του Μανώλη. «Δεν πάμε να φύγουμε καλύτερα;» λέει ο Μανώλης. Δεν πρόκανε να το πει και να σου μέσα στη βάρκα ένας γέρος, ψηλός δυο μέτρα! Πώς βρέθηκε στη βάρκα τώρα ο γέρος; Αυτό να μου πεις... Ξέρω 'γώ πώς βρέθηκε; Βρέθηκε. Όπως με πιάκαν εμένα με τις πέτρες έτσι βρέθηκε κι ο γέρος. «Να πάτε να φύγετε από 'δώ» τους λέει το λοιπόν ο γέρος. «Εδώ είμαι εγώ. Δικό μου το μέρος». Έτσι την έπαθε τη δουλειά ο Μανώλης και του σιράβωσε το στόμα.

—Του σιράβωσε το στόμα, πιστοποίησε κι ο Μήτσος.

—Εγώ βέβαια δεν τα πιστεύω αυτά, συνέχισε ο Μιχάλης. Φαντάσματα και στοιχειά! Τι φαντάσματα, ρε!... Φαντάσματα είμαστε εμείς οι ίδιοι. Όμως... Θυμάσαι, ρε Μήτσο, τον μπάρμπα-Γρηγόρη, τον κάλφα, που γκρεμίστηκε από τη γέφυρα εκεί στις Πλάκες;

—Πώς δεν θυμάμαι! Τον μπάρμπα-Γρηγόρη τον κάλφα!

—Αυτός ο μπάρμπα-Γρηγόρης, εξηγεί ο Μιχάλης, είχε κατέβει για ψώνια στην αγορά. Ε, εκεί, βρήκε εμένα, εσένα, τον Μήτσο... τους φίλους του, που λέει ο λόγος. Είπαμε, άντε να πιούμε ένα καρτούτσο... Το ένα καρτούτσο φέρνει το άλλο κι έτσι, όταν ξεκίνησε να γυ-

ρίσει σπίτι του ο μπάρμπα-Γρηγόρης είχε νυχτώσει για τα καλά. Κει λοιπόν που πέρναγε... πού είναι τώρα το «Σορόκο», λίγο πιο εδώ... πριν φτάκει στη γέφυρα ακριβώς, βλέπει κάτι γυναίκες να παίζουν όργανα και να χορεύουν. Τον παίρνει είδηση μια απ' αυτές και του λέει: «Έλα, μπάρμπα να χορέψεις». Γυρνάει όμως μια άλλη και της λέει αυτηνής: «Τι να τον κάνουμε, μαρή, τον παλιόγερο; Δώστου μια να πάει στα κομμάτια». Κι έτσι τον έριξαν από τα βράχια κάτω στο γιאלό, τον φουκάρά τον μπάρμπα-Γρηγόρη και ζωή σε λόγου μας.

—Όπως τα λέει είναι, επιβεβαίωσε ευσυνείδητα ο Μήτσος.

—Δηλαδή τι ήταν; Νεράϊδες;

—Τι ήταν; απορεί κι ο Μιχάλης (που δεν τα πίστευε αυτά). Ποιος ξέρει τι ήταν; Χρόνια πολλά πάντως αυτή η δουλειά. Με κοντά πανταλόνια ήμαν ακόμα.

—Δηλαδή... Υπάρχουν τέτοια πράγματα στην Ύδρα, Μιχάλη;

Ο Μιχάλης γέλασε κι έσπρωξε την αχώριστη τραγιάσκα του προς τα πίσω.

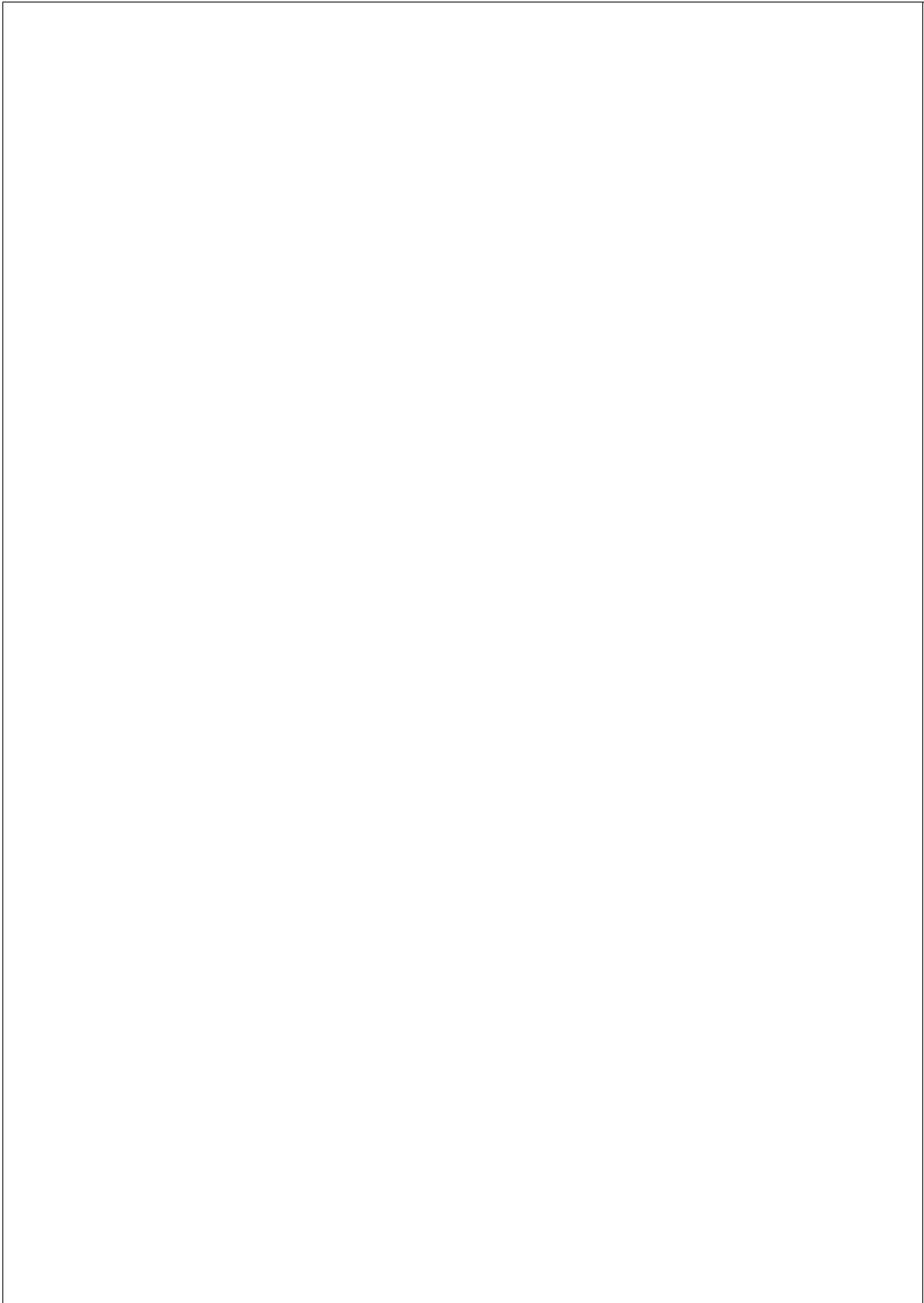
—Μπαασα! είπε. Τι πράματα; Τίποτις δεν υπάρχει... Αλλά... μιας και το 'φερε η κουβέντα... θυμάμαι, ρε παιδιά, μια φορά, πιτσιρικάς που πήγα να κόψω σύκα σε μια συκιά κάτω από το χτήμα του Ποριώτη, στο ρέμα... Εκεί λοιπόν που έκοβα τα σύκα ακούω μια φωνάρα από το δέντρο: «Φύγε, ρε. Το δέντρο είναι δικό μου». Κοιπάω γύρω... κανένας. Ρε, γαμώ το στανιό μου, σκέφτομαι... πλάκα μου κάνουν; Συνεχίζω να κόβω

σύκα εγώ... Να πάλι η φωνή: «Φύγε, ρε, είπα. Εδώ είμαι εγώ». Ε, ρε παιδιά... για πότε βρέθηκα από το χωράφι στο σπίτι μου ούτε που το κατάλαβα. Ακόμα τρέχω... Πάντως, εγώ αυτά δεν τα πιστεύω. Φαντάσματα είμαστε εμείς οι ίδιοι.

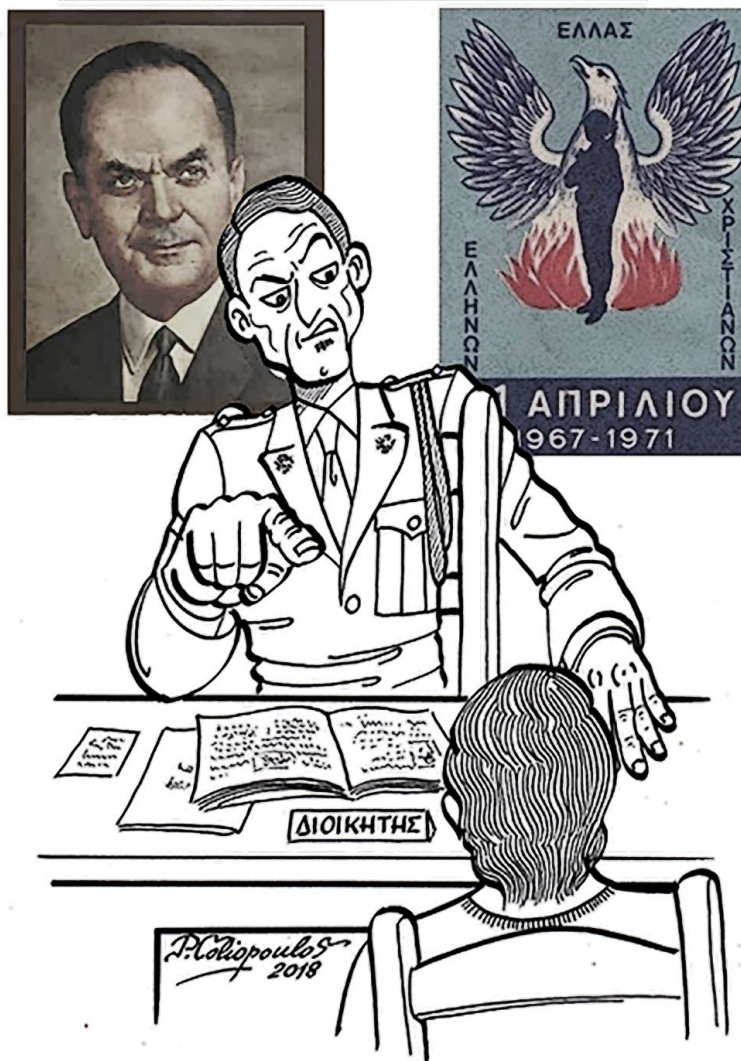
—Οι ίδιοι, επικρότησε ο Μήτσος σαν ηχώ.

Κι εγώ, μη νομίζετε. Δεν τα πιστεύω αυτά... Αλλά...

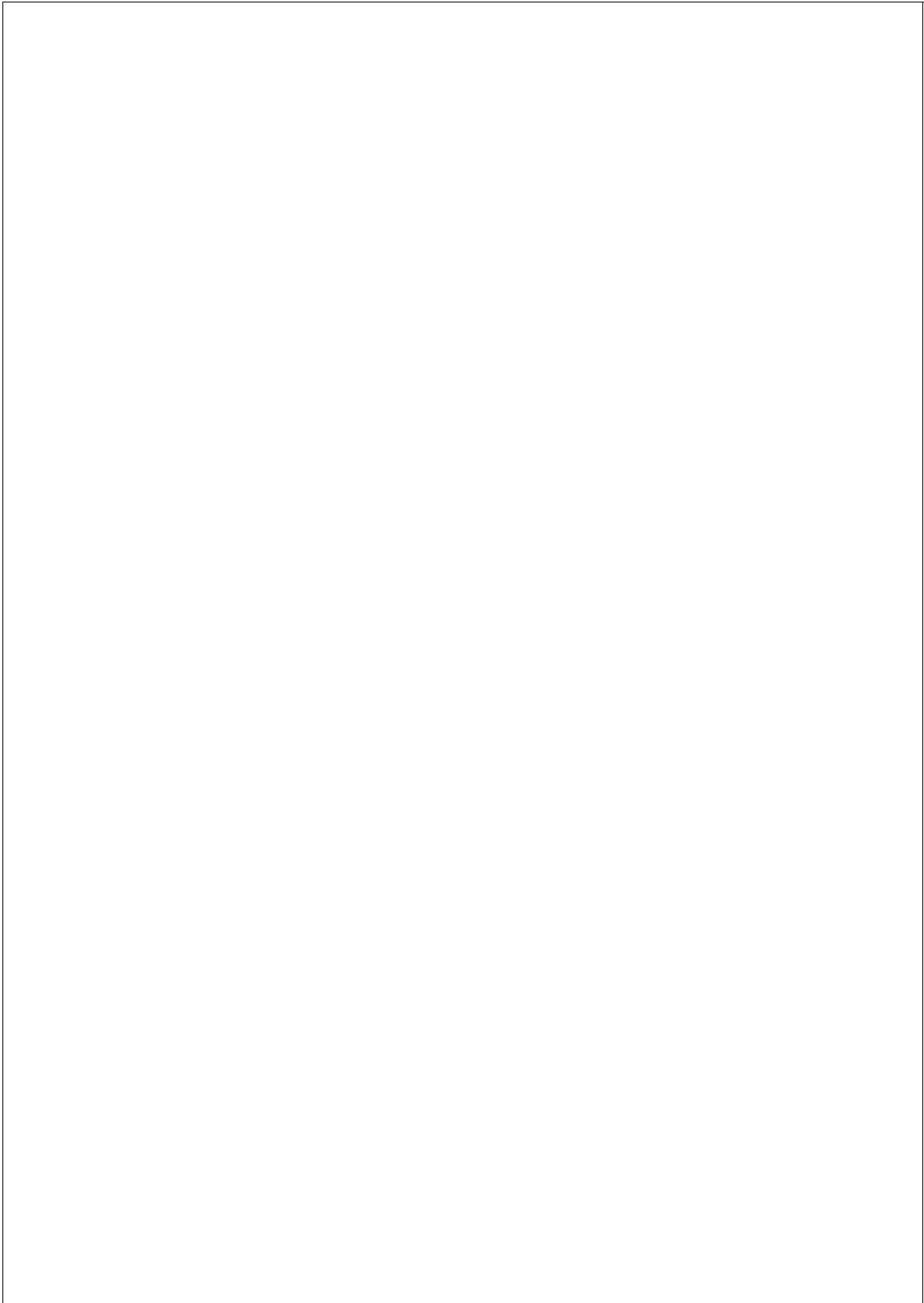

ΕΛΛΑΣ ΕΛΛΗΝΟΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΝ

Ο... Πληρωμένος Δολοφόνος

Το μόνο πράγμα που είχα στο μυαλό μου όταν ξεμπέρδεψα με το κάτεργο, που προσπαθούν να μας εντυπώσουν σαν ύψιστο καθήκον και τιμή του κάθε δουλοπάροικου προς τους φεουδάρχες που εκπροσωπούν την έννοια της «πατρίδας», τον στρατό, ήταν να φύγω απ' εδώ πέρα το συντομότερο. Να φύγω και να ρίξω πίσω μου μια μαύρη κοιτρόνα ίσαμε το μπόϊ μου, μετά συγχωρήσεως.

Δεν ήξερα ακόμα πού θα πήγαινα, αν θα επέστρεφα στην οικεία Γενεύη, όπου είχα φίλους που με περίμεναν (απ' ότι έλεγαν στα γράμματά τους) και σπουδές να συνεχίσω ή αν θα έκανα μια καινούργια αρχή στο Παρίσι, όπου εκτός από τη Μαίρη (και τον άντρα της) και ίσως κάτι παλιόπαιδα ατίθασα από την εποχή της Κογκολέζικης περιπέτειας, δεν γνώριζα ψυχή. Δεν είχε σημασία. Να έφευγα από εδώ, απ' αυτή τη μαυρίλα της τραγελαφικής «Ελλάδας των Ελλήνων Χριστιανών» κι ας ήταν όπου ήθελε.

Μια κουβέντα ήταν αυτή όμως. Γιατί τότε η έκδοση διαβατηρίου δεν ήταν ούτε ρουτίνα, ούτε απλή υπόθε-

ση. Έπρεπε να συγκεντρώσεις χαρτιά και χαρτάκια, πιστοποιητικά, αποδεικτικά ύπαρξης και διάολος τον πατέρα του, να τα καταθέσεις, να περιμένεις να τα μελετήσουν όλα αυτά οι «αρμόδιες αρχές», τουτέστιν η Ασφάλεια, μήπως και ήσουν κάνας φυγόδικος, κάνας ανθέλληνας, κάνας κομμουνιστής ή συνοδοιπόρος ή απλά δηλωμένος αντίθετος στο εθνοσωτήριο καθεστώς του Παπακισιάν, Παπαδοπουλισιάν, Μακαρεζισιάν, ώστε να σε μπλοκάρουν εγκαίρως, προκειμένου να εμποδιστείς όπως «διαβάλλεις την χώραν εις την αλλοδαπήν». Αυτά, με τα μέσα και τη νοοτροπία του τότε, χρειαζονταν χρόνο.

Υπεμονή, που λένε και οι ισοβίτες. Για μια ακόμη φορά... υπεμονή.

Κι εκεί έκανα το λάθος —εντάξει, ένα από τα (κάπως) πάρα πολλά στη ζωή μου. Πήγα με μια παρέα φίλων για ένα Σαββατοκύριακο στην Ύδρα. Κι έμεινα!

Δηλαδή έμεινα ενεδός. Και παρέμεινα στο νησί, όμορφος της ομορφιάς του, σχεδόν ένα χρόνο. Αιχμάλωτος λέμε. Δέσμιος!

Πήρα κι έφερα μαζί μου δυο βιβλία, την ογκώδη «Οδύσσεια» του Καζαντζάκη και μια συλλογή διηγημάτων του Mark Twain, τρεις δίσκους, τον «Καπετάν Μιχάλη» του Χατζηδάκι, έναν διπλό με τα «Nocturnes et Ballades» του Chopin κι ολόκληρο το «Der Fliegende Holländer» του Wagner, χαρτιά, μολύβια, πένες, μουσμάδες, πινέλα και χρώματα. Και ήταν ότι ακριβώς χρειαζόμουν, στιδήποτε άλλο στη συγκυρία εκείνη θα ήταν —και ήταν— περιτό.

Βρήκα την Ύδρα στον απόηχο της κοσμικής της δόξας. Η μεγάλη φούρια είχε περάσει, απλά κάτι απόμενε ακόμα. Υπήρχαν πάντα οι ναυαγοί εξ' Εσπερίας εκεί. Συγγραφείς που δεν έγραφαν, ζωγράφοι που δεν ζωγράφιζαν, μουσικοί που δεν συνέθεταν και αυτοχρησθέντες φιλόσοφοι που δεν ήταν σε θέση να φιλοσοφήσουν ακόμα κι αν τους έβαζες το πιστόλι στον κρόταφο. Όλοι αυτοί ζούσαν την απόδρασή τους από τον «κανονικό κόσμο» χαμένοι μέσα σ' ένα σύννεφο από αναθυμιάσεις αλκοόλ και χόρτου. Αύριο δεν υπήρχε, έτσι κι αλλιώς, μόνο σήμερα. Και το σήμερα ήταν εδώ, σ' αυτή την τεράστια φυσική σκηνή θεάτρου, με τα πέτρινα σπίατα σκαρφαλωμένα στους λόφους, μόνιμους και πιστούς θεατές, και το έργο να είναι άλλοτε δράμα κι άλλοτε κωμωδία —το συχνότερο όπερα μπούφα.

Τους γνώρισα, τους συναναστράφηκα, χωρίς να πλησιάσω πολύ και χωρίς να τους αφήσω να πλησιάσουν κι από τη συμπεριφορά και τα καμώματά τους έμαθα πολλά και χρήσιμα για το παρακάτω. Τα πιο χρήσιμα όμως τα έμαθα από τον ίδιο μου τον εαυτό και την αδιαπραγμάτευτη μοναχικότητά μου.

Κατάλαβα εκείνο τον χειμώνα, αλλά και την άνοιξη που ακολούθησε και το καλοκαίρι, ποιος σι' αλήθεια ήμουν, τι ζητούσα από τη ζωή και πώς θα πορευόμουν από 'δώ και πέρα. Ήμουν τυχερός. Και συγχρόνως άτυχος. Γιατί αυτό έγινε πολύ νωρίς στο ταξίδι μου στον κόσμο τούτο. Και παρ' ότι, όπως είχε προφητέψει κάποια στιγμή ο Leonard, «I was diverted», δεν παρεξέκλινα πολύ, ούτε για μεγάλα χρονικά διαστήματα.

Επέστρεφα πάντα στην αρχική ρότα και συνέχιζα. Μια αναζήτηση που και τότε ακόμη καταλάβαινα ότι θα ήταν δύσκολη, αλλά που δεν δεχόμουν να την παρατήσω για άλλες επιδιώξεις, πιο μικρές και σίγουρα πιο εφικτές.

Η ζωή μου στο νησί κυλούσε ήσυχα, μ' ένα ρυθμό που ισορροπούσε ανάμεσα σε όνειρο και πραγματικότητα —λιγότερη πραγματικότητα, περισσότερο όνειρο. Κάθε μέρα ανακάλυπτα και καινούργια πράγματα, για μένα κυρίως, που τ' αγνοούσα, αλλά και για τον περίγυρό μου, ιδεατό και πραγματικό.

Για πρώτη φορά ένιωθα να κάνω αυτό ακριβώς που ήθελα, αυτό για το οποίο ήμουν φτιαγμένος. Για πρώτη φορά ένιωσα τόσο απόλυτα ελεύθερος. Ευτυχισμένος θα 'λεγα, αν δεν είχα δηλητηριαστεί από την ιδέα του «ενός κορπισιού στον κόσμο».

Δεν ήταν δική μου εφεύρεση. Έτσι έλεγε ο παππούς μου τη γιαγιά. Την οποία γνώρισε κάτω από περίεργες συνθήκες κι ερωτεύτηκε με κείνον τον απόλυτο, τον ασυμβίβαστο, τον μη γήινο τρόπο που συναντούμε μόνο στα βιβλία. Για κείνον ήταν η μοναδική γυναίκα στον πλανήτη Γη και για κείνη ήταν ο μοναδικός άντρας. Έζησαν μαζί όπως ελάχιστοι άνθρωποι έχουν την τύχη και το προνόμιο κι όταν εκείνος πέθανε εκείνη τον ακολούθησε μερικές εβδομάδες αργότερα, χωρίς να υπάρχει η παραμικρή φυσική αιτία.

Δεν τους γνώρισα παρά μέσα από τις διηγήσεις του πατέρα μου και θυμάμαι πως ακόμα και τότε, παιδί με κοντά παντελονάκια, τους ζήλευα, χωρίς να ξέρω ακόμα τίποτα για τη ζωή, τον έρωτα και τον θάνατο.

Και τώρα, εικοσιενός χρονών παληκάρι, έχοντας εμπειρίες και των τριών αυτών καταστάσεων, καταλάβαινα επιτέλους ότι για μένα αυτή ήταν η αναζήτηση του Άγιου Δισκοπότηρου.

Είχα ζήσει έντονα ήδη, ναι, ωρίμασα πριν από την ώρα μου, ήμουν όμως ακόμα αφελής, με το είδος της αφέλειας που έχουν τα μικρά παιδιά, να πιστεύουν πως όλα —και τα πιο δύσκολα— είναι εφικτά.

Πίστευα πως το ένα κορίτσι στον κόσμο δεν χρειαζόταν καν να το αναζητήσω. Θα μ' έβρισκε εκείνο και θα μ' έβρισκε εδώ, γιατί τι ιδανικότερο τόπο θα μπορούσε να φανταστεί η Ειμαρμένη για να πλέξει την ιστορία της απ' αυτό εδώ το μυστήριο νησί;

Να γιατί, τόσα πολλά χρόνια αργότερα, όταν σε είδα να πατάς τις νοτιομένες πλάκες του λιμανιού ένιωσα το αίμα μου να παγώνει. Γιατί κατάλαβα εκείνο που είχα ήδη νιώσει από την πρώτη στιγμή της συνάντησής μας, σε κείνο το άλλο νησί —πως ήσουν εσύ. Εσύ και καμιά άλλη. Είχες έρθει επιτέλους —αλλά πάρα πολύ αργά.

Τη χρονιά εκείνη όμως ήμουν σίγουρος. Κάποια στιγμή θα βρισκόσουν δίπλα μου και θα 'πλεκες το χέρι σου στο δικό μου. Δεν θα χρειάζονταν λόγια. Θα ξέραμε και οι δυο.

Αργούσες όμως κι ο καιρός κυλούσε στον δικό του και στον δικό μου ρυθμό. Θα περίμενα. Δεν είχα άλλη επιλογή.

—And you, my young friend, what are you looking for in life? με ρώτησε ένα βράδυ ο Leonard του Ντού-

σκου, όπου είχαμε μαζευτεί όλοι. Because I can tell... you are on a quest.

—The one girl in the world, απάντησα χωρίς να το σκεφτώ καν.

Με κοίταξε ξαφνιασμένος και χαμογέλασε.

—You are too good looking, είπε τέλος. You'll be diverted.

Είχε και δεν είχε δίκιο. Η αλήθεια είναι πως δεν είχες γεννηθεί ακόμη —αλλά αυτό δεν το ήξερα βέβαια.

* * *

Εκ των αρχόντων του νησιού ο Διοικητής της Χωροφυλακής, ένας αδύνατος, αγέλαστος υπομοίραρχος που δεν έκανε παρέα με κανέναν και καθόταν πάντα μόνος του στο καφενείο, ήταν αναμφισβήτητα ο πλέον σημαντικός.

Οι κυράτσες της ξένης παροικίας τον είχαν βαφτίσει Γκρέγκορυ Πεκ, γιατί (στη στέρησή τους) τους θύμιζε, λέει, τον ηθοποιό.

Η πρόσκληση που έλαβα ήταν ξερή και τυπική:

«Καλείσθε όπως εντός της αύριον προσέλθητε εις την εδώ Διοίκησιν Χωροφυλακής δι' υπόθεσίν σας».

Όταν την εποχή εκείνη, την εθνοσωτήρια, λάβαινες μπιλιέτο από την Αστυνομία «δι' υπόθεσίν σου» μπορούσες να στοιχηματίσεις άφοβα πως δεν ήταν για καλό. Ωστόσο, μιας και δεν ήμουν μπερδεμένος που-

θενά κι έτσι κι αλλιώς σε τράνζιτ, όπως θεωρούσα τον εαυτό μου, δεν θορυβήθηκα ιδιαίτερα.

Ο Γκρέγκορυ Πεκ με υποδέχτηκε με την σπάνια παράσταση των απανταχού της υψηλίου «αρχών», προσποιούμενος τον απασχολημένο με μια στοίβα χαρτιά που έπρεπε, δήθεν, να διεκπεραιωθούν τάχιστα το δίχως άλλο, καθόσον το Δημόσιο δεν κάθεται ν' αερίζεται, όπως ενδεχομένως νομίζετε εσείς, οι αντιδραστικοί συνοδοιπόροι, αλλά κοπιάζει ακαταπαύστως για το κοινό καλό.

Κάθισα λοιπόν αναπαυτικά στην ετοιμόρροπη μοναδική καρέκλα απέναντι από το γραφείο του κι έβγαλα ένα βιβλίο που κουβαλούσα μαζί μου.

Ο Γκρέγκορυ φρίκαρε!

—Τι κάνετε εκεί; είπε.

—Περιμένω πότε θα τελειώσετε για να μου πείτε γιατί βρισκομαι εδώ, απάντησα με παροιμιώδη αθωότητα.

—Διαβάζοντας;!!!

—Ναι, την έχω αυτή την κακή συνήθεια.

—Εδώ είναι Αστυνομία, *κύριε*.

—Και στην Αστυνομία απαγορεύεται το διάβασμα; απόρησα.

—Μην μου κάνετε τον έξυπνο εμένα, διαολίστηκε ο χωροφύλακας. Δεν σας φωνάξαμε εδώ για να περάσετε την ώρα σας ευχάριστα *διαβάζοντας*. Και τι είναι αυτό το βιβλίο, για να 'χουμε το καλό ρώτημα;

—Σολζενίτσιν, τον πληροφορώ. Το «Μια μέρα του Ιβάν Ντενίσοβιτς». Εξαιρετικό.

—Ρώσος!!! ανέκραξε ο Διοικητής φρικιών.

—Ναι, αλλά δικός σας, του λέω. Μας εξηγεί πόσο χάλια είναι τα πράγματα στο Παραπέτασμα.

—Γιατί, αμφιβάλλετε μήπως;

—Πού να ξέρω, κύριε διοικητά; Σάματι πήγα ποτέ;

—Σωστά, μου πέταξε σαρκαστικά. Αδειάζατε από τις Αφρικές και τα Κογκά για να πάτε κι αλλού;

Όπα της!... Όστε αυτό ήταν λοιπόν!

—Η αλήθεια είναι ότι μ' αρέσουν τα ταξίδια, ομολόγησα προσπαθώντας να πετάξω τη μπάλα στις κερκίδες.

Ο Γκρέγκορυ Πεκ χαμογέλασε σαρδόνια και τσίμπησε έναν φάκελο από τους πολλούς που είχε μπροστά του.

—Με το αζημίωτο θα έλεγα, παρατήρησε.

—Κανείς δεν ζημιώνει ταξιδεύοντας, κύριε διοικητά, συμφώνησα.

—Άλλο εννοούσα εγώ.

—Μάλιστα.

Ο ακοίμητος φρουρός του Νόμου και της Τάξης μου έριξε μια ακόμα αυστηρή ματιά και συμβουλευτήκε τον φάκελό του —που υποθέτω ήταν και δικός μου.

—Τι κάνατε στο Κογκό της Αφρικής από τον Ιούλιο έως και τον Σεπτέμβριο του 1967, κύριε; Μπορείτε να μας πείτε και μας, που δεν αξιωθήκαμε να ταξιδέψουμε σε μέρη τόσο ξωτικά;

—Εντελώς τυχαία βρέθηκα εκεί, του εξηγώ. Αν θέλετε το πιστεύετε, αλλά ήμουν καλεσμένος στο γάμο της αδερφής κάτι φίλων.

—Στο Κογκό;

—Όχι, στην Κένυα.

Με κοίταξε έκπληκτος.

—Στην Κένυα της Αφρικής; ρώτησε.

—Μάλιστα.

—Και το Κογκό;

—Η πτήση μου προσγειώθηκε γι' ανεφοδιασμό στην Κισανγκάνι και τη στιγμή εκείνη εκδηλώνονταν στρατιωτικό πραξικόπημα. Ξέρετε... τα γνωστά...

Με κοίταξε αυστηρά.

—Τι υπονοείτε; είπε.

—Στην Αφρική τα πραξικοπήματα δίνουν και παίρνουν, του εξηγώ (ως ειδήμων, τρομάρα μου!). Όταν πετυχαίνουν τα βαφτίζουν επαναστάσεις. Τούτο εδώ δεν πέτυχε.

—Διεπράχθη υπό μισθοφόρων, με πρόγkηξε ο κωροφύλακας (και ήταν η σειρά μου να εκπλαγώ από τις γνώσεις του).

—Πολύ σωστά.

—Εκ των οποίων κι εσείς, μου πετάει θριαμβευτικά ο Γκρέγκορυ Πεκ, φθάνοντας επιτέλους στο «δια ταύτα», αν και είχα καταλάβει πως για εκεί όδευε εξ' αρχής.

—Λαθος, απάντησα. Εγώ, όπως και άλλοι συνταξιδιώτες της πτήσης, αποφάσισα ν' ακολουθήσω τους μισθοφόρους στην υποχώρησή τους, γιατί η τύχη μας στα χέρια των Κογκολέζων, αν παραμέναμε στο αεροδρόμιο, δεν προμηνυόταν καθόλου αξιοζήλευτη. Και πράγματι, όσους έκαναν το λάθος τους έφαγε το σκοτάδι.

—Κι εγώ σας λέω πως είσθε μισθοφόρος, *κύριε*, επέμεινε ο χωροφύλακας. Το γράφει εδώ.

—Κατά έναν τρόπο όλοι μισθοφόροι δεν είμαστε, κύριε διοικητά μου; του λέω. Κι εσείς δεν μισθοδοτείστε για τις υπηρεσίες σας;

—Μισθοδοτούμαι για να υπηρετώ την πατρίδα μου, ανέκραξε ο Γκρέγκορ χτυπώντας το χέρι στο γραφείο. Όχι για να ντουφεκάω μαύρους στις Αφρικές και τα Κογκά και δεν ξέρω πού αλλού.

—Κι αυτό σας τιμά, συμφώνησα. Και σας κάνει καλύτερο άνθρωπο από εμένα. Απόδειξη το ότι βρίσκεστε από τη σωστή μεριά του γραφείου.

—Εγώ, κύριε, δεν είμαι πληρωμένος δολοφόνος, μου δήλωσε με ανυπόκριτη αξιοπρέπεια ο χωροφύλακας. Αυτή είναι η διαφορά μας.

—Κι άλλες πολλές, παραδέχτηκα. Αλλά υποθέτω πως δεν με καλέσατε εδώ για να κάνουμε συγκρίσεις.

—Σας κάλεσα εδώ για να σας ρωτήσω γιατί βρίσκεστε εδώ, κύριε, απάντησε νευριασμένος ο ένστολος υπερασπιστής της πατρίδας.

—Γιατί βρίσκομαι στη... χώρα μου; απόρησα.

—Μην κάνετε τον έξυπνο. Γιατί βρίσκεστε στο νησί ρωτάω.

—Για να οργανώσω λέτε κανένα πραξικόπημα για λογαριασμό του Μομπούτου;

—Ποιος είναι ο Μομπούτος;

—Ο Πρόεδρος του Κογκό.

—Με κοροϊδεύετε, κύριε;

—Μα όταν μου λέτε ότι είμαι πληρωμένος δολοφόνος, εγώ που δεν ξέρω από ποια μεριά πιάνουν το ντουφέκι...

—Α, μπα; Φαντάρος δεν πήγατε;

—Προ μηνών απολύθηκα.

Ο Γκρέγκορυ Πεκ σταύρωσε τα χέρια του πάνω στο γραφείο κι έσκυψε προς το μέρος μου με μια μακιαβελική έκφραση ζωγραφισμένη στο πρόσωπό του.

—Και τότε γιατί όταν ζητήσαμε πληροφορίες για σας από τις υπηρεσίες του στρατού μας είπαν να κοιτάμε τη δουλειά μας; ρώτησε μελιστάλαχτα.

Τι να του έλεγα τώρα του ανθρώπου και πώς να εξηγούσα το αλλοπρόσαλλο της θητείας μου στον ένδοξο Ελληνικό Στρατό; Άσε που μπορεί να έβρισκα και τον μπελά μου.

—Είναι λυπηρό που οι διαφορετικές υπηρεσίες ενός κράτους αδυνατούν να συνεργαστούν, σχολίασα.

Δεν του άρεσε.

—Πάλι κάνετε πνεύμα, κύριε, μου λέει στυφά.

—Μα τι να πω, ο έρμος; του λέω εγώ. Βρείτε τα μεταξύ σας. Εγώ θα βγάλω το φίδι από την τρύπα; Ένας απλός κι ανίσχυρος πολίτης;

Ούτε αυτό του άρεσε.

—Ξέρετε ότι μπορώ να σας τυλίξω σε μια κόλλα χαρτί και να τρέχετε και να μην φτάνετε μετά, είπε.

—Με ποια αιτιολογία;

—Με την αιτιολογία της απείθειας κατά της Αρχής, φώναξε.

—Δηλαδή;

—Αρνείσθε να συνεργαστείτε μαζί μας.

—Υπάρχει κανένας νόμος που να υποχρεώνει τον πολίτη να κάνει τη δουλειά της Αστυνομίας ανι' αυτής; απόρησα.

Ο Γκρέγκορ κοκκίνισε.

—Για προσέξτε πώς μιλάτε, γάβγισε. Δεν παίζουμε εμείς εδώ.

—Ωραία, του λέω. Τι θα λέγατε να με πληροφορήσετε για ποιον λόγο με καλέσατε εδώ;

—Για να σας προειδοποιήσω μην τυχόν και κάνετε καμιά κουταμάρα, γιατί σας παρακολουθώ αγρύπνως, μου λέει.

—Μείνετε ήσυχος, του λέω. Έτσι κι αλλιώς δεν πρόκειται να μείνω για πολύ ακόμα.

—Μπα; Έχετε να πάτε κι αλλού;

—Ο κόσμος είναι μεγάλος, όλο και κάπου θα χρειάζονται ένα πραξικόπημα, του λέω χαμογελώντας.

Ο Γκρέγκορ Πεκ κούνησε το κεφάλι του μ' εγκαρτέρηση.

—Μια φιλική συμβουλή θα σας δώσω, μου λέει. Αυτή την τάση που έχετε ν' αστειεύεστε με πολύ σοβαρά ζητήματα να την κόψετε. Δεν θα σας βγει σε καλό.

—Θα το έχω υπόψη μου. Με χρειάζεστε τίποτ' άλλο;
Έκανε μια κίνηση με το χέρι του.

—Ελεύθερος, λέει. Μπορείτε να πηγαίνετε.

Στην πόρτα με σταμάτησε (όπως ο επιθεωρητής Κολόμπο στην τηλεοπτική σειρά).

—Αλήθεια, δεν σας ρώτησα..., μου λέει. Τι γνώμη έχετε για την Επανάσταση της 21ης Απριλίου που μας έσωσε από τη φαυλοκρατία και τον κομμουνισμό;

—Αυτό ακριβώς που είπατε, απαντώ χαμογελώντας.

—Τι είπα; απορεί αυτός.

—Ότι μας έσωσε από τη φαυλοκρατία και τον κομμουνισμό.

Με κοίταξε αυστηρά.

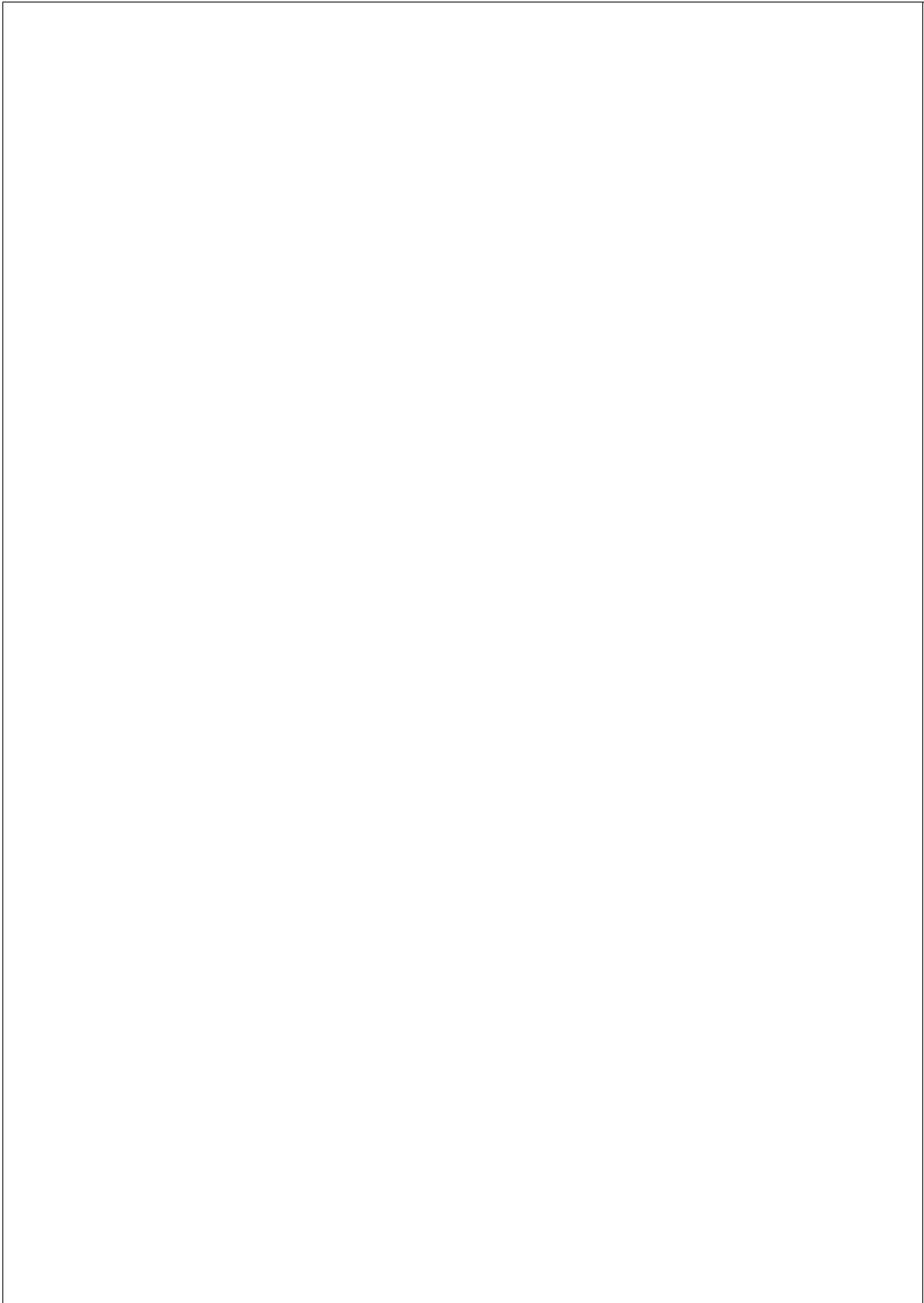
—Το πιστεύετε αυτό; μου κάνει.

—Εσείς, κύριε διοικητά, δεν το πιστεύετε;

Με κοίταξε πάλι και για μια στιγμή μου φάνηκε πως διέκρινα μια ανθυποψία χαμόγελου στην άκρη των αγέλαστων χειλιών του.

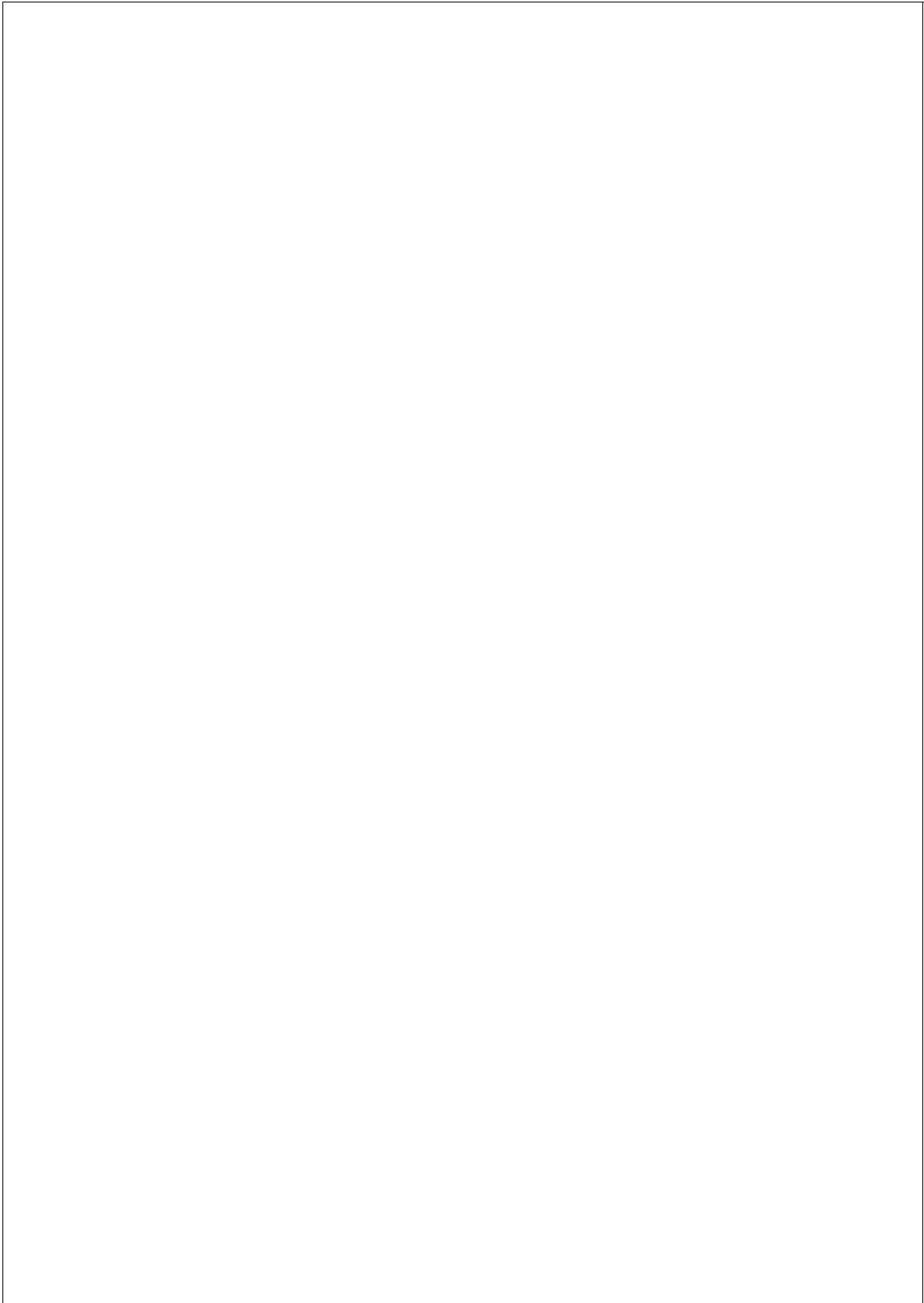
—Σας είπα, μου λέει αναστενάζοντας μ' εγκατάλειψη. Αυτή τη συνήθεια που έχετε ν' ασειεύεστε να την κόψετε.

Η Ηθική Τάξη των Πραγμάτων

Για την Εξουσία —και μιλώ για κάθε μορφή εξουσίας, από τον δεσποτισμό του οδηγού του λεωφορείου ως τη λατρεία της καρέκλας που χαρακτηρίζει τον κάθε «εθνοσωτήρα»— τα αισθήματά μου κάλυπταν ανέκαθεν μια γκάμα που ξεκινούσε από την απλή αποσιροφή κι έφθανε πέρα από την απροκάλυπτη απέχθεια. Έτσι ήρθα στον κόσμο, μ' αυτές τις αποσκευές. Και δεν κάνω διάκριση ανάμεσα στη «δική μας» εξουσία (που πάντα είναι καλή) και τη «δική τους» (που πάντα είναι κακή). Και η δική μας και η δική τους, στο δικό μου μυαλό, διέπονται από τα ίδια χαρακτηριστικά και την ίδια φιλοσοφία. «Εγώ θα σου πω πιο είναι το σωστό για σένα. Και σε πείσω, δεν σε πείσω, θα στο επιβάλλω». Οπότε, αυτομάτως, βρισκόμουν απέναντι.

Κι αν είχα τέτοια στάση για το τόσο συνυφασμένο με την ανθρώπινη φύση φαινόμενο αυτό, καταλαβαίνει κανείς πώς θα ένιωθα κι απέναντι στους μηχανισμούς υποστήριξης αυτής της Εξουσίας. Που φυσικά μου ανταπέδιδαν, σε κάθε ευκαιρία, τα ίσα. Σε όλη μου την καθόλου αξιοσημείωτη πορεία μου σε τούτον εδώ τον πλανήτη μία και μοναδική εξαίρεση υπήρξε στον κανόνα αυτό.

* * *

Τελειώματα της «εθνοσωτηρίου». Μόλις πριν από λίγο καιρό έχω παντρευτεί με τη Janette όταν, ξαφνικά, κεραυνός εν αιθρία, έρχεται το μαντάτο από Αγγλία πως η μητέρα της, η Diana διαγνώστηκε με καρκίνο στον εγκέφαλο, σε καλπάζουσα μορφή, που δεν επιδεχόταν επέμβαση. Παναπέι πως οι μέρες της ήταν μετρημένες.

Βρισκόμασταν στην Κέρκυρα τη στιγμή εκείνη κι αμέσως άρχισε μια κούρσα δρόμου ώστε να μπορέσει η Janette να φύγει εσπευσμένα. Ταξίδι για τους δυο αποκλειόταν. Τα έξοδα ξεπερνούσαν τις οικονομικές μας δυνατότητες της εποχής εκείνης.

Σε δυο μέρες λοιπόν παρουσιάζομασταν στις αναχωρήσεις του αεροδρόμιου της Κέρκυρας, πριν εξωραϊστεί και μετονομαστεί σε «Ιωάννης Καποδίστριας», εννοείται. Την τελευταία στιγμή η εταιρεία στην οποία η ίδια εργαζόταν επί σειρά ετών της είχε βρει μια θέση σε charter κι έτσι αφενός μεν το κόστος της μετάβασης έπεσε αισθητά, αφετέρου δε η πτήση θα ήταν direct flight to Heathrow. Όλα ιδανικά δηλαδή, δεδομένου του επείγοντος της κατάστασης.

Αλλά, όπως συμβαίνει συνήθως, ακόμα και στο πιο καλοστημένο πλάνο, προέκυψε ένα μικρό πρόβλημα. Μια μικρή, τόση δα παράβλεψη η οποία —αν γνώριζα λίγο περισσότερα για τον χαρακτήρα της κυρίας μου— δεν θα έπρεπε να με ξενίσει. Δεν γνώριζα όμως, γνώριζα;

Ο ψαλιδομουστάκιος Ασφαλίτης με τα πολιτικά στον έλεγχο διαβατηρίων φαινόταν να μελετά το εγγλέζικο

διαβατήριο με ιδιαίτερη προσήλωση κι εμβρίθεια, ξεφυλλίζοντας το μπρος-πίσω και τούμπαλιν, σαν να έψαχνε κι εγώ δεν ξέρω τι και να μην το 'βρισκε.

Τώρα οι μέρες ήταν πονηρές βέβαια, αλλά ούτε η υποψήφια ταξιδιώτης ήταν ανακατεμένη πουθενά, ούτε εγώ, που έτσι κι αλλιώς δεν ταξίδευα. Οπότε... τι;

—Το διαβατήριο της κυρίας έχει λήξει, δήλωσε rocker-face ο ψαλιδομουστάκιας.

Και μας έστειλε!

—Nonsense! διαμαρτυρήθηκε θυμωμένα η παραβάτισσα. Δεν έχει λήξει.

—Έχει λήξει, είπε ήρεμα ο ψαλιδομουστάκιας σαν να ανήγγειλε φουλ του άσσου με ρηγάδες. Προ δύο μηνών.

—I don't believe it! αναφώνησε η αμελής.

Ο υποχρεωτικός Ασφαλίτης της έδειξε τις ημερομηνίες.

Η Janette κοίταξε το διαβατήριο έτοιμη να τον βγάλει ψεύτη τον άνθρωπο, αλλά... ήταν όντως δυο μήνες και κάτι μέρες πεθαμένο.

—Δυο μήνες..., του κάνει μορφάζοντας περιφρονητικά. No big deal!

Γιατί βεβαίως ήταν ενάντια στους νόμους της φύσης (της) να παραδεχτεί πως είχε άδικο.

—I'm afraid it is, απάντησε ψύχραιμα ο ψαλιδομουστάκιας σε άψογα εγγλέζικα.

Κατάλαβα πως θα 'πρεπε να προλάβω τα χειρότερα. Γιατί αν την έπιανε το αποικιοκρατικό της —που την έπιανε συχνά— δεν αποκλειόταν από το αεροδρόμιο να βρισκόμασταν σε κανένα μπουντρούμι «δι' υπόθεσίν μας».

Την πήρα παράμερα.

—Μη βγάλεις τσιμουδιά, της λέω. Δεν βρίσκεσαι στις Ινδίες προ της Ανεξαρτησίας με τον λόρδο Μαντμπάουντεν Αντιβασιλέα. Άσε με να το χειριστώ εγώ. Εσύ... κουβέντα.

—Now, don't be stupid..., ξεκίνησε να λέει.

Αλλά την αγριοκοίταξα και μαζεύτηκε.

Πάω στον ψαλιδομουστάκια, ο οποίος μελετούσε ακόμα το διαβατήριό σαν να περίμενε ν' ανακαλύψει κι άλλα παραπτώματα εκεί μέσα.

—Δεν είχαμε πάρει είδηση ότι είχε λήξει, του λέω με συντριβή.

—Προ δύο μηνών και τεσσάρων ημερών.

—Σωστά. Βλέπετε, είναι μόνο λίγος καιρός που παντρευτήκαμε...

Ο τυπάκος με κοίταξε (πάντα poker-face).

—Παντρευτήκατε;

—Μάλιστα.

—Και πού το ξέρουμε εμείς;

Σωστά, δεν τους είχαμε καλέσει τους ανθρώπους.

—Μπορεί εύκολα να διαπιστωθεί αυτό, είπα.

—Πώς;
—Μα υπάρχει το χαρτί της εκκλησίας.
—Το έχετε μαζί σας;
Ουπς!
—Όχι, παραδέχτηκα (με αληθινή συντριβή αυτή τη φορά).
Κούνησε το κεφάλι του.
—Βλέπετε λοιπόν;
Έβλεπα. Κι έβλεπα τα πράγματα να μπερδεύονται ακόμα περισσότερο αντί να ξεμπερδευτούν.
—Δεν προνόσα...
—Δεν προνοήσατε, συμφώνησε ο Ασφαλίτης. Κι επιπλέον, αν όντως έχετε παντρευτεί, η κυρία αυτόματως λαμβάνει την ελληνική υπηκοότητα. Εκτός κι αν...
—Εκτός κι αν;...
—Εκτός κι αν την αποποιήθηκε. Για τους δικούς της λόγους.
—Όπα!...
—Καθόλου, τον διαβεβαίωσα. Διακαώς επιθυμεί να γίνει Ελληνίδα.
Χτύπησε με το δάχτυλό του το βρετανικό (ληγμένο) διαβατήριο που κρατούσε σαν λάφυρο πολέμου.
—Τότε;
—Τότε η;

- Γιατί επιχειρεί να ταξιδέψει με **ξένο** διαβατήριο;
Το «ξένο» δεόντως τονισμένο.
- Δεν προλάβαμε να υποβάλουμε τα απαραίτητα έγγραφα για την υπηκοότητα, αυτοσχεδίασα.
- Προ πόσων μηνών ο γάμος; ενδιαφέρθηκε ευγενικά εκείνος.
- Προ έξι...
- Και σε ένα εξάμηνο δεν σας δόθηκε η ευκαιρία να συγκεντρώσετε τα απαιτούμενα έγγραφα; Γιατί;
- Είναι και η γραφειοκρατία...
- Α, βέβαια. Η γνωστή πάθηση των χωρών του Τρίτου Κόσμου.
- Όχι, όχι..., προσπάθησα να τα μπαλώσω. Αλλά...
- Αλλά δεν έχετε έγκυρο ταξιδιωτικό έγγραφο, συμπέρανε ο Ασφαλίτης με αφοπλιστική λογική.
- Νόμιζε πως το διαβατήριο της ήταν εντάξει, μурμούρισα.
- Που και να ήταν πάλι παρατύπως θα επιχειρούσε να ταξιδέψει, με πληροφόρησε ψυχρά ο συνομιλητής μου.
- Παρατύπως;
- Βεβαίως. Καθόσον οί Έλληνες υπήκοοι οφείλουν να ταξιδεύουν με ελληνικά έγγραφα κι όχι με **ξένα**.
- Αλλά η υπηκοότης αργεί...
- Διότι το παραμελήσατε.

Δεν τα πήγαινα και τόσο καλά.

—Και τώρα; αναρωτήθηκα.

—Τώρα, δυστυχώς, δεν έχει διαβατήριο, απεφάνθη ο Ασφαλίτης. Οπότε δεν μπορεί να της επιτραπεί η έξοδος από τη χώρα.

Κατάλαβα ότι η υπόθεση ήταν χαμένη. Έκανα μια τελευταία προσπάθεια.

—Είναι ανάγκη, του λέω.

Ο κέρβερος συνοφρυώθηκε.

—Τι ανάγκη;

—Η μητέρα της πεθαίνει, του λέω. Κι εκείνη δεν ξέρει πόσο σοβαρή είναι η κατάστασή της. Δεν είναι σίγουρο ότι θα την προφτάσει ζωντανή.

Ο τύπος εξακολουθούσε να είναι poker-face. Κάτι όμως στη φυσιογνωμία του είχε αλλάξει.

—Η μητέρα της; ρώτησε χαμηλόφωνα.

—Ναι. Τελικό στάδιο καρκίνου στον εγκέφαλο. Η ίδια δεν ξέρει ακριβώς πόσο σοβαρά είναι...

Τον είδα να δαγκώνεται.

—Έχουμε πρόβλημα λοιπόν, μουρμούρισε χτυπώντας το διαβατήριο στην αριστερή του παλάμη ασυναίσθητα.

—Είναι από τις περιπτώσεις ίσως που η ηθική τάξη των πραγμάτων υπερέρχει του νόμου, είπα.

Με κοίταξε, κοίταξε το διαβατήριο που κρατούσε... και μετά, χωρίς να πει λέξη γύρισε και μπήκε στο γραφείο που βρισκόταν πίσω του.

Βγήκε πάλι σε τρία λεπτά.

Με μια τελετουργική κίνηση μου έδωσε το διαβατήριο —σφραγισμένο!

—Καλό της ταξίδι, είπε απλά. Ελπίζω να προλάβει.

Τον κοίταξα άφωνος ενώ ένας κόμπος στο λαιμό δεν μ' άφηνε να πω ούτε «ευχαριστώ».

—Επειδή πράγματι η ηθική τάξη των πραγμάτων **είναι** πάνω από το νόμο, είπε.

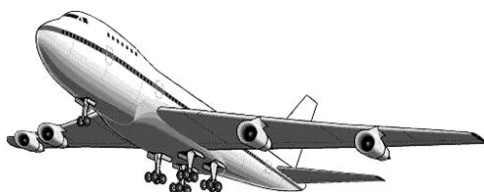
Η Diana πέθανε δέκα μέρες αργότερα.

Όταν πήγα να παραλάβω τη Janette από το αεροδρόμιο ο ψαλιδομουστάκιος ήταν εκεί.

Πήγα κοντά του και του έδωσα το χέρι μου. Ανταλλάξαμε χειραψία.

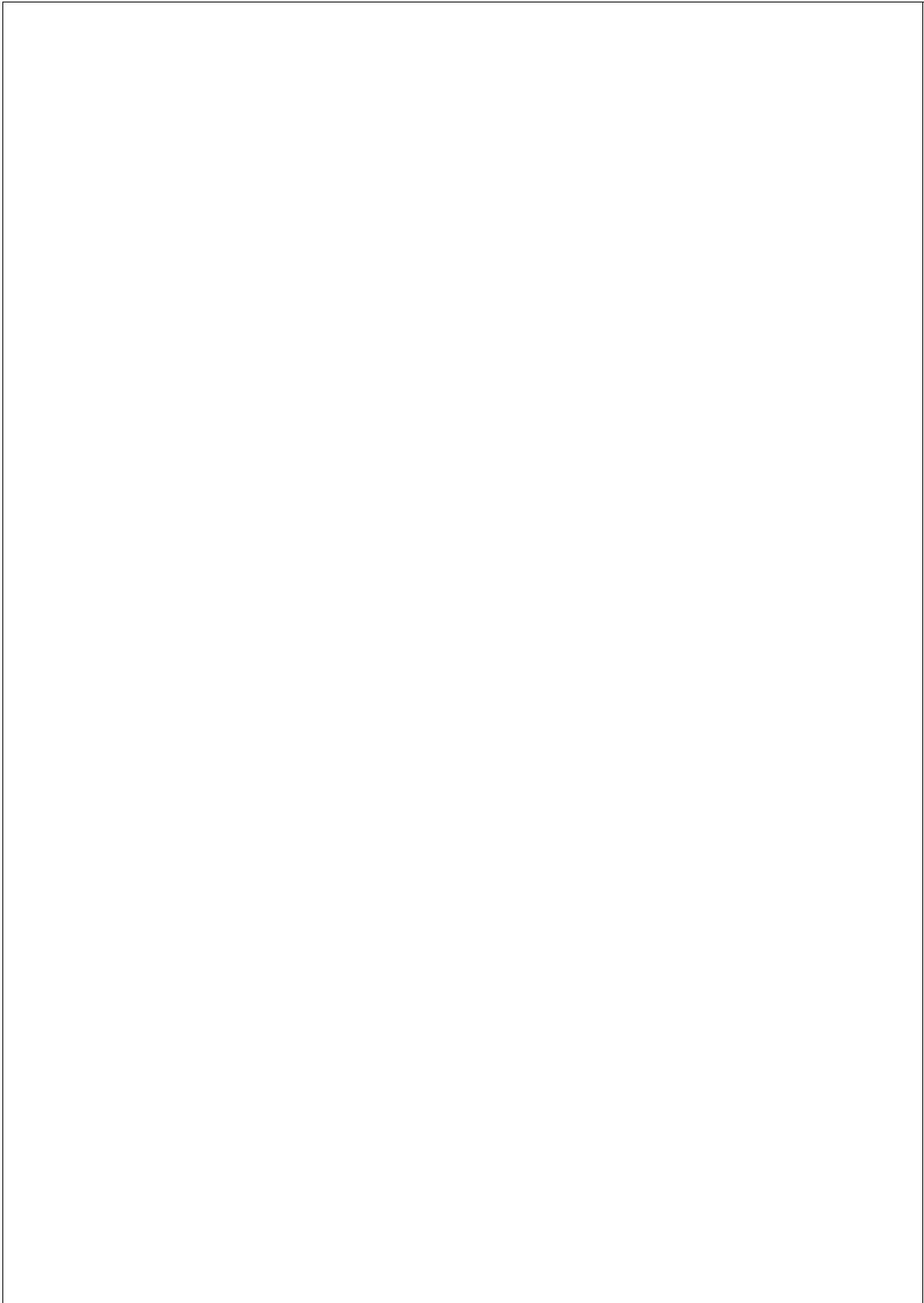
—Την πρόλαβε, είπα. Ευχαριστώ.

Κούνησε το κεφάλι του με σοβαρότητα και κατανόηση, χωρίς να πει κουβέντα. Δεν χρειαζόταν.

Sorry, You Need a Visa

Δεν είχα καμιά φοβερή έγκαψη εδώ που τα λέμε να επισκεφθώ το «νησί της Αφροδίτης» (λέμε τώρα...) κι ούτε καμιά ιδιαίτερη περιέργεια να εντυφλήσω στα βαθύτερα του ακρογωνιαίου αυτού λίθου του Ελληνισμού —που αποτελεί όμως, έστω και χαλαρά, τμήμα της κραταιάς Βρετανικής Κοινοπολιτείας. Αλλά τα 'φερε έτσι η μοίρα η κακιά και βρέθηκα στριμωγμένος —εννοώ άσχημα στριμωγμένος. Μια από τις πολλές θετές μου αδερφές, που τύχαινε να επισκέπτεται την Αθήνα την εποχή εκείνη, μου πρότεινε να επιστρέψω μαζί της στην Κύπρο, λέει, να τη βοηθήσω (δήθεν) στην αναδιοργάνωση ενός τουριστικού γραφείου που είχε (και που χαροπάλευε). Δεν ήταν η ιδανικότερη λύση, αλλά... είπαμε... Έτσι που τα 'χα καταφέρει δεν είχα και μεγάλα περιθώρια επιλογής. Και στην Κύπρο θα πήγαινα, και στην Κομοτηνή και στου διαόλου τη μάνα, αρκεί να ξεκουμπιζόμουν από τον νομό Αττικής (και περιχώρων).

Με τη Μικρή, όπως τη φώναζα, είχαμε περάσει ώρες και ώρες να βριζόμαστε για τα πολιτικά —ειδικά όταν η κουβέντα ερχόταν —αναπόφευκτα— στο Μέγα

Πρόβλημα —κι όλοι ξέρουμε ποιο είναι το Μέγα Πρόβλημα όταν μιλάμε για τα πράγματα αυτής της γεωγραφικής περιοχής του πλανήτη (όχι, ανθέλληνα αναγνώστη, δεν είναι το Μεσανατολικό, το Κυπριακό είναι).

Η ίδια ήταν βαμμένη Μακαριακή και φανατική τουρκοφάγα, εγώ πάλι, σαν πιο ουδέτερος, έπαιρνα με άνεση πότε τη μια και πότε την άλλη θέση και την τρέλαινα. Ειδικά όταν έκανα (αθώς) ερωτήσεις επί θεμάτων που δεν άγγιζε κανείς... Η Μικρή γινόταν παπόρι, κοκκίνιζε, πρασίνιζε, άσπριζε, της έπεφταν τα γυαλιά στη μύτη και ήταν έτοιμη να μου χυμήξει, φέρνοντάς μου κατά προτίμηση ένα καρεκλοπόδαρο κατακέφαλα, σαν έσχατο και τελεσίδικο επιχείρημα της (αλλοτριωμένης από δεκαετίες «εθνικής» προπαγάνδας) άποψής της.

—Έλα να δεις από μόνος σου, να ξεστραβωθείς! μου φώναζε (εν εξάλλω).

—Τι να δω, βρε, τι να δω; Στον μεσαίωνα ζείτε ακόμα, την τσίγκλιζα εγώ.

—Παλιοκομμουνιστή!

—Εθνικορατσίστρια!

Και να που τώρα τα ‘φερε ο παντοδύναμος διάολος έτσι και προσγειωνόμασταν παρέα στο αεροδρόμιο της Λάρνακας.

—Δως μου το διαβατήριό σου, με διέταξε η Μικρή καθώς οι συνεπιβάτες συσσωρεύονταν στον έλεγχο.

Πάντα υπάκουος εγώ της το έδωσα κι εκείνη φώνα-

ξε έναν από τους γύρω πολισμένους (με το μικρό του όνομα) και του παρέδωσε μεγαλοπρεπώς τα ταξιδιωτικά μας ντοκουμέντα, ρίχνοντάς μου συγχρόνως κι ένα θριαμβευτικό βλέμμα του τύπου: «Τώρα παίζουμε στο γήπεδό μου, νεαρέ. Θα δεις εδώ πόσα απίδια παίρνει ο σάκος!»

Έφυγε λοιπόν ο πολισμένος με τα διαβατήρια... Περιμέναμε... περιμέναμε... Οι άλλοι, που δεν είχαν μέσο, περνούσαν αβέρτα...

Της έδειξα διστακτικά την ουρά που όλο και μίκραινε...

—Μήπως θα ήταν συντομότερο αν...

—Μη λες βλακείες, μ' έκοψε η Μικρή. Σε μισό λεπτό ο Πανίκος θα μας περάσει.

Αλλά τα μισά λεπτά έτρεχαν και Πανίκο δεν έβλεπα πουθενά, άσε που από τους συνταξιδιώτες μόνο δυο-τρεις, οι πιο δυσκίνητοι είχαν απομείνει. Άρχισα να το διασκεδάζω τρελά. Ούτε στα πιο τολμηρά μου όνειρα δεν θα μου 'ρχόταν τα πράγματα τόσο βολικά. Ούτε παραγγελία!

Προσπαθούσα βέβαια να κρατώ τη σοβαρότητά μου και να μην κοιτάζω προς τη Μικρή που ένιωθα πως είχε κιόλας αρχίσει να βγάζει καπνούς από τ' αυτιά.

Οι συνταξιδιώτες είχαν όλοι τώρα περάσει επιτυχώς από τις συμπληγάδες του ελέγχου κι ένας από τους κοντρολαδόρους κάτι φώναξε σε βαριά κυπριακά στη Μικρή που του απάντησε στο ίδιο ιδίωμα, όπου ξεχώρισα μόνο το όνομα Πανίκος, οπότε υπέθεσα λογικά πως η συνομιλία αφορούσε την «εξυπηρέτησή μας».

Καμιά φορά, γύρω στο τρίτο τσιγάρο, ο Πανίκος επέστρεψε, λίγο σαν βρεγμένη γάτα και χωρίς τα διαβατήριά μας. Αγνοώντας εμένα εντελώς απευθύνθηκε στη Μικρή.

—Πρέπει να περάσετε στον γραφείον του κυρίου Αστυνόμου διότιν υπάρχειν πρόβλημα, της είπε μουδιασμένα.³

—Τι πρόβλημα; γάβγισε η Μικρή.

Ο Πανίκος σήκωσε τους ώμους.

—Θα σας πειν ο κύριος Αστυνόμος, είπε.

Κι έτσι ακολουθήσαμε τον Πανίκο στα ενδότερα της Κυπριακής γραφειοκρατίας.

—Τι, μας συλλάβανε; ρώτησα δήθεν ανήσυχος χαμηλόφωνα την έτοιμη να εκραγεί Μικρή.

—Τον κακό σου τον καιρό! μου απάντησε το ίδιο χαμηλόφωνα.

Σε λίγο μπαίναμε στο γραφείο του κυρίου Αστυνόμου.

Ο κύριος Αστυνόμος ήταν ένας περιποιημένος ψαλιδομουστάκιας, ντυμένος ετοιματζήδικα και μετρίου μεγέθους, όπως οι περισσότεροι ομότεχνοί του απανταχού του Τρίτου Κόσμου, ενίοτε και του Δεύτερου, σπανίως όμως του Πρώτου (ένα περίεργο πράγμα!).

---

3 Ζητώ συγγνώμη από τους γνώστες του Κυπριακού ιδιώματος. Επειδή το αγνώ παντελώς και προκειμένου να μην χάσουμε τέλεια για τέλεια το *couleur local* μεταφέρω τους διαλόγους (όπου) όπως τους έπιανε το άκρως άμουσο αυτί μου.

Μπροστά του, πάνω στο φορτωμένο με φακέλους τραπέζι, ο κύριος Αστυνόμος είχε τοποθετήσει τα διαβατήριά μας. Το Βρετανικό της Μικρής κλειστό, το Ελληνικό το δικό μου ανοιχτό —κακό σημάδι.

Άφησα το βλέμμα μου να πλανηθεί στα πέριξ. Στον τοίχο, πίσω ακριβώς από τον κύριο Αστυνόμο, δέσποζε μέσα σε υπηρεσιακή, χειροποίητη κορνίζα η αγρίως ρετουσαρισμένη φωτογραφία του «μακαριστού Μακαρίου» —κατά κόσμον Μιχαήλ Μούσκου— ενώ απέναντί του, σε ευθεία οπτική επικοινωνία, η θεσπέσια καλλονή του μηνός έκλεινε το μάτι τσαχπίνικα μέσα από το εξαιρετικά καλαίσθητο ημερολόγιο της Pirelli. Κάτω από το ημερολόγιο, δίπλα στην πόρτα, στεκόταν χαλαρά ένας αστυφύλαξ ένστολος (πανομοιότυπος σχεδόν με τους εν Λονδίνω συναδέλφους του), ενώ κοντά στο παράθυρο ένας αρχιφύλακας (sorry, sergeant), μπλοκάρει κι αυτό τον πιθανό δρόμο διαφυγής (δεν ξέρεις ποτέ μ' αυτούς τους ξένους). Ο Πανίκος είχε πάει να πάρει θέση δίπλα στο αφεντικό του, πανέτοιμος να το συνδράμει σε πρώτη ζήτηση. Μ' άλλα λόγια οι κουμπάροι μας είχαν εντελώς μπλοκαρισμένους.

Η Μικρή πέρασε φουριόζα στην επίθεση.

—Τι συμβαίνει, κύριε Αστυνόμε; ρωτάει αγριωπά. Γιατί αυτή η ταλαιπωρία;

Ο άνθρωπος έκανε μια πλατιά χειρονομία του τύπου «Τι να σας κάνω που είσαστε μια παρανομία και μισή;».

—Sorry, είπε σε άπαιστα κυπρο-εγγλέζικα Πάφου. Τα χαρτιά του κυρίου have a problem.

—Τι είδους problem; απορώ εγώ —και με το δίκιο μου.

Ο κύριος Αστυνόμος μου έριξε μια κάπως λοξή, αλλά όχι αγενή, ματιά.

—You don't have a visa, μου είπε στο ίδιο κυπρο-εγγλέζικο ιδίωμα και με ξέρανε.

—Why would I need a visa? ενδιαφέρθηκα να μάθω εγώ (σε άπαιστα κορφιατο-εγγλέζικα, γιατί είχα παρασυρθεί από τον ενθουσιασμό του οικοδεσπότη).

—Why would he need a visa? επανέλαβε σαν νευριασμένη ηχώ η Μικρή στα αρμενο-εγγλέζικα αυτή.

—Because he is Greek, της εξήγησε ήρεμα ο κύριος Αστυνόμος, μιας και ήταν η τελευταία που έκανε την ερώτηση.

—Οι Έλληνες για να έρθουν στην Κύπρο χρειάζονται βίζα; ρώτησα με όση γλυκύτητα μπόρεσα την κρίσιμη εκείνη στιγμή να επιστρατεύσω.

—Όχι.

—Τότε; Μόνο για μένα; Ψηφίσατε δηλαδή έναν νόμο για ελόου μου ειδικά που προβλέπει να του ζητούμε βίζα κάθε που τον πετυχαίνουμε εντός του κυπριακού εδάφους;

Ο κύριος Αστυνόμος έσκασε συγκαταβατικό χαμόγελο. Η Μικρή ήθελε να με σουβλίσει με φουρκέτα των μαλλιών —διάβαζα τη σκέψη της.

Ο κύριος Αστυνόμος έπιασε το διαβατήριό μου και το περιέστρεψε ταχυδακτυλουργικά στα δάχτυλά του ώστε οι ανοιχτές του σελίδες να μου έρθουν φάτσα-μόστρα.

—Τι γράφει εδώ; ρώτησε χτυπώντας με τον δείκτη το ανεστραμμένο ντοκουμέντο.

—«Έτος γεννήσεως: 1949», διάβασα. Τι, οι γεννηθέντες του '49 ειδικά χρειάζονται βίζα;

—Lower, με αποπήρε αυστηρά, ενώ τη στιγμή εκείνη ολόκληρο το σύστημα της Βρετανικής Αυτοκρατορίας στεκόταν δίπλα του και τον σήριζε. Read on... where it says «profession».

—«Artist», διάβασα εγώ ευπειθώς.

—Ακριβώς! ανέκραξε θριαμβευτικά ο κύριος Αστυνόμος. Artist!

—Και λοιπόν; απόρησα εγώ (ειλικρινά τώρα).

—Τι λοιπόν; εκνευρίστηκε ο κύριος Αστυνόμος. «Profession: Artist». You need a visa, πάει και τελείωσε!

—Μα... είμαι Έλληνας! διαμαρτυρήθηκα (χλιαρά βέβαια).

—*Και* Artist.

—Θανατηφόρος συνδυασμός, ε;

Ο κύριος Αστυνόμος έκανε μια κίνηση «καλά που το κατάλαβες».

—Εμ!

Αντιλαμβανόμεουν πως η υπόθεση είχε μέλλον. Η Μικρή είχε χάσει τη μιλιά της.

—Μια στιγμή, να το εμπεδώσω, είπα. Ως Έλληνας για να μπω στην Κύπρο δεν μου χρειάζεται βίζα... Σωστά;

Ο κύριος Αστυνόμος έκανε έναν διπλωματικό ελιγμό, για να μην εκτεθεί.

—Τώρα πόσο σωστό είναι αυτό δεν είμαι εγώ αρμόδιος να κρίνω, είπε. Όμως... αφού έτσι ορίζει ο νόμος...

—Οπότε, ως Έλληνας δεν χρειάζομαι βίζα...

—Check.

—Αλλά ως Έλληνας Artist χρειάζομαι.

—Check again.

Κάτι δεν είχα πιάσει καλά, αλλά τι; Μια ματιά στον «Εθνάρχη» δεν βοήθησε. Η Μικρή πάλι είχε γίνει πιο άσπρη κι από τον ασβέστη —θα μου πάθαινε τίποτα!

—Αν ήμουν Έλληνας και έμπορος όπλων θα χρειαζόμουν βίζα; ρώτησα, έτσι για να μορφώνομαι κι εγκυκλοπαιδικά.

—Όχι βέβαια, ήρθε η αναπάντεχη απάντηση. Αν ήσασταν έμπορος όπλων θα είχατε άδεια εξάσκησης του επαγγέλματος, οπότε κανένα πρόβλημα.

—Ενώ ως... «Artist»;...

—Visa.

—Οπότε;

—Οπότεν, επιστρέφετε πίσω με το ίδιο αεροπλάνο, με πληροφόρησε με υπηρεσιακή επισημότητα ο κύριος Αστυνόμος.

Πηγαίναμε από το καλό στο καλύτερο. Τράβηξα μια καρέκλα και κάθισα, χωρίς να ζητήσω την άδεια, κοντά

στο γραφείο του κυρίου Αστυνόμου, γιατί έβλεπα ότι πήγαινε μακριά η βαλίτσα. Έβγαλα το πακέτο των τσιγάρων μου και του πρόσφερα. Αρνήθηκε ευγενικά.

—Δεν τα μπορώ τα Ελληνικά, είναι πολλάν βαριά, μου εξήγησε αντιπροσφέροντάς μου «Players».

Που αρνήθηκα με τη σειρά μου διότι τα έβρισκα «πολλάν ελαφριά». Ανάψαμε το λοιπόν και οι δυο τα τσιγάρα μας και σκύψαμε πάνω από το προβληματικό διαβατήριό, σαν να περιμέναμε να μας μιλήσει, να δώσει λύση στον γρίφο.

—Ωστόσο κάτι δεν μου κάθεται καλά εδώ, εκμυστηρεύτηκα στον συγκαπιτιστή μου.

—Τι είναι αυτό; ενδιαφέρθηκε εκείνος.

—Γιατί, ειδικά ένας καλλιτέχνης, να χρειάζεται βίζα;

—*Έλληνας* καλλιτέχνης, διόρθωσε ο κύριος Αστυνόμος. Υπάρχει διαφορά.

—Τι διαφορά; απόρησα.

Ο κύριος Αστυνόμος αναστέναξε στέλνοντας ένα ντουμάνι καπνού στο νταβάνι.

—Ε πώς; είπε. Ίσα να κατεβαίνει, ας πούμε, η Άντζελα ένα Σαββατοκύριακο, να την κάνει αρπαχτή και να φύγει και ίσα να βάλω εγώ τον Πανίκο (έδειξε τον πολύπαθο Πανίκο) και να περιμένω να μου γεμίσει το μαγαζί;

Σαν κάτι άρχιζε να φωτίζει.

—Α, γι' αυτούς τους «καλλιτέχνες» μιλάμε; έκανα ρίχνοντας μια πλάγια, ύπουλη ματιά κατά τη Μικρή που

—το ένιωθα— διακαώς επιθυμούσε εκείνη τη στιγμή να πεθάνει.

—Αμ για ποιους;

—Παναπεί... τραγουδιάρες, στριππητζούδες κι έτσι;

—Αρπάζουν τη μπουκιά το ψωμί από το στόμα των δικών μας, παραπονέθηκε ο κύριος Αστυνόμος. Αναγκαστήκαμε να επινοήσουμε το θεσμό της βίζας.

—Στον οποίο υπόκειμαι κι ο ίδιος...

—Ακριβώς.

—Αμ δεν υπόκειμαι!

Ο κύριος Αστυνόμος με κοίταξε παραξενεμένος.

—I beg your pardon?...

—Μοιάζω με τραγουδιάρα ή στριππητζού; τον ρώτησα ευθέως.

Ο κύριος Αστυνόμος συνοφρυώθηκε.

—Μπορεί να μη μοιάζετε, όμως εδώ το γράφει καθαρά... «Artist», είπε χτυπώντας με την ανάστροφη των δαχτύλων του το διαβατήριο.

—Ναι... αλλά τι «Artist»;

—Τι Artist;...

—Ζωγράφος! ανακοίνωσα θριαμβευτικά. Ο μεταφραστής κοτσάρισε εκεί ένα «artist», που τα καλύπτει όλα και νούχασε. Αλλά το «artist», στην περίπτωσή μου, είναι του ζωγράφου κι όχι της στριππητζούς.

Ο κύριος Αστυνόμος πήρε το διαβατήριο και το με-

λέτησε προσεκτικά. Πλησίασαν και οι άλλοι να δουν, έγινε μια μουρμουριστή σύσκεψη σε κυπριο-εγγλέζικο ιδίωμα, ώμοι ανασηκώθηκαν αμήχανα, παλάμες στράφηκαν προς τον θεό και τον εκπρόσωπο αυτού επί της γης Μούσκο...

—Δεν λέει πουθενά «ζωγράφος», με πληροφόρησε τελικά ο κύριος Αστυνόμος.

—Κι αφού δεν το λέει, τότε δεν μπορεί παρά να υπόκειται στη διαδικασία της αρπαχτής, τον βοήθησα στον υπηρεσιακό συλλογισμό του.

—Έτσι λέει ο Νόμος...

—Κι άντε ν' αποδείξω τώρα εγώ ότι δεν είμαι ελέφαντας! Σωστά;

Για πρώτη φορά ο κύριος Αστυνόμος, που ένιωσε να κερδίζει επιτέλους την παρτίδα, μου χάρισε ένα πλατύ χαμόγελο.

—Μπορούμε να τα βάλουμε τώρα εμείς με τον Νόμο; είπε. Δεν μπορούμε. Sorry.

Η Μικρή βρισκόταν στα πρόθυρα της κατάρρευσης —εδώ και ώρα. Τη λυπήθηκα. Με μια θεαματική κίνηση έβγαλα το πορτοφόλι μου, ψάρεψα από μέσα την ταυτότητά μου και την ακούμπησα πάνω στο γραφείο του κυρίου Αστυνόμου.

—Τι είναι τούτο εδώ; ρώτησε υποψιασμένος.

—Ταυτότητα, τον πληροφόρησα.

—Ε, και;

—Κοιπάστε εκεί που λέει «επάγγελμα».

Ο κύριος Αστυνόμος έσκυψε πάνω στην ταλαιπωρημένη ζελατίνα και μαζί του και οι άλλοι φωστήρες εγκληματοφάγοι.

—Εδώ λέει «φοιτητής», ανακοίνωσε ο κύριος Αστυνόμος.

—Ναι, αλλά τι φοιτητής;

Οι φωστήρες ξανάσκυψαν.

—«Σχό-λης Κα-λών Τέχ-νων», συλλάβισε ο Πανίκος εισπράπτοντας το επιτιμητικό βλέμμα του προϊσταμένου του.

—Και τι βγάζει η Σχολή Καλών Τεχνών; ρώτησα (υποβοηθητικά).

Νεκρική σιγή. (Πάλι μπορεί και να μην ήξεραν οι άνθρωποι...).

—Πάντως όχι τραγουδιάρες και στριππητζούδες, συμπλήρωσα.

Ο κύριος Αστυνόμος στριφογύριζε την ταυτότητα στα δάχτυλά του. Μια κοίταζε αυτήν, μια το διαβατήριό.

—Εσείς όμως δεν είσατε φοιτητής, είσατε; παρατήρησε τελικά.

—Δόξα τω θεώ, αποφοίτησα, τον πληροφοφόρησα.

—Εδώ όμως λέει «φοιτητής».

—Θα μπλέξουμε πάλι, κύριε Αστυνόμε.

Κούνησε το κεφάλι του. Ήταν φανερό πως έψαχνε να βρει τρόπο να με ξεφορτωθεί χωρίς να εκτεθεί. Μην τύχει δηλαδή και βρεθεί υπόλογος επειδή ήρθε ο

«Artist», που ισχυρίζεται ότι δεν είναι απ' αυτούς τους «Artists», και μάζεψε τα φράγκα από τους εγχώριους «Artists» θεράποντες της νυχτερινής διασκέδασης. Άσε που και ως ζωγράφος ποιος μας λέει ότι δεν προτίθεται να φάει το ψωμί (δια της μεθόδου της αρπαχτής) από τους ντόπιους δικαιούχους ζωγράφους;

—Ενδέχεται ο ζωγράφος να μην εμπίπει απολύτως στις διατάξεις του νόμου περί καλλιτεχνών, κύριε Αστυνόμε, προσφέρθηκε ο αρχιφύλακας (ή sergeant ή όπως τους λένε οι κουμπάροι στην κατά τα άλλα ελληνικότατη μεγαλόνησο).

—Ενδέχεται. Αλλά... αν εμπίπει;

—Δηλαδή τι, να έρχονται οι ζωγράφοι από την Ελλάδα και να κάνουν αρπαχτές στα σκυλάδικα ζωγραφίζοντας τα πορτραίτα των γλεντζέδων; δοκίμασα να αστειευτώ.

Ο Πανίκος γέλασε. Ο κύριος Αστυνόμος τον αγριοκοίταξε.

Η Μικρή σωριάστηκε σε μια καρέκλα. Την είχαμε ξεχάσει. Αμέσως ο κύριος Αστυνόμος διέταξε τον απείθαρχο Πανίκο να τσακιστεί να φέρει ένα ποτήρι νερό.

—Are you all right, miss?

—Tired... Very tired...

Ο κύριος Αστυνόμος σπράφηκε και μου έριξε ένα επιπημτικό βλέμμα.

—Βλέπετε τώρα; Για χάρη σας ταλαιπωρούμε και τη δεσποινίδα.

—Δεν με στέλνουμε πίσω να πάει στο διάολο λέω εγώ; του προτείνω γενναιόδωρα.

—Ναι... για να μας κάνετε μετά ρόμπες στις εφημερίδες... Thanks, but no thanks.

Έπιασε ένα κομμάτι χαρτί, έγραψε πάνω πέντε αράδες —με κοντυλοφόρο!— το σάμπωσε με μια τεράστια σφραγίδα και το καρφίτσωσε στο διαβατήριό μου.

—Ορίστε, μου λέει, παραδίνοντάς μου τελετουργικά το ταξιδιωτικό μου έγγραφο. Όλα τακτοποιημένα. Welcome to Cyprus.

Κοιτάζω το διαβατήριο, βλέπω ότι η «άδεια παραμονής» που μου χορηγούσε έληγε σε... τρεις μέρες!

—Τι είναι τούτο εδώ; του κάνω.

—Ε δεν είπαμε; Έχουμε το πρόβλημα της βίζας...

—Οπότε μου δίνετε τρεις μέρες, για να συνηθίσω στην ιδέα και μετά... απέλαση;

—«Απέλαση»! μόρφασε ο κύριος Αστυνόμος με δυσαρέσκεια. Μα κάτι expressions που χρησιμοποιείτε!... Απλά, σας δίνουμε τον χρόνο να φροντίσετε το θέμα σας με το Immigration.

—Τι να το κάνω το Immigration; απόρησα δήθεν εγώ, η σουπιά. Εγώ για μια απλή επίσκεψη ήρθα, δεν είπαμε να μεταναστεύσω κιόλας!

—Ναι, αλλά έχουμε εκείνο το προβληματάκι με τη βίζα, δεν είπαμε; μου υπενθύμισε ο κύριος Αστυνόμος.

—Την οποία χρειάζομαι επειδή είμαι καλλιτέχνης. Αν δεν ήμουν δεν θα τη χρειαζόμουν.

—Exactly!

Είναι περιπό να περιγράψω πόσο το γλένταγα και σε τι κατάσταση τέλειας αποσύνθεσης είχε περιέλθει η Μικρή.

—Και αν... λέω «αν»... δεν παρουσιαστώ στο Immigration εντός τριών ημερών θα συλληφθώ και θ' απελαθώ πάραυτα, έτσι δεν είναι; είπα.

—Regrettably yes, παραδέχτηκε ο κύριος Αστυνομός.

—Όχι όμως ως Έλλην...

—Όχι βέβαια, προς θεού!

—Αλλά ως... καλλιτέχνης.

—Ακριβώς.

Έσκασα χαμόγελο.

—Και θα γράψετε, βρε αθεόφοβοι: «απελάθη ως καλλιτέχνης»; είπα.

Είχα σκοπό να μείνω εκεί μέχρι το πρωί, αν με κρατούσαν, κεντώντας σταυροβελονιά πάνω στον καμβά του καλλιτέχνη που χρειάζεται βίζα, αλλά η Μικρή είχε ξεπεράσει πλέον τα ανθρωπίνως ανεκτά όρια. Σηκώθηκε, μάζεψε τα διαβατήρια από το τραπέζι, τα 'ριξε στην τσάντα της και μ' άδραξε από το μανίκι.

—Πάμε, είπε μέσα από σφιγμένα δόντια.

—Μα γιατί η βιασύνη; διαμαρτυρήθηκα. Δεν θα χαιρετήσουμε πρώτα τον ευγενέστατο κύριο Αστυνόμο, τον Πανίκο, τα παιδιά;...

—Πάμε, ξανάπε η Μικρή κι ο τόνος της φωνής της ήταν από κείνους που δεν σου κάνουν όρεξη να καθίσεις να κουβεντιάσεις.

Χαιρέτησα λοιπόν δια κλίσεως της κεφαλής την ομήγυρη και την ακολούθησα πειθήνια προς το πάρκινγκ όπου είχε αφήσει το αυτοκίνητό της.

Βγαίνοντας από το κτίριο του αεροδρομίου σταμάτησε απότομα και στράφηκε να με κοιτάξει μ' ένα βλέμμα να σου παγώνει τον αφαλό.

—Άκου, για να εξηγούμεθα, είπε ξερά. Μην τολμήσεις *ποτέ* —κι εννοώ ΠΟΤΕ— να πεις κουβέντα γι' αυτό!

Την επομένη η Μικρή με φόρτωσε στο αυτοκίνητό της και με κουβάλησε στη Λευκωσία, στο περίφημο Immigration, όπου χρειάστηκε να εξηγήσω τα καθέκαστα σ' έναν υπάλληλο γεμάτο κατανόηση.

Αυτός με άκουσε προσεκτικά, ξεφύλλισε το διαβατήριό μου, είδε το καρφισωμένο προσωρινό χαρτί και βάλθηκε να κουνά το κεφάλι του λυππητερά.

—Αχ, αυτοί οι χωριάτες στη Λάρνακα! αναστέναξε. Πάλι θάλασσα τα 'καναν! Ακούς εκεί, τρεις μέρες βίζα!

—Επειδή τυγχάνω... καλλιτέχνης, διευκρίνισα.

Ο άνθρωπος έβαλε τα γέλια.

—Αυτό πάλι πού το βάζεις; είπε.

Η Μικρή είχε τώρα ένα χαμόγελο από αυτί σε αυτί. Ο υπάλληλος άρπαξε τη σφραγίδα και την κοπάνησε μεγαλόπρεπα πάνω σε μια άδεια σελίδα του διαβατηρίου μου.

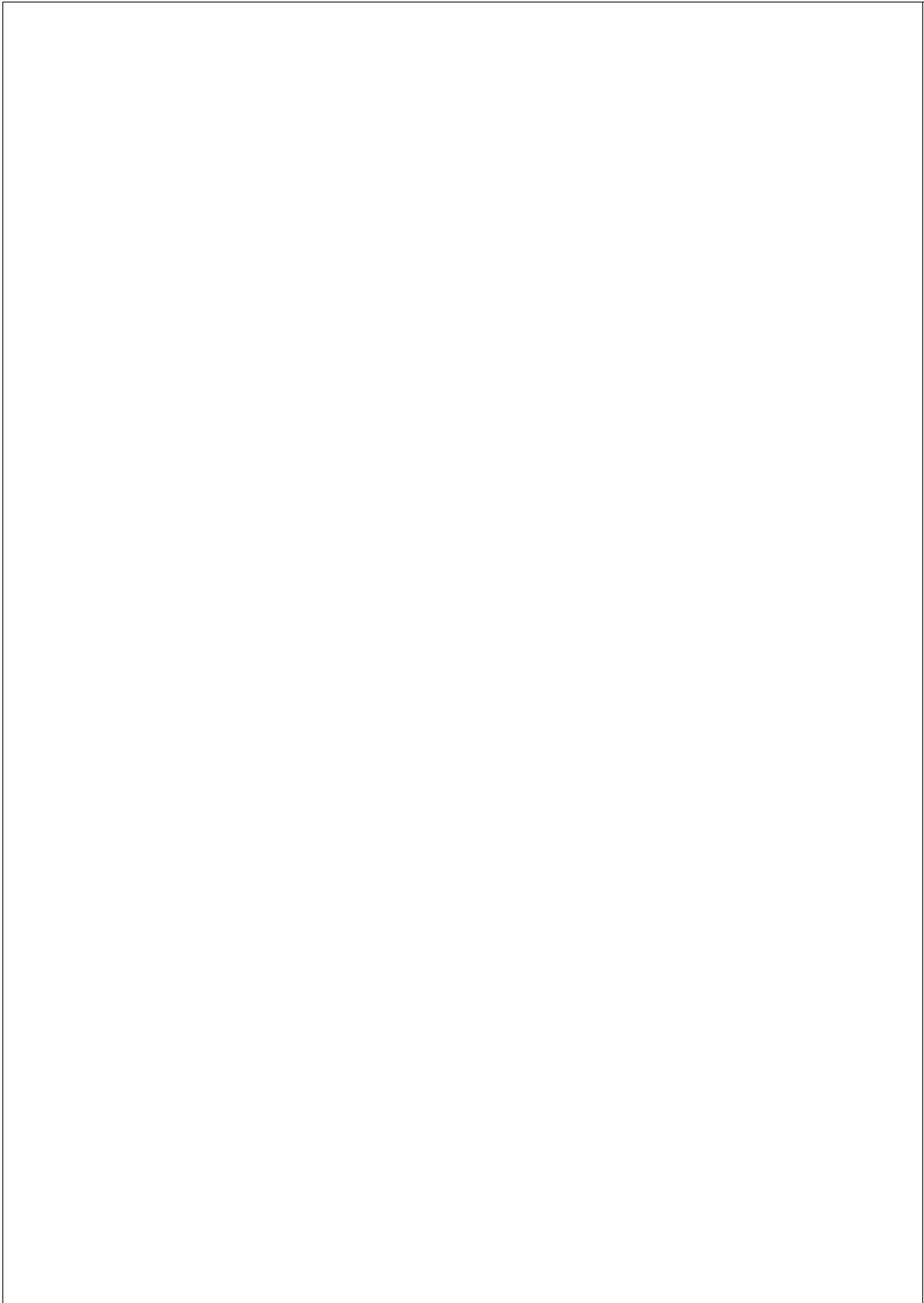
—Welcome to Cyprus! είπε πομπώδικα δίνοντάς μου το τακτοποιημένο διαβατήριο.

Η Μικρή τον ευχαρίστησε μ' ένα τεράστιο χαμόγελο, με άρπαξε αγκαζέ και με οδήγησε προς την πόρτα, πριν προλάβω —υποθέτω αυτό φοβόταν— να πετάξω καμιά εξυπνάδα και να τα καλάσω όλα.

Η φωνή του ευεργέτη μας μας πρόλαβε πριν βγούμε.

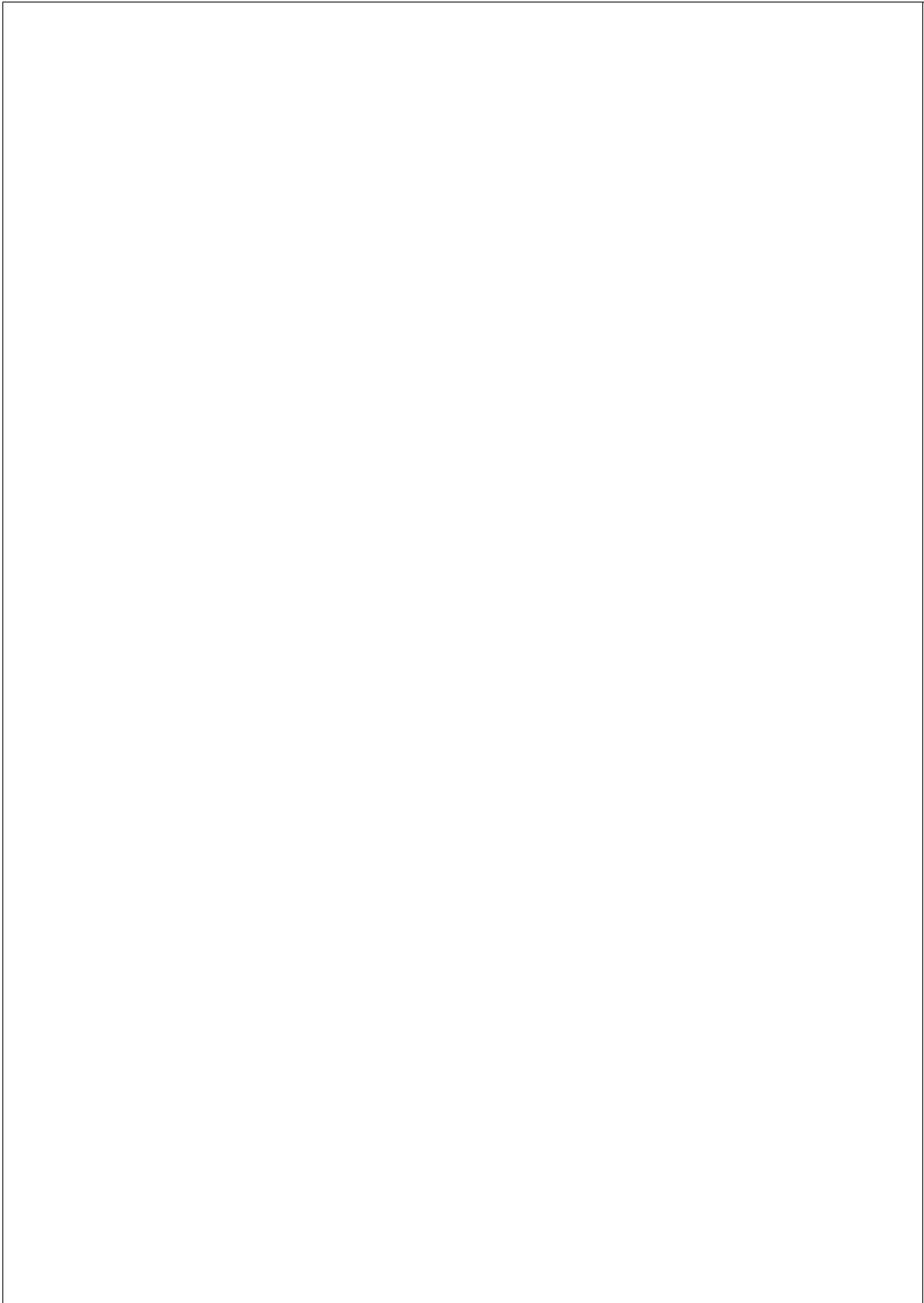
—And don't forget... The visa I just gave you is valid for one week.

Ο Φοροφυγάς

Νομίζω πως ήρθε πια η ώρα να το ομολογήσω. Να κάνω την αυτοκριτική μου σαν καλός πολίτης, που ακούει κάπου-κάπου τις φτερούγες του Γαβριήλ, όπως πηγαινοέρχεται κι ως εκ τούτου, παρ' ότι άθεος, σκέφτεται «δεν θες καμιά φορά...», οπότε καλύτερα να είμαστε από τη σωστή μεριά, τηρώντας τις γραφές που υπόσχονται ότι «αμαρτία εξομολογουμένη ουκ έστιν αμαρτία». Να ομολογήσω λοιπόν...

Ναι, υπήρξα κι εγώ ένας από τους ολίγιστους, τους σπανιότατους, τους εις αριθμόν ασήμαντον σ' αυτό το βιλαέτι θα έλεγα, που ως κοινωνικοί ριψάσπιδες διέλαθον των υποχρεώσεων των έναντι του κράτους, του έθνους, των συμπατριωτών των και των επερχομένων γενεών... φοροδιαφεύγοντες.

Αντιλαμβάνομαι πως αυτό σοκάρει τον ενάρτετο και συνεπή αναγνώστη. Ίσως να τον κάνει να φρικιά και ν' αναρωτιέται «μα πώς είναι δυνατόν;», πλην όμως αυτή είναι η καθαρή αλήθεια. Σπάνιο φαινόμενο μεν, σπανιότατο, αλλά να που υπάρχει.

Σωστά διαβάσετε... ναι, υπάρχει πολίτης αυτής της

χώρας που ομολογεί, ευθαρσώς και αυτοβούλως, φοροδιαφυγή. Η οποία, επιπλέον, άνευ της αόκνου επαγρύπνησης και του υπερβάλλοντος ζήλου της αρμοδίας υπηρεσίας, θα ηδύνατο να είναι και επιτυχής —τουτέστιν διπλά κατακριτέα.

Ας πάρουμε τα πράγματα από την αρχή.

Και πρώτα απ' όλα, ως Έλληνα που το καυχάται και γνωρίζει την καταγωγή του, να δηλώσω πάραυτα την αθωότητά μου. Ναι, κύριοι ένορκοι αναγνώστες, είμαι αθώος! Δεν ήξερα ο άνθρωπος (και δεν φτάνει που δεν ήξερα, ντρεπόμενοι και να ρωτήσω για να μάθω).

Γνωρίζω πως άγνοια του νόμου απαγορεύεται, αλλά όπως το αντίθετο —η γνώση του νόμου δηλαδή— απαιτεί πολυτελείς κι επίπονες νομικές σπουδές, το επικαλούμαι προς υπεράσπισή μου και παρακαλώ όπως επιδείξετε την προσήκουσα επιείκεια —αν μη τι άλλο λαμβάνοντας υπόψη τον πρότερο έντιμο βίο μου.

Είμαι λοιπόν αθώος. Παραβάτης μεν πλην αθώος.

Να σας εξηγήσω (κι ότι καταλάβετε).

Με τα κοινά μεγάλη σχέση δεν είχα ποτέ, ούτε κι απέκτησα ως τώρα. Πώς λειτουργεί το σύστημα και η κοινωνία είναι κάτι που ξεπερνά τις νομικές μου δυνατότητες. Κατέληξα να πιστεύω πως όλα γίνονται με τρόπο μαγικό —όπως στον αγαπημένο «Χάρρυ Πόττερ». Κάποιος κουνάει το ραβδί του και τσουπι!... τα πράγματα μπαίνουν στη θέση τους. Αλλιώς δεν εξηγείται. Για μένα τουλάχιστον.

Περί Εφορίας γνώριζα ότι είναι ένα μυθικό θηρίο

που καταβροχθίζει αθώους ανθρώπους —όσο πιο αθώους τόσο πιο καλά— κι αφήνει τους άλλους ν' αλωνίζουν. Θυμάμαι τον πατέρα μου που έλεγε: «Για την Εφορία δουλεύουμε, την πίστη μου μέσα» και μερικά άλλα που θα προτιμούσα, από σεβασμό για τη μνήμη του, ν' αποσιωπήσω. Οπότε, δεδομένου του ατίθασου και μάλλον ιδιόρρυθμου του χαρακτήρα μου, έδινα την υπόσχεση στον εαυτό μου πως εγώ δεν πρόκειται ποτέ «να δουλέψω για την Εφορία». Και να δεις που θα την τηρούσα αυτή την αφελή, παιδική υπόσχεση, αν μου το επέτρεπε η κυρία Γεωργία.

Είπαμε όμως να πάρουμε τα πράγματα από την αρχή.

Για πολλά χρόνια, από την έναρξη της ποινής μου ως ενήλικου κι ως εκ τούτου υπόλογου πολίτη αυτής της χώρας, δεν είχα ν' ασχοληθώ με τις διαδικασίες και τους εφιάλτες της καθημερινής ταλαιπωρίας μας μιας κι άλλοι είχαν αναλάβει αυτό το θεάρεστο έργο και το απολάμβαναν. Ότι έσοδα υπήρχαν από την πατρική περιουσία δηλώνονταν άπαξ του έτους από τον λογιστή στον οποίο η μάνα μου είχε αναθέσει αυτό το τόσο υπεύθυνο έργο. Όσον δε αφορά τα προσωπικά μου έσοδα, από την πιτορική και τα συναφή, ας καγχάσουμε σαρδονίως κι ας πάμε παρακάτω.

Ήρθε λοιπόν αφεύκτως η στιγμή εκείνη που ο λόγος δήλωσης εισοδημάτων εξέλιπε συνεπεία ενός αστραπιαίου κι απρόβλεπτου περάσματος του φίλου μου του Βαρκάρη (ή Ψυχοπομπού) που με καθιστούσε εκόντα άκοντα υπεύθυνο και υπόλογο έναντι Κράτους,

Έθνους και Κοινωνίας. Αλλά, όπως προείπαμε, η κατάσταση βρισκόταν τότε στο «rien à déclarer» και ως εκ τούτου ενέπιπα εις την ποταπή εκείνη κατηγορία των εν δυνάμει νομίμων φοροφυγάδων των οποίων τα εισοδήματα δεν ξεπερνούν το όριο του αφορολόγητου. (Ναι, υπήρξε κάποτε, στο μακρινό, μυθικό παρελθόν, αφορολόγητο και σε τούτη την εσχατιά του Ευρωπαϊκού Ράιχ).

Οπότε για χρόνια πάλι δεν είχα να σκοτίζομαι για φορολογικές δηλώσεις και τέτοιες ανδίες. Δεν με πείραζαν και δεν τους πείραζα. Ούτε εγώ ζητούσα τίποτα, ούτε αυτοί ζητούσαν τίποτα από μένα. Διότι... ενθυμείστε; «Ουκ αν λάβεις από του μη έχοντος». Μια υπέροχη ισορροπία τρόμου λοιπόν, όπου ο καθένας μας — Κράτος (αυτοί) και πολίτης (εγώ)— κοιτάζαμε τη δουλειά μας κι όλα ωραία και καλά.

Τίποτα όμως δεν κρατάει για πάντα —νόμος. Και καμιά παράσταση δεν τελειώνει αν δεν τραγουδήσει η χοντρή κυρία —γνωστόν. Κάποια στιγμή λοιπόν, όλο και κάποιος καρεκλοκένταυρος θα κατεβάσει μια φαινή ιδέα για να σε κάνει να βλαστημάς. Κι έτσι, βγαίνει ένα φιρμάνι που έλεγε ότι «κατόπιν διαταγής του πολυχρονεμένου μας πασά, του επί των Οικονομικών», του επίσημου τοκογλύφου αγιογδύτη του Συστήματος δηλαδή, άπαντες οι Έλληνες πολίτες, αλλά και οι αλλοδαποί οι διαμένοντες (λόγω ανεξιχνίαστων μαζοχιστικών τάσεων) ενταύθα οφείλουν να υποβάλουν φορολογική δήλωση κι ας είναι μηδενική. Δεν μας πειράζει εμάς, φακελωμένους να σας έχουμε κι όταν είναι σας τα παίρνουμε κι αυτά που δεν έχετε.

Που θα πει ότι σου έρχονταν τα έντυπα στο σπίτι κι εσύ, ο τζομπάνος που κατέβηκες από τη σπάνη για να γίνεις θυρωρός στην Αθήνα κι αλλαχού, θα έπρεπε να καθίσεις κάτω κι ανασύροντας μνήμες παιδείας, που δεν φθάνουν πέραν της Τετάρτης Δημοτικού, να προσπαθήσεις μιν να καταλάβεις το σταυρόλεξο που είχες μπροστά σου και μετά, αν ήθελε ο θεός, να το συμπληρώσεις.

Ε, ρε, γλέντια!

Το ζωτικό και κρίσιμο όριο της Τετάρτης Δημοτικού ο ίδιος το είχα ξεπεράσει κατά πολύ, αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι καταλάβαινα τα αλαμπουρνέζικα που ξεφούρνιζε ο αρμόδιος εγκέφαλος του Υπουργείου (ένα είναι το Υπουργείο, αυτό που σε ληστεύει, τα άλλα είναι απλώς διακοσμητικά) προς τέρψη του ιδίου και βάσανον των υπ' αυτόν (και των άλλων «αυτών») δουλολάροικων.

Τώρα θα μου πεις, και θα 'χεις δίκιο, σιγά τα δύσκολα! Αφού μηδέν εις το πηλίκον θα δήλωνα γιατί να κάθομαι να παιδεύομαι να καταλάβω τ' ακαταλαβίστικα, που κιόλας δεν με αφορούσαν; Μηδέν στο μηδέν ίσον μηδέν, επί μηδέν, μηδέν. Υπογράφουμε μεγαλοπρεπώς, βάζουμε τα πάντα στον ειδικό φάκελο και πηγαίνουμε να σταθούμε ευπειθώς στην ουρά του Ταχυδρομείου με τα άλλα πρόβατα, που κι αυτά ευπειθώς πράττουν το καθήκον τους ως νομοταγείς και υπάκουοι πολίτες.

Μετά λοιπόν απ' αυτό το αυτοφακέλωμα, έχοντας τη συνείδησή σου ήσυχη ότι για μια φορά τουλάχιστον «συνεμορφώθης προς τας υποδείξεις», ξεχνάς Κράτη,

Έθνη και γραφειοκρατίες κι επιστρέφεις στον κόσμο τον δικό σου και στις ασχολίες σου, που δεν εμπειρεύουν υπεύθυνες δηλώσεις του νόμου 105, χαρτόσημα, σφραγίδες και άλλα τέτοια τερψικάρδια.

Σε μερικές βδομάδες μέσα λαμβάνεις επίσημη ειδοποίηση που σε διατάσσει όπως «Προσέλθετε το ταχύτερον εις την ΔΟΥ τάδε δι' υπόθεσίν σας».

Ίδια φρασεολογία με τα μπιλιέτα της Ασφάλειας, πάλαι ποτέ. «Δι' υπόθεσίν σας». Χωρίς να σου λέει για ποια υπόθεση, που στην ουσία δεν είναι «σου» αλλά «τους». Εκεί, να σ' αφήσουν να ψήνεσαι.

—Μα τι διάολο έκανα πάλι; αναρωτιέσαι.

Και δεν βρίσκεις απάντηση, γιατί είπαμε, ως Έλλην είσαι, εξ' ορισμού, θέσης και φύσης Αθώος.

Όπου λαβαίνεις το μπιλιέτο, εφοδιάζεσαι με ότι διαπιστευτήρια φαντάζεσαι ότι μπορεί να σου ζητηθούν, από ταυτότητα και πιστοποιητικά γεννήσεως μέχρι απολυτήριο στρατού και άδεια ποδηλάτου, παίρνεις κι ένα εφεδρικό κουτί τσιγάρα μαζί, γιατί δεν ξέρεις ποτέ... «δι' υπόθεσίν των» πήγαν κι άλλοι και τους ξανάδε το σπιτάκι τους μετά από πενταετίες... κάνεις τον σταυρό σου, τυγχάνεις δεν τυγχάνεις Χριστιανός —καθόσον στις δύσκολες στιγμές όλο και κάποιον άγιο χρειάζεσαι— και σπεύδεις στην οικεία ΔΟΥ προς διαλεύκανση του μυστηρίου.

Θυμάσαι τις νουθεσίες του σοφού σου πατέρα, όταν διέπλαθε τον χαρακτήρα σου δια της Σωκρατικής μεθόδου.

—Έχουμε μια δουλειά σε δημόσια υπηρεσία, σου έλεγε. Τι κάνουμε;

—Την πάπια, απαντούσες εσύ, με την πείρα που εί-
χες ήδη αποκομίσει από το σχολείο.

—Αυτό εξυπακούεται, απαντούσε ο παιδοτρίβης.
Πλην φροντίζουμε να διαπιστώσουμε πρώτα με ποιον
έχουμε να κάνουμε. Για παράδειγμα... απέναντί μας,
απόλυτος κύριος και άρχων του τομέα που μας ενδια-
φέρει, βρίσκεται άντρας ή γυναίκα;

—Έχει διαφορά;

—Τεραστίαν! Άλλη συμπεριφορά υιοθετούμε στον
ένα και άλλη στην άλλη. Ο άντρας, ας πούμε, κομπλεξι-
κός εκ των συγκυριών —ίσως και εκ φύσεως— σε θεω-
ρεί, στην καλύτερη των περιπτώσεων, ως υποτακτικό
δουλοπάροικο, πάνω στον οποίο, όπως ο φεουδάρχης
του παρελθόντος, έχει δικαίωμα ζωής και θανάτου και
στην χειρότερη σαν αντίπαλό του. Που θα πει ότι είναι
έτοιμος ή να σε λυπηθεί ή να σε πατήσει καταή, υπερα-
σπίζοντας τα κεκτημένα (του), έτσι και του σηκώσεις κε-
φάλι. Σε κάθε περίπτωση θα ταλαιπωρηθείς, αλλά στο
τέλος η δουλειά σου θα γίνει.

—Κι αν είναι γυναίκα;

—Οϊ οϊ οϊ! Κλάψε με μάνα, κλάψε με! Γιατί ετούτη
εδώ δεν βλέπει εσένα εκείνη τη στιγμή, τον ταπεινό και
σεμνό ικέτη, αλλά τον αυταρχικό πατέρα, που της έκανε
τη ζωή ποδήλατο ως παιδί, τον αγροίκο αδερφό, που
φρόντιζε να διαφυλάπει «την τιμή του», η οποία εξαρ-
τάται από μια ανατομική ιδιαιτερότητα δική της, τον άπι-
στο αρραβωνιαστικό, πάλαι ποτέ, που αθέτησε τον λόγο
του, τον σατράπη σύζυγο του «πιάκε τις παντόφλες μου,

μωρή, και φέρε κι ένα ποτήρι νερό όπως θα 'ρχεσαι», τον καθήκη προϊστάμενο, ο οποίος από τη μια της κάνει χαριτωμενιές κι από την άλλη καταχωνιάζει την αξία της... Με άλλα λόγια εκπροσωπείς *εσύ*, εν αγνοία σου, ότι ανάποδο και ποταπό αντιπροσωπεύει στα μάτια της το ανδρικό φύλο. Κοινώς την έβαψες. Καθόσον καλείσαι να πληρώσεις για όλους αυτούς —τοίς μετρητοίς, πίστωση δεν δίδεται. Αν ποτέ, σε βάθος χρόνου, καταφέρεις να διεκπεραιώσεις τη δουλειά σου θα πει πως έχεις άγιο —που δεν ασχολείται με τίποτα άλλο παρά εσένα. Οι πιθανότητες για κάτι τέτοιο είναι βεβαίως, όπως αντιλαμβάνεσαι, εξαιρετικά ισχνές.

—Και τι κάνουμε;

—Προσευχόμαστε να μην πέσουμε σε γυναίκα, απάντησε άνευ δισταγμού ο παιδοιρρίβης.

Αυτά έχεις κατά νου όταν περνάς το κατώφλι του θανάτου της οικείας ΔΟΥ «δι' υπόθεσίν σου».

Επιδεικνύεις την ειδοποίηση στον πρώτο διαθέσιμο πλην εικονικά πολυάσχολο κηφήνα που συναντάς κι αυτός με μια αόριστη και τα μάλα υποτιμητική κίνηση της κεφαλής του σου δείχνει μια πόρτα στο βάθος με την φοβιστική ταμπέλα «Εφορος» πάνω της.

Κατευθύνεσαι προς τα εκεί, με χτυποκάρδι, χτυπάς διακριτικά, δεν σου απαντούν, ανοίγεις ευθαρσώς και εισέρχεσαι στα Άγια των Αγίων, το *inner sanctum* των Καθολικών, το βασίλειο των ουρανών επί της γης, όπου σε υποδέχεται...

Η κυρία Γεωργία!

Ναι, για την τύχη σου ο έφορος είναι «n»!
Κοντοστέκεσαι να πάρεις ανάσα. Το σοκ είναι ισχυρό.

Η ίδια ούτε που σε προσέχει. Σκυμένη στα κιτάπια της κάτι υπογραμμίζει με κόκκινο μπικ. «Στη λαιμητόμο» σκέφτεσαι εσύ κι ανατριχιάζεις.

Περιμένεις για εύλογο χρονικό διάστημα. Ξεροβήχεις.

Σηκώνει το βλέμμα της ενοχλημένη και το αφήνει να πλανηθεί πάνω από τον ώμο σου.

—Τι θέλετε; σε ρωτάει ξερά.

Ξεκινάς να εξηγείς, αλλά τα μπερδεύεις. Η ταραχή βλέπεις. Σε δεύτερη σκέψη της δίνεις το μπιλιέτο. Το σραβοκοιτάζει... Ξαφνικά το πρόσωπό της φωτίζεται.

Ένα θύμα! Αμνός επί σφαγή!

—Α, εσείς είσαστε! σου λέει σαν να ανακάλυψε μόλις τον υπ' αριθ. 1 καταζητούμενο σ' ολόκληρη τη λεκάνη της Μεσογείου.

—«Δι' υπόθεσίν μου», τραυλίζεις εσύ.

—Βεβαίως, επικροτεί. Είμαι εν γνώσει.

—Να μου πείτε κι εμένα;...

Σε αγνοεί. Χαριτωμενιές και κόλπα εδώ δεν περνάνε. Από το χαρτομάνι δίπλα της ψαρεύει, με θαυμαστή ακρίβεια, έναν φάκελο.

—Η δήλωσή σας είναι ελλιπής, σου ανακοινώνει με δύσκολα κρυμμένη χαρά.

—Μα δεν ξεπερνάω το αφορολόγητο, λες εσύ (στην απύθμενη άγνοιά σου).

—Και τι μ' αυτό;

—Πώς μπορεί να είναι ελλιπής αφού δεν έχω τίποτα να δηλώσω, επιχειρηματολογείς εσύ θρασύτατα.

Για πρώτη φορά καταδέχεται να σε κοιτάξει καταπρόσωπο. Όπως κοιτάζει η σαύρα το έντομο πριν το κάνει παρελθόν.

—Μας κοροϊδεύετε, **κύριε**,

Το «κύριε» τονισμένο όσο αρνητικά μπορεί να τονιστεί μια λέξη που χρησιμοποιούμε συμβατικά, αλλά χωρίς να την εννοούμε ως έχει, λαμβάνει μια χροιά θανατηφόρα στην ελληνική γλώσσα.

—Καθόλου.

Χτύπησε τη δήλωση με τον μακρύ της δείκτη.

—Έχετε παραλείψει τεκμήρια διαβίωσης, σε πληροφορεί ξερά.

—Όπως; ενδιαφέρεσαι (ευγενικά) εσύ.

—Διαμονή. Δεν μας λέτε αν διαμένετε σε ιδιόκτητη κατοικία ή αν τυχάνετε ενοικιαστής.

—Γιατί να σας ενδιαφέρει αυτό εσάς; απορείς.

—Όλα μας ενδιαφέρουν εμάς, **κύριε** (το «κύριε» όπως είπαμε), σου απαντάει ξερά. Πώς θα υπολογίσουμε το τεκμαρτόν του εισοδήματός σας εάν δεν μας παρέχετε τα απαραίτητα στοιχεία;

Κομπλάρεις εσύ.

—Κι αν μένω σε ιδιόκτητο είναι κακό, ε; αποτολμάς την ερώτηση.

—Δεν είναι κι ότι καλύτερο, σου απαντάει χαιρέκακα.

—Τότε μάλλον ατυχήσαμε, αναστενάζεις εσύ. Ιδιοκατοικώ.

Φανερά περιχαρής αρπάζει το κόκκινο μπικ και σημειώνει την πληροφορία σε ένα χαρτί.

—Τετραγωνικά;

—Μα πού να ξέρω; αναφωνείς εσύ.

—Δεν ξέρετε; (λοξό βλέμμα σαν του ανακριτή που ξέρει, εκ πείρας, ότι ετοιμάζεσαι να πεις ψέματα).

—Δεν θυμάμαι. Δεν κοιτάζω τα συμβόλαια κάθε μέρα.

—Δεν πειράζει, σου λέει με μια υποψία κακού χαμόγελου. Θα το βρούμε αλλιώς. Πόσα δωμάτια;

Μετράς εσύ νοερά...

—Πέντε, της λες. Και η κουζίνα... το μπάνιο...

—Πέντε!!! αναφωνεί η έφορος φρικαρισμένη. Πέντε είπατε;

—Μάλιστα...

—Ένας άνθρωπος! Πέντε δωμάτια. Όταν πολυμελείς οικογένειες στριμώχνονται σ' ένα μίζερο δωάρι!!!...

Να και οι ενοχές.

—Είναι κι αυτή μια από τις αδικίες του καπιταλιστικού συστήματος, μουρμουρίζεις.

Αγνοεί το σχόλιο. Σημειώνει...

—Οπότε... πέντε δωμάτια... κουζίνα... βοηθητικοί χώροι... Ουουου... άνετα διακόσια τετραγωνικά, αποφαίνεται. Όροφος;

—Τελευταίος.

—Ρετιρέ δηλαδή!

—Όχι ακριβώς... Το σπίτι είναι τριακοσίων ετών...

Αφήνει άλλο ένα κακό υπομνήμα και σημειώνει.

—Ναι, ναι... ξέρω... Όλοι αυτό λένε... Όλοι σε ετοιμόρροπα παλάτια ζουν.

—Με κάνετε να νιώθω μεγιστάνας.

Αγνοεί φυσικά το άκαιρο και άτοπο χιούμορ σου.

—Δεν βλέπω να έχετε δηλώσει το αυτοκίνητό σας, παρατηρεί.

—Σωστά.

—Θέλετε να μου εμπιστευθείτε τον λόγο;

Η κυρία αποδεικνύεται πως είναι κι αυτή ικανή για σαρκασμό. Ασυναισθήτως ανεβαίνει στην υπόληψή σου.

—Βεβαίως. Δεν έχω αυτοκίνητο.

Αφήνει το μπικ κάτω και σε κοιτάζει σαν να της εκμυστηρευτήκατε μόλις ότι κατάγεστε από τον πλανήτη Κρόνο.

—Δεν... τι;

—Δεν έχω αυτοκίνητο.

—Δεν έχετε;!!!...

—Δεν έχω.

—Γιατί;

—Αντιπαθώ τα αυτοκίνητα, απαντάς εσύ με κάθε ειλικρίνεια.

—Και πώς μετακινείστε;

—Περπατάω... Έχω κι ένα ποδήλατο...

—Περπατάτε... ποδήλατο... Μας κοροϊδεύετε, κυριε;

—Ποσώς.

Αργεί να συνέλθει αυτή τη φορά. Το σοκ είναι μεγάλο. Να μην έχεις αυτοκίνητο! Μα πού πάει αυτός ο κόσμος; Πού βαδίζει αυτή η κοινωνία; Τσιτσιτσι!

Συμβουλευεται την ελλιπή δήλωση, για να κερδίσει χρόνο, να συνέλθει η γυναίκα.

—Εισόδημα μηδέν;

—Μάλιστα.

—Και πώς ζείτε;

—Από ελεημοσύνες, λες εσύ εκνευρισμένος. Μα τι μου λέτε τώρα, κυρία μου; Όπως μπορώ ζω. Από τα έτοιμα.

—Βλέπω εδώ επάγγελμα ζωγράφος.

—Μάλιστα. Αυτό τα λέει όλα.

—Μην το λέτε. Υπάρχουν συνάδελφοί σας που διαβιούν πλουσιοπάροχα.

—Προφανώς δεν ανήκω στην κατηγορία αυτή.

—Αυτό θα το δούμε. Μην νομίζετε πως δεν θα το ελέγξουμε.

—Δεν το νομίζω, προς θεού!

Σημειώνει.

—Άλλα ακίνητα, πλην του ρετιρέ των διακοσίων και τετραγωνικών;

—Τίποτα, ευτυχώς.

—Δεν μπορεί... Για θυμηθείτε... Εκείνα τα χτήματα στο χωριό...

—Θα σας στενοχωρήσω, λες εσύ χαιρέκακα. Δεν είμαι από χωριό. Ξέρω ότι κινδυνεύω να σας σοκάρω, όμως είμαι γέννημα θρέμμα της πόλης.

Σε αγνοεί ξανά και σημειώνει (τι διάολο σημειώνει;)...

Στο τέλος σηκώνει το κεφάλι από τα κιάπια. Θα μπορούσε να χαρακτηριστεί μέχρι και ευειδής, σκέφτεσαι εσύ, αν ήταν λίγο περισσότερο ανθρώπινη.

—Για πρώτη και τελευταία φορά δεν σας βάζω πρόστιμο για ανακριβή δήλωση και εκπρόθεσμη υποβολή, σου δηλώνει. Αυτό όμως να μην επαναληφθεί γιατί θα υπάρξουν σοβαρότατες συνέπειες. Υπογράψτε εδώ.

Υπογράφεις ευπειθώς.

—Μπορείτε να πηγαίνετε, σου λέει μαζεύοντας τα χαρτιά. Και να προσέχετε.

—Θα σκεπάζομαι, έννοια σας, μουρμουράς εσύ

βγαίνοντας, σχόλιο που ευτυχώς η αρχόντισσα της Εφορίας δεν άκουσε.

Και την ξεχνάς. Για ένα χρόνο. Μέχρι την επομένη δήλωση.

Οπότε, οπλισμένος με αυτοπεποίθηση και γνώση που απεκόμισες εκ του κάζου της προηγούμενης χρονιάς ανοίγεις το ταχυδρομηθέν ραβασάκι (υπό μορφήν δήλωσης) και...

Μένεις κάγκελο!

Διότι... σε τίποτα τούτο εδώ το έντυπο δεν θυμίζει το περσινό! Και δεν το θυμίζει επειδή κάποιος εγκέφαλος «άνωθεν» αποφάσισε πως το φορολογικό σύστημα χρήζει μιας ακόμη «μεταρρύθμισης» (ναι, αυτό και η Παιδεία) κι ως εκ τούτου όλα έχουν αλλάξει, προς το πιο παράλογο, κι άντε τώρα να βγάλεις άκρη.

Δεν στενοχωριέσαι και δεν ποείσαι. Κάθεσαι κάτω και κατά προσέγγιση επαναλαμβάνεις αυτά που τους είχες δηλώσει και την προηγούμενη χρονιά, συν τις προσθήκες της κυρίας Εφόρου. Κάνεις τον σταυρό σου πάλι και το στέλνεις.

Και γιατί δεν εκπλήσσεσαι όταν, εντός ολίγων ημερών, λαμβάνεις την ειδοποίηση «δι' υπόθεσίν σας»;

Ως βετεράνος τώρα βέβαια δεν ζητάς πληροφορίες από τους ξινισμένους κηφήνες. Πας γραμμή στη γνωστή πόρτα του βάθους και την κρούεις δις —συνθηματικά. Απάντηση δεν παίρνεις, οπότε εισέρχεσαι —με το θάρρος της φιλίας.

Σε θυμάται η αγαπημένη!

—*Πάλι* εσείς *εδώ!* αναφωνεί στα όρια της αγανάκτησης.

Ανεμίζεις το ραβασάκι «δι' υπόθεσίν σας».

—Όχι αυτοβούλως πάντως, λες επιχειρώντας να θερμάνεις κάπως (πλην ανεπιτυχέστατα) την παγερή ατμόσφαιρα.

Σε αγνοεί, κατά τη συνήθειά της, και ψαρεύει ξανά τον φάκελό σου από το χαρτομάνι.

—Έχουμε και πάλι ελλιπή δήλωση, σου λέει.

—Γιατί ελλιπή; απορείς εσύ.

—Διότι έχετε συμπληρώσει άλλα αντ' άλλων, αλλού γι' αλλού, σε πληροφορεί σκυθρωπά.

—Μήπως επειδή αλλάξατε το σύστημα; προτείνεις εσύ.

—Το σύστημα είναι απολύτως κατανοητό, κύριε, σε αποστομώνει ξερά.

—Για σας ίσως. Για μένα όμως;

—Να το προσαρμόσουμε λέτε στο δικό σας επίπεδο αντίληψης; σου πετάει τη σαρκαστική σπόντα (και τη λατρεύεις).

—Δεν θα έβλαπτε, απαντάς εσύ θρασύτατα (με το θάρρος της φιλίας εννοείται).

—Κάνουμε και πνεύμα... *κύριε*; (το «κύριε» ξέρετε πώς).

—Τι άλλο να κάνω ο καφερός; λες εσύ. Το κεφάλι μου προσπαθώ να σώσω.

Μια υποψία χαλαρώματος στην έκφρασή της ή είναι η ιδέα σου;

—Δεν παίρνουμε κεφάλια εμείς εδώ, κύριε, σου πετάει.

—Πιθανώς, αντιμιλάς εσύ. Παίρνετε όμως όλα τα άλλα.

Υποψία ανθυποκαμόγελου; Λες να τα κατάφερες;

—Εσείς μπορεί να έχετε όρεξη για αστεία, σου λέει. Η φοροδιαφυγή όμως δεν είναι καθόλου αστείο πράγμα.

Δεν σου μένει παρά να παίξεις το πρωτελευταίο σου χαρτί (το τελευταίο θα ήταν να τη ζητήσεις, γονατιστός, σε γάμο —αν δεν έχει προλάβει άλλος τυχερός).

—Ζωγραφίζετε; ρωτάς.

Σε κοιτάζει με μάτια ορθάνοιχτα. Αυτό δεν το περίμενε.

—Όχι, σου λέει (η έκπληξη δεν την αφήνει να σου πει κάτι πιο τσουχτερό).

—Αν σας ζητούσα λοιπόν να μου φτιάξετε το πορτραίτο θα τα κάνατε μαντάρα ή όχι; τη ρωτάς.

—Εεε... ναι, αλλά...

—Έτσι κι εγώ με τα φορολογικά, της εξηγείς μειλίχια.

—Μα...

Δεν την αφήνεις να συνέλθει.

—Στην Τέχνη μου είμαι άριστος, της λες. Δως μου καρτιά, μολύβια, μουσαμάδες, πινέλα, να φτιάξω παπάδες. Στα φοροτεχνικά όμως είσαστε η αδιαφιλονίκητη αυθεντία κι εγώ ένας απλός άνθρωπος των σπηλαίων. Όσο και να με διδάξετε άσχετος θα παραμείνω. Ντενεκές ξεγάνωτος. Ανεπίδεκτος.

Και ναι... Το χαμόγελό της τώρα ήταν γεγονός, όχι υποψία.

—Καθίστε, μου λέει δείχνοντάς μου την καρέκλα μπροστά στο γραφείο της. Θα το πάμε μαζί το πράγμα... Δεν χάλασε ο κόσμος για ένα-δυο λαθάκια...

Και σε παραδίδει και πάλι άσπιλο στην κοινωνία.

Την επόμενη χρονιά το σύστημα έχει, φυσικά, και πάλι αλλάξει. Κάνεις ότι μπορείς, αλλά...

Περιμένεις το «δι' υπόθεσίν σας».

Αν' αυτού χτυπάει το τηλέφωνο.

—Η Γεωργία είμαι, ακούς τη γλυκιά γυναικεία φωνή από την άλλη άκρη της γραμμής.

—Η Γεωργία; απορείς εσύ.

—Από την Εφορία, σου διευκρινίζει. Έλεγα μήπως κάποια στιγμή να περνούσατε απ' εδώ να κοιτάξουμε μαζί εκείνα τα λαθάκια στη δήλωσή σας...

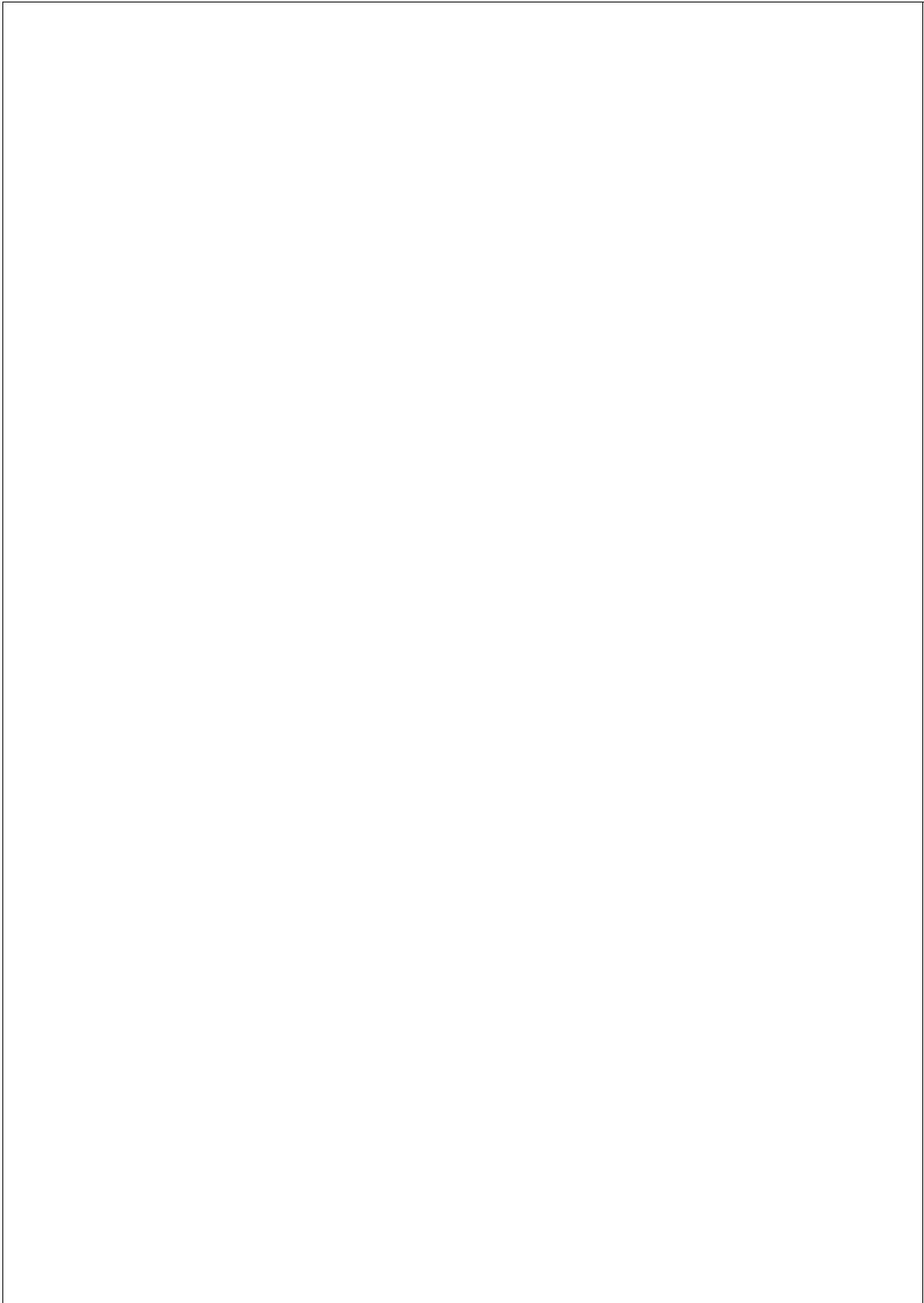
Και φυσικά σπεύδεις.

Κομίζοντας βεβαίως μπουκέτο τριαντάφυλλα, διάφορων αποχρώσεων, προς αποφυγή παρεξηγήσεων.

Είναι ένα υπέροχο συναίσθημα να μη νιώθεις

πλέον κατάπυστος φοροφυγός. Είσαι τώρα απλά ένας αδαής περί τα οικονομοτεχνικά αθώος πολίτης, που έχει την τύχη να τον συμπαθήσει (μετά κόπων και βασάνων) μια Γεωργία.

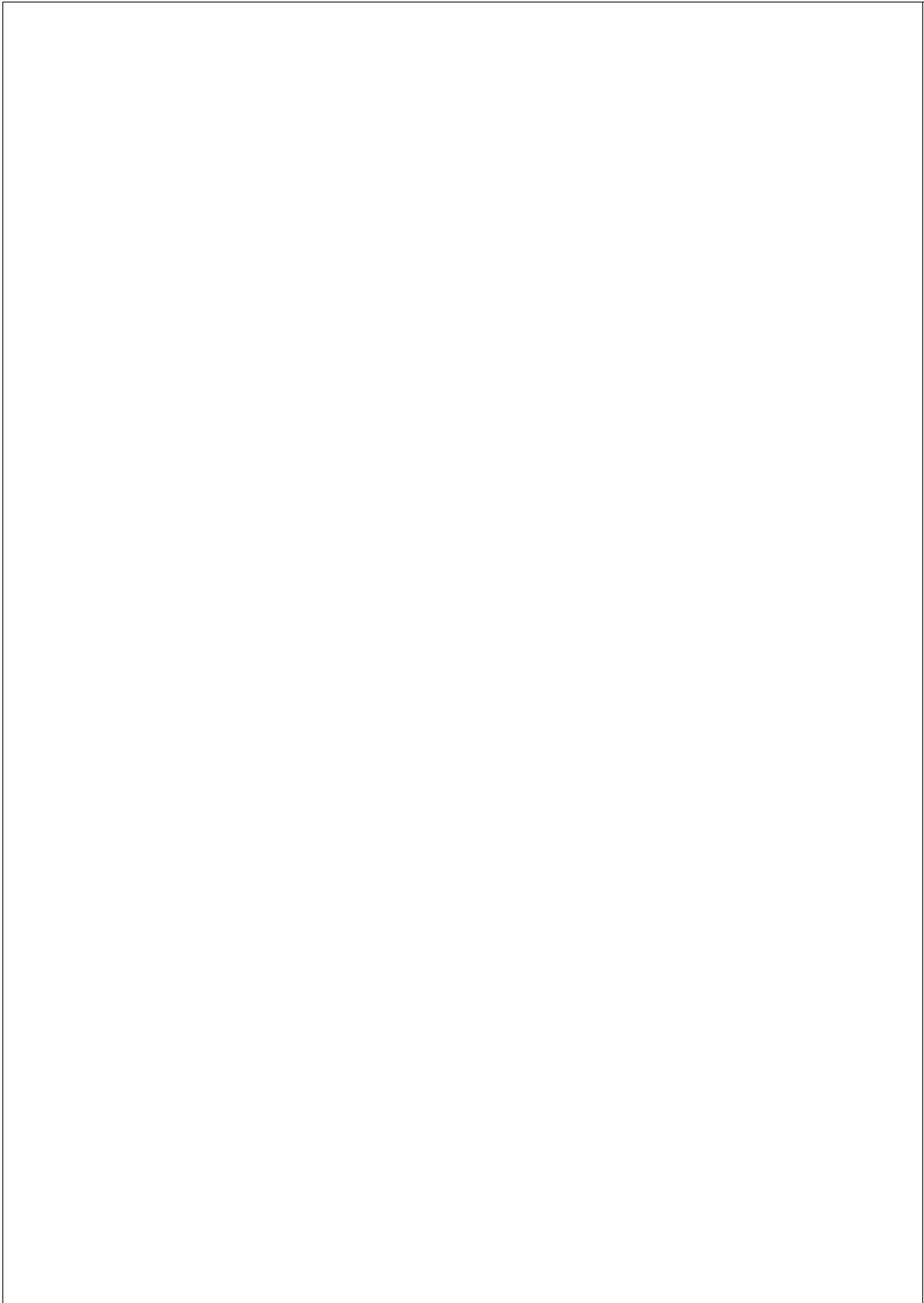

**Ο μπάρμπα-Μήτσης
και οι Εξωγήινοι**

Πώς βρέθηκα στο διαολονήσι είναι ολόκληρη ιστορία που βαριέμαι ν' ανασύρω από το καλάθι των άπλυτων της Λήθης. Ας πούμε μόνο πως ήταν κι αυτό μια από τις φαιινές ιδέες της Janette, τον πρώτο καιρό της μυστήριας συμβίωσής μας. Γιατί αυτό; Γιατί έτσι. Διότι τύχχανε να κάνει εκεί το αγροτικό του ένας παιδικός της φίλος γιατρός και της κατέβηκε κάποια στιγμή να δοκιμάσει και το στυλ «επιστροφή στη Μητέρα Φύση», που είχε λανσαριστεί (ανεπιτυχέστατα παντού) από τις χίπικες κοινότητες των 60s και 70s. Μην ξέροντας περί τίνος ακριβώς επρόκειτο ο ίδιος δεν έφερα καμιά αντίρρηση. Ας απομακρυνόμασταν για λίγο από τον «πολιτισμό», καλό θα μας έκανε —πίστευα, ο αφελής. Θάλασσα είχε; Είχε. Οπότε εγώ ήμουν εντάξει (τρομάρα μου!).

Το νησί..., ας το πούμε Φάρο, από τον φάρο που βρισκόταν στο βορινό του άκρο... αρμένιζε χαμένο κάπου στο Ιόνιο, ούτε οι χάρτες δεν το έδειχναν, κι όπως τα περισσότερα μη τουριστικώς αξιοποιήσιμα νησιά στη χώρα αυτή, ήταν παρατημένο στην τύχη του (τη μαύρη). Ηλεκτρικό, παραδόξως, υπήρχε, χάρη σε έναν

πρόχειρο υποσταθμό της ΔΕΗ, που όλο και κάτι παρουσίαζε, αλλά όχι παντού. Τηλέφωνο μόνο στο καφενείο του Μανώλη, που δεν λειτουργούσε έτσι και χάλυγε ο καιρός. Για να επικοινωνήσεις με τον έξω κόσμο έπρεπε να περιμένεις ώρες —και αν. Συγκοινωνία... ας καγχάσω. Υπήρχε μόνο ένα μικρό καΐκι, του Λάκη, εκ των εγχώριων μπακάληδων, που έκανε τη σύνδεση με «απέναντι», όπως οι ιθαγενείς ονόμαζαν υποτιμητικά την αντικρινή στεριά, άπαξ της εβδομάδας, εάν ο καιρός το επέτρεπε κι αν ο καπετάνιος δεν ήταν ζοχαδιασμένος. Μ' άλλα λόγια είχαμε εδώ μια κατάσταση που παρέπεμπε σε μνήμες της ηρωικής δεκαετίας του πενήντα —στο χειρότερο.

Όταν πήγαμε εμείς το νησί απαριθμούσε, με το ζόρι, εκατόν πενήντα κατοίκους, με μέσο όρο ηλικίας τα εξήντα πέντε χρόνια. Πώς ζούσαν; Είχαν βρει ένα κόλπο. Η κάθε οικογένεια φρόντιζε να στέλνει έναν τουλάχιστον εκπρόσωπό της μετανάστη στην ηρωική Αστόρια της Αμερικής. Εκεί αυτός στρωνόταν στη δουλειά, βάφοντας τοίχους —η ειδικότητα των ξενιτεμένων Φαρινών— και συντηρούσε έτσι αυτούς που είχαν μείνει πίσω, στην πατρίδα. Αν τώρα έκανε το λάθος να παντρευτεί —που το έκανε ανελλιπώς— τότε συντηρούσε και την οικογένεια της γυναίκας του, η οποία ήταν κι εκείνη φυσικά γέννημα-θρέμα του νησιού, όπως ήταν αδιανόητο για τους Φαρινούς να συγγενέψουν (έστω εξ' αγχιστείας) με οποιονδήποτε «ξένο» από τον έξω κόσμο. Η έλλειψη αυτή ανανέωσης του αίματος σύντομα άφησε τα σημάδια της στην ωραία αυτή κοινότητα του τέλους του κόσμου.

Χρειάζεται να πω ότι οι κάτοικοι του Φάρου ήταν οι πιο οπισθοδρομικοί, οι πιο απαίδευτοι, οι πιο αδαείς, οι πιο μοχθηροί χωριάτες που συνάντησα ποτέ στη ζωή μου; Και ήταν φυσικό επόμενο. Αν αναλογιστεί κανείς σε τι απομόνωση ζούσαν και κάτω από ποιες συνθήκες, που και για την ελληνική ύπαιθρο της δεκαετίας του '70 ακόμα θα χαρακτηρίζονταν ως πρωτόγονες.

Υπήρχαν βέβαια δυο-τρεις χαρακτήρες κι εκεί που διέφεραν από τους άλλους, όχι στο πιο εξελιγμένο, αλλά στο πιο ανθρώπινο, δηλαδή στο πιο υποφερτό, γιατί για να πω «ευχάριστο» θα ξεστόμιζα μεγάλη κουβέντα και δεν κάνει.

Ένας απ' αυτούς ήταν ο μπάρμπα-Μήτσος.

Ο μπάρμπα-Μήτσος τύχχανε συμβίος της σπιτονοικοκυράς μας, μιας παμπόνηρης χωριάτας που μας νοίκιαζε το σπίτι του εν Αμερική ευρισκομένου αδερφού της, χωρίς βέβαια να λάβει τον κόπο να τον ενημερώσει και χωρίς, εννοείται, να του στέλνει τους οβολούς που απέδιδε η σε κατάσταση αποσύνθεσης ακίνητη περιουσία του. Πού να τον σκοτίζουμε τώρα τον άνθρωπο, έχει τα δικά του βάσανα εκεί στην μαύρη ξενιτεία. Γι' αυτό είναι οι συγγενείς άλλωστε, για να αλληλοϋποστηρίζονται (με το αζημίωτο φυσικά).

Που ήταν λίγο-πολύ το γενικό πνεύμα του νησιού. Πρώτα τα όβολα —το «νιτερέσο»— και μετά όλα τα άλλα.

Όχι όμως και για τον μπάρμπα-Μήτση.

Που δεν νοιαζόταν για τα τρέχοντα και τα γήϊνα.

Τούτος εδώ είχε φτιάξει τον δικό του κόσμο, ανάμεσα σ' αυτούς τους μοχθηρούς, τους σκοτεινούς ανθρώπους, και ζούσε την κάθε μέρα λες και θα 'ταν η τελευταία του. Ήταν ο μόνος εδώ πέρα που φρόντιζε τις ελιές και τους κήπους, από αγάπη και μεράκι κι όχι για το τι θα του απέφεραν. Έφευγε από το σπίτι του το πρωί κι επέστρεφε το βράδυ, γελαστός, σιγοτραγουδώντας, προς μεγάλη απορία της συμβίας του —που τόσα χρόνια μαζί δεν μπόρεσε ποτέ να τον καταλάβει.

—Να 'ταν πιο νέος θα 'λεγα πως έχει μορόζα —τρομάρα του— και πάει εκεί, μουρμούραγε φουρκισμένη. Αλλά μπάαα... Βόλτες κάνει. Κλαδεύει κάνα δέντρο, χαζεύει τα πουλιά τα πετούμενα, καθαρίζει μονοπάτια απ' όπου δεν περνάει κανείς... Θαυμάζει, λέει, τη φύση!... και δώθε πάνε οι άλλοι. Κι όλες τις έγνοιες της ζωής, φυσικά, πάνω μου. Στους δικούς μου ώμους. Δεν λέω... άργησα, αλλά τον βρήκα —που να μην έσωνα! Ψούνισα από σβέρκο, η άχαρη! Να τον χαίρομαι.

Ο μπάρμπα-Μήτσος τ' άκουγε αυτά και γέλαγε. Δεν ίδρωνε τ' αυτί του και δεν στενοχωριόταν μακάρι και να 'ρχόταν ο ουρανός με τη γη τούμπα. Έξω, στη φύση, να βρίσκεται μόνο κι απέ δώθε πάνε οι άλλοι. Σ' ολόκληρο το διαολονήσι ήταν ο μοναδικός ευχαριστημένος από την τύχη του να βρίσκεται εκεί, όλοι οι άλλοι το θεωρούσαν τιμωρία —και ήταν.

Εμάς μας είχε πάρει με καλό μάτι. Και δεν είναι περίεργο. Δυο νέοι άνθρωποι σ' αυτό το μίζερο γηροκομείο κάνουν, όπως και να 'χει το πράγμα, τη διαφορά. Συχνά ερχόταν μαζί μας σε μακρινούς και χωρίς σκοπό

περιπάτους και πάντα μας πήγαινε σε μέρη που δεν είχε πατήσει άνθρωπος πριν. Σχεδόν πάντα βέβαια χανόμασταν μέσα στις βατσουνιές και την πυκνή βλάστηση, αλλά ο μπάρμπα-Μήτσης δεν σκοτιζόταν.

—Α, από εδώ δεν βγαίνει πουθενά, έλεγε γελώντας. Δεν πειράζει, θα πάμε από κει.

Πηγαίναμε «από κει» και μπλέκαμε πάλι. Αλλά, σιγά... τι γένηκε;... σάματι μας κυνηγούσε κανείς; Δεν θα βρούμε αυτό το μονοπάτι, θα βρούμε ένα άλλο... Κι αν δεν βρούμε το άλλο... ε, γυρίζουμε πίσω... Έχει ο θεός. Κάποτε θα ξεμπλέξουμε και θα φτάσουμε... στον Φάρο ειμάστενε, δεν ειμάστενε στην Αμέρικα.

Η αίσθηση που είχε των αποστάσεων ήταν κι αυτή μυστήρια.

—Πόσο μακριά για την κορυφή, μπάρμπα-Μήτση; ρωτούσαμε.

—Μπα... Τίποτις... Μια ιστορία δρόμος είναι... Θα πιάσουμε κι ένα τραγουδάκι κι ούτε θα το καταλάβουμε για πότε θα φτάσουμε.

Δεν φτάναμε. Ποτέ! Γιατί μπλέκαμε και χανόμασταν. Αλλά τι πείραζε; Σάματι θ' αργούσαμε στο γραφείο, να μας κάνει την παρατήρηση ο προϊστάμενος; χαχαχαχα.

Οι ιστορίες του ήταν ανεξάντλητες και η μια πιο ατσούμπαλη από την άλλη. Όπου μπερδεύονταν οι εποχές, οι άνθρωποι και τα γεγονότα κι έβγαινε ένας αχταρμάς απερίγραπτος. Η Janette βέβαια, της οποίας το μυαλό λειपुरγούσε με τον ίδιο τρόπο, βρισκόταν στο στοιχείο της. Εγώ είχα κάτι δυσκολίες να καταλάβω.

Πώς γινόταν, ας πούμε, να έχουν έρθει οι αντάρτες του Ζέρβα στο νησί επί... Βαλκανικών Πολέμων για να συλλάβουν Ιταλούς κομμουνιστές του... Γαριβάλδη, οι οποίοι σκόπευαν να κάνουν τον Φάρο πρωτεύουσα της Τσαμουριάς είναι κάτι που ξεπερνάει τη φαντασία και του πιο καλοπροαίρετου Ιστορικού. Για τον μπάρμπα-Μήτση ωστόσο αποτελούσε γεγονός αναμφισβήτητο και σημείο αναφοράς. «Τότε που οι αντάρτες...».

Είχε επισκεφθεί κι ο Οδυσσέας φυσικά το νησί. Μαζί με τον Κολοκοιτώνη και τον Αθανάσιο Διάκο — επί Παπάγου (!), αν θυμάμαι καλά.

—Ο Οδυσσέας Ανδρούτσος; ρώταγα εγώ, ο φιλομαθής.

—Όχι, όχι, ο κανονικός, αυτός που είχε κλέψει την ωραία Ελένη, τότε, παλιά.

—Με τον... Κολοκοιτώνη;!!! αγανακτούσα εγώ.

—Α, μα δεν ξέρεις τι φοβεροί κατσικοκλέφτες που ήσαντε οι Κολοκοιτριναίοι! ερχόταν η θανατηφόρα απάντηση.

Για να επέμβει η Janette με κείνο το κοφτό και τελεσίδικο «don't be so stupid!» και να μ' επαναφέρει στην τάξη.

—Don't be so stupid, με απόπαιρνε. He means the historical Odysseus, the one who fought in Marathon.

Γι' αυτό σας λέω. Ήμουν χαμένος από χέρι. Οπότε σιγά-σιγά έμαθα να ακούω και να σωπαίνω. Και οι δυο τους κεντούσαν, μην αφήνοντας τίποτα όρθιο. Εν αγαστή αρμονία και με συνεννόηση αξιοζήλευτη.

Κανονικά τίποτα δεν θα 'πρεπε να με παραξενεύει. Και όντως, μετά από λίγο καιρό τίποτα δεν με παραξένευε. Μέχρι που μας προέκυψαν οι... ιπτάμενοι δί-σκοι.

Είχαμε πάει στον φάρο οι τρεις μας κείνο το απόγευμα κι έχοντας φυσιολογικά και παραδοσιακά καθεί και ξεσιρατίσει αργήσαμε να επιστρέψουμε. Είχε σουρουπώσει, τ' αστέρια, με πρώτη την Αφροδίτη, άρχισαν ν' ανάβουν ένα-ένα στον πέτρινο ουράνιο θόλο του Αριστοτέλη και ήταν πραγματικά υπέροχα.

Σε κάποια στιγμή, κατά τη δύση, αντικρίσαμε μια ξαφνική βροχή διαπόντων.

Ο μπάρμπα-Μήτσος ενθουσιάστηκε.

—Αυτό που βλέπετε δεν είναι τίποτις, μας δήλωσε. Έπρεπε να βλέπατε τότε που γιόμισε ο ουρανός φώτα κι έτρεχαν από 'δώ κι από κει σαν παλαβά! Μια μαγεία!

Όπα της! Ανεξήγητο φαινόμενο; Στον... Φάρο;!

—Πότε έγινε αυτό; ρώτησα εγώ (αφελέστατα).

—Ούουου... πολλά χρόνια! Έρχονταν κι έφευγαν. Σαν βεγγαλικά το Πάσχα ένα πράμα! Και χρώματα!... Τι ωραία χρώματα! Είχαμε βγει όλοι έξω και χαζεύαμε. Μετά... ένα κάτι έπαθε κι έπεσε στη θάλασσα. Εδώ, λίγο πιο έξω από τον φάρο.

—Έπεσε;!!!

—Ναι. Μπλουμ, στο νερό!... Και ώωωω... άσκωσε το νερό σε πίδακα ίσαμε κει πάνω!

Όπα της!

—Δεν πήγατε να δείτε;

—Μπάααα... Σάματι υπήρχαν βάρκες τότε; Ούτε μπατέλο. Μόνο μετά από καιρό πήγα εγώ... με τα κουπιά... πού μηχανές!... Και το είδα, εκεί, στον πάτο της θάλασσας. Ακόμα εκεί είναι.

Με τη Janette κοιπαχτήκαμε αλαφιασμένοι.

—Είναι παναπεί ακόμα εκεί; ρώτησα δειλά.

Ο μπάρμπα-Μήτσης γέλασε.

—Αμ πού να πάει; Ολόκληρος όγκος!... Χάνεται;

—Και ξέρουμε πού βρίσκεται...

—Αμέ.

—Δηλαδή μπορούμε να πάμε να το δούμε;

—Όποτε θέλετε. Και στο δρόμο ψαρεύουμε κιόλας.

Τώρα, όταν επίκειται η ανακάλυψη —και αποκάλυψη— του αιώνα δεν το αναβάλλεις. Αμ' έπος αμ' έργον λοιπόν σπεύδεις στον τόπο όπου βρίσκεται η αδιάφυστη απόδειξη της εξωγήινης επέμβασης (ποια Area 51; —Φάρος!) κι αφού βεβαιωθείς για του λόγου το αληθές πράττεις τα δέοντα —κατά την έμπνευση της στιγμής.

Αποφασίστηκε λοιπόν η ιστορική και τα μάλα σημαντική για το ανθρώπινο είδος εξόρμηση να λάβει χώρα την επομένη το πρωί, δια θαλάσσης. Να που η μικρή μας βάρκα θα φαινόταν χρήσιμη και σε κάτι πλην ψαρέματος!

—Μην ξεχάσεις την κάμερα, με προειδοποίησε η Janette, λες και υπήρχε τέτοια περίπτωση.

—Δεν την ξεχνάω.

—Και να έχεις φιλμ μέσα.

Γιατί εγώ θα πήγαινα βλέπεις να φωτογραφίσω τον ιπτάμενο δίσκο με κάμερα χωρίς φιλμ, σαν τον φα-ντάρο που πάει να πολεμήσει με όπλο χωρίς σφαίρες!

—Ναι... ναι...

—Και τις φωτογραφίες θα τις στείλουμε έξω. Στη Guardian, στους Times... στη Washington Post... Οί Έλ-λντες δεν είναι για εμπιστοσύνη, θα μας τις κλέψουν και θα πουν ότι είναι δικές τους.

—Σιγά μην τις κλέψουν!

—Now, don't be stupid. You can't trust anyone in this godforsaken country.

—Then why, may I ask, have you chosen to live here?

—Never mind that.

Τέλος πάντων δεν θα σκαλώναμε σε λεπτομέρειες. Ας βρίσκαμε τον ιπτάμενο δίσκο και βλέπαμε τι θα γινόταν παρακάτω. Αν κι εδώ που τα λέμε πρωτοσέλιδο στους Times⁴ δεν θα 'ταν κι άσχημα.

Ξεκινήσαμε χαράματα, για μένα, μεσημέρι για τον μπάρμπα-Μήτση —σις εννέα— δήθεν ότι πηγαίναμε για ψάρεμα στο πίσω μέρος του νησιού. Η μικρή, πέντε ίππων, εξωλέμβια που είχαμε δεν ανέπτυσε τίποτα ιλιγγιώδεις ταχύτητες, είναι η αλήθεια, αλλά αυτό δεν στενοχωρούσε τον οδηγό μας.

⁴ Μιλάμε βεβαίως για τους Times της προ-Murdoch εποχής, όταν ήταν αξιοσέβαστη εφημερίδα κι όχι παλιόχαρτο για να τυλίγεις τις ρέγγες.

—Σιγά-σιγά καλύτερα, φώναξε γελώντας. Ν' απολαμβάνουμε τη διαδρομή και το ωραίο τοπίο. Και με τα κουπιά θα ήταν ακόμα καλύτερα.

—Θα μας έπαιρνε δυο μέρες να φτάσουμε, παρατήρησα.

—Και σάματι ποιος μας κυνηγάει; ήρθε η πληρωμένη απάντηση.

Ευτυχώς η θάλασσα ήταν λάδι κείνο το πρωινό και δεν είχε βάλει ακόμα πολλή ζέση, οπότε το αργοκίνητο της υπόθεσης δεν πείραζε και πολύ, εκτός του ότι επέτεινε την αγωνία για την μεγαλειώδη ανακάλυψη που μας περίμενε.

Λίγο πριν από τις δώδεκα το μεσημέρι κι αφού είχαμε κάνει δυο στάσεις ήδη, κατ' επιταγή του μπάρμπα-Μήτση, για να μαζέψουμε πεταλίδες κι αχινούς, φτάσαμε επιτέλους στο βόρειο άκρο του νησιού, όπου δέσποζε ο ακαλαίσθητος κι ετοιμόρροπος φάρος που ευθυνόταν για το όνομά του.

Είδα τον μπάρμπα-Μήτση να κατοπτεύει την περιοχή με το αείσιο του βλέμμα.

—Είναι χρόνια και χρόνια..., μουρμούρισε. Πού να θυμάται κανείς!...

Όπα!

—Δεν θυμάσαι, μπάρμπα-Μήτση; ανέκραξα θορυβημένος.

—Μωρέ θυμάμαι και παραθυμάμαι... Αλλά... πού ακριβώς πού να θυμάμαι;... Χρόνια και zamánia πολλά... Πάντως... κοντά στην ακτή ήτουμε... έβλεπες

κάτω καθαρά... Από τούτον εδώ τον βράχο καρσί... ή από τον άλλο;...

—Πάμε απ' αυτόν και βλέπουμε; πρότεινα.

Γέλασε ο μπάρμπα-Μήτσος.

—Και δεν πάμε; είπε. Σάματι μας κυνηγάει κανείς; Αν δεν είναι αυτός θα είναι ο άλλος, αν δεν είναι ο άλλος θα είναι ο παράλλος... Θα το βρούμε, πού θα πάει;...

Ανοιχτήκαμε λοιπόν «καρσί» από τον βράχο καμιά πενηνταριά μέτρα, με τη μηχανή στο ρελαντί... Τα νερά καθαρά, βάθος καμιά δεκαριά μέτρα το πολύ... ο βυθός καθρέφτης... ψαράκια... θαλάσσιες ανεμώνες, πίνες, φύκια, βραχάκια... υπέροχο υποθαλάσσιο πανόραμα... Αλλά... ιπάμενος δίσκος πουθενά!

Κάναμε μερικούς κύκλους, ανοιχτήκαμε κι άλλο... επιστρέψαμε, ξανα-ανοιχτήκαμε... Μπα, τίποτις!

—Από τον άλλο βράχο ήτουνε το σημάδι λοιπόν, μας παρηγόρησε με άμετρη αισιοδοξία ο μπάρμπα-Μήτσος. Θα πιάκουμε ρότα από κει.

Πιάκαμε το λοιπόν τη ρότα... Ανοιχτήκαμε... κύκλοι πάλι γύρω-γύρω... να τα ψαράκια, να τα φύκια, να οι ανεμώνες... ω, κι ένα χταπόδι στο θαλάμι του!... Πλην η εξωγήινη τεχνολογία άφαντη!

—Βρε μήπως και δεν ήτουνε βόρεια αλλά κατά τη Στεριά; αναρωτήθηκε μεγαλοφώνως ο πάντα αισιόδοξος οδηγός μας.

—Είναι χρόνια πολλά, ε, μπάρμπα-Μήτσος;

—Εμ ναι. Τι να πρωτοθυμάται πια ο άνθρωπος!

Ξανοιχτήκαμε ανατολικά. Άντε πάλι γυροβολιές... άντε τα ψαράκια (που μας είχαν πάρει στο ψιλό και γέλαγαν)...

Μας έσωσε ο ήλιος —και η Janette. Η οποία πρόσεξε μια περίεργη αντανάκλαση στο νερό στην εντελώς αντίθετη μεριά από εκεί που ψάχναμε κι αρκετά πιο βαθιά.

—Α, μάλιστα! αναφώνησε ενθουσιασμένος ο μπάρμπα-Μήτσης. Από κει πρέπει να 'ναι.

Οπότε, με χτυποκάρδι αλλάξαμε για μια ακόμη φορά πορεία και πλησιάσαμε στο σημείο απ' όπου ερχόταν η αντανάκλαση.

Κι αυτή τη φορά στον βυθό δεν αντικρίσαμε μόνο τα αλήτικα ψαράκια. Και κάτι άλλο υπήρχε εκεί.

Έσβησα τη μηχανή κι έριξα την άγκυρα.

—Το βρήκαμε! αναφώνησε θριαμβευτικά ο μπάρμπα-Μήτσης. Τι σας έλεγα; Εδώ είναι! Να το!

Με τη Janette ανταλλάξαμε μια αμήχανη ματιά.

—Αεροπλάνο;;;!!!...

—Μάλλον Ιταλικό, μας πληροφόρησε ο οδηγός μας. Κάπου πάγαιναν φαίνεται να ρίξουν βόμπες και τούτος εδώ, ο άχαρος, έπαθε βλάβη. Θιος σχωρέσιον τον άνθρωπο. Εξόν κι αν πρόκανε να πηδήξει με το αλεξίπτωτο... που δεν το πιστεύω, γιατί θα τον βλέπαμε.

—Αεροπλάνο!...

—Τόσα χρόνια και να 'ναι ακόμα εδώ! θαύμασε ο μπάρμπα-Μήτσης.

Τι να του πεις; Ήταν τόσο χαρούμενος που μας ξεναγούσε στα μυστήρια του νησιού που δεν μου 'κανε καρδιά να του το χαλάσω. Τράβηξα μερικές φωτογραφίες (για τους Times), ανέβασα την άγκυρα και πήγα να βάλω μπρος τη μηχανή.

Η οποία αντιστεκόταν.

—Το μπουζί, είπε η Janette —η οποία είχε βεβαίως γνώμη και για μηχανές (όπως για όλα). Καθάρισε το μπουζί.

Έβγαλα το μπουζί, ευπειθώς, το καθάρισα με βενζίνη... Δοκίμασα ξανά... Τίποτις!

—Τα σωληνάκια παροχής καυσίμων...

Επιθεώρησα τα σωληνάκια (σάματι ήξερα;)... Ξαναδοκίμασα... Τίποτις!

—Α, τι ωραία! Θα πάμε με κουπιά, αναφώνησε ενθουσιασμένος ο μπάρμπα-Μήτσης. Θα το απολαύσουμε! Ησυχία!... Ούτε μηχανές, ούτε τίποτις! Θα πούμε κι ένα τραγουδάκι... Μια χαρά!

Και ήταν στ' αλήθεια καταχαρούμενος που απαλλάχτηκε από τη θορυβώδικη κι ενοχλητική Τεχνολογία κι επιστρέψαμε στα πατροπαράδοτα, τα δοκιμασμένα και τα αξιόπιστα. Επιστρέψαμε στη Φύση —η οποία εκδικείται κάτι σαν εμάς, μην το ξεχνάμε.

Έφτυσε τις παλάμες του, άδραξε τα κουπιά —ούτε λόγος να μ' αφήσει να βοηθήσω— κι άρχισε να λάμνει

με αργές, φιλοσοφημένες κινήσεις τραγουδώντας, όξω καρδιά, παλιές, αξέχαστες επιτυχίες από την εποχή του Απίκ.

Η Janette έβραζε από τη φούρκα της —που έμπλεξε με τέτοια άχρηστα κι ανεύθυνα υποκείμενα (in this god-forsaken country)— και σιωπούσε θορυβωδέστατα, ενώ εμένα μ' έπιανε σύγκρυο στην ιδέα ότι θα πηγαίναμε κόστα-κόστα όλη αυτή τη διαδρομή —που ήταν μεγάλη — ως το τσουρούτικο λιμανάκι του νησιού.

Η κωπηλασία, μετά μουσικής, ξεκίνησε λίγο μετά το μεσημέρι. Φτάσαμε στον προορισμό μας (όσο απίστευτο κι αν ακούγεται, γιατί ο ίδιος είχα εγκαταλείψει κάθε ελπίδα) όταν είχε σουρουπώσει για τα καλά. Κι αφού τρακάρουμε σε κάθε ύφαλο και ξέρα που βρήκαμε στον δρόμο μας.

—Μια αξέχαστη εκδρομή! αναφώνησε ο μπάρμπα-Μήτσης καθώς έδενε την κακοπαθιασμένη βάρκα. Να το ξανακάνουμε σύντομα. Όμως την άλλη φορά μην πάρουμε τη μηχανή μαζί... Βάρος θα 'ναι... Με τα κουπιά! Να το χαρούμε.

Ούτε να φάμε δεν είχαμε κουράγια. Ο διάολος όμως με τσίγκλιζε.

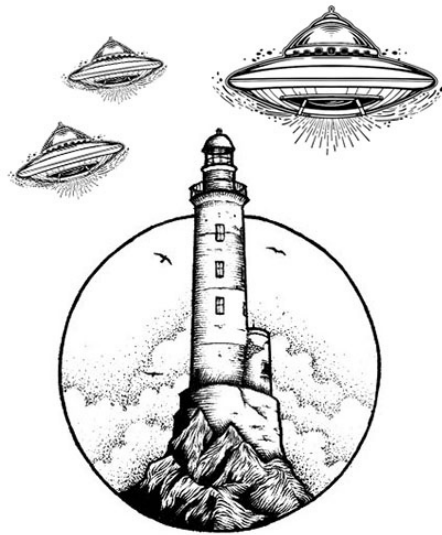
—Τελικά τις φωτογραφίες να τις στείλω στους Times ή στη Guardian; πέταξα σε μια στιγμή.

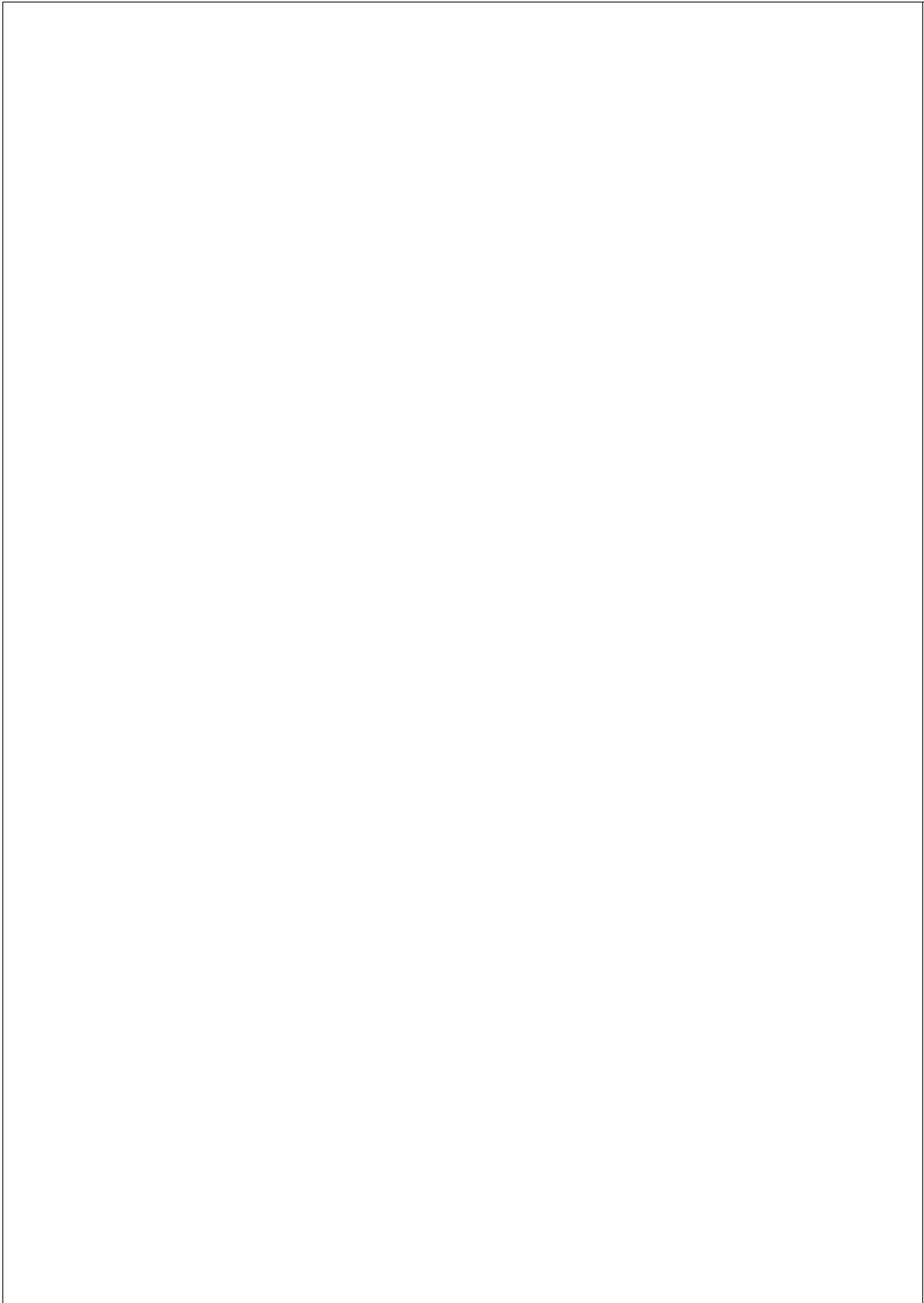
Η Janette μου έριξε μια πλάγια δολοφονική ματιά.

—Very funny, ήρθε η κοφτή απάντηση συνοδευόμενη από αποχώρηση με βρόντηγμα της πόρτας.

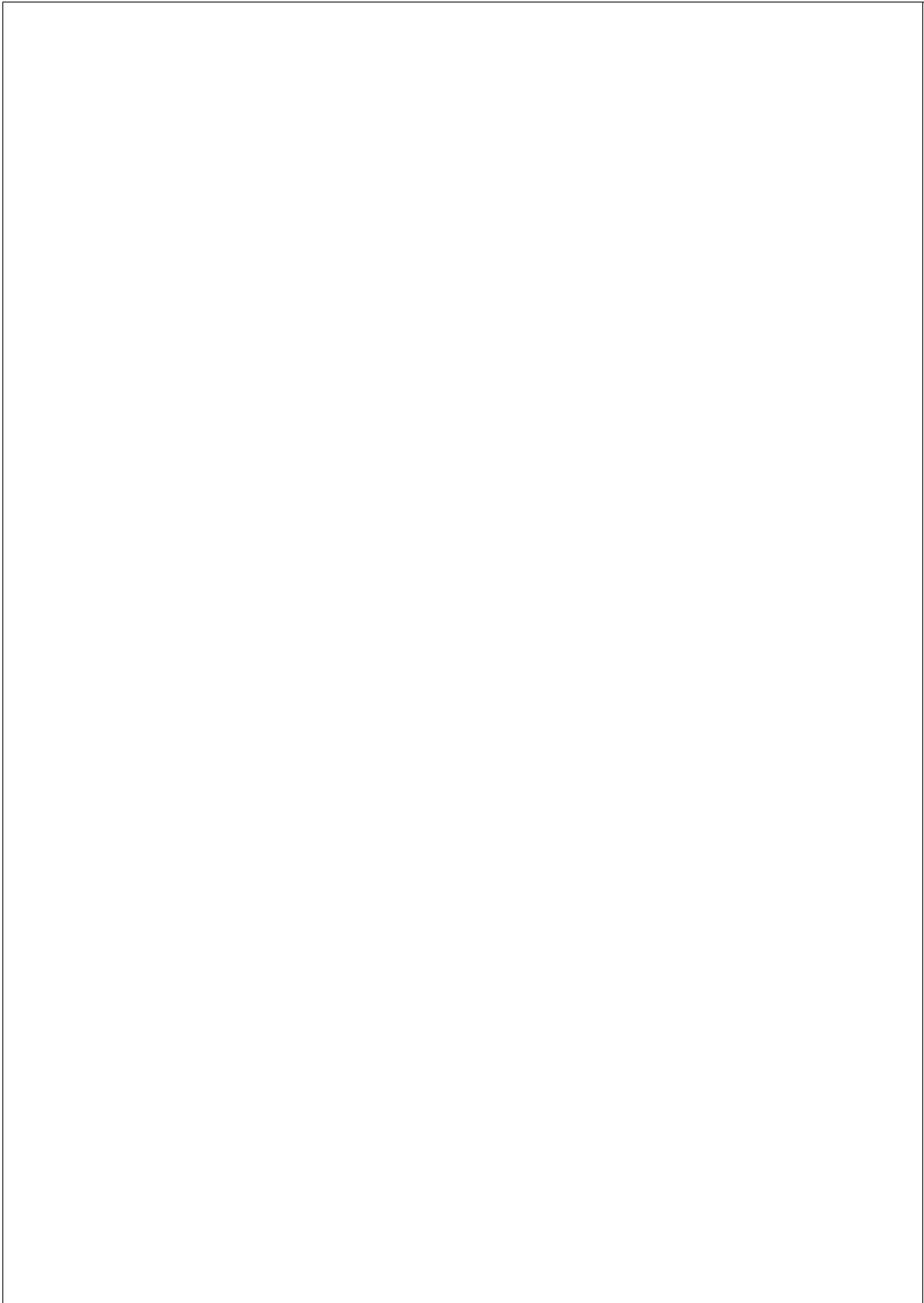
Κείνη τη νύχτα μοιράστηκα τον ξύλινο καναπέ της κουζίνας με τον σκύλο και τον γατούλη, που περίμεναν νομίζω να τους διηγηθώ ιστορίες για εξωγήινους και για ιπτάμενους δίσκους.

**Η Μαντάμ Ρουσσώ
Ανακαλύπτει τον Οδυσσέα**

Το καλοκαίρι ο Φάρος ζωντανεύει. Είναι η εποχή που καταφθάνουν οι ξενιτεμένοι μπογιατζήδες από το Αμέρικα για τις διακοπές τους. Μια ευκαιρία για να επιδείξουν στους ιθαγενείς τον πλούτο και την προκοπή τους (που αποτιμώνται πάντα σε όβολα), να κανονίσουν τα προξενιά και να καταπλήξουν τα πλήθη με τις δέκα αμερικάνικες λέξεις που μπόρεσαν να μάθουν —λάθος.

Είναι επίσης μια ευκαιρία για τους αρπαχτικούς μαγαζάτορες της παραλίας να κάνουν «μπίζνες» με τους κοτεράδες εξ' Εσπερίας που πιάνουν στον κόλπο του νησιού καθ' οδόν για τη Στεριά. Παραθεριστές άλλοι δεν υπάρχουν, αφενός μεν λόγω του ότι η πρόσβαση είναι προβληματική κι αφετέρου διότι η φήμη για την φιλοξενία των ντόπιων έχει ξεπεράσει τα στενά όρια του νομού στον οποίο υπάγεται το διαολονήσι.

Η μαντάμ Ρουσσώ αποτελούσε λοιπόν μια περίπτωση αξιοπερίεργη. Γιατί δεν βρέθηκε στον Φάρο ούτε ως περαστική, ούτε ως ναυαγός, αλλά είχε έρθει αφ' εαυ-

τού της ξέροντας (ή νομίζοντας πως ήξερε) πού πηγαίνει. Η μαντάμ Ρουσσώ ακολουθούσε τα ίχνη του ταξιδιού του... Οδυσσέα!

Μας άκουσε, τη Janette κι εμένα, που μιλούσαμε γαλλικά στο καφενείο του Τάιση ένα βραδάκι κι έλαβε το θάρρος να μας αυτοσυσηθεί. Μαντάμ Ρουσσώ, Βελγίδα Ιστορικός (λέμε τώρα...), ειδική επί των Ομηρικών επών.

Εγώ πάλι είχα μείνει άναυδος με τη σύμπτωση, γιατί την εποχή εκείνη έτυχε να καταπιάνομαι ακριβώς με την εικονογράφηση της «Οδύσσειας». Οπότε το να πέσω πάνω σε ειδήμονα, και δη εξ' Εσπερίας, σ' αυτή την κουτσουλιά του τέλους του κόσμου μου φαινόταν σαν σημάδι από τον ουρανό. Το σύμπαν του Coelho πάλι, που δεν λέει να σταματήσει να συνωμοτεί!

Την καλέσαμε σε δείπνο και στο τραπέζι μας εξήγησε τι ακριβώς γύρευε εδώ πέρα.

—Αναζητώ τον Οδυσσέα, μας δήλωσε πομπωδώς.

—Τον βρήκατε, είπε η Janette δείχνοντάς με.

Η αλήθεια είναι ότι όπως τα μαλλιά μου είχαν μακρύνει και είχα αφήσει γένια του έφερνα αμυδρά του συχωρεμένου του προγόνου.

Είναι γνωστό ότι στην Ευρώπη τρεις είναι οι λαοί που στερούνται παντελώς κάθε αίσθησης χιούμορ: οι Γερμανοί, οι Ολλανδοί και οι Βέλγοι (και μην βγει να πει κανείς ότι τον Tintin Βέλγος των επινόησε γιατί δεν ξέρω άνθρωπο που να έχει γελάσει με τον Tintin). Η μαντάμ Ρουσσώ ήταν ένα λαμπρό παράδειγμα αυτού του απόλυτου αξιώματος.

—Δεν αποκλείεται να πρόκειται για μετενσάρκωση του Οδυσσέα, είπε σοβαρά. Τυχαίο είναι που βρέθηκε σ' αυτό ειδικά το νησί;

—Τι είναι αυτό το νησί δηλαδή; απόρησε η Janette.

—Δεν ξέρετε; Το γράφω στα βιβλία μου.

—Δεν έτυχε...

—Θα σας τα στείλω μόλις επιστρέψω στη Bruges. Όμως... μην σας κρατώ σε αγωνία... Είσαστε έτοιμοι για την αποκάλυψη;

Με τη Janette αλληλοκοιπαχήκαμε αλαφιασμένοι. Τι διάολο πάλι σε βαρεμένη πέσαμε;

—Έτοιμοι, μουρμούρισα.

Η μαντάμ Ρουσσώ ήπια μια γουλιά κρασί.

—Mes enfants, είπε μετά με τόνο δραματικό κι επίσημο στη φωνή της. Σας αναγγέλλω ότι βρισκόμαστε στο Νησί του Αιόλου.

—Κι από πού το συμπεραίνετε αυτό; ρώτησε ευγενικά η Janette.

Η Βελγίδα βούτηξε το δάχτυλό της στο κρασί και το σήκωσε ψηλά, όπως οι ναυτικοί που ψάχνουν τους αέρηδες υπέθεσα (σωστά).

—Κι αυτός ο άνεμος τι σας λέει; ρώτησε θριαμβευτικά.

Ο... «άνεμος» ήταν μια ανεπαίσθητη αύρα που ερχόταν κουτσαίνοντας από τη θάλασσα.

—Ο Αίολος ήταν ο θεός των ανέμων, εξήγησε η μαντάμ Ρουσσώ. Κι αυτό εδώ είναι το νησί των ανέμων. Απλή σύμπτωση; Δεν νομίζω.

Στο «νησί των ανέμων» είχε να φυσήσει μήνες τώρα. Ωστόσο, επειδή είχα εντυφλήσει πρόσφατα στο θέμα, κάτι θυμόμουν σχετικά που δεν κόλλαγε με τη θεωρία της ειδικής. Και το θυμόμουν επειδή μου είχε κάνει εντύπωση.

—Ο Όμηρος μιλάει για «πλωτό νησί», της λέω. Που σημαίνει πως ίσως να ήταν κάτι τεχνητό.

Δεν της άρεσε.

—Ο Όμηρος ήταν παραμυθάς κι ως εκ τούτου έλεγε τα πράγματα με τρόπο που θα έκαναν την ιστορία του πιο ελκυστική στο κοινό, είπε ξερά. Άλλωστε και κυριολεκτικά να το πάρουμε όλα τα νησιά είναι «πλωτά». Πλέουν πάνω στη θάλασσα —ποιητική αδεία φυσικά.

Ε, αυτό πια ήταν ένα ατράνταχτο επιχείρημα. Τι να έβρισκα να αντιπάζω εγώ, ο ταπεινός κι απαίδευτος περί τα ομηρικά εικονογράφος;

Σαν να διάβαζε τη σκέψη μου η μαντάμ Ρουσσώ με κοίταξε προσεκτικά.

—Τώρα που σας παρατηρώ καλύτερα, μου λέει, βρίσκω πως η ομοιότητα με τον Οδυσσέα είναι εκπληκτική! *Tout à fait lui!* Και βρίσκεσθε σε τούτο εδώ το νησί! Χμμ...

Στράφηκε στη Janette.

—Κι εσείς, *ma chère*, ίδια η Κίρκη! είπε. Ορίστε! Πόσες συμπτώσεις πια! Το Νησί των Ανέμων, ο Οδυσσέας και η Κίρκη. Έχω ή δεν έχω δίκιο;

Να της πεις τώρα ότι είναι για τα σίδερα; Κάνει; Δεν κάνει.

—Μα αν αυτό ήταν το νησί του Αιόλου δεν θα υπήρχαν κάποια σημάδια; ρώτησε η Janette (που της άρεσε να είναι η Κίρκη). Όλο και κάποια ερείπια θα είχαν διασωθεί.

—Υπάρχουν, αναφώνησε η μαντάμ Ρουσσώ με ύφος που δεν επιδεχόταν αντίρρηση. Μένει να τα ανακαλύψει κανείς. Γι' αυτό βρίσκομαι εδώ.

—Και βρήκατε τίποτα; απόρησα εγώ, γιατί το πιο αρχαίο που είχα δει σ' αυτόν το τόπο ήταν οι κάτοικοί του.

—Όχι ακόμα, αλλά βρίσκομαι σε καλό δρόμο, απάντησε η Οδυσσειολόγος.

—Δηλαδή;

—Με διαβεβαίωσαν πως στο νησί υπάρχουν αρχαία, απάντησε μ' ένα μυστηριακό χαμόγελο του τύπου «τι σας έλεγα;» η επιστήμων.

—Ποιος σας το είπε αυτό; ρώτησα εγώ κατάπληκτος.

—Ο Περικλής.

Ο Περικλής ήταν γιος του μπάρμπα-Τάτση, του ιδιοκτήτη του μπακάλικου-καφενείου στο οποίο βρισκόμασταν. Ένας συμπαθητικός, ονειροπόλος, ακαθόριστης ηλικίας, που σαν τον δικό μας, τον μπάρμπα-Μήτση, του άρεσε να βρίσκεται στη φύση και να παρατηρεί τα θαύματά της. Ήταν δε ο μοναδικός κάτοχος τροχοφόρου μηχανοκίνητου εδώ πέρα, ενός Datsun που μετέφερε ανθρώπους κι εφόδια από την παραλία στους

διάφορους απομακρυσμένους οικισμούς και τούμπα-
λιν. Δεν είχα ιδέα ότι ο Περικλής είχε γνώση της ύπαρ-
ξης αρχαιοτήτων στο νησί.

Έτυχε να βρίσκεται εκεί τη στιγμή εκείνη. Τον
φώναξα.

—Βρε Περικλή, του κάνω. Τι λέει εδώ η μαντάμ για
αρχαία;

—Τι αρχαία; απορεί ο Περικλής (που του χρεια-
ζόταν πάντα κάποιος χρόνος για να επιστρέψει από το
υπερπέραν στην πεζή πραγματικότητα).

—Ξέρω 'γώ;... Αρχαία ερείπια λέει...

—Κολώνες, διορθώνει ο Περικλής.

—Κολώνες!!!

—Κολώνες.

—Αρχαίες κολώνες;

—Ναι... ναι... Πάνω στο Μεροβίγλι... έχει κι επιγρα-
φές...

—Επιγραφές!!! Και τι λένε;

—Πού να ξέρω; Είναι στ' αρχαία.

Και στα αρχαία να μην ήταν πάλι πού να 'ξερε, ο
άχαρος. Μέχρι την Τρίτη Δημοτικού που είχε πάει —και
δεν είναι σίγουρο αν την είχε τελειώσει κι αυτή. Αλλά
εδώ το πράγμα αποκτούσε ενδιαφέρον. Αρχαίες κο-
λώνες στον Φάρο! Κι επιγραφές!!!...

—Μπορούμε να πάμε να δούμε δηλαδή; ρωτάω.

—Αμέ... Αλλά ο δρόμος δεν πάει μέχρι πάνω... θέλει και περπάτημα.

Το Μεροβίγλι ήταν το ψηλότερο σημείο του νησιού. Καμιά τετρακοσαριά μέτρα, σκάρτα. Πόσο περπάτημα να χρειάζεται;

—Πότε μπορείς να μας πας;

—Όποτε θέλετε.

Μετέφρασα τον διάλογο μέσες-άκρες στη μαντάμ Ρουσσώ κι ενθουσιάστηκε.

—Αύριο πείτε του, μου λέει. Το γρηγορότερο δυνατόν.

Κι έτσι κανονίστηκε η εξόρμηση που ενδεχομένως να άλλαζε τα πράγματα, όχι μόνον στο αρχαιολογικό γίγνεσθαι της χώρας, αλλά, κυρίως, στη γνώση —που δεν είχαμε— της ίδιας της «Οδύσσειας».

* * *

Ξεκινήσαμε την επομένη κατά τις έντεκα, στην καρτίσα του Datsun ενός πανευτυχούς Περικλή, που θα ξέφευγε από την καταπιεστική ρουτίνα της καθημερινότητας. Η περί τα ομηρικά έπη ειδήμων, ο... Οδυσσέας, η Κίρκη κι ο σκύλος μας ο Λέων (ο γατούλης, που δεν ενδιαφερόταν για την Ιστορία των ανθρώπων, έμεινε στο σπίτι να τρομοκρατεί τα πουλιά, τους ποντικούς και τις σαύρες).

Ζέστη και των γονέων, με τον ήλιο να βαράει κατακούτελα, χωρίς καν μια υποψία φύσουνα απ' εκείνους του Αιόλου, και το Datsun να χοροπηδάει πάνω στις λα-

κούβες του κωματόδρομου, ενώ η μαντάμ Ρουσσώ μας εξηγούσε απόπτη γιατί και πώς ο Φάρος ήταν από τους σημαντικούς σταθμούς στο ταξίδι της επιστροφής του πολυμήχανου πλην χτυπημένου από την γκαντεμιά προγόνου.

Φτάσαμε με τα πολλά ως εκεί που έφτανε ο δρόμος κι ο Περικλής τράβηξε χειρόφρενο.

—Από 'δώ και πέρα ορειβασία, μας ανακοινώνει μέσα στην καλή χαρά.

Ορειβασία δεν λες τα εκατό μέτρα ως την κορυφή, αλλά με τέτοιο ντάβανο είτε το Μεροβίγλι είτε το Έβερεστ το ίδιο ήταν. Είχαμε και το άγχος μην μας πάθει τίποτα η γριά και πού να την τρέχουμε σ' αυτό το τέρμα θεού και ποιος να τη γιατροπορέψει.

Αλλά η γριά άντεχε καλύτερα από μας μου φαίνεται γιατί δεν έλεγε να βάλει γλώσσα μέσα.

—Νερό σκέφτηκε να φέρει μαζί κανείς; ρώτησα σε μια στιγμή.

Στράφηκαν όλοι και με κοίταξαν παραξενεμένοι.

—Νερό; Γιατί; αναρωτήθηκε ο Περικλής.

—Γιατί μ' αυτό το λιοπύρι οι άνθρωποι αφυδατώνονται, εξήγησα.

Οι σύντροφοι αλληλοκοιπάχτηκαν.

—Τώρα που το λες... σαν να διψάω, είπε η Janette.

—Μωρέ καλά λες, τη σιγοντάρησε ο Περικλής. Κι εγώ.

Η μαντάμ Ρουσσώ χτύπησε τα χέρια της σαν δασκάλα, να μας επαναφέρει στην τάξη.

—Alors, mes enfants, είπε. Μην γινόσαστε παράλογοι. Εδώ βρισκόμαστε σε επιστημονική αποστολή, όχι σε πικ-νικ.

—Και οι επιστήμονες δεν διψάνε; απόρησα.

—Διψάνε, αλλά δεν το δείχνουν. Για να δώσουν το καλό παράδειγμα.

—Δεν είναι μακριά, μας παρηγόρησε ο πάντα αισιόδοξος Περικλής. Μια προσπάθεια ακόμα και φτάκαμε.

—Και θα βρούμε αρχαίες κολώνες..., θέλησα να σιγουρευτώ εγώ.

—Ε, ναι. Τι λέμε!

Οπότε την κάναμε την προσπάθεια και κάποια στιγμή, με την ψυχή στο στόμα και μουσκεμένοι στον ιδρώτα, πατήσαμε κορυφή.

Περιμέναμε φυσικά ν' αντικρίσουμε τουλάχιστον μια Πομπηία να μας περιμένει εκεί.

Αλλά...

—Οι κολώνες, Περικλή;

—Απ' εδώ...

Μας οδήγησε, μέσα από βράχια και βατσουниές αγκαθωτές, προς τη βορεινή και πιο υπερυψωμένη άκρη της κορυφής.

Όπου υπήρχε ένα τσιμεντένιο πεζούλι και μπηγμένη πάνω του μια χοντρή, σιδερένια σωλήνα, γύρω στα δύομιση μέτρα ύψος.

Ο Περικλής έκανε μια πλατιά κίνηση του χεριού του δείχνοντάς μας το κατασκεύασμα.

—Ορίστε!

Πλησιάσαμε, με τα πόδια κομμένα κι όχι μόνο από την ανάβαση.

—What is this? ρώτησε η μαντάμ Ρουσσώ αγγλिसί, για να καταλάβει ο οδηγός μας.

—Δε άνσιεν κόλουμν, απάντησε με δύσκολα κρυμμένη υπερηφάνεια εκείνος.

Έπεσε μια νεκρική σιγή στην ομήγυρη. Ακόμα κι ο Λέων δεν έβγαζε άχνα.

Πλησίασα κοντά στην... «αρχαία κολώνα». Πάνω στο πεζούλι ήταν κολλημένη μια σιδερένια πλάκα. Πάνω στην πλάκα υπήρχε μια καλαίσθητη ανάγλυφη επιγραφή:

«Γεωγραφική Υπηρεσία Στρατού —1951».

—Ρε Περικλή!..., λέω του Περικλή.

Με κοίταξε απορημένος.

—Τι; μου κάνει.

—«Γεωγραφική Υπηρεσία Στρατού»;;;!!!

Ο Περικλής έξυσε το κεφάλι του αμήχανα.

—Αυτό γράφει;

—Αυτό. Και μια ημερομηνία: 1951.

—Ε, δεν είναι αυτό αρχαίο; απόρησε ο άνθρωπος.

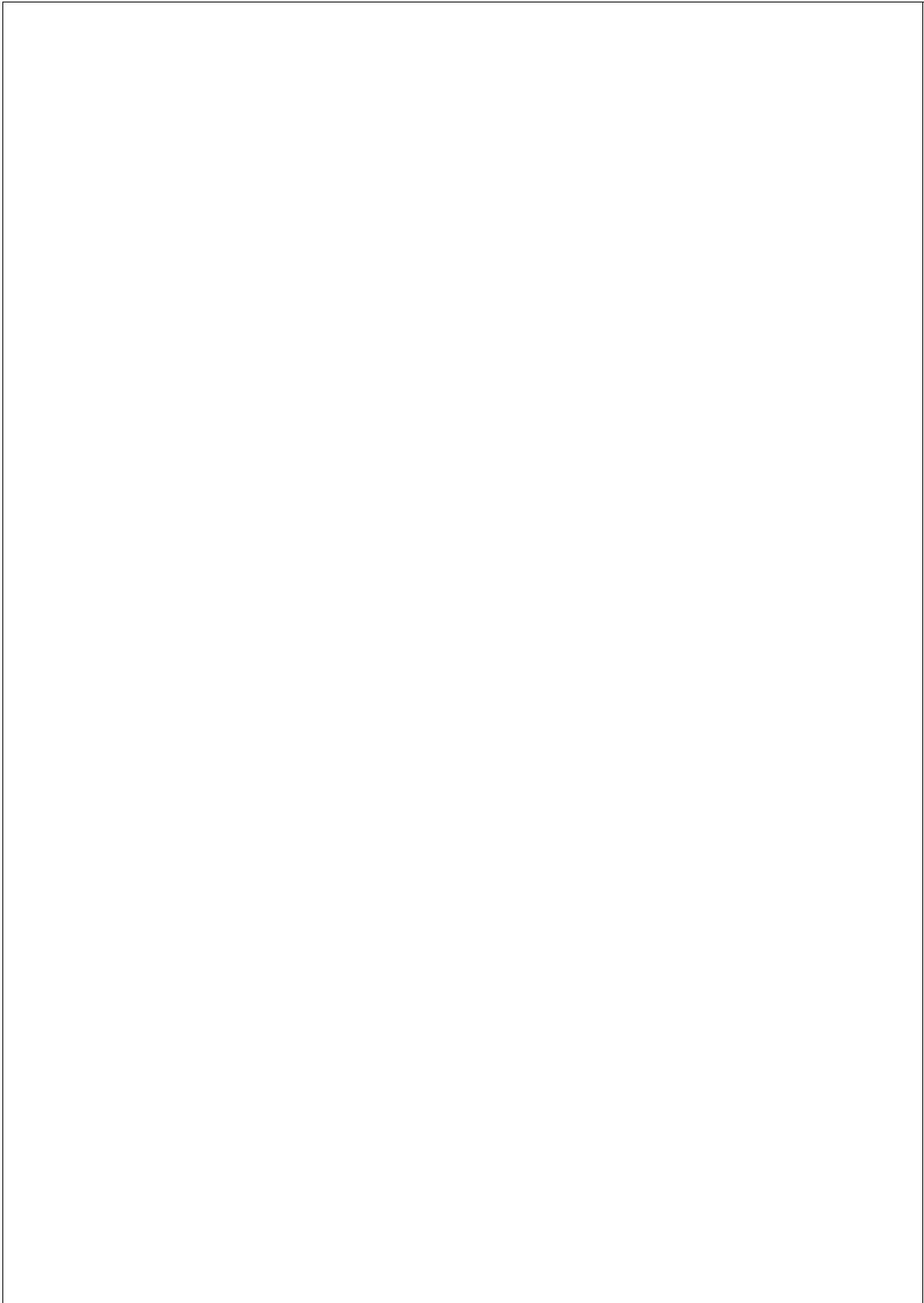
* * *

Ήταν ένα χτύπημα αυτό, για την επιστήμη κυρίως, αλλά και για τα μέλη της εξερευνητικής αποστολής στο Νησί του Αιόλου, πλην του Λέοντος, ο οποίος ενθουσιασμένος που βρήκε μια «αρχαία κολώνα» στη μέση του πουθενά την τίμησε δεόντως με τον τρόπο που έχουν οι σκύλοι να δείχνουν την εκτίμησή τους στα δέντρα και στους σύλους.

* * *

Με τη μαντάμ Ρουσσώ αλληλογραφούσαμε τακτικά, έκτοτε. Και τα γράμματά της πάντα ξεκινούσαν: «*Mon cher Ulysse, ma chère Circé...*». Όταν κάποτε σταμάτησαν να έρχονται καταλάβαμε πως η συμπαθής Βελγίδα Οδυσσειολόγος είχε πια περάσει απέναντι, εκεί που θα συναντούσε πιθανότατα τον αληθινό Οδυσσέα και όλους τους ήρωες που έλαβαν κάποτε μέρος στον πόλεμο της Τροίας και στο ταξίδι της επιστροφής στην Ιθάκη.

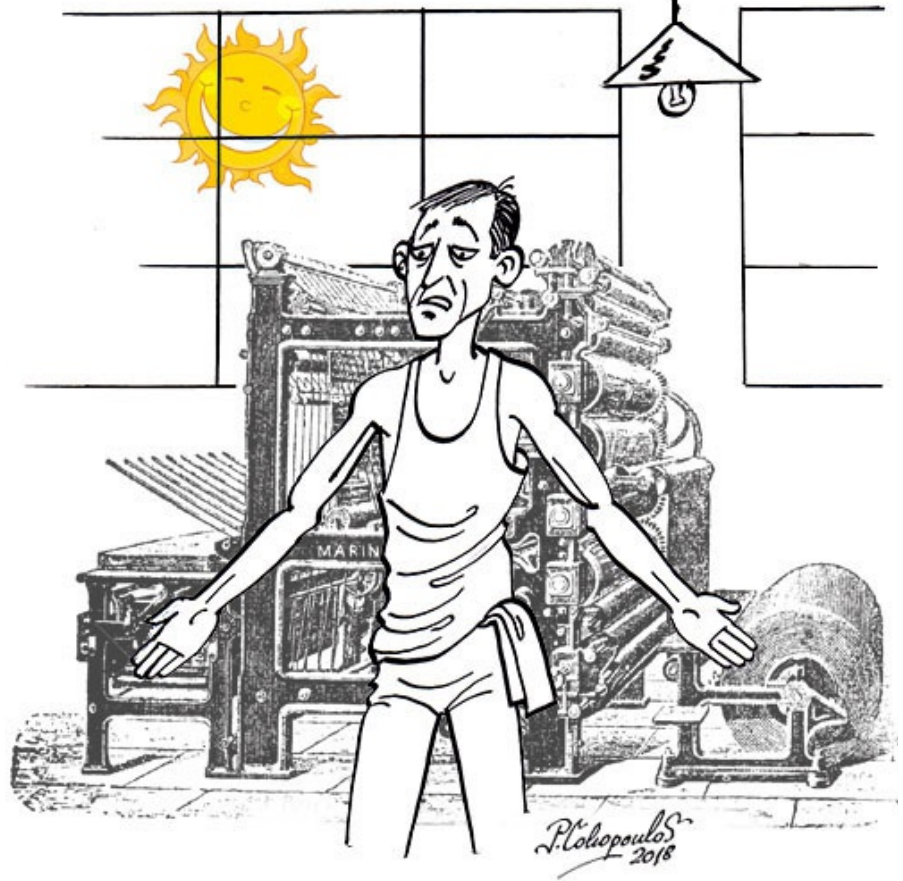

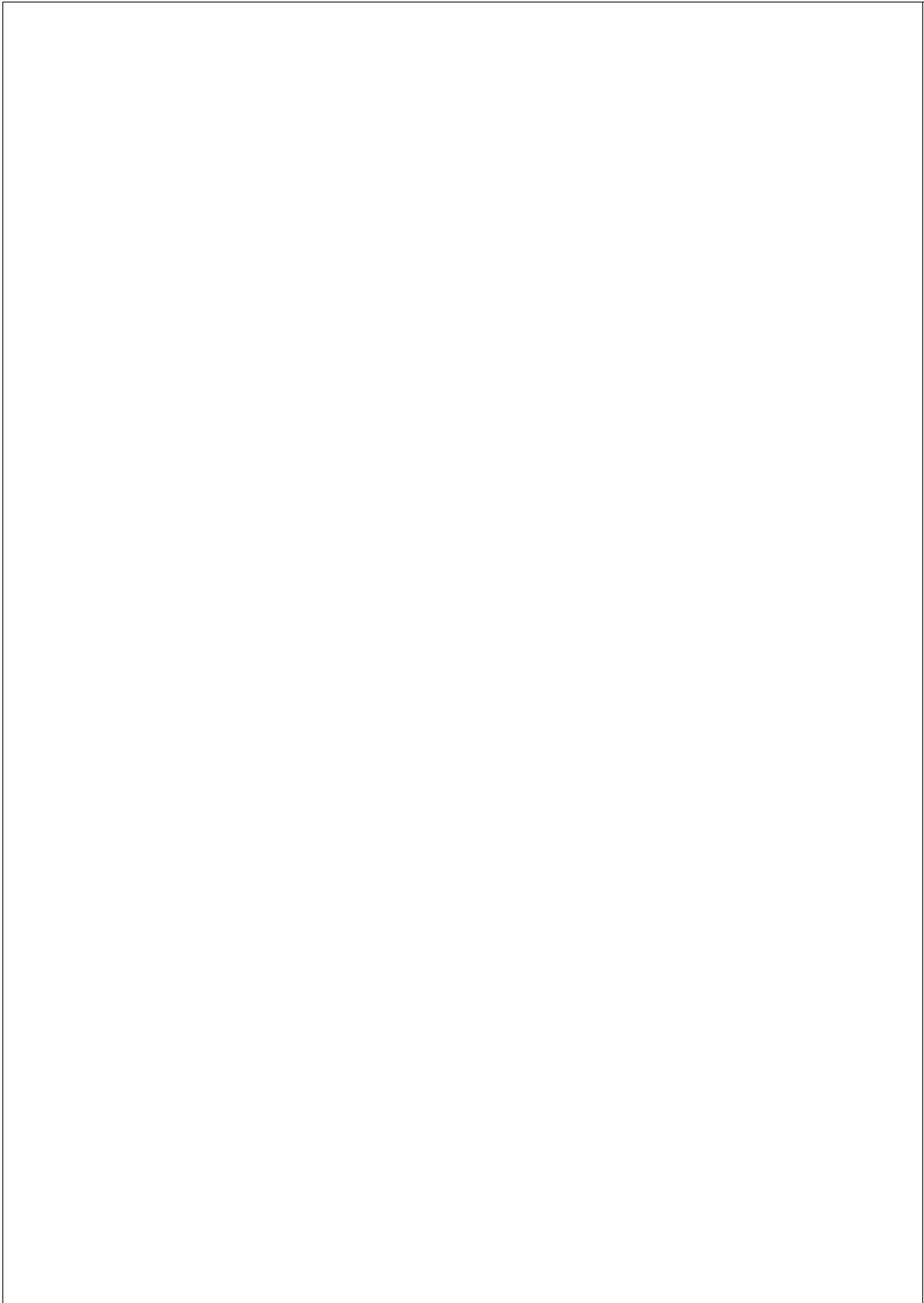

Brink ABCDE abc	Risky ABCDE abc	Light A
Bung ABCDE abc	Flint ABCDE abc	Monne
Calm ABCDE abc	Flutter ABCDE abc	Morose
Cassid ABCDE abc	Foolish ABCDE abc	Mary
Cheerily ABCDE abc	Foolish ABCDE abc	Magic
Chalk ABCDE abc	Guilt ABCDE abc	Mark
Chaplin ABCDE abc	Grumpy ABCDE abc	Mead
Cheer ABCDE abc	Grumpy ABCDE abc	Mead
Comic Sans ABCDE abc	GOOFY ABCDE abc	NIGHT
Classical ABCDE abc	Grilled Ch ABCDE abc	Wink
Cooper ABCDE abc	Hearty ABCDE abc	Wink
Cartoon ABCDE abc	Hank ABCDE abc	Wink
Chilly ABCDE abc	Happier ABCDE abc	Wink
Dabble ABCDE abc	Happy ABCDE abc	Wink
Daphne ABCDE abc	Happy ABCDE abc	Wink
Dragon ABCDE abc	Happy ABCDE abc	Wink

Ο Τυπογράφος-Φάντασμα

Αν μιλάμε για ηρωικές εποχές οφείλουμε να θυμηθούμε τότε που πεντέξι φίλοι, με διαφορετική αλλά συμβατή ματιά, για τα συμβαίνοντα στην τραγελαφική ετούτη χώρα και τις περιχαρακωμένες σε μια υποκριτική ηθική παρωχημένων καιρών επαρχίες της —όπως, ας πούμε, της Κέρκυρας (πάλαι ποτέ κραταιόν του πνεύματος προπύργιον και νυν έλος λιμνάζον στο δήθεν και στο τάχαμου)— αποφασίσαμε αυτά που λέγαμε συναμετάξυ μας και καγχάζαμε, εικονοκλαστικώς και αδιαντρόπως, να τα βγάλουμε και παραέξω υπό μορφή μηνιαίου περιοδικού —κι ότι ήθελε προκύψει.

Ο Πάνος, που δεν βρίσκεται πια μαζί μας, ο Σπύρος, ο Νίκος, η Μάρα κι ο υποφαινόμενος —που μου ανατέθηκε η αποστολή του σπησίματος γραφιστικώς πως, του παράτολμου αυτού εγχειρήματος— ήμασταν ο κεντρικός πυρήνας και οι τακτικοί κωπηλάτες της γαλέρας. Βρήκαμε τον τίτλο, εν αγαστή ομοφωνία: «ΜΕΙΟΝ, περιοδικό ευγενών αισθημάτων», κι ανασκουμπωθήκαμε.

Underground θα μπορούσε να το χαρακτηρίσει κα-

νείς, τόσο ως προς την εμφάνιση όσο κι ως προς το περιεχόμενο. Σε μια αποκοιμισμένη πάνω στις ξεραμένες δάφνες του ενδόξου παρελθόντος επαρχία, όπου η σοβαροφάνεια και η μουχλιασμένη αντίληψη περί «πνεύματος και ηθικής» (για να θυμηθούμε τον τεράστιο Αυλώνιτη), ήταν η τρέχουσα —και πρέπει— κατάσταση, ήρθαμε εμείς, τα τσογλάνια, από το πουθενά, ν' αναποδογυρίσουμε τα ιερά και τα όσια και κογιονάρωντας απροκάλυπτα να προσπαθήσουμε να δείξουμε το οφθαλμοφανές: ότι ο βασιλιάς ήταν τελείως ξεβράκωτος.

Η ντόπια «διανόηση» φρικίασε βεβαίως με την επιμονή μας να παρουσιάζουμε τα πράγματα όπως ακριβώς είχαν —στα όρια δηλαδή κι εκείθεν του γελοίου— και σε κάθε ευκαιρία που της δινόταν επιχειρούσε να μας βάλει τρικλοποδιές, αλλά κρυφίως (γιατί όλα εδώ γίνονται κρυφίως) έτρεχε να προμηθευτεί το κάθε κατάπτυστο βεβαίως τεύχος μας, μόλις κυκλοφορούσε, για να δει αν κάποιο από τα μέλη της αναφέρεται ή υπονοείται στις βδελυρές σελίδες του. Καθόσον, όλοι γνωρίζουμε πως δεν έχει σημασία τι λένε για σένα τα έντυπα, αρκεί να συλλαβίζουν το όνομά σου σωστά.

Εμείς γελάγαμε φυσικά όξω καρδιά μ' αυτά τα καμώματα και περνάγαμε καλά, αφού ούτε δάφνες ακαδημαϊκές διεκδικούσαμε, ούτε θέση στο πνευματικό (λέμε τώρα...) γίγνεσθαι της εντοπίας ραστώνης επιδιώκαμε, οπότε δώθε πάνε οι άλλοι και καλά να είναι οι άνθρωποι, να μας δίνουν υλικό κι αφορμές για γέλιο. Ένα πρόβλημα που θα μπορούσε να προκύψει, το οικονομικό, λύθηκε ως δια μαγείας, αφού —τελείως ανέλ-

πιστα και με μηδέν προώθηση— οι πωλήσεις του περιοδικού κάλυπταν μια χαρά τα έξοδά του. Οπότε, μην έχοντας ανάγκη κανέναν και μη σκοτιζόμενοι για επιχορηγήσεις και πατρονίες, αλωνίζαμε απερίσπαστοι και χωρίς καν σκέψη για το αύριο. Αύριο δεν υπήρχε, μόνο σήμερα.

Δηλαδή... όχι ακριβώς...

Αύριο υπήρχε και μας στοίχειωνε, όχι όμως σε ότι αφορούσε την επιβίωση της εκδοτικής μας προσπάθειας ή της υστεροφημίας μας. Υπήρχε στο πρόσωπο του ανθρώπου που είχε επιφορτισθεί με την λεπτή αποστολή της εκτύπωσης των «ευγενών αισθημάτων». Του περίφημου Τυπογράφου-Φάντασμα!

Ο οποίος, για κακή μας τύχη, τύχχανε ένθερμος οπαδός του Αύριο.

Ο Σπύρος ήταν φίλος μας. Είχαμε γνωριστεί χάρη σε κάτι άλλες δουλειές γραφίστικες, με τις οποίες καταπιανόμασταν ο Νίκος κι εγώ, κι όταν ήρθε η ώρα ν' αποφασίσουμε πού θα γινόταν η εκτύπωση του μεγαλειώδους μας εγχειρήματος το μυαλό μας πήγε εντελώς φυσιολογικά κι αβίαστα σε κείνον. Κι όχι μόνο επειδή ήταν φίλος.

Την εποχή εκείνη στην Κέρκυρα υπήρχαν αρκετοί τυπογράφοι. Άλλοι του ποδαριού, άλλοι της αρπαχτής κι άλλοι περιστασιακοί. Οι καλοί σπάνιζαν απελπιστικά. Οι καλοί που διέθεταν εξοπλισμό για να τυπώσουν όφσεται σπάνιζαν ακόμα περισσότερο. Ο Σπύρος ήταν ο σπανιότερος απ' όλους.

Κυριολεκτικά!

Τον πιάσαμε λοιπόν τον Σπύρο και του εξηγήσαμε τι θέλαμε να κάνουμε. Βρήκαμε διαστάσεις, βρήκαμε σελίδες... τόσα δεκαεξασέλιδα συμφέρει... βρήκαμε ποιότητα χαρτιού, το εξώφυλλο σε μπρίστολ και διχρωμία... δέσιμο με καρφίτσα... Κάθισε κάτω ο επιστήμων κι έκανε τα λογιστικά.

Τόσο το χαρτί... τόσο το μελάνι... τόσο τα φίλμ... τόσο οι τσίγκοι... το κόψιμο... το καρφίτσωμα... η εργασία... σύνολον... τόσα.

—Δεν πάμε να βγάλουμε το Paris Match, ορέ Σπύρο.

—Παναπεί;

—Πολλά.

—Γιατί πολλά, ορέ; Να... δεξ κι εσύ.

—Από πού μπορούμε να κόψουμε;

—Να βάλουμε πιο σκάρτο χαρτί. Ποιος θα το καταλάβει;

—Τι άλλο;

—Τα άλλα είναι σάνταρ.

—Αν σου το φέρνουμε μονταρισμένο; Έτοιμο να βγάλεις τσίγκους;

—Με τα φίλμ έτοιμα, δικά σας;

—Ναι, για.

Ξανάπιασε το μολύβι ο Σπύρος... Τόσο το χαρτί, το

σκάρτο (που δεν θα το καταλάβει κανείς)... τόσο οι τσί-
γκοι...

—Τόσα.

—Πάλι πολλά.

—Τόσα είναι, ορέ... Στο τσίμα-τσίμα.

—Τα εργατικά...

—Ε, τι;

—Βγάλτα.

Διέρρηξε τα ιμάτιά του ο Σπύρος.

—Ορέ είσαι καλά; Τζάμπα θα δουλεύω;

—Τα 'χεις βγάλει ήδη από το χαρτί και τους τσίγους,
ορέ Σπύρο. Σε τα μας;

—Να σου δείξω τιμολόγια...

—Να σου φτιάξω κι εγώ τιμολόγια να λένε ότι θες.
Ιστορίες για αγρίους.

—Να δουλεύω τζάμπα δηλαδή.

—Με την κονόμα από τα άλλα.

Ξανακάθισε ο Σπύρος με το μολύβι. Μείον τα εργα-
τικά... Τόσα.

—Καλά είναι.

—Οπόταν προχωράμε...

—Ακάθεκτοι.

Καθίσαμε κι αρχίσαμε να κεντάμε —εκ των
ενόντων. Γιατί αφενός κανείς μας δεν είχε μοντάρει

ποτέ περιοδικό κι αφετέρου επειδή δεν υπήρχαν τα μέσα. Μιλάμε εδώ για την εποχή πριν ο Alan Sugar καταστήσει τον κομπιούτρα προσιπό σε όλους με τον θρυλικό Amstrad PC1512.

Τα κείμενα τα χτυπούσαμε σε γραφομηχανή χειρός (αργότερα οικονομήσαμε μια ηλεκτρική —μεγαλεία!) σε ριζόχαρτο, απ' αυτό που χρησιμοποιούν οι μηχανικοί για τα σχέδια. Οι φωτογραφίες ξαναφωτογραφίζονταν κι εμφανίζονταν σε φιλμ (είχα την τεχνογνωσία και τον εξοπλισμό), τα σκίτσα γίνονταν σε ριζόχαρτο κι αυτά με σινική μελάνη κι όλο αυτό μονταριζόταν σε οχτασέλιδα, με σελοτέϊπ και πήγαινε στον Σπύρο για τους τσίγκους.

Επιθεωρούσε το υλικό ο Σπύρος.

—Αυτή εδώ η σελίδα είναι ανάποδα, έλεγε αυστηρά.

Φτου! Άντε να βγάλουμε τα σελοτέϊπ, να την ξαναμοντάρουμε στα ίσια.

—Εδώ τα γράμματα είναι ακνά.

—Θα σώθηκε το μελάνι στην ταινία της γραφομηχανής.

—Δεν θα βγουν.

Άντε να τρέχουμε στον Τρικαλιώτη για φωτοτυπίες, να τα σκουρήνουμε.

—Σ' αυτό τον τίτλο τα λειτρασέτ τρίφτηκαν.

—Να τ' αλλάξουμε.

—Το ράστερ στο εξώφυλλο θα μπουκώσει.

—Γιατί, ορέ Σπύρο;

—Είναι ψιλό, οι κουκίδες μπουκώνουν.

—Να βάλουμε πιο χοντρό.

Καμιά φορά η επιθεώρηση μας έδινε το πράσινο φως.

—Εντάξει, τυπώνουμε.

—Πότε;

Ο Σπύρος έπεφτε σε περισυλλογή.

—Έχω να βγάλω κάτι δουλειές επείγουσες... Δυο-τρεις μέρες... τις ξεπετάω... Μετά... Δευτέρα πρωί-πρωί, πρώτα ο θεός, τυπώνουμε.

—Σίγουρα;

—Μα τι λέμε τώρα; Παιδιά είμαστε; Δευτέρα πρωί-πρωί.

—Πρωί-πρωί θα 'μαστε εδώ ατέντοι.

—Θα φτιάξω και καφέ και θα σας περιμένω.

Δευτέρα πρωί-πρωί στο Κανόνι, όπου το λιθογραφείο, για τύπωμα —και καφέ.

Κατάκλειστο!

—Τι γίνηκε, ρε;

—Δεν θα ξύπνησε.

—Να περιμένουμε.

Περιμέναμε... και περιμέναμε... και περιμέναμε... και πήγαινε μεσημέρι και Σπύρος πουθενά.

—Κάπου θα ‘μπλεξε.

Άρχιζαν τα τηλεφωνήματα (μιλάμε, σας θυμίζω, για την προ των κινητών εποχή). Στο μαγαζί νέκρα. Στο σπίτι του πιο νέκρα ακόμα. Ο Σπύρος άφαντος από παντού. Άνοιξε η γη και τον κατάπιε!

—Άσε... Αύριο ξαναπάμε.

Αύριο ξαναπηγαίναμε. Η πόρτα θεόκλειστη και με χοντρό λουκέτο. Σπύρος... ε, καλά... πουθενά. Άντε πάλι με το τηλέφωνο... τουτ... τουτ... τουτ... Τίποτα. Τζίφος!

—Να περιμένουμε. Δεν μπορεί... θα φανεί.

Και περιμέναμε.

Τετάρτη... Πέμπτη... Παρασκευή...

Σάββατο πρωί πάλι στο Κανόνι. Η πόρτα... αλληλούια!... ανοιχτή! Ο Σπύρος σε οργασμό εργασίας, με το φανελάκι! Τύπωνε πυρετωδώς διαφημιστικά φυλλάδια για ένα ξενοδοχείο στη Δασιά.

—Ορέ Σπύρο!...

—Βρεεεε... καλώς τα παιδιά! Κι ότι θα σας έπαιρνα τηλέφωνο.

—Τι γίνηκε, ορέ Σπύρο; Δευτέρα δεν είπαμε;

—Ναι, μωρέ... δικιο έχεις... Αλλά να... έπαθα ζημιά στη μηχανή... Έιρεχα γι’ ανταλλακτικά... πού να σου τα λέω... απατεώνες! Όλο «εντάξει» και αποτέλεσμα μηδέν... Σήμερα μου τα ‘στειλαν... Να σου δείξω τη φορτωτική αν δεν με πιστεύεις.

—Και τυπώνεις άλλων...

—Αφού έμεινε πίσω η δουλειά, ορέ. Τι να κάνω, να τους γελάσω τους ανθρώπους;... Κι επείγονται.

—Κι εμείς, ορέ Σπύρο, δεν επειγόμαστε;

—Δίκιο. Αλλά εσείς δεν έχετε ξενοδοχείο να χάνετε πελάτες. Να... μόλις τα ξεπετάξω και κάτι άλλα ψιλά θα βάνουμε μπροστά.

—Πότε, ορέ Σπύρο;

Έπεφτε σε περισυλλογή ο Σπύρος.

—Θα σου 'λεγα Δευτέρα... Αλλά για σιγουριά πες Τρίτη καλύτερα. Τρίτη πρωί-πρωί τυπώνουμε.

—Πρωί-πρωί.

—Ανυπερθέτως.

—Σίγουρα;

—Ε, τι... παιδιά είμαστε; Άμα λέμε μια κουβέντα... Στην πόρτα μας σταμάταγε.

—Για πιο σιγουριά ακόμα... μην τύχει και γίνει καμιά στραβή... άνθρωποι είμαστε... πριν ανεβείτε κάντε ένα τηλέφωνο.

Τρίτη πρωί-πρωί τηλέφωνο. Το γνωστό τουτ... τουτ... τουτ. Τώρα;

—Έγινε η στραβή που μας είπε, σχολίαζε γελώντας ο Νίκος.

—Μήπως είναι εκεί και δεν απαντάει;

—Και να τρέχουμε πάλι στο Κανόνι;

—Άσε... Αύριο.

Αύριο το ίδιο σκηνικό.

Πέμπτη βράδυ τον πετυχαίνουμε σπίτι του.

—Ορέ Σπύρο!...

—Να, τώρα μόλις θα σας έπαιρνα. Έτυχε κάτι έκτακτο, μωρέ, κι έπρεπε να το βγάλω.

—Και το τηλέφωνο;

—Α, δεν απαντούσα, γιατί μ' έψαχνε ένας που τον άργησα λίγο και...

—Πότε θα τυπώσουμε, ορέ Σπύρο;

—Αύριο εξάπαντος.

—Εξάπαντος;

—Ε, άμα λέμε μια κουβέντα...

Αυτό να μου πεις. Τι, παιδιά είμαστε;

Εννοείται ότι το «αύριο» του Σπύρου δεν ήταν ποτέ αύριο. Πάντως κάποια στιγμή έβαζε το χέρι του ο Άγιος, γινόταν το θαύμα και τυπώναμε.

Κι αμέσως άρχιζε μια φρενήρης κούρσα να στήσουμε το επόμενο τεύχος, τώρα που είχαμε τον Τυπογράφο-Φάντασμα ζεστό, πριν εξαφανιστεί ξανά και τον ψάχνουμε.

Δώδεκα τεύχη πήγαν έτσι. Να τυπώνουμε «αύριο» και το αύριο το ρημάδι να λαστιχάρει σαν τον Τιραμόλα. Στο δέκατο τρίτο ο Σπύρος έδωσε ρέστα!

—Πότε λες να τυπώσουμε, Σπύρο;

Το σκεφτόταν ο Σπύρος.

—Δευτέρα έχω κάτι φυλλάδια της Νομαρχίας... Τρίτη περιμένω τον μηχανικό από την Αθήνα να ρεγουλάρει τη μηχανή... Μην πούμε Τετάρτη και βγούμε από λόγο... Να πούμε Πέμπτη πρωί-πρωί εξάπαντος.

—Εξάπαντος.

—Άμα λέμε...

—Να τηλεφωνήσουμε πρώτα;

—Μπα... ελάτε κατευθείαν μωρέ.

Φυσικά την Πέμπτη το μαγαζί ήταν κλειστό. Τηλέφωνο... το γνωστό τουτ... τουτ... τουτ... Παρασκευή... Σάββατο... Άντε, από Δευτέρα πάλι...

Ο Τυπογράφος-Φάντασμα είχε γίνει φάντασμα.

Καθίσαμε κάτω κι αρχίσαμε να το σκεφτόμαστε σοβαρά.

—Δεν γίνεται δουλειά έτσι.

—Να πάμε στον Στέφανο;

—Θα μπορέσει να τα βγάλει πέρα;

—Και τι να κάνουμε;

Ο Νίκος είχε τη φαινή ιδέα. Μόλις είχαμε πάρει ένα φωτοτυπικό, εξαιρετικό, για τις γραφίστικες δουλειές μας που δεχόταν κι έγχρωμο γραφίτη, μπλε και κόκκινο. Οι φωτοτυπίες που έβγαζε ήταν τζάμι.

—Δεν το βγάζουμε στο φωτοτυπικό;

Κοιταχθήκαμε.

—Γίνεται;

—Γιατί να μη γίνεται; Θα βγει κατά τι μικρότερο, αλλά σκεφτείτε... Γλυτώνουμε τα φίλμ, το μοντάζ και πάνω απ' όλα τον... Σπύρο!

—Συμφέρει όμως;

Καθίσαμε να κάνουμε λογαριασμούς. Τόσο το χαρτί... τόσο ο γραφίτης... συρραπτικό για το καρφίψωμα είχαμε... Έβγαине σχεδόν στη μισή τιμή απ' ότι στο τυπογραφείο.

—Το κάνουμε.

Και κει πάνω εμφανίζεται ο Σπύρος!

Χαμογελαστός και εύχαρης, σαν να μην συνέβη τίποτα.

—Πού 'σαι, ρε παιδί; αναφωνεί. Έφαγα τον τόπο να σας βρω. Εξαφανιστήκατε!

—Ορέ Σπύρο!...

—Ξέρω... ξέρω..., λέει μισοκακόμοιρα. Απλά... να μωρέ... θα έκανε έλεγχο η Εφορία κι όπως δεν είχα τα βιβλία ενημερωμένα...

—Κι ένα τηλέφωνο, ορέ Σπύρο;...

—Είδες; Μέσα στην αναμπουμπούλα δεν το σκέφτηκα. Άντε, πότε τυπώνουμε;

—Δεν τυπώνουμε.

Μας κοίταξε απορημένος.

—Τι, το σκολάσατε;

—Όχι, θα τυπώσουμε αλλού.
Ο Σπύρος χλώμιασε. Τέτοια προδοσία πια!... Κι εν ψυχρώ!...

—Πού, αν επιτρέπεται; ρωτάει με μισή φωνή.
—Εδώ.
Κοιπάει γύρω σασισμένος.
—Πού εδώ;
—Στο φωτοτυπικό.
—Στο... φωτοτυπικό!!!...
—Αμέ.
—Πλάκα μου κάνετε.
—Καλά, περίμενε και θα δεις.
Συνοφρυώθηκε.
—Και το χαρτί που παράγγειλα;
—Θα το χρησιμοποιήσεις αλλού.
—Δεν θα τυπώσουμε δηλαδή;
—Εμείς θα τυπώσουμε. Αύριο. Κι αυτή τη φορά θα είναι αύριο δικό μας, όχι από κείνα τα δικά σου.
—Ρε παιδιά...
—Ρε Σπύρο...
Σχεδόν ήταν έτοιμος να κλάψει.
—Να φτιάξω καφέ; ρωτάω.
—Φτιάξε. Να πάνε κάτω τα φαρμάκια... Να, μα την Παναγία... στεναχωρέθηκα.

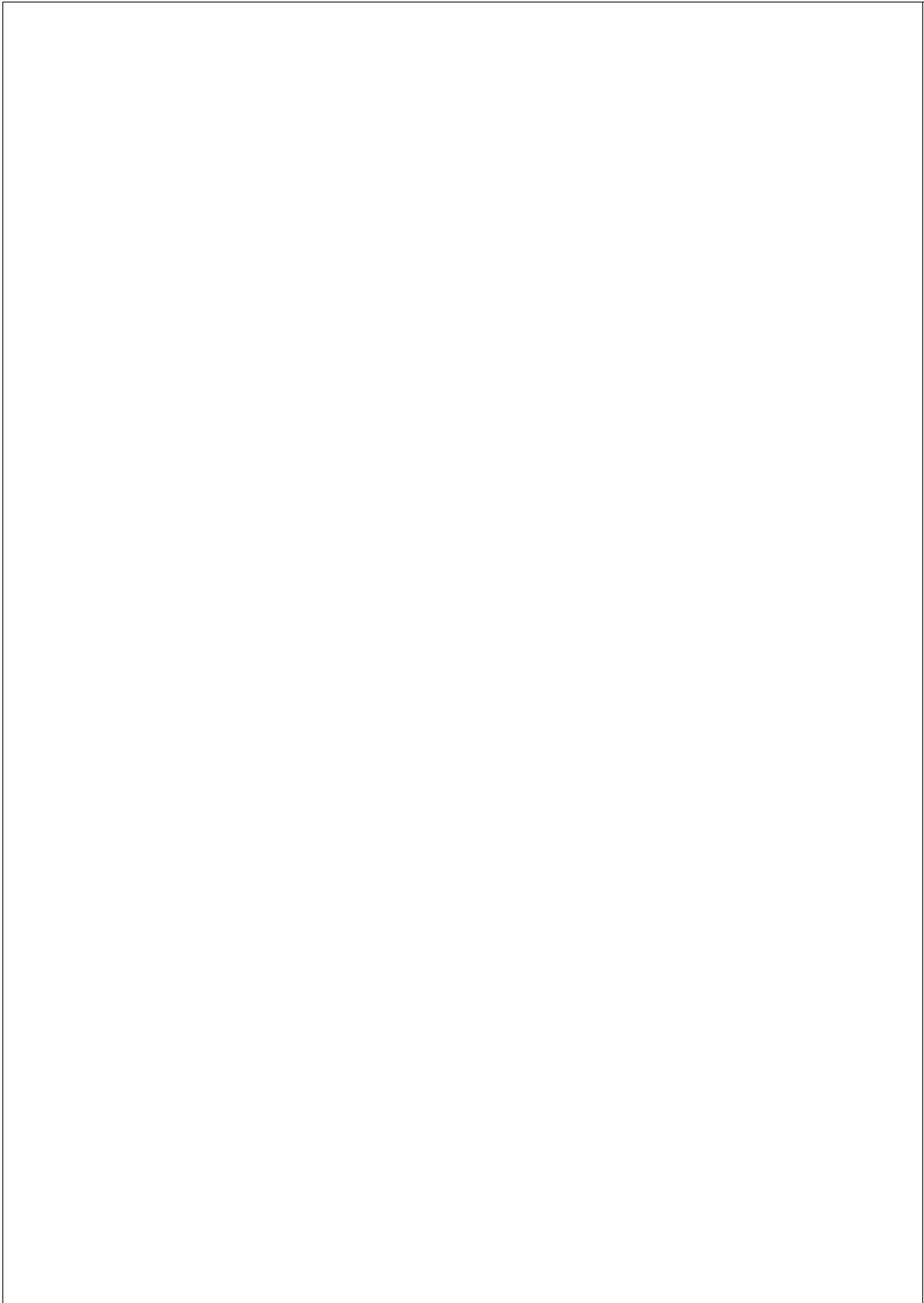
—Δεν πειράζει. Παραμένουμε φίλοι.
—Ναι μωρέ... Σιγά...
Ήπια μια γουλιά καφέ —περίφροντις.
—Και... οι άλλες δουλειές; μας ρωτάει δειλά-δειλά.
—Αυτές κανονικά. Έχουμε μια αφίσα...
Το πρόσωπό του φωτίστηκε.
—Για να δω...
Του τη δείξαμε.
—Ωραία, επικροτεί. Για πότε;
—Εσύ θα μας πεις.
Το σκέφτηκε.
—Αύριο, λέει αποφασιστικά. Τα παρατάω όλα και
πάνω το δικό σας.
—Ορέ Σπύρο!...
—Είπαμε. Αύριο. Άμα λέμε... τι, παιδιά είμαστε;

Ο Μαύρος Αλβανός

Τον χειμώνα σ' αυτή τη χώρα όλα τα νησιά γίνονται «άγονες γραμμές». Για να δουν πλοίο πρέπει να κάνουν τάμα στον ντόπιο προστάτη τους άγιο και αν... Αν συμβεί κάτι, κούφια η ώρα που τ' ακούει, τρέχουν και δεν φτάνουν. «Ο ηρωικός καπετάνιος, αφηφώντας τη σφοδρή θαλασσοταραχή και τις αντίξοες καιρικές συνθήκες, μετέφερε ασθενή σε κρίσιμη κατάσταση στο νοσοκομείου του... της... των...». Κι ας πούμε ότι το καταλαβαίνεις (που δεν το καταλαβαίνεις) για κάτι Φούρνους, κάτι Άη Σιράτηδες, κάτι Γαϊδουρονήσια... αλλά για την... Ύδρα;!!! Τον άλλοτε Σαββατοκύριακο προορισμό —όλες τις εποχές— του κοσμικού ανφάν-γκατέ των Αθηνών, κι όχι μόνο; Μια φτυσιά δρόμο από τον Περαία; Προβληματική η πρόσβαση στην Ύδρα;!!! Έλεος!

Πλην έλεος δεν υπάρχει στην καθ' ημάς Ανατολή, που διακαώς επιθυμεί να λογίζεται Δύση, και σ' όποιον αρέσει. Ναι, ρε σεις... αν ζοριζόσαστε, tough luck, που λένε και οι πάλαι ποτέ ευρωπαϊκοί Εγγλέζοι συνεταιίροι μας, παγαίνετε να μείνετε στις Βερσαλίες. Α, μα πια, με

τη γκρίνια των κολήγων! Με τίποτα δεν ικανοποιούνται!
Αχαριστία!

Το έργο ξεκίνησε να γυρίζεται από παλιά —εκεί, τη δεκαετία του 80— κι όπως όλα τα φιλόδοξα έργα έδειχνε πως θα τίνανε το box office στον αέρα. Flying Dolphins! Παναπεί, Ιπτάμενα Δελφίνια. Δηλαδή κλειστά, ταχύπλοα κονσερβοκούτια που έκαναν τη διαδρομή Περαίας-Υδρα γύρω στη μιάμιση ώρα, όταν το αρχαίο σαπιοκάραβο της γραμμής ήθελε τρεις ώρες και βάλε. Γενικός ενθουσιασμός λοιπόν και οι ντόπιοι έκαναν τον σταυρό τους. Δόξα σοι ο θεός! Μπήκαμε κι εμείς στον εικοστό αιώνα, επιτέλους! Τεχνολογία! Ταχύτητα! Ασφάλεια! Πετάγεσαι το πρωί στον Περαία να κάμεις τις δουλειές σου και το βράδυ είσαι πάλι πίσω, στο σπιτάκι σου! Ούτε λεωφορείο του ΚΤΕΛ να ήτουνε! Αλληλούια!

Βέβαια το εισιτήριο ήτουνε κομμάτι τσιμπημένο, πλην αυτά έχει η πρόοδος, δεν γένεται να τα έχουμε όλα δικά μας. Και στο κάτω-κάτω πλερώνω κι εξυπερετούμαι. Flying Dolphin και ξερό ψωμί.

Κάποια στιγμή λοιπόν, αναπόφευκτα, το μεγάλο πλοίο της γραμμής, που τώρα πηγαινοερχόταν άδειο, βρήκε το δρομολόγιο ασύμφορο. Μιλάμε για την εποχή που το εισιτήριο στο παπόρο κόστιζε 5 ευρώ έναντι 16 των Dolphins. Οπότε πάει καλιά του το «πλοίο της γραμμής» και μείναμε με τα μοντέρνα, τα ταχύπλοα, τα έτσι, τα τσίφτικα και τα κιμπάρικα. Τα οποία κατέφθαναν γεμάτα και φεύγαν γεμάτα πολλές φορές μέσα στη μέρα. Δεν είχες παρά να επιλέξεις δρομολόγιο. Κατά τη διάρκεια της τουριστικής περιόδου εννοείται. Γιατί μετά...

Μετά, όταν έπεφτε η επιβατική κίνηση... ένα μυστήριο πράμα!... έβάζε ο Ποσειδώνας μποφόρια! Φύσους φοβερούς και τρομερούς! Θεομηνίες! Ναι, ρε κουμπάρε, αλλά στα χαρτιά, καθόσον η θάλασσα είναι λάδι. Εδώ μπορεί, σου έλεγαν ξερά, όμως για δεσ (που δεν μπορείς) τι γίνεται παραέξω. Κύματα βουνά στα Τσελεβίνια.⁵ Οπότε... Απαγορευτικό! Μα... Δεν έχει «μα». Η ασφάλεια των επιβατών προέχει.

Τώρα πάλι, το Σαββατοκύριακο που τσίμπαγε προς τα πάνω η κίνηση, ένα άλλο μυστήριο πράμα! Απόλυτη νηνεμία! Τα μποφόρια πήγαιναν για τούφες. Λες κι ο Ποσειδώνας είχε υπογράψει σύμβαση με τους Δελφινάδες κι έπαιρνε ποσοστά! Και βέβαια, καθόσον μονοπώλιο, το εισιτήριο έφτασε στον θεό —τον συνεταιίρο. Δεκαοχτώ... είκοσι... εικοσιπέντε... εικοσιοχτώ... Πάγαινε-έλα δηλαδή όσο για να πας στη Ρώμη (αεροπορικώς). Να θέλει η γριούλα των 210 ευρώ αγροτικής σύνταξης να πάει Περαία για εξετάσεις και να σκέφτεται ότι μια βδομάδα θα βγει με σκέτη μανέστρα —που είναι ένα κι ένα για την υγεία, το λέει κι η εκκλησία.

Το οποίον; Μεγαλείον, που θα 'λεγε κι ο συχωρεμένος ο Τσιφόρος. Έφευγες με το «γαλατάδικο» το πρωί στις 7, να κάνεις ότι είχες να κάνεις στον Περαία, κατέβαινες μετά στις 5 το απόγευμα στο λιμάνι για να επιστρέψεις σπίτι σου και σου 'λεγε η ταμίας στο δελφινόκιόσκι «Απαγορευτικό». Κοίπαγες εσύ τη θάλασσα που δεν κουνιόταν άλμπουρο και απορούσες.

---

⁵ Στενό πέρασμα ανάμεσα σε Πόρο και Ύδρα, που συνήθως το πιάνει ο καιρός.

—Μα... είναι μπουνάτσα.

—Εδώ μπορεί, κύριε. Παραέξω όμως γίνεται ο κακός χαμός.

Οπότε έμενες όμηρος, να περιμένεις πότε θα στρώσουν οι αέρηδες και παραέξω. Εκτός κι αν...

—Φιλαράκι, είσαι για ταξί στην Ερμιόνη;

—Πόσο; ρωτούσες τον ταρίφα.

—Ντάξ' μωρέ, θα τα βρούμε. Θα πάρουμε πεντέξι ακόμα και θα μοιραστεί το αγώι.

—Κι από την Ερμιόνη πώς θα περάσω εγώ απέναντι, κολυμπώντας;

—Από την Ερμιόνη; Πηγαινοέρχονται τα ταξιά όλη την ώρα στο Ύδρα Μπητς... Μηδέν πρόβλημα.

Είναι ακριβώς η περίπτωση που μου προέκυψε το αξέχαστο εκείνο απόγευμα.

Απαγορευτικό —με άπνοια— και τα Δελφίνια δεμένα στη σιγουριά του λιμανιού. Αγανακτισμένοι επιβάτες; Καμιά δεκαπενταριά, με μένα. Οπότε να το απαγορευτικό! Τι λέμε τώρα; Θα παίζουμε με τις ανθρώπινες ζωές; Σε περικαλώ.

—Για Ερμιόνη, φιλαράκι; Με σένα συμπληρώνουμε απαρτία και φεύγουμε.

—Οι άλλοι πού πάνε, ενδιαφέρομαι εγώ —καθόσον είχα ακούσει ιστορίες για αγρίους σε ανάλογες περιπτώσεις.

—Ένας Πόρτο-Χέλι και τρεις στις Σπέτσες... 'ντάξ' στο δρόμο μας είναι... περνάνε απέναντι με βάρκα, που λέει ο λόγος.

Ήμουν ο μοναδικός για Ύδρα λοιπόν. Αυτό δεν ήταν καλό.

—Εγώ όμως πάω Ύδρα, του λέω.

—Μηδέν πρόβλημα. Ρίχνουμε ένα τηλέφωνο στον κολλητό μου τον Αντρέα (waterπαξιτζής της Ύδρας) και σ' ένα τεταρτάκι μέσα, που λέει ο λόγος, είσαι σπιτάκι σου.

—Κι άμα έχει θάλασσα και δεν μπορεί να 'ρθει;

—Ποια θάλασσα, ρε φιλαράκι; Βλέπεις εσύ καμιά θάλασσα; Κάλμα είναι. Το απαγορευτικό πέτσινο είναι. Επειδής και δεν έχει κόσμο. Δεν τα ξέρεις τώρα αυτά;

Αμ δεν τα 'ξερα; Όλοι τα ξέραμε. Οπότε έκανα το ολέθριο λάθος.

—Εντάξει, του λέω. Μέσα.

«Μέσα» όμως μια κουβέντα είναι. Καθόσον μέσα ήταν ήδη οι άλλοι, που πρόλαβαν. Δυο λιγνά γερόντια μπροστά, από μισό κάθισμα ο καθένας, και δυο χοντρές κυράτσες πίσω. Οι οποίες είχαν βεβαίως πιάσει τα παράθυρα. «Ενεκα που μας ζαλίζει...». Εγώ έπρεπε να σφηνωθώ στη μέση, με την ψυχή στο στόμα.

—Ευτυχώς που δεν εισάστενε εύσωμος, χωράτεψε η εκ δεξιών (χωρίς να κάνει χώρο).

Που είχε φάει και σκορδαλιά ή κάτι παρόμοιο.

—Ενώ εμείς, ε;..., χωράτεψε η εξ' ευωνύμων (επίσης χωρίς να φιλοτιμηθεί να μαζωχτεί).

—Ζωή να 'χουμε, κουμπάρα. Πάει, πέρασε πια η

μπογιά μας εμάς. Τον γαΐδαρό μας τον δέσαμε. Να φχαριστηθούμε φαγάκι τουλάχιστον.

—Γιατί απ' τ' άλλο... καχαχαχα...

Θα περνούσαμε υπέροχα!

Το έχω παρατηρήσει. Και στο αεροπλάνο δίπλα σε χοντρούς με βάζουν να καθίσω. Πάντα! Μια φορά μου έτυχε φυσιολογικός άνθρωπος κι αυτός έπασχε από κλειστοφοβία. Δεν μπορεί... κάποιο βαρύ κάρμα θα ξεπληρώνω, δεν εξηγείται αλλιώς.

Στο έβγα από τον Πειραιά ο ταξιτζής έριξε στο CD player Καζαντζίδη —προς μεγάλη αγαλλίαση των συνταξιδιωτών μου.

—Μια χαρούλα θα πάμε, προφήτεψε ο ταρίφας. Καλύτερα από το σαρδελοκούτι. Ε;

Βλέπεις εκείνος δεν ήταν σφηνωμένος ανάμεσα σε δυο χοντρές.

Λίγο έξω από την Ελευσίνα η εκ δεξιών συνταξιδιώτισσα ζήτησε κατεπειγόντως σίαση.

—Γιατί καλέ; ρωτάει ο ταξιτζής —τέρας διακριτικότητας.

—Ζαλίστηκα...

—Ζαλίστηκες, μαρή, από τώρα; Και πού να μπορούμε στις στροφές!...

—Παράφαγα...

Σταματήσαμε, πήγε παραπέρα η ζαλισμένη, έβγαλε ότι μπορούσε να βγει και μας ξανάρθε, με το σκόρδο ενισχυμένο από εσάνς εμετίλας.

—Ξαλάφρωσα, μας δήλωσε σκουπίζοντας το στόμα με το μανίκι της. Τζάμπα πήγε τόσο φαΐ! Τα 'βγαλα όλα. Κάτι κομμάτια να, με το συμπάθιο.

Ήταν πραγματικά ένα αλησμόνητο ταξίδι!

Με το που περάσαμε στην Πελοπόννησο η εξ' αριστερών χοντρή ζήτησε κι αυτή σιάση.

—Τι μαρή, zalísthkes κι εσύ; χωράτεψε ο καλόβολος και πλήρης κατανόησης ταξιτζής.

—Όχι, καλέ... Να κατουρήσω θέλω.

Τέτοια ωραία! Μια ωραία ατμόσφαιρα!

Η θάλασσα εντωμεταξύ γυαλί.

—Ποιο απαγορευτικό, μωρέ, τα καθάρματα; σχολίασε ο ταξιτζής. Έτσι γούσταραν και δεν έφυγαν.

—Άμα δεν υπάρχει κράτος..., είπε ο ένας λιγνός.

—Μονοπώλιο σου λέει, ότι θέλει κάνει, συμφώνησε ο άλλος.

—Α, ρε Παπαδόπουλε, πού είσαι! αναφώνησε το πρώτο γερόντιο.

—Μωρέ καλά λες... είχαμε μια σειρά, συμφώνησε ο άλλος.

—Ησυχία, τάξη κι ασφάλεια! Δεν κλείναμε τις πόρτες τότε, επικρότησε ο ταρίφας.

—Ενώ τώρα... Ορίστε το χάλι μας! Μαζώχτηκαν εδώ όλα τα αποβράσματα της κοινωνίας. Από Αλβανίες, Ρωσίες και δεν ξέρω κι εγώ από πού αλλού.

—Αποβράσματα!

—Εσείς, κύριε, τι λέτε; με ρωτάει ευγενικά ο ταξι-
τζής μέσα από τον καθρέφτη.

—Εγώ λέω ότι στον επόμενο Μελιγαλά σας βλέπω
όλους, πρώτους και καλύτερους, μέσα σε καμιά πη-
γάδα, απάντησα.

Έπεσε μια αμήχανη σιγή. Σοβαρά μιλούσα, πλάκα
έκανα;... όσα φέρνει η ώρα δεν τα φέρνει ο χρόνος!
Τόσα βλέπουμε στην τηλεόραση...

—Πλάκα κάναμε, είπε μαγκωμένο το πρώτο γε-
ρόντιο.

—Ναι μωρέ... για να περάσει η ώρα, συναίνεσε το
δεύτερο.

—Αυτά να τα πείτε στο λαϊκό δικαστήριο, τους λέω.
Μην τα λέτε σε μένα που δεν έχω αρμοδιότητα.

Οι χοντρές τραβήχτηκαν, σαν συνεννοημένες, πιο
άκρη. Ξεβολεύτηκαν βέβαια, αλλά κάπως καλύτερα
μπορούσα ν' ανασάνω εγώ.

Ο ταρίφας δυνάμωσε την ένταση στον Στελάρα.

—Τι μας νοιάζει εμάς η πολιτική; είπε συμβιβαστι-
κά. Εμείς άνθρωποι του λαού ειμάρστενε. Ότι μας λένε
κάνουμε. Σε κουβέντα να βρισκόμαστε τώρα;

—Φτωχοί άνθρωποι, συμπλήρωσε ο ένας λιγνός
(γιατί, είπαμε, δεν ξέρεις ποτέ τι κουμάσι μπορεί να εί-
ναι αυτός ο κουκουές που μιλάει για πηγάδες και λαϊκά
δικαστήρια).

—Ναι μωρέ... Μεροδούλι μεροφάϊ, είπε ο άλλος.

—Φτωχοί, φτωχοί! εν χορώ οι χοντρές.

—Κι εγώ τι νομίζετε; Είκοσι ευρά έπιακα απ' την

αρχή της βάρδιας, έκρινε καλό να διευκρινίσει ο ταρίφας (για να το σιγουρέψει κι αυτός).

—Παλιοκατάσταση, είπε ο ένας λιγνός.

—Απελπισία, επικρότησε ο άλλος.

—Πού 'σαι Παπαδόπουλε, ε; γέλασα εγώ.

Αλλά κανείς δεν είχε διάθεση για κουβέντα πια. Είδα τα γερόντια ν' αλληλοσκουντιούνται, ενώ οι χοντρές τραβήχτηκαν κι άλλο στην άκρη.

Φτάσαμε καμιά φορά στο Ύδρα Μπητς. Κατάκλειστο φυσικά.

—Να πάμε τους κυρίους πρώτα και μετά τηλεφώνουμε του Αντρέα, μου λέει ο ταρίφας.

Έτσι κι αλλιώς δεν βιαζόμουν. Ούτε με περίμενε κανείς, ούτε είχα κάτι επείγον να κάνω απέναντι.

Στην επιστροφή ο ταρίφας μου εκμυστηρεύτηκε.

—Κι εγώ, μη νομίζεις... κόκκινος είμαι, είπε σοβαρά. Αλλά πού να κάθεσαι τώρα ν' ανοίγεις κουβέντες με τα γερόντια; Σταματημένα μυαλά. Γι' αυτό δεν πάμε μπροστά σαν λαός. Όσο ψηφίζουν οι γέροι τα ίδια και τα ίδια θα 'χουμε.

—Οπότε... να μην ψηφίζουν λες;

—Αν με ρωτήσεις εμένα θα σου πω μέχρι να πάρουν σύνταξη. Μετά τι δουλειά έχεις ν' αποφασίζεις, κύριε, για το δικό μου το μέλλον; Είσαι ενεργός πολίτης; Δεν είσαι. Χαραμοφάνης είσαι. Εγώ σε πλερώνω.

—Ενώ αυτός που μια ζωή του κρατούσαν από το μισθό, με το έτσι θέλω, δεν πλήρωνε;

—Άλλο αυτό κι άλλο να έχει δικαίωμα ψήφου.

Εμ, ναι, τι να λέμε τώρα; Γι' αυτό έχουμε τα χάλια που έχουμε. Οι συνταξιούχοι μας φέραν εδώ.

Εντωμεταξύ είχαμε επιστρέψει στο Ύδρα Μπιπς κι ο σύντροφος ταρίφας τηλεφώνουσε στον κολλητό του τον Αντρέα, απέναντι.

—Έλα, Αντρίκο;... Ο Λάμπης είμαι, ρε... ο ταξιτζής. Ναι, ρε... Α, ρε, κουφάλα!... Όλοι για την πάρτη σας δουλεύουμε... Πού 'σαι Αντρίκο... έχω εδώ έναν πελάτη, παιδί δικό μας και καλό φίλο, που θέλει να περάσει απέναντι... Τι;... σοβαρά μιλάς;... Φτου, γαμώτο!... και τώρα;... Αύριο;... Καλά, θα σε ξαναπάρω.

Γυρίζει σε μένα μ' ένα ύφος περίλυπο.

—Απαγορευτικό, μου ανακοινώνει. Δεν τους αφήνει, λέει, το Λιμεναρχείο.

—Θα 'ναι φαίνεται και το Λιμεναρχείο στο κόλπο, λέω.

Κούνησε το κεφάλι του με κατανόηση.

—Τι να πω; έχει βάλει λίγο κυματάκι, αλλά σιγά τα μποφόρια!

—Τώρα;

—Να σε πάω στην Ερμιόνη;

Κι έτσι βρέθηκα στην ωραία Ερμιόνη, όπου αποχαιρετιστήκαμε με τον κρυπο-σύντροφο ταξιτζή. Αυτός ότι μπορούσε έκανε. Τώρα... ο θεός.

Και φαίνεται πως ο θεός, τούτον εδώ ειδικά τον

τόπο, μετά το πέρας των θερινών του διακοπών, τον είχε κανονικά φτυσμένο.

Κλειστά τα πάντα. Εκτός από ένα μίζερο μπακάλικο, αυτοαποκαλούμενο «Mini Market» κι ένα καφενείο. Ήμουν πιο κοντά στο πρώτο. Δοκίμασα την τύχη μου εκεί.

Αγόρασα μπισκότα γεμιστά, ένα μπουκάλι νερό και μια μαύρη σοκολάτα. Και... πληροφορίες.

—Ξενοδοχείο;!!! απόρησε η ευγενική κοπέλα στο ταμείο. Τέτοια εποχή;!

—Απαίτηση, ε;

—Εμ!... Ποιος να 'ρθει χειμώνα καιρό εδώ; Δεν βλέπετε; Όλα κλειστά. Αλλά... μήπως λέω ο μπάρμπα-Γιώργης... μήπως... αν τον παρακαλέσουμε...

—Ξενοδόχος;

—Όχι καλέ... μια πανσιόν δουλεύει... Δηλαδή τι πανσιόν... το σπίτι του... Νοικιάζει δωμάτια το καλοκαίρι στους τουρίστες και τα κοινομάει. Μήπως... Να τον πάρω τηλέφωνο να τον ρωτήσω;

—Θα με υποχρεώσετε.

Με υποχρέωσε. Μόλις άκουσε «πελάτης» ο πανσιονατζής έτρεξε με τις πιτζάμες και τις παντούφλες. Να τον εξυπερετήσουμε ξένον άνθρωπο... Τι, στον δρόμο θα τον αφήσουμε να κοιμηθεί; Ντροπή.

Το σπίτι-πανσιόν και αποθήκη (κατά τους χειμερινούς μήνες) βρισκόταν εκεί δίπλα. Και είχε να σοβαντιστεί και να δει μυστρί από την πρωθυπουργία του Πα-

πάγου, τουλάχιστον. Ο μπάρμπα-Γιώργης με οδήγησε στο δωμάτιό μου, απολογούμενος για την όποια ακαταστασία... Ειμάστενε εκτός σαιζόν, οπότε... καταλαβαίνετε.

Καταλάβαινα.

Δωμάτιο τρία επί τρία (και ίσως υπερβάλω). Πάτωμα άβαφτο που είχε μήνες να δει σκούπα και σφουγγαρίστρα, ένα κρεβάτι σιδερένιο παλαιού νοσοκομείου, μια ξεχαρβαλωμένη ντουλάπα και μια καρέκλα πλαστική. The end.

Παλάτι!

—Πόσο θα μείνετε; με ρώτησε ο υποχρεωτικός πανσιονίστας.

—Μέχρι αύριο, του λέω.

—Τριάντα ευρά είναι, μου λέει.

—Τριάντα!!!

—Τι, πολλά σας φαίνονται;

—Σουίτα στο «Χίλτον».

—Είναι επειδή ειμάστενε εκτός εποχής, δικαιολογήθηκε ο καλός άνθρωπος. Άμα έρθετε καλοκαίρι θα σας κάνω καλύτερη τιμή.

Λογικό, λογικότατο. Τι να πεις;

—Εντάξει, του λέω.

Τον είδα ν' αλλάζει πόδι αμήχανα, αλλά να μη φεύγει.

—Πληρωτέα επί τη εμφανίσει; ρωτάω γελώντας.

—Ορίστε;

Εγώ και τα περί δια γραμμάτου μου!

—Να σας πληρώσω τώρα;

—Για την τάξη...

—Καθόσον μπορεί να το σκάσω νύχτα...

Τον στενοχώρησα τον καλό άνθρωπο, νυχτιάτικα.

—Προς θεού, κύριέ μου, δεν ήθελα να σας προσβάλω, διαμαρτύρεται. Αλλά ξέρετε τι έχουν δει εμένα τα μάτια μου σ' αυτή τη δουλειά;

Έβγαλα και του έδωσα το αντίτιμο του προνομίου μιας νύχτας υπό σκεπήν.

—Ξέρω, του λέω. Παλιοκατάσταση.

—Όπως το λέτε, συμφωνεί εκείνος τσεπώνοντας τα όβολα. Ουγκάντα καταντήσαμε μ' όλους αυτούς τους γύφτους που μας κουβαλήθηκαν. Εμείς που κοιμόμασταν με τις πόρτες ανοιχτές.

Πριν αρχίσει να μνημονεύει Παπαδόπουλο και τον στείλω κι αυτόν σε καμιά πηγάδα τον ρώτησα πού θα μπορούσα να πάω για φαγητό.

Έβαλε τα γέλια.

Φαγητό!!!... χαχαχα... Τέτοια εποχή; Είναι όλα κλειστά. Μόνο το καφενείο δουλεύει. Αν τώρα μπορεί και δεν βαριέται ο Στάθης να φτιάξει κανένα αυγό...

Δεν πεινούσα, αλλά έναν δυνατό καφέ τον χρειαζόμουν. Κλείδωσα το δωμάτιο, μην μπει κανένας γύ-

φτος και κλέψει την ντουλάπα και τράβηξα γραμμή για το καφενείο του Στάθη.

Που το βρήκα, παραδόξως, μισογεμάτο.

Είδα ένα τραπεζάκι σε μια γωνιά, κάτω από μια εικόνα του Κολοκοτρώνη, και κάθισα.

Ο Στάθης (αυτοπροσώπως υποθέτω) ήρθε να πάρει την παραγγελία με το πάσο του. Χάρη μου έκανε.

—Καφέ;..., τον ρωτάω συνεσταλμένα.

—Ε, τι; μου απαντάει ρωτώντας (δύσθυμα).

—Ζεστό;...

—Νες δηλαδή.

—Με γάλα.

—Γάλα δεν έχει. Μου 'κοψε και το πέταξα.

—Χωρίς γάλα τότε.

—Με ζάχαρη.

—Θα βάλω εγώ.

—Και πού θα τη βρεις;

—Έχω μαζί μου.

Δεν του άρεσε. Γενικά τίποτα πάνω μου δεν του άρεσε. Δεν τον αδικώ.

—Καλάααα...

Επέστρεψε μετά από ένα τέταρτο.

—Αλβανός, Αλβανός; μου πετάει ακουμπώντας άγαρμπα το φλυτζάνι στο τραπέζι (είπαμε, χάρη μου 'κανε).

Μετά από μια τέτοια μέρα είχα κι εγώ δικαίωμα σε λίγη διασκέδαση. Με το σπαθί μου το κέρδισα.

—Όχι μόνο Αλβανός, αλλά και μαύρος, του λέω.

Ο καφειτζής δεν μου ξαναμίλησε. Όταν τελείωσα το νερομπλούτσι που περνούσε για καφές άφησα τα λεφτά στο τραπέζι. Δεν θα καταδεχόταν να τα πάρει από το χέρι ενός αποβράσματος αλλιώως.

* * *

Την επόμενη το πρωί πήγα με ταξί στο Πόρτο Χέλι και πέρασα στις Σπέτσες με την βάρκα που έκανε το δρομολόγιο. Από κει πήρα το απογευματινό Δελφίни (που είχαν ευτυχώς δρομολογήσει σήμερα —που είχε βάλει θάλασσα) κι επέστρεψα σπίτι μου.

Το αξέχαστο αυτό ταξίδι μου στοίχισε όσο ένα αεροπορικό εισιτήριο, με κανονική εταιρία, όχι low cost, στο Παρίσι. Κι αρκετές άσπρες τρίχες στα μαλλιά.

* * *

Δυο μέρες αργότερα ήρθε ο Σωτήρης, ένας τσίφτης από την Αλβανία, να σουλουπώσει τον κήπο.

—Δεν θα 'ρχόμαν, μου λέει, γιατί με ζήτησε ο κύριος Ντίμης επειγόντως. Αλλά εγώ του είπα δεν μπορώ γιατί σήμερα δουλεύω στον πατριώτη μου, τον Μαύρο Αλβανό.

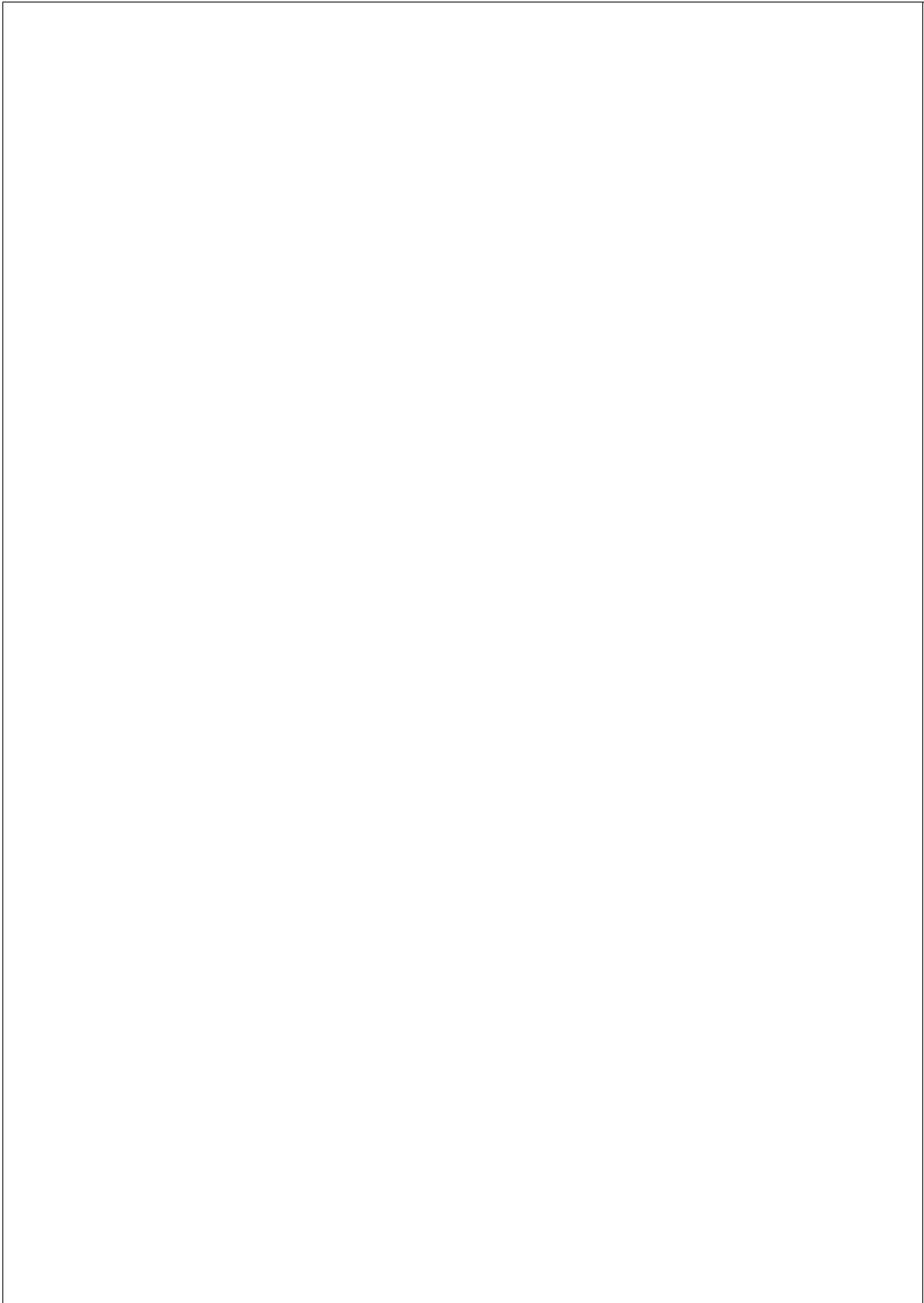
Στο καφενείο της Ερμιόνης, σ' ένα διπλανό τραπέζακι, κάθονταν κάτι παιδιά Αλβανοί που είχαν έρθει από την Ύδρα να κάνουν μεροκάματα στα χωράφια. Άκουσαν τη σιχομυθία με τον Στάθη και το μετέφεραν

στους δικούς τους απέναντι. Από τότε απέκτησα κι εγώ,
επιτέλους, υπόσταση. Ως... Μαύρος Αλβανός.

Ο Λανσελότος

Προέκυψε στην Ύδρα ξαφνικά, εκείνο το πρώτο καλοκαίρι που πέρασα εκεί, περιμένοντας χωρίς να ξέρω τι περιμένω —θα καταλάβαινα αργότερα, με τρόπο πολύ επώδυνο, αλλά αυτό δεν έχει (ή έχει;) σχέση με τούτην εδώ την ιστορία.

Τον πρόσεξα γιατί ήταν μια φιγούρα από κείνες που δεν περνούν απαρατήρητες. Μέτριος στο μπόϊ, προς τα πάνω, αδύνατος, χωρίς να είναι σκελετωμένος, ατημέλητος, χωρίς να είναι βρώμικος, σιωπηλός, μ' έναν τρόπο εκκωφαντικό, μοναχικός, τσακισμένος, τελειωμένος. Μπορεί να ήταν εξήντα, εβδομήντα ή οπιδήποτε. Μ' ένα πρόσωπο ρυτιδωμένο, αλλά εξαιρετικά ενδιαφέρον, που διατηρούσε ακόμα σημάδια παλιάς ομορφιάς, μαλλιά αχτένιστα που άσπριζαν κι αραίωναν, γένια κοντά, που αντί να τον κάνουν να μοιάζει με άστεγο του έδιναν μια περίεργη όψη αρχοντιάς, δεν έδειχνε να γνωρίζει κανέναν εδώ, δεν συναναστρεφόταν κανένα, δεν μιλούσε σε κανένα.

Πού τον έβρισκες, πού τον έχανες, στο κουτούκι-εσπιατόριο «Τα Τρία Αδέρφια», πάντα στο ίδιο τραπέζι —

τα γκαρσόνια το φύλαγαν για κείνον, *reservé*— με μια μπουκάλα κρασί βαρελίσιο μπροστά του να πίνει, με σύστημα εκνευριστικό και να καπνίζει άφιλτρα με το βλέμμα χαμένο ποιος ξέρει σε τι κόσμους δικούς του. Όταν άδειαζε το μπουκάλι πλήρωνε κι έφευγε. Δεν τον είδα ποτέ να παραπατάει, δεν τον είδα ποτέ μεθυσμένο.

Μου είχε κεντρίσει το ενδιαφέρον, γιατί δεν έμοιαζε με κανέναν από τους χαμένους που περιέφεραν την άχρηστί τους ύπαρξη στο νησί αυτό των ναυαγών. Κανείς δεν ήξερε ποιος και τι ήταν, κανείς δεν τον γνώριζε κι ο ίδιος δεν τολμούσα να εισβάλλω στη μοναχικότητά του και να του μιλήσω.

Έμεινα κατάπληκτος λοιπόν όταν το έκανε εκείνος.

Απομεσήμερο, μόλις είχα τελειώσει το φαγητό μου και είχα παραγγείλει καφέ, όταν βλέπω άναυδος τον άγνωστο να παίρνει το μπουκάλι και το ποτήρι του και να διασχίζει τα τρία μέτρα που χώριζαν τα τραπέζια μας.

—Μπορώ;

Η φωνή του ήταν απροσδόκτα νεανική. Σπασμένη, αλλά εντελώς αταίριαστη με την όψη του.

—Παρακαλώ.

Κάθισε και σερβιρίστηκε από το μισογεμάτο μπουκάλι.

—Αν ενοχλώ πες μου, χωρίς παρεξήγηση, είπε.

—Καθόλου, τον διαβεβαίωσα αμήχανος. Σας βλέπω συχνά εδώ, αλλά...

—...δεν τόλμησες να μου πιάσεις κουβέντα, συ-

μπλήρωσε την αιωρούμενη φράση μου. Καλά έκανες. Δεν θα σου μίλαγα.

Τον κοίταξα μπερδεμένος, μην ξέροντας τι να πω. Το πρόσεξε και χαμογέλασε. Είχε ένα πολύ όμορφο χαμόγελο —ίσως γιατί σπάνιζε.

—Σε πρόσεξα κι εγώ, μου είπε. Έρχεσαι μόνος σου, τρως μόνος σου κι όλο κάτι σκαλίζεις στα τεφτέρια σου, όλο και κάποιο βιβλίο διαβάζεις. Αναρωτιόμουν λοιπόν «Τι διάολο να ψάχνει αυτός ο πιτσιρικάς με τέτοια προσήλωση κι επιμονή;». Κι όπως απάντηση δεν έβρισκα είπα να ρθω να σε ρωτήσω.

Ξεροκατάπια.

—Γιατί νομίζετε πως ψάχνω κάτι; ρώτησα.

Κούνησε το κεφάλι του.

—Όπως ακριβώς το φαντάστηκα, είπε. «Δεν θα σου απαντήσει» είπα του εαυτού μου. «Δεν θα σου απαντήσει γιατί είναι σαν εσένα. Για να μιλήσει για τον εαυτό του θα πρέπει να βρεθεί στην ώρα του ή να μην αντέχει να το κουβαλάει άλλο». Καλά του είπα; Του εαυτού μου;

Ήταν η σειρά μου να χαμογελάσω. Για κάποιον που δεν με γνώριζε ήταν εξαιρετικά εύστοχος στις παρατηρήσεις του.

—Έτσι είναι, παραδέχτηκα.

Άπλωσε το χέρι του πάνω από το τραπέζι σε χειραψία.

—Με λένε Λανσελότο, είπε. Δηλαδή δεν με βάφτισαν έτσι, Αργύρη με είπαν, εγώ ο ίδιος διάλεξα αυτό το όνομα. Γιατί μου ταίριαζε.

—Από τον ιππότη της Στρογγυλής Τραπέζης;

—Αυτόν. Τον αξιότερο, τον πιο γενναίο, τον πιο αδιάφορο στο θάνατο και τον πιο άτυχο απ' όλους τους ιππότες του Αρθούρου.

—Που όμως...

—Που όμως υπέπεσε σε απόπημα, ξέρω, με έκοψε. Αυτό όμως έρχεται μετά —γι' αυτό είπα «άτυχος». Πριν φτάσει εκεί είχε μια μακριά πορεία αναζήτησης. Όπως εσύ. Κι όπως εγώ.

Πάλι η αναζήτηση! Είχε όμως κεντριστεί η περιέργειά μου. Δεν ήταν κάθε μέρα που σου τύχαιναν τέτοιες συζητήσεις εδώ πέρα... Με ποιον;

—Ο Λανσελότος αγάπησε μια γυναίκα που ανήκε σε άλλον, παρατήρησα. Αυτό ήταν η καταστροφή του.

—Οι άνθρωποι δεν «ανήκουν» σε άλλους ανθρώπους, είπε κοφτά. Είναι ελεύθεροι ν' αποφασίσουν «με ποιον θα παν και ποιον θ' αφήσουν». Αλλά ναι, αυτό ήταν η καταστροφή του. Κι όχι μόνο η δική του, αλλά και όλων των εμπλεκομένων. Βέβαια αυτή είναι μια ιστορία... Στη ζωή τα πράγματα είναι αλλιώς. Υπάρχει βλέπεις η αδυσώπητη εξίσωση. Αυτή που βγάζει πάντα το ίδιο αποτέλεσμα.

—Ποια εξίσωση; απόρησα.

Έβγαλε ένα συλό και πήρε μια χαρτοπετσέτα. Πάνω της έγραψε κάτι και το σπρωξε προς το μέρος μου.

$$\frac{1 + 1}{1} = 2$$

Προσπάθησα να βγάλω νόημα. Δεν τα κατάφερα.

—Ένα συν ένα μας κάνει δύο, εξήγησε. Ο αριθμητής. Το ζεύγος. Δυο άνθρωποι που βρέθηκαν μαζί, είτε από επιλογή είτε λόγω των συνθηκών. Εμφανίζεται ο παρονομαστής, ο απρόσμενος κι απρόσκλητος παράγων. Βρίσκει μια ευκαιρία και τρυπώνει στην εξίσωση —σαν παρονομαστής όμως, πάντα. Το αποτέλεσμα βγαίνει πάντα δύο. Νόμος. Ποτέ τρία. Δεν είναι πρόσθεση, διαίρεση είναι.

Είχα αρχίσει να καταλαβαίνω.

—Μπορεί όμως ο παρονομαστής να βρεθεί ο ίδιος στο αποτέλεσμα, παραγκωνίζοντας έναν από τους προϋπάρχοντες αριθμητές. Όπως ο Λανσελότος.

—Μπορεί, παραδέχτηκε. Και μου συνέβη. Είναι όμως σπάνιο. Συνήθως ο παρονομαστής είναι αυτός που πετιέται στα αζήτητα, μετά από μια σύντομη στιγμή «δόξας», και το αρχικό ζεύγος συνεχίζει απρόσκοπτα την κοινή του πορεία. Κι αυτό μου έχει συμβεί. Ξέρω πώς είναι κι από τις δυο πλευρές —που είναι παραδόξως του χαμένου.

Έβαλε λίγο κρασί στο ποτήρι του.

—Θες ν' ακούσεις μια βαρετή ιστορία ή σε ζάλισα; ρώτησε.

—Να πω ότι δεν θέλω θα 'λεγα ψέματα.

Κούνησε το κεφάλι του κι άναψε τσιγάρο.
«Τέλειον», άφίλτρα, βαριά.

—Στον έρωτα υπήρξα τυχερός, είπε. Και άτυχος.

Μου έριξε ένα μελαγχολικό βλέμμα.

—Όπως εσύ, πρόσθεσε.

Θέλησα να διαμαρτυρηθώ. Με σταμάτησε με μια επιπακτική κίνηση του χεριού του.

—Είδα τα σημάδια πάνω σου, είπε. Έμαθα να τα ξεχωρίζω πια. Γι' αυτό σου μίλησα. Βλέπω πού πας. Κι εκεί που πας, πίστεψέ με παληκάρι μου, δεν είναι καλά.

Ήπια μια γουλιά από το κρασί του. Με ρέγουλα. Δεν ήταν σαν τους άλλους ντρίνκουλες που γνώριζα εδώ, που έπιναν για να πάψουν να υπάρχουν. Αυτός μου έδινε την εντύπωση του ακριβώς αντίθετου. Έπινε για να μπορέσει να αντέξει να ζει.

—Τον έρωτα τον γνώρισα για πρώτη μου φορά έντεκα χρονών, είπε. Μια φίλη της μάνας μου, ζωντοχήρα. Η κυρία Άννα. Αυτή μου 'μαθε πόσο μαγικό πράγμα είναι η επαφή δυο ανθρώπων. Μου 'μαθε ν' αγαπώ τις γυναίκες —και να θέλω να καταλάβω, να ξεδιαλύνω όλο αυτό το πολύπλοκο, το μπερδεμένο, το υπέροχο που κουβαλάνε μέσα τους. Την ερωτεύθηκα φυσικά. Δεν ήταν δύσκολο, ούτε περίεργο. Στην ηλικία αυτή είναι κανείς ζυμάρι, ευάλωτος —όπως και σ' αυτήν εδώ που έφτασα τώρα.

Τράβηξε μια ρουφηξιά από το τσιγάρο του. Ο καπνός τον τύλιξε σαν φωτοστέφανο αγίου —ή σαν σάβανο.

—Ένα πράγμα παρέλειψε να μου μάθει η κυρία Άννα, συνέχισε. Ένα πράγμα πολύ σημαντικό. Ότι τίποτα δεν είναι «για πάντα» και η ευτυχία λιγότερο απ' όλα. Αυτό έπρεπε να το μάθω μόνος μου, με τον σκληρό τρόπο. Η ιστορία μας αυτή, η αλλοπρόσαλλη, κράτησε κοντά έναν χρόνο. Μετά...

—Έφυγε;

Κούνησε το κεφάλι καταφατικά.

—Επέστρεψε στον άντρα που είχε χωρίσει, είπε. Η εξίσωση που λέγαμε... Ο παρονομαστής που δεν παίζει πια κανένα ρόλο... Όταν μου είπε πως τελειώσαμε ένωσα τον κόσμο γύρω μου να γίνεται θρύψαλα.

«Μα σ' αγαπώ», της είπα.

«Κι εγώ σ' αγαπώ, γλυκέ μου», απάντησε. «Όμως κάποια πράγματα δεν μπορούν και δεν γίνεται ν' αλλάξουν».

—Κατάλαβα λοιπόν ότι «αγάπη» εννοούσε ο καθένας μας άλλο πράγμα.

—«There is love and love and love», μουρμούρισα.

—T. H. White: «The Once and Future King», συμπλήρωσε. Αυτό που απάντησε ο Μέρλιν στον Αρθούρο όταν τον ρώτησε τι ακριβώς είναι η αγάπη. Βλέπεις λοιπόν ότι είχα δίκιο; Τα ίδια πράγματα μας απασχολούν, εσένα κι εμένα. Από τα ίδια διαβάσματα περάσαμε.

—Θα πρέπει να ήταν μεγάλο το ταρακούνημα, είπα.

—Ήταν, παραδέχτηκε. Όμως, ευτυχώς, σ' αυτή την

ηλικία οι απογοητεύσεις δεν κρατούν πολύ. Βοηθάει η Φύση. Κι επιπλέον —το είπαμε— ήμουν τυχερός. Στη Δευτέρα Γυμνασίου βρέθηκα, χωρίς να καταλάβω πώς, μπλεγμένος σε μια άλλη μυστήρια ιστορία. Φαίνεται πως έχω κάτι που τραβάει πάνω μου τη συμφορά —που στην αρχή παρουσιάζεται πάντα μεταμφιεσμένη σε ευτυχία.

—Ένα κορίτσι;

—Ένα κορίτσι που δίδασκε αρχαία. Να με ρωτήσεις τώρα δεν ξέρω να σου πω πώς έγινε. Βρεθήκαμε όμως μαζί. Και ήταν πραγματικά σαν παραμύθι. Όσο κράτησε. Δυο χρόνια. Δυο χρόνια τόσο όμορφα που πονάει όταν το φέρνω στο μυαλό μου ακόμα και τώρα.

—Έφυγε κι αυτή;

—Ήταν αναμενόμενο. Γνώρισε κάποιον. Πολύ πιο συμβατό ηλικιακά από μένα. Δεν κάθισε να το σκεφτεί δυο φορές. Ήταν η πρώτη φορά που έκλαψα για μια γυναίκα. Αλλά... και πάλι ο χρόνος έκανε τη δουλειά του. Στην τελευταία τάξη του σχολείου βρέθηκα χέρι με χέρι μ' ένα κορίτσι ξανά. Άννα την έλεγαν και κείνη —τι σύμπτωση! Συμμαθήτριά μου. Έκανε σαν τρελή για μένα. Κι ο έρωτας ξέρεις είναι ασθένεια κολλητική. Την ερωτεύθηκα κι εγώ... Και ήταν μια ανακούφιση. Γιατί αυτή τη φορά, αντίθετα με τις άλλες, ο δρόμος κάπου έδειχνε να βγάζει. Κάπου καλά. Κάπου που δεν υπήρχε η καταραμένη εξίσωση. Λάθος.

Σώπασε για λίγο, το βλέμμα χαμένο στο πουθενά.

—Έφυγε; ρώτησα μαλακά.

Με κοίταξε σαν να μ' έβλεπε μόλις τώρα.

—Βρισκόμουν στο στρατό, είπε. Ξέρεις... η θητεία... το κάτεργο. Στα σύνορα... τέρμα θεού! Αλλά δεν μ' ένοιαζε, γιατί ήξερα πως κάπου είχα να γυρίσω. Κάποιος με περίμενε. Ως τη μέρα που ήρθε το γράμμα...

«Συγγνώμη, αλλά η ιστορία αυτή δεν γίνεται να συνεχιστεί», διάβασα κατάπληκτος. «Νιώθω πιεσμένη. Πρέπει να βρω τον εαυτό μου. Δεν φταις εσύ. Θα σε θυμάμαι πάντα με αγάπη. Πρέπει να φύγω όμως...».

Άναψε ένα ακόμη τσιγάρο.

—Ένωσα το μυαλό μου να σαλεύει, είπε. Δεν φανταζόμουν ποτέ πως θα φτάναμε εκεί. Όχι τη φορά αυτή. Δεν υπήρχε κανένα σημάδι που να μου δώσει να καταλάβω πως κάτι δεν πήγαινε καλά. Το αντίθετο... Πήγα στην αποθήκη, πήρα ένα γερμανικό πολυβόλο που είχαμε εκεί και μια δεσμίδα σφαίρες... Βγήκα έξω, το έστησα κι άρχισα να ρίχνω παντού. Όσπου σώθηκαν τα βλήματα. Ευτυχώς, από θαύμα, δεν έπαθε κανείς τίποτα, να το 'χω κι αυτό βάρος. Κι ευτυχώς που ο διοικητής αντί να με στείλει στρατοδικείο μ' έστειλε στο στρατιωτικό ψυχιατρείο. Απ' όπου πήρα τελικά το απολυτήριο. Ως «ψυχικά διαταραγμένη προσωπικότητα». Με τρελόχαρτο ξεμπέρδεψα.

—Δεν την ξαναείδατε; ρώτησα.

—Μετά από χρόνια, απάντησε. Είχε παντρευτεί, είχε κάνει παιδιά... Ήταν μια χαρά. Ο άντρας της ήταν η αιτία που μ' άφησε τότε, Να την πάλι η εξίσωση.

—Ο τρίτος άνθρωπος.

Χαμογέλασε πικρά.

—Είναι περίεργο που δεν το καταλαβαίνουμε εμείς οι άντρες, είπε. Όταν μια γυναίκα αποφασίζει να φύγει από μια σχέση μπορείς να είσαι σίγουρος πως κάπου εκεί τριγυρίζει ένας άλλος.

—Δεν φεύγουν όλες, παρατήρησα. Μερικές θυσιάζουν τον έρωτά τους στη λογική που τις οδηγεί να μείνουν εκεί που βρίσκονται, που έχουν συνηθίσει και γνωρίζουν. Να περισώσουν αυτό που έχτισαν με κόπο. Ξέρουν πως ο ερωτικός ενθουσιασμός είναι κάτι παροδικό. Αυτό που διαρκεί είναι αντίθετα το απτό, το αποδεκτό, το πρακτικό. Σύντροφος στρωμένος, οικογένεια, παιδιά, υλικά αγαθά... Η περιπέτεια φέρνει πάντα μαζί της κάτι το αβέβαιο, το ασαφές. Τρομάζει. Νομίζω πως δεν τους επαρκεί το συναίσθημα.

—Όταν δεν το έχουν το αναπολούν. Κι όταν τους προκύπτει το κλωτσάνε μετά από λίγο. Είναι όμως και μερικές παληκάρια. Που δεν μετράνε τη ζωή έτσι. Που δεν υπολογίζουν το ρίσκο κι ακολουθούν τον δρόμο της καρδιάς τους. Η Γκυνέβερ ήταν μια απ' αυτές. Για τον έρωτά της διακινδύνευσε τη θέση της, τη βολή της, τη ζωή της την ίδια.

—Δεν έχω συναντήσει τέτοια γυναίκα ακόμα, μουρμούρισα.

—Εγώ πάλι ναι. Το είχα αυτό το δύσκολο πρόνιο. Βίωσα την περίπτωση όπου η εξίσωση βγήκε πάλι «δύο», όμως με παρονομαστή τη φορά αυτή όχι τον νεοφερμένο, αλλά εκείνον που βρισκόταν ήδη εκεί.

—Εσάς δηλαδή.

—Εμένα, είπε χαμηλώνοντας τη φωνή του.

Περίμενα ν' ακούσω. Η κακοτυχία αυτού του ανθρώπου με τις γυναίκες με είχε αφήσει άναυδο. Κάθε φορά ήταν χειρότερη από την προηγούμενη. Σαν να κουβαλούσε ένα βαρύ κάρμα από κάποια περασμένη του ζωή. Μου έκανε όμως εντύπωση και κάτι άλλο. Δεν κατηγορούσε καμιά απ' αυτές που τον εγκατέλειψαν. Σαν να δεχόταν πως έτσι είχαν τα πράγματα, αυτή ήταν η φυσική τάξη του κόσμου κι έτσι θα έπρεπε να μάθει να πορεύεται. Είχε άλλωστε επινοήσει την «εξίσωση», που, κατ' εκείνον, εξηγούσε και δικαιολογούσε τα πάντα. Και ίσως, κατά κάποιον τρόπο, να ήταν κι έτσι.

—Μετά την Άννα έφυγα, ξεκίνησε να λέει. Ταξίδεψα, περιπλανήθηκα, έκανα βλακείες... προσπάθησα να βρω και να κατανοήσω το νόημα αυτής εδώ της ζωής —που ως τη στιγμή εκείνη δεν μου 'βγαινε με τίποτα.

»Πέρασαν χρόνια, έμαθα πράγματα... Σκλήρυνα. Δεν ήμουν πια το παιδί που το χτυπούσαν οι άνεμοι και δεν ήξερε πού να κρυφτεί. Είχα μεγαλώσει —ουσιαστικά. Ωρίμασα. Κι έπαψα να είμαι ευάλωτος. Γιατί τώρα πια δεν πίστευα σε τίποτα. Ούτε σε υψηλά ιδεώδη, ούτε σ' ευγενικά αισθήματα, ούτε —κυρίως— στην εξαγνιστική δύναμη του Έρωτα, ούτε σε τίποτα. Ο Λανσελότος είχε σταματήσει ν' αναζητά το Άγιο Δισκοπότηρο, αυτό ήταν για άλλους, πιο άξιους από κείνον. Αυτός θα περιφερόταν μονάχος, άτρωτος κι αυτάρκης, αναζητώντας την περιπέτεια χωρίς να σκέφτεται το αύριο και τα συνεπακόλουθά του. Είχα γίνει αυτό που οι Ιάπωνες ονόμαζαν Ρονίν.

—Οι περιπλανώμενοι Σαμουράϊ που δεν βρίσκονταν στην υπηρεσία κανενός άρχοντα, μουρμούρισα.

Κατέβασε άλλη μια γουλιά από το ποτήρι του.

—Αυτό ακριβώς, είπε. Ni Dieu, ni Maitre. Ελεύθερος πάει να πει. Και ήσυχος, ότι η ζωή μου πια έτσι θα κυλούσε. Μια μοναχική πορεία, χωρίς άλλα συναισθηματικά σκαμπανεβάσματα. Ως το τέλος. Δεν έβρισκα θέση στην κοινωνία των ανθρώπων, με στένευε και μ' έπνιγε. Ωστόσο ένιωθα ασφαλής, έχοντας υψώσει τείχους γύρω μου, που απαγόρευαν κάθε προσπέλαση. Ο Λανσελότος στο κάστρο του. Απρόσιτος, αποκομμένος, ανίκητος!

»Όμως, φαίνεται πως κάποιος εκεί πάνω έχει μια περίεργη αίσθηση του χιούμορ και σκαρώνει φάρσες κακόγουστες πίσω από την πλάτη εκείνων ακριβώς που, σαν εμένα τότε, νοιώθουν ασφαλείς και άτρωτοι. Σε μια τέτοια συγκυρία ήταν που συνάντησα τη γυναίκα μου.

»Ήταν ένα κορίτσι ξεχωριστό. Όμορφη, έξυπνη, ανεπιτήδευτη, με χαρακτήρα. Μια εξαίρεση στη θάλασσα της μετριότητας και του τίποτα. Με πρόσεξε και την πρόσεξα. Δεν ήταν η Γκυνέβερ, το ήξερα αυτό από την πρώτη στιγμή, αλλά δεν ήμουν πια καθόλου σίγουρος αν το πρότυπο της μοναδικής γυναίκας, αυτή που ερωτεύεσαι «για πάντα» κι απ' την οποία δεν υπάρχει γλυτωμός, δεν ήταν κάτι που είχα ανάγκη να κατασκευάσω στο μυαλό μου κι επομένως μόνο εκεί υπήρχε και πουθενά αλλού.

»Παντρευτήκαμε και ξεκινήσαμε ένα ταξίδι μαζί, που όλα έδειχναν πως θα μας έβγαζε σε απάνεμα νερά —με λίγη τύχη. Μερικά χρόνια κράτησε αυτό και ήταν καλά. Ήρθε κι ένα παιδί και πια άρχισα να ψυχάζω. Η τύχη που λέγαμε φαινόταν να είναι μαζί μας και μας πήγαινε μια χαρά.

»Δούλευα ακατάπαυστα, για ν' αντεπεξέλθω στις ανάγκες που συνεχώς μεγάλωναν σ' αυτή τη μικρή οικογένεια. Ήθελα όλα να είναι σωστά, όλα όπως πρέπει να είναι. Η ευθύνη των άλλων βλέπεις, πρωτόγνωρη αίσθηση για μένα που δεν είχα πριν να φρονίζω παρά τον εαυτό μου. Δεν κατάλαβα πώς απομακρυνθήκαμε —δεν είναι από τα πράγματα που καταλαβαίνει κανείς όταν παλεύει κι αγωνίζεται, βλέπει μόνο στόχους, όχι απώλειες.

»Μια νύχτα, στο μισοϋπνι μας, καθώς την κρατούσα αγκαλιά την άκουσα να ψιθυρίζει με ένταση: «Όχι, Κώστα... όχι. Δεν πρέπει...». Πάγωσα. «Δεν με λένε Κώστα» σκέφτηκα στην παραζάλη μου. Δεν είπα τίποτα. Δεν τη ρώτησα.

»Μετά... ήρθε το αναπόφευκτο. Παραμονή Χριστουγέννων, βράδυ, μου είπε πως είχε κανονίσει με μια παρέα φίλων... να βγουν! Παραμονή Χριστουγέννων! Κατάλαβα. Και πάλι δεν είπα τίποτα. Έμεινα στο σπίτι, με το μωρό, να του λέω παραμύθια και περίμενα. Περίμενα όλη τη νύχτα... Ξημέρωσε και δεν είχε επιστρέψει... Γύρισε στις εννιά. «Θα φύγω», μου είπε.

Τον άκουγα με κομμένη ανάσα, σαν να ζούσα ο ίδιος αυτές τις φοβερές στιγμές. Έμεινε για λίγο σιωπηλός. Άλλο ένα τσιγάρο.

—Έφυγε, είπε τέλος. Δεν προσπάθησα να την κρατήσω. Δεν είχε νόημα. Τη ρώτησα αν υπήρχε άλλος. «Όχι», είπε. «Θέλω να φύγω, απλά. Πνίγομαι εδώ.». Δεν έλεγε αλήθεια. Και είναι το μόνο που μπορώ να της προσάψω. Άλλος υπήρχε και μαζί του έφευγε. Αλλά τι σημασία έχει; Η εξίσωση ανάποδα πάλι. Βρισκόμουν για μια ακόμη φορά εκτός αποτελέσματος.

»Ότι ακολούθησε είναι στο μυαλό μου ακόμα και σήμερα πολύ συγκεχυμένο. Βρέθηκα μ' ένα μικρό παιδί μόνος, να μην ξέρω τι να κάνω και πώς να τα βγάλω πέρα στα πρακτικά, στα καθημερινά προβλήματα που προέκυπταν. Η αδερφή μου μας έσωσε. Ζούσε τότε στην Ύδρα και μ' έπεισε να έρθουμε να μείνουμε μαζί της. Δεν είχα άλλη επιλογή έτσι κι αλλιώς.

»Μείναμε ώσπου το παιδί να πάει σχολείο. Η μητέρα του ζούσε στην Αθήνα. Ζήτησε να το πάρει κοντά της. Πάλι δεν είχα καμιά επιλογή. Αν αρνιόμουν θα ξεκινούσαν διαδικασίες ανατριχιαστικές —όπως συμβαίνει συνήθως. Το αποτέλεσμα θα ήταν, όπως και να 'χε το πράγμα, κακό για το παιδί. Έκρινα πως δεν είχα το δικαίωμα να του στερήσω τη μητέρα του. Εγώ θα το έβλεπα τα Σαββατοκύριακα και στις διακοπές. Έτσι κι έγινε.

»Πέρασαν χρόνια. Το παιδί μεγάλωσε, σπούδασε, πήγε μια χαρά. Με τη μητέρα του η σχέση μου παρέμεινε καλή, φιλική σχεδόν. Δεν μιλήσαμε ποτέ για ότι είχε γίνει. Ποτέ. Με τον καιρό κατάλαβα πως αυτό που είχε κάνει τότε ήταν παληκαριά. Κόντρα στη λογική, κόντρα στα «πρέπει» και τα «οφείλω», κόντρα στο «τι θα πει ο

κόσμος», ακολούθησε αυτό που της έλεγε η καρδιά της και το ένστικτο. Μεγάλη παληκαριά! Κι ας μη με συνέφερε. Άλλο αν δεν της βγήκε στο τέλος.

—Και το παιδί; ρώτησα.

—Στο εξωτερικό. Μετά τις σπουδές του έμεινε εκεί. Βλεπόμαστε όταν έρχεται... Είναι καλά κι αυτό έχει σημασία.

Δεν τόλμησα να ρωτήσω αν του έλειπε.

—Ξέρεις ποιο ήταν το πιο επώδυνο σ' αυτή την ιστορία; είπε ξαφνικά. Και πάλι χωρίς να το καταλάβω αποξενώθηκα από τον κόσμο. Μου ήταν πια αδύνατο να εμπιστευθώ τα συναισθήματα των άλλων. Όσο για τα δικά μου... Έπαψαν απλά να υπάρχουν. Ξέχασα πώς ήταν ν' αγαπάς. Για χρόνια... Στέρεψα σαν πηγάδι στην έρημο.

Άφησε και πάλι το βλέμμα του να πλανηθεί στο πουθενά. Δεν ήταν αυτό βλέμμα γέρου τσακισμένου. Μάλλον παιδιού που είχε καθεί.

—Ήμουν ήσυχος και πάλι, συνέχισε. Κατά κάποιον τρόπο είχα αποδεχτεί τη μοίρα μου. Έτσι θα πήγαινε, ώσπου να με περάσει επιτέλους ο Βαρκάρης απέναντι. Μια μέρα περνώντας μπροστά από έναν καθρέφτη στο σπίτι αντίκρισα εκεί μέσα κάποιον που δεν γνώριζα. Και τρόμαξα. Τι γύρευε αυτός εδώ; Πώς τρύπωσε εκεί πέρα; Από πού;

Το κρασί βρισκόταν στο τελευταίο ποτήρι.

—Ήμουν ήσυχος, επανέλαβε σαν να 'λεγε κάποιον ξόρκι. Τίποτα πια δεν θα μπορούσε να μου συμβεί. Η

ζωή μου είχε τελειώσει. Τα υπόλοιπα ήταν διαδικαστικά.

»Και κει πάνω, όταν πια δεν περίμενα κανένα θαύμα... μου φανερώθηκε!

Το βλέμμα του ξεσιράτισε και πάλι. Ξαναζούσε τη στιγμή.

—Η Γκυνέβερ; ρώτησα χαμηλόφωνα.

Κούνησε το κεφάλι του.

—Αυτή. Μόλις την αντίκρισα την αναγνώρισα αμέσως. Και η ψυχή μου βούλιαξε, γιατί ήξερα πως ήταν πια αργά. Την αναγνώρισα κι αυτό δεν είναι παράξενο, γιατί όλη μου τη ζωή την αναζητούσα, το παράξενο είναι πως μ' αναγνώρισε και κείνη!

»Ήταν ανέλπιστο. Και υπέροχο. Αλλά... είπαμε, ήταν πια πολύ αργά. Υπήρχε ήδη στη ζωή της ο Αρθούρος, που εκείνη είχε διαλέξει, πολύ καιρό πριν... και που για κείνη ήταν «το ένα αγόρι στον κόσμο».

»Αν με πρόσεξε, αν πίστεψε πως της γεννήθηκαν αισθήματα για τον χαμένο Ρονίν, αυτό οφειλόταν στις συγκυρίες της στιγμής. Υπήρχε μια αποξένωση στη σχέση τους, μια απόσταση, που από τα λεγόμενά της ξεκινούσαν από κείνον. Βρέθηκα εγώ στον δρόμο της όταν ένωσε μόνη...

»Ήταν όπως ακριβώς ήξερα πως θα ήταν. Σαν ένα ταξίδι πάνω σε μαγικό χαλί. Ένας έρωτας που δεν υπολόγιζε ούτε τη μεγάλη διαφορά ηλικίας που είχαμε, ούτε την κατάσταση της —την οικογένεια, τον περίγυρο, τα πρακτικά θέματα.

»Ένα απίστευτο ταξίδι. Που κράτησε για μερικούς μήνες. Έτρεχε να με συναντήσει σχεδόν κάθε μέρα, για λίγο έστω... μου τηλεφωνούσε, πολλές φορές μέσα στη μέρα και τη νύχτα... μου έγραφε... Και μου έδωσε αυτή την αίσθηση του «για πάντα».

»Ηξερα πως όλα θα ήταν δύσκολα. Αλλά ήλπιζα. Ήλπιζα στο θαύμα. Δεν είχα περιθώριο για τίποτ' άλλο άλλωστε. Μόνο να ελπίζω. Και να περιμένω.

»Μετά...

Χαμήλωσε το βλέμμα του κι ένιωσα το στομάχι μου να δένεται κόμπο.

—Μετά, είπε με φωνή που μόλις ακουγόταν, όλα άρχισαν ν' αλλάζουν. Βλεπόμασταν όλο και πιο αραιά. Τα τηλεφωνήματα λιγόστεψαν... Τα γράμματα έπαψαν να έρχονται... Απουσία. Απουσία και σιωπή.

»Κατάλαβα πως ο Αρθούρος επέστρεφε. Δεν ήθελα να το συνειδητοποιήσω, όμως όλα αυτό έδειχναν. Οι συναντήσεις έγιναν ακόμα πιο σπάνιες... Το τηλέφωνο δεν χτυπούσε πια... Κατάλαβα...

Άναψε κι άλλο τσιγάρο.

—«Έχω φύγει», μου είπε. Όχι «φεύγω», όχι «θα φύγω»... «Έχω φύγει». «Γιατί;», ρώτησα. «Γιατί αυτό που έχουμε με τρομάζει», απάντησε. «Γιατί είναι όπως θα έπρεπε να ήταν ο Έρωτας».

»Και βέβαια είχε ν' αντιμετωπίσει τα «πρέπει» και τα «οφείλω», που μόνη της είχε επιλέξει —άλλοτε. Και τον Αρθούρο που επέστρεψε στην ώρα του, πριν είναι πολύ αργά για κείνον... για κείνους. Για μια φορά η εξίσωση

έβγαινε σωστά, και για μένα δεν υπήρχε τόπος να σταθώ. Πουθενά.

—Πότε έγιναν αυτά; ρώτησα.

—Πριν τρία χρόνια. Και σ' αυτά τα τρία χρόνια δεν έχει περάσει λεπτό —ούτε ένα λεπτό— που να μην τη σκέφτομαι.

Σηκώθηκε, μάζεψε τα τσιγάρα και τα σπίρτα του και τα 'βαλε στην τσέπη.

—Στα είπα αυτά για να σου δείξω ότι ο δρόμος που διάλεξες δεν είναι εύκολος, είπε. Όταν θα βρεις το Άγιο Δισκοπότηρο που αναζητάς θα καταλάβεις. Να εύχεσαι μόνο να μην είναι πολύ αργά.

Τον κοίταζα ν' απομακρύνεται κι ένιωσα το βάρος που κουβαλούσε στην ψυχή του να πέφτει πάνω μου σαν βραχνάς.

Δεν τον ξαναείδα. Κάμποσο καιρό αργότερα ρώτησα τον Τάκη, εκ των αφεντικών στα «Τρία Αδέρφια», τι απέγινε κι αν είχε νέα του.

—Ποιος, ο Λασελός; είπε γελώντας. Τώωρα... Ζωή σε λόγου μας. Να ζήσουμε να τον θυμόμαστε. Τον βρήκε ένα πρωί η παραδουλεύτρα κοκαλωμένο στο κρεβάτι του. Καρδιά λένε. Ησύχασε ο άνθρωπος. Γιατί... τον είδες... βαρεμένος ήταν...

Και η εξίσωση τώρα απόμεινε χωρίς παρονομαστή. Εκτός κι αν... κάποια στιγμή... ίσως... ερχόταν η σειρά μου.

Τ Ε Λ Ο Σ

Αυτές οι ιστορίες γράφτηκαν σε διάφορες εποχές και
τελείωσαν στην Κέρκυρα, το σκοτεινό φθινόπωρο του
2018.